

Samen maken wij Teylingen

Programmarekening 2024

gemeente TEYLINGEN

Teylingen. *Moderne dorpen midden in de wereld*

Inhoudsopgave

Voorwoord 4

Rekening in één oogopslag 7

Leeswijzer 9

1 Programmaplan 11

1.1 Programma 1 Samenleven 11

Vitaliteit 12
Talentontwikkeling 14
Zorg voor elkaar 17
Werk en inkomen 20
Opgroeien en opvoeden 25
Thuis wonen 29
Hulp bij meedoen 32
Verbonden partijen 35
Beleidsindicatoren 35
Kaderstellende stukken 39
Wat heeft het gekost? 40

1.2 Programma 2 Leefomgeving 43

Veiligheid 45
Mobiliteit 49
Wonen 52
Omgevingsvisie en Omgevingsplan 59
Transitie Omgevingswet 60
Gebiedsontwikkeling 61
Openbare ruimte en duurzaamheid 62
Verbonden partijen 68
Beleidsindicatoren 68
Kaderstellende stukken 70
Wat heeft het gekost? 72

1.3 Programma 3 bedrijvigheid 74

Lokale economie 75
Regionale economie 77
Verbonden partijen 78
Beleidsindicatoren 78
Kaderstellende stukken 79
Wat heeft het gekost? 79

1.4 Programma 4 Bestuur en ondersteuning 81

Dienstverlenende overheid 82
Samenwerkende overheid 86
Rechtmatige overheid 91
Participerende overheid 94
Verbonden partijen 96
Beleids- en prestatie-indicatoren 96
Kaderstellende stukken 97

1.5 Algemene dekkingsmiddelen 98

Overhead 99
Vennootschapsbelasting 100
Wat heeft het gekost? 100

2 Paragrafen 102
Paragraaf lokale heffingen 102
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 107
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 107
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 112
Paragraaf financiering 122
Paragraaf bedrijfsvoering 127
Paragraaf verbonden partijen 131
Paragraaf grondbeleid 148
Paragraaf duurzaamheid 160
Paragraaf open overheid 161
Paragraaf opvang ontheemden 162
Financiële jaarrekening 164
Balans 165
Totaaloverzicht resultaat per programma 167
Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening 168
Toelichting op de balans 173
Toelichting op de programma's 190
1. Samenleven 191
2. Leefomgeving 204
3. Bedrijvigheid 212
4. Bestuur en ondersteuning 214
Algemene dekkingsmiddelen 218
Overzicht van incidentele baten en lasten 221
Structureel evenwicht 226
Rechtmatigheidsverantwoording 227
Bijlage 1: SISA-verantwoording 229
Bijlage 2: Overzicht investeringskredieten 267
Bijlage 3: Wet Normering Topinkomens 285
Bijlage 4: Risico-inventarisatie 287
Bijlage 5: Overhevelingen 292
Bijlage 6: Overzicht baten en lasten per taakveld 298
Bijlage 7: Overzicht mutaties van de reserves 307
Bijlage 8: Monitor Rekenkameronderzoek 312

Voorwoord

Het college van burgemeester en wethouders presenteert de Programmarekening 2024. Hierin kunt u zien met welke activiteiten het beleid is uitgevoerd en hoe het gemeentegeld is uitgegeven in 2024. Hiermee legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid. Uitgangspunt van deze verantwoording is de door de raad vastgestelde Begroting 2024.

Terugblik 2024

Het hoofdstuk 'Rekening in één oogopslag' geeft op hoofdlijnen inzicht in de financiële resultaten over het in 2024 gevoerde beleid. In de programmarekening staat welke doelen de gemeente in 2024 heeft bereikt, wat er is gedaan en wat dat heeft gekost.

Zo is in februari het 'bestemmingsplan Nieuw Boekhorst' vastgesteld door de gemeenteraad. Nieuw Boekhorst is de nieuwste uitbreiding van Voorhout en telt straks ongeveer 1.300 woningen en verschillende speel- en sportplekken. In 2024 heeft de raad ook ingestemd met een budget voor de bouw van een school en een sporthal. Deze staan ten dienste van de wijk en bieden naast ruimte voor onderwijs en beweging ook ontmoeting voor de buurt en onze sport- en cultuurverenigingen. Het streven is om een zorgzame en levendige wijk te creëren met verschillende type woningen, waar het prettig wonen en leven is. Een wijk waar mensen zich thuis voelen, oog hebben voor elkaar, hun talenten kunnen benutten, kunnen genieten van het groen, en waar ruimte is voor ontmoetingen en toegankelijke hulp- en dienstverlening. Dit is ook de gezamenlijke ambitie bij de in 2024 gestarte pilot 'Zorgzame Wijken'. In deze aanpak, met woon-, zorg- en welzijnsorganisaties, staan sociale verbinding, gemeenschapszin en het benutten van talenten in de buurt centraal.

Een ander voorbeeld van het stimuleren van elkaar ontmoeten is de herinrichting van Sportpark de Roodemolen. Het plan is in samenwerking met de sportverenigingen ontwikkeld. Hierop heeft de gemeenteraad in 2024 positief besloten. In de nieuwe inrichting komen naast de extra (kinder)tennisbanen, ook aanpassingen aan de voetbalvelden en wordt een deel van het park openbaar. Hierdoor wordt het een vitaliteitsplek voor iedereen waar ontmoeten en samen bewegen centraal staat.

En er zijn, naast Nieuw Boekhorst, nog meer ontwikkelingen om de druk op de woningmarkt in Teylingen te verlichten. Uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat Teylingen sneller bouwt dan het landelijk gemiddelde en op schema ligt om de woonambities te halen. Zo is in 2024 gestart met het project Bloementuin. Hiermee worden 36 eengezinswoningen en 20 appartementen gerealiseerd in Sassenheim. Gemiddeld zijn in Teylingen de afgelopen periode 187 woningen per jaar opgeleverd. Dat is een groei van 1,2 procent per jaar, aanzienlijk hoger dan het landelijk gemiddelde van 0,8 procent.

Om energieneutraal te worden is het nodig dat alle huizen en gebouwen in Teylingen overgaan op duurzame warmte zonder fossiele brandstof. In de regio wordt samengewerkt om een betrouwbaar, betaalbaar, realistisch en duurzaam alternatief te vinden. In 2024 is een intentieovereenkomst ondertekend om te onderzoeken we een warmtenet kunnen aanleggen in de Bollenstreek.

Bij prettig wonen horen ook vitale, aantrekkelijke en klimaat adaptieve centra. In 2024 zijn de zogenaamde 'Kopgroepen' gestart. Deze groepen bestaan uit ondernemers, bewoners, vertegenwoordigers van verenigingen, pandeigenaren, gemeenteambtenaren en experts. Samen werken ze per kern aan een centrumplan en beeldkwaliteitsplan die de ambities uit de in 2020 vastgestelde Centrumvisie Teylingen.

Ook is de Omgevingsvisie 'Een Florerende Toekomst voor Teylingen' eind 2024 vastgesteld. Een grote mijlpaal waar de afgelopen jaren veel mensen en instanties uit Teylingen een bijdrage aan hebben geleverd. In deze Omgevingsvisie wordt een beeld geschetst van de toekomst van onze gemeente, de spreekwoordelijke 'stip op de horizon'. Veel thema's, die betrekking hebben over de

fysieke leefomgeving, komen hierin terug zoals: klimaat, energie, gezondheid, mobiliteit, recreatie, natuur en landschap, bedrijvigheid, wonen en maatschappelijke voorzieningen.

Uitdagingen
Ondanks het positieve jaarresultaat heeft ook de gemeente Teylingen te maken met zorgelijke ontwikkelingen. De gemeente heeft te maken met een toenemend aantal complexe maatschappelijke opgaven. Opgaven waarbij de vraag om een oplossing rechtstreeks of via de landelijke overheid bij de gemeenten wordt neergelegd, boven op het reguliere werk. Zo zijn gemeenten wettelijk verplicht om zorgtaken uit te voeren, ook als ze daar onvoldoende geld voor krijgen van het Rijk. In veel gevallen is een voldoende resultaat alleen haalbaar door samen te werken met onze partners en daarbij elkaars kwaliteiten zo goed mogelijk te benutten. En daarbij zo efficiënt mogelijk te werken, om kosten te besparen.

Veel gemeenten hebben met ingang van 2026 te maken met een forse verlaging van de hoeveelheid geld die ze ontvangen vanuit het Rijk voor hun werkzaamheden. Ondanks de Voorjaarsnota van het kabinet lopen de tekorten van de gemeente de komende jaren op, omdat de compensatie vanuit het Rijk onvoldoende is om het 'ravijn' te dichten. Teylingen bereidt zich voor op ingewikkelde keuzes om de begroting uiteindelijk weer sluitend te krijgen door te bezuinigen en/of de inkomsten te verhogen. Dit gaan inwoners, organisaties en bedrijven merken.

De gemeenteraad beslist uiteindelijk waar de gemeente haar geld wel of niet aan uitgeeft. Komend jaar wordt er op meerdere momenten over de financiële toekomst van Teylingen gesproken. Ook met de inwoners, ondernemers en organisaties van Teylingen. Begin november 2025 wordt de begroting vastgesteld, dan weten we waar we als gemeente definitief voor kiezen.

Samen maken wij Teylingen
Zowel het raads- als het collegewerkprogramma hebben de titel: Samen maken wij Teylingen. Ook in 2024 is dat weer gebleken. Teylingen heeft een enorm veel vrijwilligers en een levendig verenigingsleven die van ongekende waarde zijn. Voor het eerst werden de Teylingse Jeugdlintjes uitgereikt.

Het college wil aansluiting blijven vinden bij de samenleving, zodat de noodzakelijke flexibiliteit kan worden geleverd om in te spelen op de wisselende omstandigheden en vragen. Tegelijkertijd moet er slagkracht worden geleverd om de opgaven aan te pakken waarmee we worden geconfronteerd. Dit vraagt soms om het maken van ingewikkelde keuzes. Daarbij blijft het uiteindelijke doel dat onze inwoners, jong en oud, prettig kunnen verblijven in Teylingen.

Programma's
De huidige verantwoording is ingedeeld naar de programma's zoals we die kennen vanuit de door de raad vastgestelde meerjarenbegroting 2024-2027. Deze programma's zijn:

1. Samenleven: De voortgang binnen de opgaven die zijn opgenomen in de Maatschappelijke agenda Teylingen.
2. Leefomgeving: De voortgang van de opgaven die te maken hebben met de (schaarse) ruimte, woningmarkt, ondermijning, recreatie, infrastructuur en mobiliteit, klimaat, biodiversiteit en klimaatadaptatie.
3. Bedrijvigheid: De voortgang van de opgaven die te maken hebben met regionale economie, lokale economie, recreatie en toerisme en de bollensector.
4. Bestuur en ondersteuning: De voortgang van de opgaven die we hebben als lokale bestuurders in de regionale samenwerking, de samenwerking in de Duin- en bollenstreek en de kwaliteit van onze dienstverlening.

Tot slot
Namens het gemeentebestuur willen we onze waardering uitspreken aan iedereen die heeft bijgedragen aan de behaalde resultaten in 2024. Samen blijven we streven naar een gemeente

waar iedereen zich thuis voelt en kansen krijgt om zich te ontwikkelen.

Namens het college van burgemeester en wethouders,
M.E.I. Volten, wethouder financiën.

Rekening in één oogopslag

© 2025, Soet en Blank Tekst en Communicatie, Breda

gemeente TEYLINGEN

WAAR GING HET NAAR TOE? UITGAVEN

Resultaat

Gemeente Teylingen heeft ongeveer € 135,8 miljoen uitgegeven in Sassenheim, Warmond en Voorhout. Onderaan de streep houdt de gemeente € 2,3 miljoen over. Dit bedrag wordt in 2025 ingezet om activiteiten die zijn gestart in 2024 verder af te ronden.

Vooruitblik

Ondanks het positieve jaarresultaat zien we tegelijkertijd zorgelijke ontwikkelingen. Veel gemeenten hebben met ingang van 2026 te maken met een forse verlaging van de hoeveelheid geld die ze ontvangen vanuit het Rijk voor hun werkzaamheden. Ongeveer 60% van het geld waarmee gemeente Teylingen haar werk doet, komt van het Rijk. Vanaf 2026 wordt dat bedrag met 6% verlaagd. Tegelijkertijd nemen de kosten toe, bijvoorbeeld door inflatie, de groei van onze bevolking en de vergrijzing. Ook jeugdzorg vraagt steeds meer van ons budget. Net als veel andere gemeenten kunnen we het werk dat we nu doen, straks niet meer blijven doen zoals we gewend zijn. We gaan een periode tegemoet waarin we lastige keuzes moeten maken om ambities waar te kunnen maken.

Leefomgeving	
Gebiedsontwikkeling	€ 2.754.447
Verkeer & vervoer	€ 5.654.478
Openbare ruimte en duurzaamheid	€ 14.006.600
Openbare orde en veiligheid	€ 4.137.935
Wonen	€ 5.068.943
Mutaties reserves	€ 4.337.256

Samenleven	
Vitaliteit	€ 6.443.509
Talentontwikkeling	€ 4.339.036
Zorg voor elkaar	€ 1.514.049
Werk en inkomen	€ 13.427.779
Opvoeden en opgroeien	€ 15.646.771
Thuiswonen	€ 1.172.793
Hulp bij meedoen	€ 14.739.872
Mutaties reserves	€ 20.430.098

Bedrijvigheid	
Lokale Economie	€ 227.320
Regionale economie	€ 1.321.871
Mutatie reserves	€ 100.000

Bestuur en ondersteuning	
Dienstverlening	€ 2.558.915
Regionale samenwerking	€ 3.048.337
Algemene middelen	€ 14.916.787

Er is in 2024 een positief resultaat van € 2.325.719,-

135,8 MILJOEN

Eind 2024 is de Omgevingsvisie 'Een Florerende Toekomst voor Teylingen' vastgesteld. Deze visie, die tot stand is gekomen met de inbreng van inwoners, instanties en organisaties, schets een beeld van de toekomst van onze gemeente. Bijvoorbeeld op het gebied van: gezondheid, mobiliteit, recreatie, natuur, bedrijvigheid, wonen en maatschappelijke voorzieningen.

Wethouder Marlies Volten

Het hele jaaroverzicht vindt u op www.teylingen.nl/financien

Leeswijzer

Inleiding

De inrichting van de programmarekening wordt door het Besluit begroting en verantwoording (BBV) voorgeschreven en bestaat uit het jaarverslag (beleid) en de jaarrekening (financiën). Het jaarverslag bestaat uit het programmaplan en de paragrafen.

Programmaplan

Het door de raad vastgestelde programmaplan geeft de onderstaande programma-indeling:

1. Samenleven
2. Leefomgeving
3. Bedrijvigheid
4. Bestuur en ondersteuning

Gevolgd door het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen.

Met deze indeling van de programma's en de daarbinnen opgenomen thema's ontstaat een logische clustering van beleid, waarmee de integraliteit wordt vergroot en de programmasturing wordt versterkt. Ook ontstaat er meer aansluiting tussen het coalitieakkoord, het collegewerkprogramma en de programmabegroting.

In elk programma wordt per thema inzicht gegeven in de te bereiken doelstellingen ("wat wilden we bereiken"). Vervolgens wordt met de activiteiten ("wat hebben we daarvoor gedaan") aangegeven hoe we deze doelstellingen hebben bereikt. Deze activiteiten hebben dit jaar onze speciale aandacht gehad. Reguliere, jaarlijks terugkerende taken waarover geen verdere bijzonderheden over te vermelden zijn, zijn niet in de programma's opgenomen.

De stoplicht-aanduiding laat in één oogopslag zien wat de stand van zaken is van een activiteit. De actiepunten die nieuw zijn ten opzichte van het collegewerkprogramma, zijn voorzien van een markering.

Legenda stoplichtmodel	
Toelichting status	**Statusicoon**
Afgerond/ bestaand beleid wordt gecontinueerd.	✔
Vertraging met financiële consequenties of kan niet worden uitgevoerd.	●
Vertraging zonder financiële consequenties.	●
In uitvoering/ loopt volgens planning.	●

Elk thema wordt afgesloten met de verplichte beleidsindicatoren en, waar van toepassing, prestatie-indicatoren. De beleidsindicatoren zijn verplicht voorgeschreven gegevens die een trend kunnen signaleren. Deze gegevens worden voornamelijk vanuit externe bronnen verkregen. Deze informatie is ook beschikbaar op www.waarstaatjegemeente.nl.

Elk programma wordt afgesloten met het financiële overzicht "Wat heeft het gekost?". In dit overzicht staan per thema de lasten en baten vermeld. Dit geldt ook voor de mutaties op de reserves. Alle lasten zijn negatief opgenomen en alle baten positief. In de tabellen waar de bedragen afgerond zijn op € 1.000 kunnen afrondingsverschillen in totaaltellingen voorkomen. Na de vier programma's wordt inzicht gegeven in de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting.

Paragrafen

Naast het programmaplan geven de paragrafen een totaaloverzicht van de in de diverse programma's opgenomen elementen. Zoals de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen of Verbonden partijen. Wij gebruiken in de opzet de standaard indeling van het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

Jaarrekening

De financiële jaarrekening bestaat onder meer uit de grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening, een totaaloverzicht van de lasten en baten inclusief toelichting, de balans inclusief toelichting, een overzicht van de investeringen, de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen en een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde lasten en baten per taakveld.

1.1 Programma 1 Samenleven

Trends en ontwikkelingen

Ook in 2024 stonden alle activiteiten in het programma Samenleven in het teken van de Maatschappelijke agenda. Dit betekent onder meer dat we steeds meer samen met de samenleving aan deze ambities werken en dat we zo goed mogelijk meten wat de acties bijdragen aan het realiseren van de ambities.

Maatschappelijke Agenda (MAG)

De Maatschappelijke agenda is de kapstok voor wat we doen. Overkoepelende thema's in 2024 waren onder meer normaliseren, bestaanszekerheid, kansengelijkheid en positieve gezondheid. In september 2024 heeft de gemeenteraad de herijkte Maatschappelijke agenda vastgesteld. Die herijking was het resultaat van uitgebreide afstemming met maatschappelijke partners en initiatiefnemers. In april 2024 leverde een goed bezochte MAG-avond veel waardevolle input op.

Implementatie van SPUK/GALA/IZA

Deze regelingen maken het mogelijk meer in samenhang in te zetten op preventie en de zorgtransformatie. Het gaat hierbij om bundeling van geldstromen. Op regionaal en lokaal niveau zijn er diverse activiteiten opgezet, bijvoorbeeld het Rondje Teylingen.

Ambitieovereenkomst Wonen, Welzijn en Zorg

De gemeenten Teylingen, Lisse en Hillegom hebben in 2022 met samenwerkingspartners een visie op de toekomst van wonen, welzijn en zorg opgesteld. Deze visie is verder uitgewerkt in de Ambitieovereenkomst 'Betrokken, betekenisvol en vitaal ouder worden', die ondertekend is door meer dan twintig betrokken partners. In De Spelewey werd een start gemaakt met community building en het vormgeven van de Zorgzame Buurt. Daarnaast werd het onderwerp Wonen, Welzijn en Zorg opgenomen in het concept Volkshuisvestingsprogramma van de gemeente.
Met de lancering van buur&buurt helpen wij buren om elkaar te ontmoeten en zetten zij hun krachten in om elkaar te helpen.

Herijking van het gemeentelijke subsidies

We willen beter kunnen sturen op de subsidies. Dat is nodig om de koppeling met de ambities uit de Maatschappelijke Agenda (MAG) door te ontwikkelen. In 2024 zijn we gestart met een verkenning wat daarvoor nodig is.

Subsidieregeling Energielasten

In 2024 konden inwoners van Teylingen een aanvraag doen voor ondersteuning bij het betalen van energiekosten. In de tweede helft van het jaar werd voor circa € 112.000 aan subsidies uitgekeerd.

Verhuizing De Jojo

De gemeente heeft geholpen bij het vinden van een nieuwe plek voor ontmoetingsplek De Jojo. Het bewonersinitiatief opende in november zijn deuren in voormalige basisschool De Kastanjehof. Daarmee is de winnaar van de Grote Appel van Oranje behouden gebleven voor Teylingen.

Jeugdhulp

In 2024 is de nieuwe Verordening jeugdhulp vastgesteld.
Een bestuurlijke taskforce heeft fundamentele keuzes in de jeugdhulp voorbereid. Eind 2024 was dit traject in de afrondende fase. In 2025 volgen de besluitvorming en de start van de implementatie.

Onderwijskansenbeleid
Het onderwijskansenbeleid is geëvalueerd, de conclusies van het rapport zijn verwerkt tot actiepunten voor de werkgroepen van de Lokale Educatie Agenda (LEA). De LEA werkgroepen stimuleren de samenwerking tussen verschillende partijen in de gemeente. Doel is het versterken van het aanbod van voorschoolse educatie (VE) voor alle kinderen met een ontwikkelachterstand. Er is een nieuwe subsidieregeling peuteropvang en voorschoolse educatie vastgesteld, die in 2025 wordt ingezet.

Integrale toegang: Stichting Voor ieder1
In 2024 heeft Voor ieder 1 hard gewerkt aan een oplossing voor de btw-last op de loonkosten van ingehuurd personeel. In dit proces wordt gestuurd op het minimaliseren van maatschappelijke kosten. Dit wordt begin 2025 afgerond.
Daarnaast is in 2024 gewerkt aan een duurzame inrichting van de lokale teams. Er is besloten dat Voor ieder 1 vanaf 1 juli 2025 functioneert als een zelfstandige stichting met personeel in dienst. Na dit besluit is Voor ieder 1 begonnen met de transitie en is de gemeente gestart met het opstellen van een nieuwe meerjarenovereenkomst.

Provalu
Het jaar 2024 stond grotendeels in het teken van de uitwerking van het implementatieplan voor de meerjarenvisie 2030,. De resultaten van Provalu over 2024 liggen in lijn met of zijn hoger dan de prestatieafspraken. Het percentage succesvolle afgeronde trajecten is 62% ten opzichte van de doelstelling van 55%. Er zijn 128 klanten met een uitkering uitgestroomd naar een dienstverband, zodat ze geen uitkering meer nodig hebben.

Maatschappelijk vastgoed Nieuw Boekhorst
Er werden door de raad middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed in Nieuw Boekhorst. Nadere uitwerking volgt in 2025.

1.1.1 Vitaliteit

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De gezonde keuze moet de makkelijke keuze worden. We willen een fysieke en sociale omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	De brede maatschappelijke agenda sluit aan bij de begrippen ‘brede welvaart’ en ‘Positieve Gezondheid’ en staat voor een opgavegerichte en integrale aanpak.	Deze activiteit wordt vanuit de campagne Viteylingen en de Vitaliteitstafel uitgevoerd. In 2023 zijn daar de ambities van de Brede SPUK-regeling 2023-2026 aan toegevoegd en vastgelegd in het plan van aanpak GALA ‘Vitaliteit op één in Teylingen’.	
A2	Met onze partners dragen we bij aan de uitvoering van het leefstijlakkoord Viteylingen.	Met het programma Viteylingen geven wij uitvoering aan projecten die bijdragen aan een gezonde, sportieve en vitale levensstijl.	
A3	'Iedereen doet mee' – stimuleren wij door burgerinitiatieven te	De Vitaliteitstafel (onder regie van het programma Viteylingen) honoreert	

	ondersteunen, waar daar ruimte voor is.	lokale initiatieven die bijdragen aan een gezonde, sportieve en vitale levensstijl.	
A4	Het monitoren, sturen en rapporteren van de taken die zijn belegd bij de verschillende (uitvoerings)partners.	In 2024 zijn er gesprekken gevoerd met de partners van Viteylingen over de taken. Op basis hiervan zal in 2025 worden gemonitord en gestuurd op, en gerapporteerd over de voortgang.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Onze inwoners worden gezonder ouder, zowel fysiek als mentaal, en hebben meer gezonde levensjaren door levenslang te investeren in een positieve en gezonde leefstijl.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	In de omgevingsvisie formuleren we onze doelen voor een gezonde leefomgeving, met voldoende ruimte voor sport en beweging. Dit doen we door zowel accommodaties als buitenruimte uitdagend te maken: dat nodigt uit tot bewegen.	De doelen voor een gezonde leefomgeving zijn opgenomen in de omgevingsvisie. Binnen het plan van aanpak GALA 'Vitaliteit op één in Teylingen' is hieraan verder invulling gegeven.	
B2	We stimuleren bij het ontwikkelen van sportvoorzieningen het multifunctionele gebruik.	Het sport- en recreatiepark Elsgeest is zo ingericht dat multifunctioneel gebruik van het park wordt gestimuleerd.	
B3	We gaan door met het ondersteunen en het uitrollen van 'de sportieve routes' in de openbare ruimte. Hierbij betrekken wij de buurtsportcoaches, vanuit het programma Viteylingen.	In 2024 is gewerkt aan de inrichting en uitwerking van het 'Rondje Teylingen', zodat dit in 2025 gerealiseerd kan worden, in samenwerking met de partners van Viteylingen.	
B4	We geven uitvoering aan het sport- en beweegbeleid. We voeren acties uit de sportnota Teylingen sportbeleid uit. Dit draagt integraal ook bij aan diverse andere pijlers van de Maatschappelijke agenda (MAG), waaronder: Talentontwikkeling, Zorg voor Elkaar, opgroeien en thuis wonen.	Het kernteam Viteylingen heeft een breed aanbod van activiteiten op het gebied van sport en bewegen, cultuur en gezondheid uitgevoerd en raakt hiermee ook andere pijlers.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Hecht	CJG Sportaanbieders Sportstichtingen Stichting de Combibrug Welzijn Teylingen Welzijnskwartier Viteylingen Culturele organisaties Bibliotheek Bollenstreek Kunstenaars Kunstcommissie Cultuureducatiegroep Kunstgebouw Cultuurhistorische verenigingen Wijksamenwerkingsverband Teylingen The Pando Network Provincie Zuid-Holland Gemeenten regio Hollands Midden

1.1.2 Talentontwikkeling

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Talenten van inwoners worden meer benut.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We voeren acties uit de cultuurnota uit. Dit draagt integraal ook bij aan diverse andere pijlers waaronder: Vitaliteit, Zorg voor Elkaar, Opgroeien en Opvoeden en Thuis Wonen.	Voor de uitvoering van de nota 'Cultuur raakt alles' organiseerden wij meerdere activiteiten met en voor inwoners, culturele verenigingen en maatschappelijke partners. Wij organiseerden onder andere een culturele avond.	
A2	Met onze partners werken we ambities uit om te komen tot een leven lang ontwikkelen en persoonlijke ontplooiing. Wij stimuleren verbindingen van de cultuursector met zorg, welzijn, onderwijs en het bedrijfsleven.	Wij bouwden verder aan een cultureel platform en hebben gezet samen met onze partners nieuwe initiatieven in gang. Bijvoorbeeld het relatieboekje 'Cultuur raakt (alles)'.	
A3	We voeren de acties uit het regionale convenant Bondgenootschap voor Geletterdheid uit.	In 2024 werkten de Bibliotheek Bollenstreek, maatschappelijke partners en de gemeenten Hillegom,	

		Lisse, Teylingen, Noordwijk en Oegstgeest samen aan de acties uit het Taalpact 2024. Workshops 'Herkennen en Doorverwijzen' overlaaggeletterdheid zijn gegeven aan lokale samenwerkingspartners.	
A4	In de omgevingsvisie formuleren we onze doelen voor een aantrekkelijk kunst- en cultuurklimaat.	In de omgevingsvisie namen wij kunst en cultuur op als een van de negen hoofdopgaven.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Iedereen kan lezen, schrijven, rekenen, met geld en computers omgaan.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Wij benutten de Bibliotheek Bollenstreek als facilitator voor cultuur en het sociaal domein.	De bibliotheek is een laagdrempelige publieke voorziening voor alle inwoners van Teylingen om te lezen, leren, werken, ontwikkelen en ontmoeten. In 2024 organiseerde de bibliotheek diverse activiteiten die bijdragen aan: - bevordering taalvaardigheid en bestrijden van laaggeletterdheid; - digitale inclusie ter bevordering van zelfredzaamheid; - bevordering taalontwikkeling voor de jeugd; - community library: praatgroepen, workshops, debatten, exposities.	
B2	Wij organiseren een maatschappelijk debat dat moet leiden tot een verbindend uitvoeringsprogramma, waarbij het culturele veld en de maatschappelijke partners worden betrokken.	Er zijn stappen zijn gezet om kunst en cultuur te integreren in de Vitaliteitstafel en het programma GALA. Hierdoor komen kunst en cultuur bij meer maatschappelijke partners op de agenda. Dit ontwikkelen wij verder in 2025.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Iedereen, jong en oud, krijgt kansen en wordt gestimuleerd tot een zinvolle vrijetijdsbesteding.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Jaarlijks organiseert Kunstweek Warmond in november een kunstweek.	In november 2024 organiseerden vrijwilligers in Warmond de Kunstweek met onder andere voorstellingen,	

		exposities, lezingen, muziek en workshops.	
C2	Vanuit het Ministerie van Verhalen is van mei tot november een culturele aanjager aangesteld. Er worden initiatieven in gang gezet om culturele (arrangeurs) voor activiteiten en programma's aan te stellen.	Wij stelden een culturele aanjager (arrangeur) aan voor het initiëren van activiteiten en maken van programma's en het verder bouwen van een cultureel platform.	
C3	Tijdens de Actieweek voor Cultuur in oktober wordt een impuls gegeven aan het oprichten van een cultureel platform.	Wij werkten verder aan ideeën en het inrichten van het in 2023 opgerichte cultureel platform. De Actieweek voor Cultuur in oktober 2024 verviel; we vervingen die door onder meer een relatielunch.	
C4	Uitzetten van een kunstroute (Teylingen-breed).	Het realisatieproces lag stil. Wij onderzoeken in 2025 hoe de kunstroute tot stand kan komen.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel:

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	Basisscholen nemen deel aan Programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 en Verwonder om de Hoek.	In 2024 namen de leerlingen van de basisscholen in Teylingen deel aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024' en 'Verwonder om de Hoek'.	
D2	Plaatsen beeldende kunst in de openbare ruimte. Wij gaan een beeldend kunstwerk plaatsen in Park Molentocht in Voorhout. Wij verwachten dat de definitieve plaatsing van het kunstwerk eind 2024 begin 2025 is.	Voor het Molentochtpark selecteerden wij een kunstenaar aan wie wij de definitieve opdracht verleenden voor het realiseren van een beeldend kunstwerk. De procedure loopt door in 2025.	
D3	Er is een ruim en gevarieerd cultureel aanbod.	Teylingen heeft verschillende culturele verenigingen met een rijk aanbod op het gebied van zang, dans, muziek en podiumkunsten.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Er zijn in de buurten voldoende gelegenheden om elkaar te ontmoeten, te bewegen en voor cultuurparticipatie: kleinschalig, laagdrempelig, toegankelijk en betaalbaar.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	Er zijn voldoende accommodaties en voorzieningen, zoals theaters en multifunctionele gebouwen.	Het huidige accommodatiebeleid is aan vernieuwing toe. In 2025 stellen wij nieuw accommodatiebeleid op.	
E2	Tijdens de Actieweek voor Cultuur in oktober wordt een impuls gegeven op welke wijze kunstvouchers worden ingezet. De uitvoering hiervan is in 2024.	In 2024 werkten wij het plan verder uit. Wij kozen voor een cultuurpas in plaats van een kunstvoucher. Deze pas kan breder worden ingezet. De uitwerking en uitvoering daarvan verwachten wij in 2025.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Holland Rijnland	Culturele organisaties Bibliotheek Bollenstreek Kunstenaars Kunstcommissie Cultuureducatiegroep Kunstgebouw Cultuurhistorische verenigingen

1.1.3 Zorg voor elkaar

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners zijn (meer) betrokken bij hun buurt en kijken naar elkaar om.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A2	We moedigen buurtinitiatieven aan, bijvoorbeeld met onze contactfunctionaris en wijkavonden.	Dit zijn doorlopende activiteiten.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Jong en oud voelt zich prettig en veilig in de wijk en op straat
Voor deze ambitie werken we samen met OOV.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We zetten outreachend jongerenwerk in.	Jongerenwerk doen hun werk in de leefwereld van de jongeren.	
B2	We zetten de ervaringen uit het uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg 'Omzien naar elkaar' in om de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren.	De infrastructuur van collectieve preventie is verder doorontwikkeld, zodat deze flexibel mee kan bewegen en aansluit op vragen vanuit de lokale samenleving (ggz in de wijk, wijk-ggd).	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Minder mensen voelen zich eenzaam.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We voeren het plan lokale aanpak eenzaamheid uit in samenwerking met maatschappelijke partners en werken aan de doorontwikkeling van de aanpak van eenzaamheid.	We werken aan verbinding en uitwisseling tussen bestaande initiatieven en netwerken.	
C2	We faciliteren en stimuleren laagdrempelige ontmoetingen en initiatieven vanuit inwoners.	Welzijn Teylingen organiseert in de buurtkamers in de dorpskernen ontmoetingsbijeenkomsten voor ouderen. Welzijnskwartier organiseert laagdrempelige inlopen in jongerencentra Fascinus en Ex-Voto. Kenmerken van ontmoetingsactiviteiten zijn het vergroten van de sociale vaardigheid van de deelnemers en het versterken van de netwerken van de jongeren en ouderen.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De draagkracht en draaglast van mantelzorgers zijn in balans.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We ondersteunen mantelzorgers met informatie en advies, begeleiding en hulp op maat via de Regeling	Welzijn Teylingen voert deze opdracht uit. Mantelzorg-adviseurs van Welzijn Teylingen bieden een luisterend oor,	

	ondersteuning mantelzorg en respijtzorg.	geven informatie en advies, en bieden begeleiding en hulp op maat. Mantelzorgers kunnen, als zij behoefte hebben aan een adempauze, een beroep doen op de Adempauzeregeling.	
D2	We werken samen met het zorgkantoor, zorgorganisaties en andere gemeenten om de mogelijkheden voor respijtzorg (tijdelijke vervanging van mantelzorg) verder te verbeteren.	De regionale pilot 'Logeerzorg' is per 1 december 2024 uitgebreid naar drie locaties, waarvan één locatie binnen Hillegom, Lisse en Teylingen: Mariënhaven in Warmond.	
D3	We bevorderen signalering, doorverwijzing en aandacht voor mantelzorgers bij maatschappelijke partners.	Deze opdracht ligt bij de Welzijnsorganisaties. Zij brengen dit onder de aandacht in de netwerken waarvan zij deel uitmaken en andere samenwerkingspartners.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Mantelzorgers en vrijwilligers weten zich gesteund door de gemeente.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	We waarderen mantelzorgers met het mantelzorgcompliment.	We waarderen (jonge) mantelzorgers met een kadobon. De mantelzorgers kunnen deze ophalen bij Welzijn Teylingen. Daarbij krijgen zij informatie en kunnen zij hun vragen stellen. Wanneer ze behoefte hebben aan informatie, kunnen ze een afspraak maken met de mantelzorg-adviseur.	
E2	We werken aan een actieve participatie van mantelzorgers bij de beleidscyclus.	De regeling Ondersteuning mantelzorg en respijtzorg is gewijzigd in de Adempauzeregeling.	
E3	We waarderen vrijwilligers door het uitreiken van vrijwilligersprijs / Teylingerprijs.	Er zijn verschillende vrijwilligersinitiatieven beloond met de Teylingerprijs. Voor de nummers 1, 2 en 3 is hieraan een geldbedrag gekoppeld. Ook werd er een publieksprijs uitgereikt.	
E4	We zorgen voor begeleiding naar vrijwilligerswerk en ondersteunen vrijwilligersorganisaties. We verbinden vraag en aanbod.	Welzijn Teylingen helpt bij het vinden van een vrijwilligerswerk en geeft advies.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland) ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Holland Rijnland	Onderwijsveld CJG Voor ieder 1 Kinderopvang organisaties Bedrijfsleven Sportaanbieders, sportstichtingen, Combibrug, Welzijn Teylingen en onderwijs Welzijn Teylingen Welzijnskwartier Vrijwilligersorganisaties Langeveldshof/ We Share Care TWO Jeugdhulp en aanbieders Jeugdhulp Culturele organisaties en -verenigingen, basisscholen, Bibliotheek Bollenstreek, kunstenaars, kunstcommissie, Cultuureducatiegroep, Kunstgebouw, historische verenigingen woningbouwcoöperatie STEK informele ondersteuning; bijv. Humanitas/ Rode Kruis 1e lijn: huisartsen/ fysiotherapie/ logopedie

1.1.4 Werk en inkomen

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Zo veel mogelijk inwoners zijn in staat in hun eigen inkomen te voorzien.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Het 'Project Sturing en Samenwerking' staat aan de basis van de transformatie van uitvoeringsorganisatie Provalu naar een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf. Met daarbij behorende dienstverlening die aansluit op de uitdagingen die de Participatiewet met zich meebrengt en de kansen op duurzame uitstroom van onze kwetsbaarste inwoners vergroot. Een van de belangrijkste doelen van dit project is het bepalen van een gemeenschappelijk gedragen toekomstvisie. 'Sturing en Samenwerking wordt afgerond in 2023. We voeren de acties uit het Taalpact	Met Provalu hebben we een meerjarenvisie en implementatieplan vastgesteld. In de regio werken we aan de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur.	

	uit om laaggeletterdheid onder inwoners te verlagen en daarmee hun zelfredzaamheid te verhogen. We begeleiden Pro/Vso jongeren actief naar de arbeidsmarkt in samenwerking met Provalu, het Jongerenpunt en MBO Rijnland. Provalu helpt inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt richting werk of zinvolle dagbesteding, in samenwerking met ISD Bollenstreek. Daarnaast bemiddelen zij inwoners met een bijstandsuitkering naar passend werk. Voor statushouders worden aparte trajecten ontwikkeld. ISD Bollenstreek is de verwijzer naar Provalu voor mensen met een uitkering op grond van de Participatiewet. En de ISD verzorgt de intake, schat het arbeidsvermogen in en vraagt indien nodig een loonwaardebepaling aan. ISD Bollenstreek informeert inwoners actief over mogelijkheden voor extra Financiële hulp (bijzondere bijstand, toeslagen, kwijtschelding) De Bibliotheek Bollenstreek is een centraal punt bij bijvoorbeeld het tegengaan van analfabetisme, laaggeletterdheid en biedt samen met andere partners onder meer een belastingspreekuur aan. Dit helpt voorkomen dat mensen onnodig schulden oplopen en/of belastingteruggaven mislopen.	In 2024 werkten de Bibliotheek Bollenstreek, maatschappelijke partners en de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Oegstgeest samen aan de acties uit het Taalpact 2024. Workshops 'Herkennen en Doorverwijzen' over laaggeletterdheid zijn gegeven aan lokale samenwerkingspartners. Bibliotheek Bollenstreek organiseerde taalcafés en taalspreekuren. Ook biedt de bibliotheek hulp aan inwoners om hun digitale vaardigheden te verbeteren.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners zonder betaald werk kunnen meedoen en ervaren een zinvolle bijdrage aan de samenleving.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Het project 'Lekker Fit' is de opvolger van het project 'Meedoen' dat eind 2022 werd beëindigd. Lekker Fit is een sociaal activeringstraject gericht op participatie voor inwoners met (en zonder) een participatie-uitkering.	Project Lekker Fit startte in het derde kwartaal van 2024. Daarnaast kunnen inwoners via UWV een indicatie dagbesteding krijgen.	

	In dit traject krijgen ze persoonlijke begeleiding, een cursus werk-nemersvaardigheden, sportieve activiteiten en hulp bij het oplossen van problemen. De drie belangrijkste uitgangspunten zijn: 1. Er moet meer focus komen op het welbevinden en niet alleen op werk; 2. Er zijn meer mensen die baat kunnen hebben bij deelname aan het project; 3. Meer intensieve samenwerking met de ketenpartners kan veel waarde toevoegen voor de deelnemer. Met dit project Lekker Fit geven de Welzijnsorganisaties, de Intergemeentelijke Sociale Dienst en Provalu invulling aan deze drie uitgangspunten. Het resultaat is een sterkere en bredere benadering om inwoners van Teylingen zonder werk op weg te helpen naar een baan of naar een zinvolle maatschappelijke bijdrage. Daarnaast is het mogelijk om via UWV een indicatie dagbesteding te krijgen als als door ISD/Provalu wordt vastgesteld dat er (nog) geen sprake is van werkvermogen. UWV doet de toetsing en kan vervolgens een indicatie (arbeidsmatige) dagbesteding afgeven. Deze wordt bekostigd vanuit de WMO. Er zijn diverse mogelijkheden en locaties waar mensen, al naar gelang hun competenties en vaardigheden een of meerdere dagdelen kunnen deelnemen. Vanuit dagbesteding is het ook mogelijk door te ontwikkelen naar arbeid.		

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het gebruik van minimaregelingen verbetert.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Wij voeren communicatieacties uit om de bekendheid van de regelingen te vergroten onder zowel inwoners als de maatschappelijke partners.	Alle inwoners zijn in 2024 per brief geïnformeerd over de campagne 'Allemaal Duurzaam'. Dit is een doorlopende campagne, gericht op verduurzaming en energiebesparing. Inwoners zijn in de brief gewezen op het volledige aanbod van minimaregelingen. Ook zijn inwoners via social media en de gemeentelijke kanalen geïnformeerd over dit aanbod. We zijn aangesloten bij de campagne van het Jeugdfonds Sport en Cultuur.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het aantal inwoners met problematische schulden neemt af.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We voeren acties uit het beleidsplan Schuldhulpverlening uit. Dit betekent onder meer dat we inzetten op vroegsignalering, op preventie van schulden en op bewustwording.	In 2024 is weer op vroegsignalering ingezet. Hierdoor zijn meer inwoners met betalingsachterstanden in beeld en zijn passende acties ondernomen. Het is voor inwoners mogelijk (anoniem) hulp te zoeken via de Nederlandse Schuldhulproute/Geldfit.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners met geldzorgen weten waar ze terecht kunnen voor hulp en hulp is toegankelijk en effectief.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	Door aan te sluiten bij initiatieven die zich specifiek richten op het laagdrempelig bereiken en helpen van inwoners met (problematische) geldzorgen, maken wij de hulp toegankelijker.	De Nederlandse Schuldhulproute en Geldfit hielpen inwoners met persoonlijk advies en tips. Inwoners zijn naar lokale schuldhulpverlening doorverwezen. Via de community aanpak kwamen inwoners met geldzorgen eerder in beeld.	
E2	We voeren communicatieacties uit om inwoners te informeren waar zij met hulpvragen terecht kunnen.	Via sociale media, gemeenteberichten en persoonlijke brieven zijn inwoners gewezen op de Papierwinkel. Ook sloten we aan bij de campagne van	

		Geldfit. Er werd een onderzoek opgestart naar het bereik van onze minimaregelingen.	
E3	We bevorderen de samenwerking tussen (schuld)hulpverleners, vrijwilligers en maatschappelijke partners om effectief hulp te kunnen verlenen.	Vrijwilligers en verschillende partijen werkten in 2024 samen in de Papierwinkel. Inwoners met een schuldhulpvraag zijn doorverwezen. Binnen de vroegsignalering lopen vrijwilligers van Humanitas mee met de ISD.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Financieel misbruik van kwetsbare inwoners neemt af.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
F1	De afgelopen jaren is deelgenomen aan de Alliantie Financieel Misbruik. Deze Alliantie heeft veel overeenkomsten met de Alliantie Eén tegen Eenzaamheid, zowel qua doelgroep als qua aangesloten organisaties. Deelname aan de Alliantie Eén tegen Eenzaamheid vervangt daarmee de deelname aan de Alliantie Financieel Misbruik.	De Alliantie Financieel Misbruik is aangesloten bij het netwerk van de Alliantie één tegen eenzaamheid.	✔

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland) ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Hollands Midden Holland Rijnland	Onderwijsveld CJG Voor ieder 1 Kinderopvang organisaties Bedrijfsleven Sportaanbieders, sportstichtingen, Combibrug, Welzijn Teylingen en onderwijs Welzijn Teylingen Welzijnskwartier Stichting Leergeld Jeugdfonds Sport & Cultuur Humanitas Nederlandse Schuldhulproute (Geldfit) Schuldhulpmaatje TWO Jeugdhulp en aanbieders Jeugdhulp Culturele organisaties en -verenigingen, basisscholen, Bibliotheek Bollenstreek, kunstenaars, kunstcommissie, Cultuureducatiegroep, Kunstgebouw, historische

	verenigingen PRO/VSO scholen MBO Rijnland Vluchtelingenwerk Nederland

1.1.5 Opgroeien en opvoeden

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Ieder kind kan zich ontwikkelen en gaat naar school, opvang/zorg of (leer)werktraject.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We kopen met de regio passende jeugdhulp in. In het inkoopbeleid vertalen we de ambities van ons beleid: normaliseren, passende onderwijsplekken en snel passende hulp.	We hebben gespecialiseerde jeugdhulp regionaal gekocht. Maatregelen om de druk op jeugdhulp aan te pakken hebben we voortgezet. Dit gaat om de aanpak wachttijden/collectiveren en om een nieuwe buitenbudgettaire route. Een bestuurlijke taskforce heeft fundamentele keuzes in de jeugdhulp voorbereid was er. Eind 2024 was dit traject in de afrondende fase. In 2025 volgen de besluitvorming en de start van de implementatie.	
A2	We bevorderen (talent)ontwikkeling van jeugdigen door middel van de inzet van jongerenwerkers.	We stimuleren zinvolle vrijetijdsbesteding op basis van interesse en talenten. Zo kunnen jongeren een bijdrage leveren aan de samenleving. Het project Talent Maatschappelijke Diensttijd (MDT) ondersteunt vrijwilligers om zelfstandig activiteiten op te zetten.	
A3	We bevorderen het sport- en beweegbeleid en werken aan Gezonde Scholen.	Met het programma Viteylingen geven wij uitvoering aan projecten die bijdragen aan een gezonde, sportieve en vitale levensstijl.	
A4	We bevorderen cultuureducatie door de basisschoolleerlingen deel te laten nemen aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021 t/m 2024.	In 2024 namen de leerlingen van de basisscholen in Teylingen deel aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024' en 'Verwonder om de Hoek'.	
A5	Bij de inzet van ondersteuning wordt het netwerk van kinderen en ouders betrokken voor een duurzaam resultaat.	In 2024 hebben alle medewerkers van Voor ieder 1 een training gehad in de methodiek '1 Huishouden 1 Plan'. Deze methodiek ondersteunt een	

		brede uitvraag op aanwezige problematiek en beschermende factoren en plaatst de inwoner in zijn kracht. Dit maakt de eigen mogelijkheden en het netwerk om een inwoner bespreekbaar.	
A6	We continueren de inzet van de POH-GGZ jeugd (Praktijkondersteuner Huisarts Geestelijke Gezondheidszorg jeugd).	Alle huisartsen hebben de mogelijkheid om te verwijzen naar de praktijkondersteuner Jeugd (POH-J). De POH-J is 32 uur per week beschikbaar. Er wordt door jeugdigen in verschillende leeftijdsgroepen veel gebruik gemaakt van dit aanbod. Het werkgeverschap van de POH-J is in 2024 overgegaan van het Wijksamenwerkingsverband (WSV) Teylingen naar Voor ieder 1.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Kinderen hebben gelijke kansen, ongeachte hun herkomst of problemen van hun ouders.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We bouwen verder aan een laagdrempelige integrale toegang.	De reguliere werkprocessen binnen Voor ieder 1 zijn doorontwikkeld onder leiding van een gedragswetenschapper. Daarbij heeft de gemeente dankzij het nieuwe Elektronisch Cliëntdossier meer inzicht gekregen in wachtlijsten, typen hulpvragen en processen binnen Voor ieder 1. Daarnaast is in 2024 gewerkt aan een duurzame inrichting van de lokale teams. Er is besloten dat Voor ieder 1 vanaf 1 juli 2025 functioneert als een zelfstandige stichting met personeel in dienst. Na dit besluit is Voor ieder 1 begonnen met de transitie en is de gemeente gestart met het opstellen van een nieuwe meerjarenovereenkomst. Gedurende 2024 heeft Voor ieder 1 hard gewerkt aan een oplossing voor de btw-last op de loonkosten van ingehuurd personeel. In dit proces wordt gestuurd op het minimaliseren van maatschappelijke kosten. Dit zal begin 2025 afgerond worden.	

B2	We bevorderen een gezonde leefstijl via de jeugdgezondheidszorg en door het uitvoeren van het landelijk actieprogramma Kansrijke Start.	Inzet van jeugdgezondheidszorg is gecontinueerd en draagt bij aan op brede ondersteuning, waaronder de inzet op een gezonde leefstijl. De lokale coalities van Kansrijke Start zijn verbeterd en de samenwerking is geïntensiveerd om (aanstaande) ouders breed te ondersteunen.	
B3	We gaan door met de zorg- en veiligheidstafels.	We zijn doorgegaan met de Zorg- en Veiligheidstafels jeugd. Voor complexe casussen hebben we individuele Zorg- en Veiligheidstafels georganiseerd. We evalueerden de samenwerking en voerden de verbeterpunten door. Veilig Thuis sloot aan bij het convenant.	
B4	Toegangsorganisatie Voor ieder 1 werkt met een brede triage waarin alle leefgebieden worden besproken en er ruimte is voor hulpvragen op alle gebieden. Naar aanleiding van de gegeven informatie wordt een plan opgesteld waarin wordt gewerkt met goede (afwegings)kaders op het gebied van eigen kracht, inzet van het netwerk, voorliggende voorzieningen en aanpalende wetgeving.	In 2024 hebben alle medewerkers van Voor ieder 1 een training gehad in de methodiek '1 Huishouden 1 Plan'. Deze methodiek ondersteunt een brede uitvraag op aanwezige problematiek en beschermende factoren en plaatst de inwoner in zijn kracht. Dit maakt het mogelijk om goed af te wegen welke voorziening passend is voor het vergroten van de draagkracht van de inwoner.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Zorg en ondersteuning op school is algemeen toegankelijk, ongeacht leeftijd of woonplaats.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We voeren de Regionale Educatieve Agenda uit	De ontwikkelagenda Duin- en Bollenstreek 2024-2028 "Een sterke pedagogische basis door krachtige samenwerking in de Duin- en Bollenstreek" is vastgesteld. Via het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) en de REA is deze agenda voorbereid. Er zijn vijf werkgroepen ingesteld voor de uitwerking van de ontwikkelagenda. Thema's zijn: preventie en welbevinden, jeugdhulpverlening in de ondersteuningsstructuur van het onderwijs, doorgaande lijnen, inclusieve onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Als jongeren 18 jaar worden, is er een soepele overgang naar ondersteuning voor volwassenen als dat nodig is.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We sturen op het gebruik van het perspectiefplan bij de integrale toegang.	Het lokale toegangsteam maakt actief gebruik van het perspectiefplan. Wanneer hulp nodig blijft na de achttiende verjaardag, trekken medewerkers van jeugd, maatschappelijk werk en Wmo met elkaar op om een zo volledig mogelijk perspectiefplan te kunnen opstellen.	
D2	We sturen op het gebruik van het perspectiefplan door jeugdhulpaanbieders.	Het gebruik van het perspectiefplan staat in de contracten van de aanbieders. De Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland heeft op deze contacten gestuurd via contractmanagementgesprekken.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Service Organisatie Zorg Holland Rijnland ISD Bollenstreek Hecht Hollands Midden Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland)	Voor ieder 1 Kinderopvang/aanbieders VE (Samenwerkingsverbanden) scholen Centrum voor Jeugd en Gezin Aanbieders preventie: Villa Pinedo, Ouders Inc, Marente, Brijder, GGZ Rivierduinen, Home Start Kwadraad Stichting MEE Welzijnskwartier Combibrug Praktijkondersteuners huisartsen Aanbieders jeugdhulp, jeugdbescherming – en reclassering Noot leerlingenvervoer Ouderklankbordgroep leerlingenvervoer Sportaanbieders en verenigingen Politie Jeugd Preventie Team Veiligheidshuis Veilig Thuis Bibliotheek Zuid Kennemerland Woningbouwcoöperatie STEK

1.1.6 Thuis wonen

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners nemen zelf ook de verantwoordelijkheid om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven wonen, bijvoorbeeld door hun woning tijdig aan te passen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	De uitvoering van het uitvoeringsplan Thuis Wonen krijgt in 2024 via een projectmatige aanpak gestalte, samen met maatschappelijke partners en inwoners. Het betrekken van maatschappelijke partners en inwoners vindt plaats via een participatietraject plaats.	Dit is opgenomen in het concept Volkshuisvestingsprogramma van de gemeente.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De woonomgeving is veilig, leefbaar en nodigt uit om te ontmoeten. Maatschappelijke Ontwikkeling werkt hiervoor samen met Openbare Orde en Veiligheid en met Ruimtelijke Ordening.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	De acties in het uitvoeringsprogramma 'Thuis wonen' worden samen met maatschappelijke partners en inwoners in 2024 uitgevoerd. Daarbij is er aandacht voor initiatieven van maatschappelijke partners en inwoners. We nemen daarin de ervaringen mee vanuit het uitvoeringsprogramma Maatschappelijke Zorg 'Omzien naar Elkaar'.	De Spelewey is een pilotwijk Wonen Welzijn Zorg (WWZ) en er is een pilot gestart. Er is een buurtteam met onder andere inwoners en communitybuilders van Welzijn en woningstichting Stek gevormd die gezamenlijk activiteiten organiseren. In de Spelewey worden initiatieven georganiseerd die de saamhorigheid in de buurt bevorderen, zoals gezamenlijk eten.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Er is een goed integraal voorzieningen- en dienstenaanbod verspreid over de wijken/kernen (o.a. ontmoeting, vervoer, dagbesteding).

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	De acties in het uitvoeringsprogramma 'Thuis wonen' worden samen met maatschappelijke partners en inwoners in 2024 uitgevoerd. Daarbij is er aandacht voor initiatieven vanuit maatschappelijke partners en inwoners.	De uitvoeringsorganisaties zorgden voor een goed voorzieningen- en dienstenaanbod. In 2025 wordt de Voorzieningennota Teylingen geactualiseerd. Huisartsen verwezen meer mensen via Welzijn op Recept naar een welzijnscoach van Welzijn Teylingen.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voor degenen die dat nodig hebben, is er hulp bij het meedoen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	De acties in het uitvoeringsprogramma 'Thuis wonen' worden samen met maatschappelijke partners en inwoners in 2024 uitgevoerd. Daarbij is er aandacht voor initiatieven van maatschappelijke partners en inwoners. Ook staan acties beschreven bij opgave 7 Hulp bij meedoen.	De Spelewey is een pilotwijk Wonen Welzijn Zorg (WWZ) en er is een pilot gestart. Er is een buurtteam met onder andere inwoners en communitybuilders van Welzijn en woningstichting Stek gevormd die gezamenlijk activiteiten organiseren. In de Spelewey worden initiatieven georganiseerd die de saamhorigheid in de buurt bevorderen, zoals gezamenlijk eten.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Iedereen heeft een dak boven het hoofd. Niemand wordt op straat gezet.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	Het uitvoeringsprogramma ''Omzien naar elkaar'' loopt tot eind 2023. Er zal een nieuw uitvoeringsprogramma worden gemaakt voor de maatschappelijke zorg in de Duin en Bollenstreek, ingangsdatum 2024. Hierin wordt de link gelegd met het uitvoeringsprogramma 'Thuis wonen'. Een focus op ambulante zorg en zo lokaal als mogelijk zullen hierin een plek krijgen.	Er is een start gemaakt met het herschrijven van het uitvoeringsprogramma 'Omzien naar elkaar'. We verwachten dit in het eerste kwartaal van 2025 af te hebben.	
E2	De inhoud van het convenant 'Regionale Samenwerking Maatschappelijke Opvang Holland Rijnland' en het Preventieprogramma dak- en thuisloosheid worden onderdeel van het vervolg van het uitvoeringsprogramma 'Omzien naar elkaar'.	Deze punten zijn meegenomen in het herschreven uitvoeringsprogramma 'Omzien naar elkaar'.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners die een beroep doen op maatschappelijke zorg (maatschappelijke opvang en beschermd wonen) wordt passende ondersteuning geboden, bij voorkeur ambulant. De ondersteuning is gericht op het voorkomen van instroom in de maatschappelijke zorg en op herstel en uitstroom uit de maatschappelijke zorg.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
F1	2024 en verder wordt de samenwerkingsovereenkomst uitgevoerd.	De samenwerkingsovereenkomst is uitgevoerd en we blijven dit continueren.	
F2	'Omzien naar elkaar' loopt tot eind 2023. Er zal een nieuw uitvoeringsprogramma worden gemaakt voor de maatschappelijke zorg in de Duin en Bollenstreek, ingangsdatum 2024. Hierin wordt de link gelegd met het uitvoeringsprogramma 'Thuis wonen'. Focus op ambulante zorg en zo lokaal als mogelijk zullen hierin een plek krijgen.	Zie activiteit E1.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland) ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Holland Rijnland	Onderwijsveld CJG Voor ieder 1 Kinderopvang organisaties Bedrijfsleven Sportaanbieders, sportstichtingen, Combibrug, Welzijn Teylingen Welzijnskwartier TWO Jeugdhulp en aanbieders Jeugdhulp Culturele organisaties en -verenigingen, basisscholen, Bibliotheek Bollenstreek, kunstenaars, kunstcommissie, Cultuureducatiegroep, Kunstgebouw, Historische Verenigingen woningbouwcoöperatie STEK Informele ondersteuning; bijv. De Zonnebloem/ Humanitas Maatschappelijke zorg zorgaanbieders: Stiching De Brug, Stichting De Binnenvest, Silhouet Coaching, Stiching Arkin, Stichting Cardea, Stichting De steenrots, Stichting Rivierduinen, Stichting 's Heeren Loo Zorggroep, Podeba BV, Stichting De Haardstee, Stichting Limor,

	Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondsheidszorg. Stichting Lumen Brijder de Jojo huisartsen Holland Rijnland Wonen Zorgkantoor Zorg en Zekerheid Politie

1.1.7 Hulp bij meedoen

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners weten de weg te vinden naar hulp als zij die nodig hebben.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We bouwen verder aan een laagdrempelige integrale toegang.	De reguliere werkprocessen binnen Voor ieder 1 zijn doorontwikkeld onder leiding van een gedragswetenschapper. Daarbij heeft de gemeente dankzij het nieuwe Elektronisch Cliëntdossier meer inzicht gekregen in wachtlijsten, typen hulpvragen en processen binnen Voor ieder 1. Daarnaast is in 2024 gewerkt aan een duurzame inrichting van de lokale teams. Er is besloten dat Voor ieder 1 vanaf 1 juli 2025 functioneert als een zelfstandige stichting met personeel in dienst. Na dit besluit is Voor ieder 1 begonnen met de transitie en is de gemeente gestart met het opstellen van een nieuwe meerjarenovereenkomst. Gedurende 2024 heeft Voor ieder 1 hard gewerkt aan een oplossing voor de btw-last op de loonkosten van ingehuurd personeel. In dit proces wordt gestuurd op het minimaliseren van maatschappelijke kosten. Dit zal begin 2025 afgerond worden.	
A2	We realiseren een goede verbinding tussen zorg, welzijn en maatschappelijk werk.	Voor ieder 1 werkt met lokale integrale teams. Dit houdt in dat zij expertise hebben op het gebied van jeugd, maar ook op het gebied van	

		welzijn en maatschappelijke uitdagingen. Binnen de organisatie, en in samenwerking met ISD en de welzijnsorganisaties, wordt expertise uitgewisseld en op elkaar aangehaakt.	
A3	De sociale kaart krijgt in 2024 een plek binnen de reguliere taken wonen, zorg en welzijn.	De voortgang is besproken en het bereik van de website meedoeninteylingen.nl is gemonitord en geëvalueerd.	
A4	In 2024 vindt doorontwikkeling van de digitale sociale kaart plaats.	Er zijn afspraken gemaakt over het beheer;in 2025 wordt beoordeeld of de doelstellingen van de sociale kaart behaald worden.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners die het nodig hebben krijgen snel en eenvoudig de juiste hulp.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B2	We bouwen verder aan goede (afwegings)kaders zodat inwoners geen onnodige of te dure hulp krijgen. Preventieve voorzieningen worden zoveel mogelijk ingezet.	Met de wmo-beheersmaatregelen van de ISD wordt kritischer gekeken of en welke hulp nodig is. De raad werd meegenomen in de overwegingen, bijvoorbeeld bij Hulp bij Huishouden light. De ISD verwijst waar dat kan naar preventieve en algemene voorzieningen. Bij Voor ieder 1 doet de bureaudienst deze triage (uitvraag) en advisering. Zij wordt hierin ondersteund door een gedragswetenschapper en de medewerkers zijn goed op de hoogte van de beschikbare voorliggende voorzieningen. Wanneer een voorziening wenselijk is, wordt gewerkt vanuit de visie 'zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig'. Het Meedenkersnetwerk is in 2024 voortgezet. Daarmee bieden we inwoners onafhankelijke en ervaringsdeskundige ondersteuning.	
B3	Bij de inzet van ondersteuning wordt het netwerk betrokken voor een duurzaam resultaat. Voor jeugdigen verwijzen we waar nodig naar gespecialiseerde jeugdhulp.	Voor ieder 1 probeert de inwoner altijd in de eigen kracht te plaatsen. Hierbij wordt ook gekeken naar het netwerk om de persoon heen. Bij Wmo aanvragen kijkt de ISD naar voorliggende voorzieningen, waaronder hulp uit het netwerk.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners die hulp nodig hebben zijn tevreden over het resultaat van de hulp.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We laten de klanttevredenheid meten.	De ISD voert elke twee jaar een uitgebreid klanttevredenheidsonderzoek uit. Het andere jaar wordt het verplichte cliëntervaringsonderzoek Wmo uitgevoerd. Provalu voerde in 2024 ook een klanttevredenheidsonderzoek uit. Voor ieder 1 heeft in het nieuwe elektronisch cliëntdossier een automatisch cliënttevredenheidsonderzoek ingebouwd voor alle trajecten die worden afgerond. Als nulmeting is in 2024 een vragenlijst gestuurd naar de inwoners die op dat moment bekend waren bij Voor ieder 1.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Veilig kunnen leven

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We voeren de regiovisie voor de aanpak en bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling uit.	We hebben het regionale plan voor de aanpak en bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling uitgevoerd. Dit deden we op basis van de nieuwe regiovisie voor Hollands Midden voor de periode 2024-2028.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland) ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Holland Rijnland	Onderwijsveld CJG Voor ieder 1 Kinderopvang organisaties Bedrijfsleven Sportaanbieders, sportstichtingen, Combibrug, Welzijn Teylingen en onderwijs Welzijn Teylingen Welzijnskwartier TWO Jeugdhulp en aanbieders Jeugdhulp

	Culturele organisaties en -verenigingen, basisscholen, Bibliotheek Bollenstreek, kunstenaars, kunstcommissie, Cultuureducatiegroep, Kunstgebouw, Historische Verenigingen

1.1.8 Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 74 jaar	728	737,3	A	A	2023: 761,9	LISA
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2	3	B	B	2023: 6	CBS Jeugd
Netto arbeidsparticipatie	% werkzame beroepsbevolking t.o.v. totale beroepsbevolking	76	77,1	C	C	2023: 73,1	CBS
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1	1	D	D	2023: 2	CBS Jeugd
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	140,8	135,2	E	138,1	2024: 34	CBS
Lopende aantal re-integratievoor-zieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	78,3	nb*	F	F	2022: 197,7 *	CBS
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	1	1	G	G	2023: 1	CBS jeugd
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	14,2	14,4	H	11,2	2023: 13,9	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,9	0,9	I	0,7	2024: 0,9	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3	0,3	J	0,2	2023: 0,3	CBS
Cliënten met een maatwerkarrange-ment Wmo	Aantal per 1.000 inwoners	530	520	K	470	2024: 640	GMSD

A: In samenwerking met diverse partners binnen de arbeidsmarktregio Holland Rijnland werken we aan het snel en doeltreffend verbinden van vraag en aanbod aan elkaar.

B: Streven is ervoor te zorgen dat kinderen door de inzet van voorzieningen vanuit o.a. bijstand en minimabeleid kunnen meedoen in de samenleving.

C: Streven is het hoge niveau van arbeidsparticipatie vast te houden en verder omhoog te brengen door inwoners met en zonder arbeidsbeperking de mogelijkheid te bieden zich (door) te ontwikkelen en onbenut arbeidspotentieel in kaart te brengen en (terug) te verleiden naar werk.

D: Het jongerenpunt zet zich in tegen jeugdwerkloosheid van jongeren zonder werk en/of startkwalificatie, door goed en laagdrempelig vindbaar en toegankelijk te zijn en daarnaast deze jongeren actief te benaderen. Streven is hen naar (terug) werk en/of opleiding te begeleiden.

E: De ontwikkeling van personen in de bijstand komt mede voort uit autonome (landelijke) ontwikkelingen. Streven is deze terug te dringen door de inzet van sociale activering en zodra er sprake is van arbeidsvermogen, actieve bemiddeling naar het sociaal ontwikkelbedrijf.
F. Streven is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via diverse ontwikkeltrajecten toe te leiden naar de arbeidsmarkt. Het sociaal ontwikkelbedrijf bedrijf geeft hier samen met de sociale dienst en het Werkgeversservicepunt Holland Rijnland invulling aan.

G: Met de integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen streven we ernaar het aantal jongeren, dat na een delict voor de rechter komt, te verminderen.

H: Streven is door de inzet van preventie, normalisering, vroegsignalering en het organiseren van passende zorg het percentage jongeren met jeugdhulp terug te dringen.

I: Jeugdbeschermingsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is de voorliggende zorg en hulp en de nazorg aan gezinnen te optimaliseren, waardoor het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen afneemt.

J: Jeugdreclasseringsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is integrale zorg voor en begeleiding van jeugdigen, die in aanraking komen met de politie. Daardoor neemt het aantal jongeren met een jeugdreclasseringsmaatregel af.

K: Samen met inwoners bekijken we welke beperkingen deze ondervindt. Met de inwoner wordt onderzocht in welke mate deze in staat is om zelf oplossingen te vinden voor die beperkingen. Dit kan door het inschakelen van het eigen netwerk (familie, vrienden, kennissen, kerk, vereniging etc.) en algemene voorzieningen die in de omgeving aanwezig zijn. Is de conclusie dat de beperkingen niet zelf op te lossen zijn, dan wordt onderzocht of een maatwerkarrangement de oplossing is.

<u>Toelichting indicator Banen</u>
Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit gaat zowel om fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen met een baan per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 74 jaar.

<u>Toelichting indicator Kinderen in uitkeringsgezin</u>
Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand bedoelen we hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWb, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz).

Toelichting indicator Netto arbeidsparticipatie
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Toelichting indicator Werkloze jongeren
Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de polisadministratie.

Toelichting indicator Personen met een bijstandsuitkering
Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWb, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Toelichting indicator Lopende re-integratievoorzieningen
Het aantal re-integratie-voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met delict voor de rechter
Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdhulp
Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Toelichting Jongeren met jeugdbescherming
Dit gaat over jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdreclassering
Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Toelichting indicator Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo
Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend.

Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op: https://www.waarstaatjegemeente.nl

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	3,3	6,7	L	L	2023: 6,3	4,2DUO
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	10	16	L	L	2023: 27	DUO
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2,1	1,9	L	L	2023: 2,4	DUO

L: Onze ambitie is in samenwerking met onderwijs, Voor ieder 1 en jeugdhulp leerlingen optimaal te begeleiden en daarmee het aantal verzuimers en voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'ers) verder terug te dringen

Toelichting indicator Absoluut verzuim
Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school of instelling en ook niet is vrijgesteld van de inschrijvingsplicht.

Toelichting indicator Relatief verzuim
Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatie plichtige jongere ongeoorloofd afwezig is.

Toelichting indicator Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'-ers)
Het percentage van het totaalaantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

*nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op: www.waarstaatjegemeente.nl

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Niet-sporters	Percentage niet-sporters op het totaal aantal inwoners.	39,7	nvt*	nb*	nb*	2022: 46,4	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

* Onderzoek wordt 1 keer per 4 jaar uitgevoerd.

Toelichting indicator Niet sporters
Het percentage niet-wekelijkse sporters (minstens één keer per week) t.o.v. de totale bevolking van 19 jaar en ouder.

1.1.10 Kaderstellende stukken

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2015
- Verordening Leerlingenvervoer
- Ontwikkelagenda 2024-2024 Duin en Bollenstreek
- Onderwijsachterstandenbeleid Teylingen 2020-2023
- Nota Sport en bewegen 2018-2021
- Nota herziening opzet sport- en cultuurregeling
- Gezondheidsnota Teylingen positief gezond 2021 – 2024
- Evaluatie combinatiefuncties 2015
- Kadernota Wmo Bollen5
- Transformatieagenda Wmo en haar omgeving (2017-2018)
- Regionaal beleidsplan transitie Jeugdzorg Holland Rijnland Hart voor de Jeugd
- Sturingsplan Jeugdhulp Holland Rijnland 2018-2019
- Contourennota Servicepunt Werk Duin- en Bollenstreek
- Investeren in de basis. Armoedebeleid Teylingen 2018-2021
- Integrale schuldhulpverlening: een ketenaanpak van preventie tot nazorg. 2017-2021
- Tarievennota maatschappelijke accommodaties
- Doelenboom mantelzorg
- Omzien naar elkaar, Uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg en beschermd wonen Duin- en Bollenstreek 2018-2020
- Algemene subsidieverordening 2017
- Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2020
- Verordening Jeugdhulp 2015
- Verordeningen Participatiewet
- Gemeenschappelijke Regeling ISD Bollenstreek
- Gemeenschappelijke Regeling Kust-, Duin- en Bollenstreek
- Gemeenschappelijke Regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheid Hollands Midden GGD)
- Gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland
- Programmaplan Jeugdhulpaanbod vanaf 2021 Duin & Bollenstreek
- Regionaal Inkoopplan Jeugdhulp
- Beleidskompas Bibliotheek Bollenstreek 2024-2027
- Beleidsnota kunst en cultuur Leren en meedoen! 2010-2012
- Kunst in de buitenruimte van Teylingen 2016
- Voorzieningennota voor sociaal-maatschappelijke en culturele organisaties: het Toetsingskader.
- Maatschappelijke agenda
-

1.1.11 Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Thema 1. Vitaliteit				
Sportaccommodaties	3.129	2.980	2.785	2.707
Sportbeleid en activering	386	563	568	571
Volksgezondheid	2.623	3.017	3.155	3.166
Thema 2. Talentontwikkeling				
Openbaar basisonderwijs	254	251	271	327
Onderwijshuisvesting	1.905	2.080	2.095	2.096
Media	953	853	945	957
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	412	430	559	406
Musea	72	55	56	93
Cultureel erfgoed	205	220	261	172
Samenkracht en burgerparticipatie	277	262	269	287
Thema 3. Zorg voor elkaar				
Samenkracht en burgerparticipatie	1.327	1.820	1.525	1.514
Thema 4. Werk en inkomen				
Inkomensregelingen	9.744	8.799	10.522	9.625
Arbeidsparticipatie	521	729	676	620
WSW en beschut werk	2.734	2.806	3.172	3.184
Thema 5. Opvoeden en opgroeien				
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.943	1.396	1.704	1.723
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.252	2.280	2.339	2.333
Samenkracht en burgerparticipatie	660	667	708	697
Maatwerkdienstverlening 18-	0	-634	-694	0
Onderwijshuisvesting	7	7	7	7
Jeugdhulp begeleiding	3.856	2.326	2.698	2.506
Jeugdhulp behandeling	198	147	177	177
Jeugdhulp dagbesteding	1.464	1.500	1.916	1.895
Jeugdhulp zonder verblijf overig	140	207	146	146
Gezinsgericht	374	187	220	220
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	4.272	2.789	3.287	3.174
Pleegzorg	258	248	281	281
Jeugdhulp met verblijf overig	1.283	1.308	1.497	1.497
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	201	31	37	37

Gesloten plaatsing	294	199	226	226
Jeugdbescherming	-892	594	658	658
Jeugdreclassering	65	70	69	69
Thema 6. Thuiswonen				
Samenkracht en burgerparticipatie	0	3	0	0
Maatschappelijke- en vrouwenopvang WMO	215	182	172	182
Beschermd wonen WMO	904	1.404	1.104	991
Thema 7. Hulp bij meedoen				
Samenkracht en burgerparticipatie	4.402	1.467	7.310	4.929
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	473	544	693	664
Toegang en eerstelijnsvoorszieningen	739	1.105	1.447	1.671
Hulp bij het huishouden WMO	2.835	2.929	2.860	2.811
Begeleiding WMO	2.949	2.942	3.063	2.986
Dagbesteding WMO	1.059	1.090	1.095	1.075
Overige maatwerkarrangementen WMO	597	638	666	603
Totaal lasten	**55.090**	**50.491**	**60.545**	**57.283**

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Thema 1. Vitaliteit				
Sportaccommodaties	-805	-238	-279	-286
Sportbeleid en activering	-166	-172	-172	-134
Volksgezondheid	-367	-329	-371	-454
Thema 2. Talentontwikkeling				
Openbaar basisonderwijs	0	-2	-2	0
Onderwijshuisvesting	-20	-14	-18	-41
Media	-63	-28	-63	-71
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-208	-182	-182	-219
Musea	-165	-188	-188	-90
Cultureel erfgoed	-66	-45	-73	-47
Samenkracht en burgerparticipatie	-47	-55	-55	-50
Thema 3. Zorg voor elkaar				
Samenkracht en burgerparticipatie	-73	-19	-23	-4
Thema 4. Werk en inkomen				
Inkomensregelingen	-6.058	-6.575	-7.541	-7.099
Arbeidsparticipatie	0	0	-13	-13
Thema 5. Opvoeden en opgroeien				

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-728	-171	-392	-414
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	-3	-3	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-45	-60	-91	-59
Maatwerkdienstverlening 18-	0	-18	-18	0
Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	-33
Thema 6. Thuiswonen				
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	4
Maatschappelijke- en vrouwenopvang WMO	-169	-149	-144	-225
Beschermd wonen WMO	-1.678	-1.230	-828	-936
Thema 7. Hulp bij meedoen				
Samenkracht en burgerparticipatie	-4.823	-424	-3.195	-4.377
Toegang en eerstelijnsvoorszieningen	-22	0	0	-16
Totaal baten	**-15.503**	**-9.902**	**-13.651**	**-14.564**
Saldo voor resultaatbestemming	**39.588**	**40.592**	**46.893**	**42.721**

Reserves	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Rekening**
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Toevoegingen reserves	1.218	15	20.044	20.430
Onttrekkingen reserves	-1.569	-537	-25.700	-21.775
Totaal reserves	**-352**	**-522**	**-5.656**	**-1.345**
Saldo na resultaatbestemming	**39.236**	**40.070**	**41.237**	**41.376**

1.2 Programma 2 Leefomgeving

Trends en ontwikkelingen

Schaarse ruimte

Het zoeken naar balans tussen wonen, werken, recreëren en verblijven geeft een continue spanning. En daarbij maakt de energie- en warmtetransitie ook aanspraak op de schaarse ruimte. Het is een uitdaging om de concurrerende ruimtevragen integraal af te wegen en waar mogelijk multifunctioneel gebruik te maken van ruimte. De volgende ontwikkelingen leiden tot extra ruimtevraag.

Woningmarkt

Op de woningmarkt is er sprake van krapte. Zowel de koop- als de huurmarkt is overspannen. Vraag en aanbod zijn steeds verder uit elkaar gegroeid. De koopprijzen stijgen nog steeds en de wachttijden voor huurwoningen worden langer. Tegelijkertijd verandert de woningvraag. Er zijn steeds meer één- en tweepersoonshuishoudens die een andere woonvraag hebben dan de traditionele gezinnen. De uitstroom uit de maatschappelijke opvang en beschermd wonen dragen bij aan deze ontwikkeling. Er is een toenemende vraag naar flexibele en tijdelijke woonruimte, onder andere voor spoedzoekers. Ook de aanwezigheid van arbeidsintensieve bollenteelt leidt tot een toestroom van arbeidsmigranten met een vraag naar (kwalitatieve) huisvesting.

De overheid neemt meer regie om de impasse op de woningmarkt te doorbreken. Met de Nationale Woon- en Bouwagenda en bijbehorende programma's stuurt de Rijksoverheid op voldoende woningen voor iedereen, op betaalbaarheid en op kwaliteit.

In maart 2023 hebben Rijksoverheid, provincie, gemeenten en corporaties de Regionale realisatieagenda Wonen Holland Rijnland getekend. Daarin is de ambitie opgenomen om 30.500 woningen te bouwen tot 2030, waarvan tweederde in het betaalbare segment (30% sociale huur en 35% middeldure huur en/of betaalbare koop).

Op 1 juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap van kracht geworden. Met ingang van 1 januari 2024 heeft de gemeente het verplichte meldpunt voor klachten over ongewenst verhuurgedrag.

De vernieuwde Regionale Woonagenda Holland Rijnland is medio 2023 vastgesteld en beschrijft de afspraken over woningbouw in onze regio. Voor de subregio Noord (Hillegom, Lisse, Teylingen en Noordwijk) is de opgave 6.500-7.500 woningen.

> Met de toenemende verstedelijking neemt de behoefte aan recreatie en groen toe. Inwoners hebben behoefte aan voldoende gebieden van goede kwaliteit voor bewegen, recreëren, natuur en rust. Ook de vraag naar accommodaties en voorzieningen stijgt. De toenemende behoefte aan ruimte om te recreëren en ontspannen staat in sommige gevallen op gespannen voet met andere fysieke ruimtevragers zoals woningbouw of duurzame energieopwekking.

Veiligheid

De rol van het thema veiligheid op de gemeentelijke agenda wordt steeds prominenter en omvangrijker. Daarbij groeit de verantwoordelijkheid en de onderwerpen die eronder vallen, zoals de bestrijding van georganiseerde misdaad, de veiligheid op straat in de directe woonomgeving, bij de aanpak van cybercrime, toezicht en handhaving en inzet op crises (covid, Oekraïne, vluchtelingen). Dit vraagt om integrale ketenoverstijgende samenwerking, waarbij de gemeente vanuit veiligheid een regierol heeft.

Ondermijning

Weerbaarheid tegen ondermijning van de democratische rechtsorde is een belangrijk thema, zowel landelijk als lokaal. Duidelijk is dat de wereld om ons heen in hoog tempo verandert en de problematiek steeds complexer wordt. Dit vraagt om een andere, integrale manier van werken en het aanbrengen van focus.

Recreatie (in het groen)

Met de toenemende verstedelijking neemt de behoefte aan recreatiegebieden en groen toe. Inwoners hebben behoefte aan voldoende groene gebieden van goede kwaliteit voor bewegen, recreëren, natuur en rust.

Infrastructuur en mobiliteit
De toenemende verstedelijking leidt tot zwaardere belasting van de bestaande infrastructuur en vervoersvormen. Dat zorgt voor knelpunten in de capaciteit, veiligheid en leefbaarheid. Robuuste en duurzamere vormen van ontsluiting en mobiliteit vragen om extra ruimte.

Krimp en schaalvergroting
De komende jaren zet de krimp in het aantal bedrijven in de bollensector door. Dat resulteert in verdergaande schaalvergroting en specialisatie binnen de sector, met aandacht voor duurzaam bodembeheer.

Duurzame energie en klimaatadaptatie
Voor de omschakeling van fossiele naar duurzame energiebronnen is veel ruimte nodig. zowel boven de grond als ondergronds. Ook voor het klimaatbestendig inrichten van wijken is extra ruimte nodig.

Klimaat
Veranderingen in het klimaat worden meer en meer zichtbaar en voelbaar. De zeespiegel stijgt en het bodempeil daalt verder. De extreme situaties door zowel neerslag als droogte zullen toenemen. Bescherming tegen hoogwater, verzilting en zorgen voor voldoende zoetwater zijn de centrale opgaven. Onze regio moet klimaatbestendig worden.

CO2-reductie
In het nationale Klimaatakkoord is de doelstelling neergelegd om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49 procent terug te dringen ten opzichte van 1990. In het akkoord zijn concrete landelijke maatregelen opgenomen om deze doelstelling te behalen. Wij zetten in op de 61 doelstellingen van het Klimaatakkoord en proberen ook lokaal de mogelijke gevolgen van de klimaatverandering te bestrijden. Voor zover mogelijk integreren we dit in lopende projecten van beheer en onderhoud.

Biodiversiteit
De mens kan niet zonder flora en fauna, om de simpele reden dat die ons verscheidene ecosysteemdiensten verleent – voedsel, grondstoffen voor medicijnen en bouwmaterialen. Daarnaast bieden flora en fauna ons recreatie en spelen ze een rol in onze geluksbeleving. En bovenal voorzien bomen en planten ons van zuurstof. Flora en fauna spelen daarnaast een belangrijke rol bij de huidige uitdagingen die op ons afkomen door het veranderende klimaat, zoals hiervoor beschreven.

Ondanks de waarde van de verschillende ecosystemen delven planten en dieren vaak het onderspit door het beleid dat wereldwijd gevoerd wordt. Het gevolg is een afnemende biodiversiteit, met mogelijk desastreuze consequenties. Met het oog op de toekomst is een duurzaam flora- en faunabeleid urgenter dan ooit: we moeten de huidige trend keren.

Voor de komende jaren betekent dit dat we allerlei duurzame veranderingen moeten inpassen in de leefomgeving. Denk hierbij aan het verduurzamen van de gebouwde omgeving en de omschakeling naar duurzame energie. Deze ontwikkelingen vergen actieve betrokkenheid van vele organisaties, bedrijven en inwoners.

Meer integraal werken
De komst van de Omgevingswet, die ingegaan is op 1 januari 2024, betekent voor de overheid een verandering in het denken over een veilige en gezonde (fysieke) leefomgeving. Een belangrijk verschil tussen de Omgevingswet en de 'oude manier van werken' is dat niet langer allerlei sectoraal beleid op elkaar wordt gestapeld (zoals parkeernormen, structuurvisies, detailhandelsbeleid en woonbeleid) maar dat wordt uitgegaan van integrale gebiedsontwikkeling. In deze gebiedsontwikkelingen worden zaken zoals klimaatadaptatie, erfgoed, mobiliteit, biodiversiteit en veiligheid ook betrokken bij een integrale afweging.

1.2.1 Veiligheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Prettig leven door minder hinder en overlast.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Teylingen blijft zich (in (boven)regionaal verband) inzetten voor de inwoners om hinder en overlast door vliegverkeer terug te dringen. Uitwerking 2023 (e.v.): Per 2022 bestaat de bestuurlijke kolom met BRS (Bestuurlijke Regiegroep Schiphol; 56 gemeenten/4 provincies) en het Interbestuurlijk overleg (Minister I&W, delegatie BRS). Daarnaast staat de maatschappelijke kolom met Maatschappelijke Raad Schiphol i.o. (vaste deelnemers) en bewoners/verenigingen/groeperingen. Tussen beide kolommen wil het ministerie I&W participatie uitvoeren door bijvoorbeeld een klankbordgroep onderzoek te laten doen. Vanuit deze overleggen en het Cluster Zuidwest continueren wij onze inzet om hinder en overlast van vliegverkeer te beperken en geven wij een krachtig geluid vanuit dit gebied richting de luchtvaartsector en de minister. Ons doel is dat er meer hinderbeperkende maatregelen worden genomen.	Het Schipholdossier is in allerlei opzichten een dynamisch dossier. Enerzijds doordat Schiphol als economische motor van belang is voor de (economische) ontwikkeling van de regio. Anderzijds door de impact op de kwaliteit van de leefomgeving en de gezondheid van onze inwoners. Er is echter sprake van een disbalans;, onze inwoners worden geconfronteerd met disproportionele overlast door vliegverkeer. De bevoegdheden van de gemeenten zijn echter beperkt, omdat de normen en spelregels landelijk worden bepaald. Desalniettemin hebben we ons actief ingezet, mede vanuit de verschillende gremia en overlegorganen zoals het Cluster Zuidwest en de Bestuurlijke Regiegroep Schiphol, om hinder en overlast door vliegverkeer te beperken en een krachtig geluid af te geven richting de luchtvaartsector en het ministerie.	
A2	Als het gaat om burenoverlast en aantasting van het woongenot, richten wij ons in eerste instantie op het stimuleren dat mensen zelf en met elkaar oplossingen bedenken. Als dat niet meer lukt en er sprake is van ernstige aantasting van het woongenot, zijn wij er om te helpen. Samen met de politie en de woningcorporatie Stek maken we hiervoor gebruik van de inzet van buurtbemiddeling.	Buurtbemiddeling Bollenstreek is verantwoordelijk voor het uitvoeren van buurtbemiddeling. Diverse partners kunnen inwoners hiervoor aanmelden. Buurtbemiddeling Bollenstreek is in 2024 ingezet om conflicten tussen buren op te lossen. Dit wordt voortgezet.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Veilig Teylingen door samenwerking en handhaving.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Op basis van het Integraal Veiligheidsbeleid 2024 – 2027 wordt het veiligheidsjaarplan maart 2024 – maart 2025 uitgevoerd. Voor het opstellen van het Integraal Veiligheidsbeleid 2024 – 2027 heeft er in 2023 een participatietraject plaatsgevonden met ketenpartners, inwoners, ondernemers, het college en de gemeenteraad, om te komen tot een breed gedragen prioritering. Voor de uitvoering van het veiligheidsbeleid werken we integraal samen met onze zorg – en veiligheidspartners.	In december 2023 heeft de raad het Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) 2024-2027 vastgesteld. De prioriteiten voor deze periode zijn georganiseerde ondermijnende criminaliteit, digitale veiligheid, jeugd en veiligheid, zorg en veiligheid en verkeersveiligheid. Het afgelopen jaar is ingezet op alle prioriteiten. Een uitgebreide evaluatie hiervan volgt in maart 2025 bij de vaststelling van het Veiligheidsjaarplan (VJP) 2025.	
B2	In 2023 wordt de APV geactualiseerd. In 2024 actualiseren we de Algemeen Plaatselijke Verordening alleen juridisch/technisch, indien noodzakelijk.	De Algemeen Plaatselijke Verordening is in 2024 niet aangepast. Naar aanleiding van de aangenomen motie over thuis opladen van 25 april 2024 is de APV in januari 2025 gewijzigd.	
B3	In 2023 is er een nieuw handhavingsbeleid opgesteld. In 2024 voeren we het handhavingsbeleid 2024 - 2027 uit op basis van handhavingsprogramma's. Prioriteiten zijn onder andere APV en BWT-toezicht en handhaving. Ook gaan we de veiligheidsaanpak zichtbaar maken en gaan we communiceren over de resultaten.	Het Vergunningen- Toezicht en Handhavingsbeleid 2024-2027 (VTH) is vastgesteld. In november 2023 is het daaruit voortvloeiende Handhavingsuitvoeringsprogramma 2024 (HUP 2024) vastgesteld. De evaluatie van het HUP 2024 wordt in 2025 vastgesteld. Daarin worden de behaalde resultaten van de toezichthouders BWT beschreven. De resultaten van de BOA's (APV) worden beschreven in de evaluatie van het Veiligheidsjaarplan 2024. Een uitgebreide evaluatie van de veiligheidsaanpak volgt in maart 2025 bij de vaststelling van het Veiligheidsjaarplan (VJP) 2025.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het signaleren, voorkomen en aanpakken van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Signaleren: - Het uitvoeren van preventief toezicht en integrale controles. - Het blijvend investeren in bewustwording, intern en extern, door middel van trainingen en publiekscampagnes. - Het in samenwerking met het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum actualiseren van ons Ondermijningsbeeld om goed zicht te hebben op de problematiek.	- In 2024 zijn in Teylingen drie integrale controles uitgevoerd. - Om zicht te krijgen op de effectiviteit van onze publiekscampagnes hebben we in het tweede kwartaal van 2024 een online enquête uitgevoerd onder inwoners en ondernemers. daaruit bleek dat onze campagnes goed gezien worden maar dat er nog kansen liggen om de doeltreffendheid ervan te vergroten. Naar aanleiding van de enquête overwegen we om aansluiting te zoeken bij de campagnes van Meld Misdaad Anoniem (MMA) omdat deze qua vormgeving beter aansluiten bij de behoeften van onze inwoners en ondernemers en daarnaast meer landelijke bekendheid genieten. Om aandacht te vragen voor dit specifieke thema, maar ook om ervaring op te kunnen doen met MMA, hebben we ons in het vierde kwartaal van 2024 aangesloten bij de regiobrede MMA-campagne gericht op ondermijnende criminaliteit op en rond bedrijventerreinen. Om het bewustzijn rond het thema ondermijning bij zowel medewerkers als bestuurders blijvend te vergroten, hebben we de e-learning gecontinueerd. Deze is standaard aangeboden aan nieuwe medewerkers. Tevens hebben we met grote regelmaat berichtgeving rond het thema ondermijning op intranet geplaatst om het onderwerp structureel onder de aandacht te brengen. - In het derde kwartaal van 2024 hebben we samen met het RIEC het dashboard, op basis waarvan het ondermijningsbeeld opgesteld wordt,	

		geactualiseerd.	
C2	Voorkomen: - Wanneer voorzien is in de benodigde randvoorwaarden: het inzetten op preventie van jonge aanwas via de implementatie van het project Dealbreakers. - Het verder versterken van een weerbare samenleving via publiekscampagnes. - Het verder versterken van een weerbare organisatie via onder andere trainingen (algemeen en op maat gemaakt). - Het vergaren van meer kennis over het thema Vastgoed om hier in de toekomst meer op in te kunnen zetten.	In de tweede helft van 2024 hebben we in samenspraak met het RIEC voorbereidende werkzaamheden verricht voor de implementatie van het project Dealbreakers. - Voor de stand van zaken rond het verder versterken van een weerbare samenleving via het houden van publiekscampagnes verwijzen wij naar het tweede onderdeel bij activiteit C1. - Om het bewustzijn rond het thema ondermijning bij zowel medewerkers als bestuurders blijvend te vergroten, hebben we de e-learning gecontinueerd. Deze is standaard aangeboden aan nieuwe medewerkers. Ook is via intranet aandacht gevraagd voor ondermijning. Een aantal teams heeft een op maat gemaakte training ontvangen waarin specifiek ingegaan is op situaties en signalen die voor het desbetreffende team relevant kunnen zijn als het gaat om ondermijning. Voor een aantal teams is onderzocht hoe zij meer betrokken kunnen worden bij dit onderwerp, waaronder team Burgerzaken en de boa’s. - Waar mogelijk en aan de orde hebben we ons laten informeren over dit thema en de mogelijkheden om dit in de toekomst nadrukkelijker op te pakken.	
C3	Aanpakken: - Het lokaal oppakken van signalen en het uitlopen van casuïstiek. - Het waar nodig opwerken van signalen tot een (regionale) RIEC-casus. - Wanneer voorzien is in de benodigde randvoorwaarden: het geven van uitvoering van het samen met partners opgestelde plan van aanpak drugscriminaliteit (inclusief de verbreding van casuïstiek).	- Signalen zijn opgepakt en uitgewerkt en lopende casuïstiek is gecontinueerd. - In 2024 is in Teylingen één casus in RIEC verband opgepakt. - Eind 2024 is het gelukt om aan de benodigde randvoorwaarden te voldoen, waardoor het plan van aanpak drugscriminaliteit ter hand kan worden genomen.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Veiligheidsregio Holland Midden (VRHM) Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	Politie Zorgpartners Brandweer

1.2.2 Mobiliteit

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Continue verbetering en monitoring van auto-, fiets- en OV-bereikbaarheid.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Vaststellen en uitvoeren van het uitvoeringsprogramma mobiliteit, als een onderdeel van het Mobiliteitsplan. Het programma wordt ingepast in de beleidscyclus van de Omgevingswet. In het uitvoeringsprogramma worden maatregelen voorgesteld voor 2024 en verder.	In 2023 is het mobiliteitsplan inclusief het uitvoeringsprogramma vastgesteld. In 2024 is uitvoering gegeven aan de volgende maatregelen uit het uitvoeringsprogramma: - verkeersveilige schoolomgevingen en verkeerseducatie; - inspanningen om de centra aantrekkelijker en veiliger te maken (in het kader van de Centrumvisie) - regionale aanpak van de mobiliteit (Mobiliteit Noordelijke Duin- en Bollenstreek en Haarlemmermeer, MNDBSH); - verduurzamen van het verkeer: in 2024 zijn 70 oplaadlocaties toegewezen aan een exploitant na een openbare selectieprocedure. Daarnaast is een wijziging van de APV voorbereid om Verlengde Private Aansluitingen door middel van kabelgoottegels mogelijk te maken; - Parkeerbeleid en nota Parkeernormen is vastgesteld.	
A2	Actualiseren van de verkeers- en parkeertellingen in het najaar van 2024 (tweejaarlijkse jaarlijkse actualisatie).	De verkeers- en parkeertellingen zijn in 2023 uitgevoerd. Actualisatie is voorzien voor 2025.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Continue verbetering en monitoring van verkeersveiligheid en vermindering ongevallen langzaam verkeer.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Op basis van een tweejaarlijkse ongevallenrapportage stellen we een werkplan op om de ongevallenlocaties met prioriteit aan te pakken.	De ongevallenrapportage wordt in het eerste kwartaal van 2025 uitgevoerd	
B2	Samen met scholen werken we aan de inrichting van veilige schoolomgevingen.	In de afgelopen jaren is er op basis van meldingen van scholen gewerkt aan de inrichting van schoolomgevingen. In 2024 is een beperkt aantal kleinschalige maatregelen genomen, zoals het plaatsen van een bord of paaltje.	
B3	We continueren onze inzet op gedragscampagnes.	In 2024 zijn de lopende verkeerseducatie-acties voor jongeren met VVN, scholen en Holland Rijnland voortgezet.	
B4	Om de verkeersveiligheid voor voetgangers te vergroten hebben we specifiek oog voor het verbeteren van verkeersveiligheid op voetgangersoversteekplaatsen (zebrapaden).	In het laatste kwartaal van 2024 is een onderzoek naar de verkeersveiligheid op oversteekpaden opgestart. Dit wordt uitgevoerd in het eerste half jaar van 2025.	
B5	Verbeteren verkeersveiligheid spoorwegovergang Voorhout.	Dit onderwerp maakt onderdeel uit van de uitwerking van de centrumvisie.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Continue verduurzaming en monitoring van de verduurzaming van mobiliteit.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Structurele aandacht voor de positie van de voetganger door het bieden van voldoende ruimte, veilige oversteekmogelijkheden en veilige en leuke looproutes, ook buiten de bebouwde kom.	Bij de uitwerking van het uitvoeringsprogramma mobiliteit wordt aandacht besteed aan de positie van de voetganger. In het kader van het regionale wandelnetwerk en de uitvoering van de motie Weids Wandelen wordt aandacht besteed aan veilige en leuke looproutes buiten de bebouwde kom.	

C2	Structurele aandacht voor de positie van fietsers, door het bieden van voldoende ruimte en het verder uitbreiden en verbeteren van het bestaande fietsnetwerk.	Bij de uitwerking van het uitvoeringsprogramma mobiliteit wordt aandacht besteed aan de positie van de fietsers. In Holland Rijnland-verband wordt gewerkt aan een netwerk van doorfietsroutes.	
C3	Verbeteren van de OV-verbindingen door de realisatie van HOV-routes, het verbeteren van overstapmogelijkheden op de stations en het uitbreiden van de fietsparkeercapaciteit bij de stations.	De werkzaamheden voor de HOV-route in Voorhout zijn afgerond. De werkzaamheden in Sassenheim worden voorbereid.	
C4	Het verder vergroten van de oplaadmogelijkheden voor elektrische voertuigen door het uitbreiden van de laadinfrastructuur.	In 2024 is een exploitant aangewezen voor 70 nieuwe locaties voor laadpalen.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Betere ontsluiting van de Greenport Duin- en Bollenstreek.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	Wij zorgen dat de gemeentelijke belangen goed ingebracht worden in de verschillende processen en projecten die spelen rondom het verbeteren van de bereikbaarheid van de noordelijke Duin- en Bollenstreek, zodat er tot een evenwichtig maatregelenpakket voor de korte en middellange termijn besloten kan worden en de uitvoering voorbereid kan worden. We kijken hierbij ook naar de mogelijkheid van cofinanciering vanuit het Rijk via de versnellingsopgave Woningbouw.	In het kader van het project Mobiliteit Noordelijke Duin- en Bollenstreek en Haarlemmermeer (MNDBSH) is een pakket aan maatregelen samengesteld om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren. In 2024 is de provincie Zuid-Holland gestart met een onderzoek naar een verbinding tussen de N208 en de A44. Deze verbinding kan een bijdrage leveren aan het verminderen van de knelpunten op de rotondes op de N208/N443 in Sassenheim. Holland Rijnland doet onderzoek naar de mogelijkheden van doorfietsroutes. De gemeente Teylingen neemt deel aan de corridorstudie voor de N206 die getrokken wordt door de gemeente Katwijk. Vanaf 2026 zal er gedurende een periode van circa zes jaar verkeershinder zijn op de A44. De gemeente Teylingen is samen met buurgemeenten in gesprek over mogelijke maatregelen om de hinder te beperken.	
D2	Actief uitvoering geven aan de Regionale Strategie Mobiliteit.	Dit maakt onderdeel uit van het project MNDBSH.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Regio gemeenten/ gemeente Haarlemmermeer Provincie Zuid-Holland RWS ProRail Arriva/Qbuzz/NS ROV VVN Fietsersbond

1.2.3 Wonen

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voorzien in de lokale en (boven)regionale woningbehoefte (kwantitatief en kwalitatief).

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Jaarlijks voeren we het meerjarige woningbouwprogramma Teylingen uit. We monitoren dit om tijdig te kunnen bijsturen.	We sturen actief op het versneld toevoegen van (vooral) betaalbare woningen vanwege de grote vraag in dit segment. Bij nieuwbouw zetten we in op tenminste 30% sociale huur (maximale huurprijs € 879,66, prijspeil 2024) en tenminste 35% betaalbare huur- en koopwoningen (maximale huurprijs € 1.165,81 per maand en maximale koopprijs v.o.n. van € 390.000, de landelijk vastgestelde betaalbaarheidsgrens prijspeil 2024).	
A2	Jaarlijks stemmen we de programmering en fasering van de woningbouwproductie regionaal af, om in de regio het gewenste woningbouwprogramma te realiseren.	De Regionale Woonagenda Holland Rijnland (2023) is het raamwerk voor het woningbouwprogramma dat Holland Rijnland jaarlijks (in samenwerking met alle gemeenten in Holland Rijnland) opstelt. De afspraak met de provincie is dat we tot en met 2030 regionaal netto 30.500 woningen toevoegen. Subregionaal (Noord: Hillegom, Lisse, Noordwijk en Teylingen) is de opgave 6.500 tot7.500 woningen. De gemeente Teylingen neemt hiervan circa een derde voor haar rekening. In maart 2024 hebben Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland het regionale woningbouwprogramma goedgekeurd. In oktober 2023 is de Regionale	

		Versnellingstafel in het leven geroepen. Deze Versnellingstafel helpt door kansen voor versnelling van woningbouw te benutten en knelpunten op te lossen.	
A3	We zetten in op een mix van woningen voor – waar mogelijk Teylingse – starters, gezinnen en senioren, zodat de doorstroming verder op gang wordt gebracht via een verhuisketen. Daarbij hebben we oog voor de wettelijke aandachtsgroepen.	Bij nieuwbouwontwikkelingen hanteren we de normen uit het afwegingskader woningbouw uit het woonprogramma. We toetsen kwalitatief onder meer op variatie binnen woningbouwplannen. Ook toetsen we invulling van bouwprogramma's (tenminste 30% sociale huur, tenminste 35% middenhuur en/of betaalbare koop). We bouwen ook voor de woningbehoefte van hogere inkomens, nieuwbouw voor hen zorgt voor doorstroming op de woningmarkt. Op de locatie Langeveld dragen we bijvoorbeeld bij aan de grote behoefte aan extra woningen voor verschillende doelgroepen, waaronder starters en ouderen. Er komen ten minste 150 woningen, in een verdeling van 31% sociaal, 56% middenhuur en 13% vrij bouwprogramma. Voor starters is de starterslening onder voorwaarden beschikbaar; in 2024 hebben we aan 25 starters een lening verstrekt voor de aankoop van hun eerste woning. Om doorstroming te bevorderen werken we samen met Stek. We zetten lokaal maatwerk in voor specifieke woningzoekenden met een lokale binding, in het bijzonder jongeren en senioren. Daarbij is sinds 2023 al een doorstroomadviseur actief bij Stek (de gemeente draagt financieel bij) om meer sociale huurwoningen beschikbaar te krijgen voor gezinnen. Daarbij heeft Stek (conform de prestatieafspraken) in 2024 huurders van 55 jaar en ouder wederom voorrang gegeven bij toewijzing van een woning als zij een eengezinswoning achterlaten (seniorenbeleid). Het realiseren van voldoende aanbod voor aandachtsgroepen wordt	

		belangrijker omdat deze groep groeit. Dat aanbod wordt niet alleen gecreëerd door nieuwbouw maar ook door aanbod in de huidige voorraad te creëren.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Beschikken over actueel woonbeleid in samenwerking met betrokken partners.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We voeren het woonprogramma 2020-2024 'naar een evenwichtige woningmarkt' uit. Het woonprogramma sluit aan op de omgevingsvisie en geeft inzicht in de ambities, doelstellingen en prioriteiten. In 2024 actualiseren we het woonprogramma.	In 2024 is met prioriteit gewerkt aan de opgaven uit het woonprogramma. Om de hoge druk op de woningmarkt te verlagen, het woningaanbod te verduurzamen en er bijvoorbeeld voor te zorgen dat ouderen en mensen met een zorgvraag lang zelfstandig kunnen blijven wonen waar zij sociale binding hebben. Diverse instrumenten zijn ingezet voor woningbouw die aansluit op de lokale behoefte, er zijn afspraken gemaakt om de toekomstkwaliteit van de bestaande voorraad te verbeteren (o.a. prestatieafspraken over het verduurzamen van bestaande woningen) en er is gewerkt aan het realiseren van meer woningaanbod dat past bij iedere levensfase van inwoners. Eind 2024 is begonnen met de actualisatie van het huidige woonbeleid. Dit gebeurt in de vorm van een volkshuisvestings-programma in lijn met de Wet versterking regie volkshuisvesting. In 2024 hebben we een woonfonds ingesteld waaruit - onder voorwaarden - financiële middelen beschikbaar kunnen worden gesteld voor de bouw van betaalbare koop- en huurwoningen (woningen in middensegment, niet sociaal omdat daar het vereveningsfonds voor is). De bouw van dit soort woningen draagt o.a. bij aan doorstroming. Eind 2024 is begonnen met de actualisatie van het huidige woonbeleid. In de vorm van een volkshuisvestings-programma in lijn met de Wet versterking regie volkshuisvesting.	

B2	We actualiseren het Woonprogramma 2020-2024 in lijn met de nationale Woon- en Bouwagenda, de Regionale Woonagenda en nieuwe wetgeving zoals de Wet versterking regie volkshuisvesting en Wet goed verhuurderschap. Daarmee spelen we in op de meest actuele ontwikkelingen op de woningmarkt. De actualisatie van het Woonprogramma sluit in de toekomst aan bij de beleidscyclus van de omgevingsvisie.	De Wet versterking regie volkshuisvesting verandert het woonbeleid in een programma onder de omgevingsvisie: het volkshuisvestingsprogramma, als praktische uitwerking van deze visie. Eind 2024 zijn we gestart met het opstellen van een volkshuisvestingsprogramma. Het programma beschrijft de omvang en samenstelling van de woningvoorraad, actuele en verwachte woonbehoefte en woonbehoefte van aandachtsgroepen en ouderen. Het programma bevat beleid voor plannen en locaties voor nieuwbouw, aantallen te realiseren woningen, maatregelen om in de woonbehoefte te voorzien, ontwikkeling van bestaande voorraad, leefbaarheid, sociale samenhang, kwaliteit van de ruimte en bereikbaarheid en woongerelateerde zorg- en ondersteuningsbehoefte.	
B3	Jaarlijks - We gaan actief in gesprek met onze partners en sluiten met Stek en de Huurders-belangenvereniging Bollenstreek meerjarige prestatieafspraken over betaalbaarheid, voldoende woningen voor diverse doelgroepen, duurzame woningen, wonen met zorg en de huisvesting van bijzondere doelgroepen. We zien toe op de uitvoering van deze afspraken uit en monitoren de voortgang.	De samenwerking tussen gemeenten, corporaties en huurdersorganisaties is een bouwsteen om op lokaal niveau te komen tot goede volkshuisvestelijke prestaties . De jaarafspraken 2024 zijn uitgevoerd en voor 2025 zijn nieuwe prestatieafspraken gemaakt.	
B4	We implementeren nieuwe taken, volgend uit de nationale Woon- en Bouwagenda en de Regionale Woonagenda. In 2024 werken wij aan de verdere implementatie van de wet Goed Verhuurderschap, de Wet versterking regie volkshuisvesting en de Huisvestingswet.	We werken aan de gemaakte (uitvoerings)afspraken zoals vastgelegd in de Regionale Woonagenda. Het verplichte meldpunt vanuit de Wet goed verhuurderschap functioneert en de meldingen die in 2024 zijn binnenkomen zijn afgehandeld. De gewijzigde Huisvestingswet 2014 biedt mogelijkheden tot uitbreiding van toewijzing met lokale binding. We werken in regionaal verband aan deze mogelijkheid. In 2024 is gestart met actualisatie van huidige woonbeleid in de vorm van een volkshuisvestings-programma in lijn met de Wet versterking regie volkshuisvesting.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een passend woningaanbod voor alle doelgroepen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We implementeren in 2024 de Regionale Huisvestingsverordening Holland Rijnland zodat er een transparant woonruimte-verdeelsysteem is dat inspeelt op de huidige sociale woningmarkt.	De regionale huisvestingsverordening is op 1 januari 2024 van kracht geworden. Deze verordening borgt dat het aanbieden en toewijzen van woningen op een evenwichtige, rechtvaardige en op een transparante wijze gebeurt en dat wijzigingen in de woningvoorraad weloverwogen plaatsvinden. Sociale huurwoningen van particuliere verhuurders die zijn opgeleverd, zijn vanaf 1 januari 2024 ook vergunningsplichtig en moeten worden verhuurd via het woonruimteverdeelsysteem. Vanwege gewijzigde wetgeving is in 2024 ook gestart met de actualisatie van deze verordening. De besluitvorming hierover vindt plaats in 2025, zodat de nieuwe verordening per 1 januari 2026 in werking kan treden.	
C2	Jaarlijks - We gaan op zoek naar, en staan open voor, flexibele woonconcepten en geclusterde woonvormen, zodat ouderen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.	In 2024 is gewerkt aan de ontwikkeling van 40 flexwoningen aan de Teylingerdreef in Voorhout. De 40 sociale huurwoningen staan 20 jaar op deze locatie. De appartementen zijn bestemd voor woningzoekenden die nog niet lang genoeg zijn ingeschreven voor een reguliere woning. In 2024 is ook verder gewerkt aan de ontwikkeling van de locatie Langeveld in Sassenheim. Daarin werken Stek en de gemeente samen aan een programma van minimaal 150 woningen. Er komt een mix van sociale huur (31%), middenhuur/ betaalbare koop (56%) en vrij bouwprogramma (13%). In het plan is een 'Knarrenhof' opgenomen waar ouderen (samen) kunnen wonen. In 2024 heeft de gemeente dertien locaties onderzocht ten behoeve van een tijdelijke opvanglocatie voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV'ers). Er zijn twee	

		locaties uitgekomen die mogelijk geschikt zijn. Er zal één locatie worden gekozen, op de andere wil de gemeente tijdelijke woningen laten realiseren voor jongeren uit de regio. Met de ontwikkeling van de woningen sluiten we aan op de behoefte van inwoners en de wens van ouderen om lang(er) zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen.	
C3	Jaarlijks - In nieuwbouw, binnen de bestaande woningvoorraad en door het bevorderen van doorstroming, faciliteren we voor steeds meer mensen een passende, duurzame en betaalbare woning in veilige en leefbare wijken.	Deze activiteit voeren we doorlopend uit zodat mensen goed (passend) kunnen wonen. In 2024 zijn 25 duurzame driekamerwoningen en 7 tweekamerwoningen opgeleverd in project Bloementuin in Sassenheim. Deze woningen zijn van Stek en toegewezen via lokaal maatwerk. De tweekamerwoningen zijn daarbij speciaal voor jongeren bestemd en via het jongerenbeleid van Stek aan jongeren toegewezen. Eind 2024 werd ook een ander woongebouw van Stek opgeleverd, Lilium in Voorhout. Het gebouw telt, naast 24 twee- en driekamerappartementen voor reguliere sociale verhuur, 32 appartementen speciaal voor cliënten van Philadelphia. De woningen zijn duurzaam en zeer energiezuinig door de centrale warmte-koude-opslaginstallatie die alle woningen van warmte voorziet. In 2024 heeft de doorstroomadviseur van Stek ook werk verricht in Teylingen om meer mensen te begeleiden die gezien hun levensfase passender zouden wonen in een gelijkvloerse woning. De eengezinswoningen die daarmee op termijn vrijkomen zijn vervolgens bestemd voor gezinnen.	
C4	Voor de huisvestingsopgave voor arbeidsmigranten/internationale werknemers blijven we in contact met ondernemende partijen, uitzenders en huisvesters in de gemeente die een rol spelen bij deze opgave.	Het op een goede manier huisvesten van de aandachtsgroep arbeidsmigranten is een doorlopende activiteit. We onderhouden de contacten met de partijen die een rol spelen in deze huisvestingsopgave en faciliteren waar mogelijk.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een toekomstbestendige woningvoorraad op basis van de lokale energiestrategie en uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma energietransitie.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	Jaarlijks zetten we in op verduurzaming van de bestaande woningvoorraad volgens het uitvoeringsprogramma en op realisatie van duurzame nieuwbouw, zodat de woonvoorraad toekomstbestendig wordt.	In 2024 zijn de prestatieafspraken over goede woningen, voorraadbeheer en verduurzaming uitgevoerd (door Stek, gemeente of gezamenlijk). In 2024 zijn er over deze thema's nieuwe concrete afspraken gemaakt voor 2025 en verder gericht op een toekomstbestendige woningvoorraad. In 2024 zijn duurzaamheidsleningen aan inwoners verstrekt, en met ontwikkelaars maken we niet-vrijblijvende afspraken om zo duurzaam mogelijk te bouwen. Voor woningeigenaren in Teylingen organiseerden we een informatieavond over de mogelijkheden van isolatiesubsidie.	
D2	Jaarlijks verstrekken we duurzaamheidsleningen waarmee tegen gunstige voorwaarden energiebesparende maatregelen in en aan de woning gefinancierd kunnen worden.	Een belangrijke manier om klimaatverandering tegen te gaan is CO2-uitstoot zo klein mogelijk te maken. Het verstrekken van duurzaamheidsleningen aan inwoners draagt bij aan de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. In 2024 zijn 57 duurzaamheidsleningen verstrekt.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Woningcorporatie Stek Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek (nu Huurdershart) Huurders Holland Rijnland Holland Rijnland Wonen Zorgaanbieders

1.2.4 Omgevingsvisie en Omgevingsplan

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Via de instrumenten van de Omgevingswet werken we aan een veiligere en gezondere fysieke leefomgeving, waarbij duurzaamheid voorop staat.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We willen de ontwerp Omgevingsvisie in het tweede kwartaal van 2024 voor vaststelling aanbieden aan de gemeenteraad.	De Omgevingsvisie 'Een florerende toekomst voor Teylingen' is in juni 2024 door het college in ontwerp ter inzage gelegd en in december 2024 vastgesteld door de gemeenteraad. De omgevingsvisie is tot stand gekomen door de waardevolle input van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties – zowel via enquêtes als op straat met een bakje koffie. De omgevingsvisie wordt in Q1 van 2025 gepubliceerd.	✔

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Optimale dienstverlening.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Kaders ontwikkelen hoe we (overheids)participatie onder de Omgevingswet gaan vormgeven (zie programma 4 Participatie).	Het beleidskader en de leidraad zijn raadpleegbaar via de gemeentelijke website. Aambtenaren kunnen gebruikmaken van een toolbox en diverse participatieinstrumenten voor het organiseren van participatie. Het borgen en ontwikkelen van participatiebeleid blijft een continu proces.	●
B2	Uitvoeren van het strategisch communicatieplan om inwoners en initiatiefnemers mee te nemen in de nieuwe manier van werken.	We voeren het communicatie/participatieplan uit en maken hiervoor gebruik van de gemeentelijke kanalen.	●
B3	Het vertalen van de juridische regels uit het omgevingsplan naar digitaal toegankelijke regels voor de burgers gebeurt aan de hand van toepasbare regels.	De toepasbare regels stellen wij op in het verlengde van de nieuwe juridische regels van het omgevingsplan.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West-Holland GGD Veiligheidsregio Hollands Midden	Provincie Zuid-Holland Hoogheemraadschap van Rijnland

1.2.5 Transitie Omgevingswet

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Regisseren en borgen van de onvoorziene nieuwe werkzaamheden die volgen na inwerkingtreding van de wet.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Regisseren van de transitieperiode die volgt na inwerkingtreding van de omgevingswet. • Waaronder het integraal procesgericht werken onder de omgevingswet. • Het ondersteunen van de organisatie tijdens de eerste overgangsfase na inwerkingtreding van de wet • Het managen van eventuele onvoorziene omstandig-heden en effecten als gevolg van de inwerkingtreding.	Het eerste jaar van de Omgevingswet is ondersteund door de transitieregisseur. Het transitieteam bleef regelmatig in contact en onvoorziene omstandigheden werden voortvarend opgepakt. Tegelijkertijd kwam in beeld waar de organisatie de komende jaren op moet inzetten voor de transitieperiode tot 2032.	
A2	Verantwoordelijkheden, beheer, integraliteit en kwaliteit van de hoofdprocessen Omgevingswet borgen in de (lijn)organisatie. De hoofdprocessen van de Omgevingswet zijn: • Verkennen en begeleiden initiatief • Behandelen melding / vergunning • Toezicht en Handhaving • Wijzigen Omgevingsplan, incl. toepasbare regels • Wijzigen beleidsproces omgevingsvisie	Het werken volgens de hoofdprocessen van de Omgevingswet gebeurt in de betreffende teams, voor de doorontwikkeling was in 2024 onvoldoende gelegenheid.	
A3	Integraliteit van het beleid voor de fysieke leefomgeving borgen. We stellen een eenduidige werkwijze op, hoe om te gaan met nieuwe initiatieven en beleidsontwikkelingen	In het Ontwikkelplan is het verbeteren van de ketensamenwerking opgenomen. Het borgen van de	

	in de fysieke leefomgeving.	beleidsontwikkelingen in de instrumenten van de Omgevingswet moet verder ontwikkeld worden.	

1.2.6 Gebiedsontwikkeling

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Integrale duurzame gebiedsontwikkeling in lijn met de structuurvisie 'Duurzaam Bloeiend 2030' en de centrumvisie.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	De ambities uit de Structuurvisie zijn leidend voor een integrale, duurzame gebiedsontwikkeling en worden proactief toegepast in de diverse projecten. Dit is een continue activiteit. Voor de 3 dorpscentra zijn de ambities (nader) vastgelegd in de centrumvisie. We zetten in op een kader voor duurzame gebiedsontwikkeling (DGO) bij gesprekken en onderhandelingen met initiatiefnemers, projectontwikkelaars en bedrijven. Met het DGO streven we naar de hoogst mogelijke ambities voor duurzame gebiedsontwikkelingen. Daarbij staan de thema's energietransitie, warmtetransitie, duurzame mobiliteit, klimaatadaptatie, natuur en milieu, gezondheid en veiligheid en circulaire economie centraal.	Er zijn belangrijke stappen gezet in (de voorbereiding van) majeure gebiedsontwikkelingen zoals Nieuw-Boekhorst, Groot Seminarie, Langeveld, Bloementuin, Hortusplein, e.d. De projecten Bloementuin (S) en Dirk-supermarkt (S) naderen hun afronding. Het Groot Seminarie (W) is een voorbeeld van een project waar voor alle doelgroepen wordt gebouwd. Het rijksmonument Mariëngaerde is verbouwd tot 107 huurwoningen. Op dit moment wordt het historische gebouw Mariënhaven gerevitaliseerd tot 41 zorgeenheden. Daarnaast worden 51 nieuwbouw koopwoningen (Mariënhof) gerealiseerd. Het bestemmingsplan Nieuw-Boekhorst (V) is vastgesteld, fase 1 is uitverkocht en start bouw is voorzien in het tweede kwartaal van 2025. In het project Langeveld (S) werkt de gemeente samen met andere partijen aan de pilot parallel plannen om de ontwikkeltijd van de woningbouw fors te versnellen. In de procedures voor de projecten Teydelijk (V), Hortusplein (S) en de oude Pluslocatie (V) zijn belangrijke stappen gezet; de uitvoering van deze projecten kan naar verwachting starten in 2025. De ambities uit de centrumvisie worden in participatie (kopgroepen per kern) uitgewerkt tot concrete plannen voor aantrekkelijke en klimaat-adaptieve centra.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)	Woningbouwcorporaties Projectontwikkelaars Bedrijven Particuliere initiatiefnemers

1.2.7 Openbare ruimte en duurzaamheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Samen zorgen voor een schone, gezonde, veilige en toekomstbestendige woon- en leefomgeving voor alle gebruikers.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We gaan verder met het integreren van alle opgaven in het actualiseren en uitvoeren van beleid, projecten, beheer en uitvoeringsprogramma's.	Beheerplannen zijn op dit moment nog niet up to date. Extra inzet is nodig.	
A2	In 2023 gaan we verder met het optimaliseren van assetmanagement (kapitaalgoederen) als basisprincipe voor beheer en onderhoud van kapitaalgoederen. Dit houdt in: • Optimaliseren en harmoniseren van de data van onze kapitaalgoederen. • Opleidingen assetmanagement. • Optimaliseren en harmoniseren van de werk- en beleidsprocessen.	Assetmanagement is een gedachtegoed dat veel verschillende aspecten meedraagt. Dit is een doorlopende activiteit. Er is in 2024 oa vooruitgang geboekt op het gebied van dataharmonisatie en werkprocessen.	
A3	We voeren het beleid uit, neergelegd in de "Visie en beleid speelplaatsen gemeente Teylingen'. We kijken of het speelplan geactualiseerd moet worden.	Het huidige beleid is verlopen, maar beheer en onderhoud worden wel volgens dit verlopen beleid uitgevoerd. De staat van de huidige speelterreinen is voldoende en er staat een enkele vervanging op de lijst.	
A4	We zorgen voor gerichte communicatie aan de inwoners over hun eigen invloed op de leefomgeving (bijvoorbeeld over de trias energetica, milieuvervuiling, geluidsoverlast en vergroening ten behoeve van waterberging).	We werken via de campagne 'Alle Tuinen Groen' aan bewustwording en gedragsverandering.	

A5	We actualiseren hiertoe in 2023 het beleidsplan civiele kunstwerken en zetten het om in een beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027. Daarbij verkennen we de opties in veiligheid en materiaalgebruik: zo milieuvriendelijk mogelijk, met als uitgangspunt circulariteit, duurzame productie en productengebruik, en een lage CO2-voetafdruk.	In 2024 is het plan geactualiseerd.	✔
A6	We zetten het vervangingsplan led-verlichting door. Hierbij zetten we in op het gebruik van slimme openbare verlichting.	Het plan loopt op schema. Ook wordt aangesloten op ontwikkelingen en integraliteit tussen kapitaalgoederen en projecten (bijv. centrumvisie).	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken van de biodiversiteit.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	In 2023 is een deel van het huidige (uitvoerings)programma vastgesteld door de raad, dit deel bevat geen uitvoeringsmaatregelen. De nulmeting en gebiedsscan voor Leefgebied Dorp wordt afgerond in 2023 Daarna volgen adviezen en uitvoeringsmaatregelen voor het versterken van biodiversiteit.	Begin 2024 is de raad geïnformeerd over de stand van zaken rondom het uitvoeringsprogramma Biodiversiteit. De nulmeting zal in de zomer 2024 opgeleverd worden. Gezien de beperkte capaciteit zal er naar verwachting pas eind 2024 nadere uitwerking gegeven kunnen worden aan maatregelen, deze is in februari 2025 gedeeld met de raad. In het derde kwartaal 2025 worden scenario's voorgelegd ter uitvoering.	✔
B2	We voeren het beheerplan Groen uit en we integreren de volgende onderdelen: • Vitaliteit en gezondheid van inwoners verbeteren door doelstellingen op te nemen voor het verminderen van o.a. hittestress;. • Het inzetten van groen om de gevolgen van klimaatverandering te verminderen (klimaatadaptatie);. • Droogtebestendige groeiplaatsen realiseren met bijbehorende bomen– en plantensoorten; • Maatregelen implementeren voor toename van biodiversiteit.	In juni en juli 2024 is een groeninspectie uitgevoerd. Hieruit bleek dat het overgrote deel van het groen in goede staat is. Van de totale oppervlakte aan groen had circa 14% (bijna 115.000 m2) een schade die binnen nu en vijf jaar moet worden aangepakt.	●

	In 2024 volgen mogelijke uitvoeringsmaatregelen en adviezen		
B3	We zetten de samenwerking met verschillende partijen op gebied van biodiversiteit en klimaatadaptatie voort. Hierbij voeren we campagnes uit en sluiten we aan op verschillende netwerken, zoals het NK Tegelwippen, de Groene Uitdaging, Bijenlinten en het programma Biodiversiteit. Opgedane kennis die is gericht op het vergroenen van de woonomgeving, zoals groene daken en adaptieve tuinen passen we toe.	In 2024 zijn we gestart met de derde editie van de bewustwordings-campagne 'Alle tuinen groen' voor inwoners met de onderdelen tuinambassadeurs, Tegel eruit plant erin, NK tegelwippen, Fiets zoekt groen en GroenDoenPlein. Hiermee zetten we in op bewustwording over klimaatadaptatie en biodiversiteit en geven wij handelingsperspectief om stenen te vervangen door groen. We werken samen met de Rotary-clubs van Voorhout en Sassenheim om 1000 extra bomen te planten op grond van inwoners. Deze actie is eind 2024 afgerond.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Teylingen is circulair.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Afvalcommunicatie en -voorlichting: op basis van het afvalbeleidsplan geven we voorlichting om bewustzijn te creëren over een duurzame omgang met afval. Dit stimuleert inwoners tot goede afvalscheiding (schone afvalstromen) en hergebruik.	Er zijn op dit moment twee toezichthouders/grondstoffencoaches aan de slag. Zij zijn dagelijks in gesprek met inwoners, partijen en scholen.	
C2	We ondersteunen educatieprojecten en initiëren voorlichtingscampagnes op het gebied van (zwerf)afval en hondenpoep. Uitwerking 2023 (e.v.): Naar behoefte faciliteren we o.a. scholen en (afval)ambassadeurs en denken we actief mee. Deze lijn trekken we in 2024 door.	Naar behoefte kunnen basisscholen zich aanmelden voor (zwerf)afvallessen of een excursie naar de milieustraat.	
C3	We onderzoeken in 2024 de mogelijkheden om met ondernemers afspraken te maken over een “Afvalbeleid voor ondernemers”. Specifiek voor de ondernemers in het winkelgebied.	We werken met bedrijfscontactfunctionarissen, grondstoffencoaches en boa's om hieraan uitwerking te geven. Door capaciteitstekort is hieraan nog geen uitwerking gegeven.	

C4	We actualiseren het beheer- en onderhoudsplan Ondergrondse containers, en voeren het investeringsplan uit vanaf 2023.	We invulling aan de beheercyclus van reinigen, keuren, klein onderhoud en indien nodig groot onderhoud /vervangen. Dit op basis van rapportages in combinatie met afschrijvingstermijnen op basis van de doelstelling schoon, heel en veilig. Ondergrondse locaties voor oud papier en karton en glas ondergronds worden uitgebreid conform vastgesteld locatieplan.	
C5	We gaan verder met het project voor het herinrichten van het VAB-terrein.	In oktober 2024 heeft Meerlanden tijdens de informatiebijeenkomst voor omwonenden het Voorlopig Ontwerp (VO) gepresenteerd. Met onder andere de input van die avond en met input vanuit de klankbordgroep omwonenden is Meerlanden aan de slag gegaan om een Definitief Ontwerp (DO) uit te werken. Dit traject loopt nog. Het DO wordt te zijner tijd gepresenteerd en gedeeld met de klankbordgroep alvorens Meerlanden de vergunningsaanvraag indient.	
C6	We borgen het nieuwe grondstoffenbeleid (VANG = Van Afval Naar Grondstof); waar nodig passen we het aan. Hierbij hebben wij aandacht voor de nieuwe VANG-doelstellingen die door de landelijke overheid worden opgesteld.	De evaluatie afval is afgerond en gedeeld met de raad. De VANG-doelstellingen zijn hierin meegenomen. Nieuw beleid kan in 2025 vastgesteld worden.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: 159 terajoule (TJ): 38% duurzame elektriciteit opwekken in 2030.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	Stimuleren van de ontwikkeling van zonnepanelen op daken. In het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2022-2026 zijn concrete projecten opgenomen om invulling te geven aan deze activiteit.	Het stimuleren van zonnepanelen is meegenomen in de isolatieacties voor inwoners, opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Energietransitie. Ook is onderzoek gedaan naar de toename van zonnepanelen op de daken in de gemeente en is onderzoek gestart naar de resterende potentie op grote daken.	
D2	Nader onderzoek doen naar het duurzaam opwekken van elektriciteit	In november 2024 is de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang ten	

	in Teylingen. In het uitvoeringsplan energietransitie staan concrete projecten om invulling te geven aan deze activiteit.	aanzien van zoeklocaties. Hierin is het procesvoornemen beschreven om te onderzoeken of en welke mogelijkheden er zijn om het doel van 2030 te halen. In de raadsvergadering van april 2025 volgen de uitgewerkte vervolgstappen.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: 10% energiebesparing in 2025 en 15% energiebesparing in 2030, in de gebouwde omgeving ten opzichte van 2014.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	Inwoners en ondernemers duidelijkheid geven over de warmtetransitie, bewust maken en stimuleren om in actie te komen.	Bewoners worden via www.allemaal-duurzaam.nl regelmatig gewezen op de mogelijkheden voor subsidies en ondersteuning bij isoleren en energie besparen. Daarnaast houden we bewoners op de hoogte van de ontwikkelingen rond een regionaal warmtenet.	
E2	Voor 2030 inzichtelijk hebben hoe kansrijk en wenselijk een warmtenet is in Teylingen. Vanuit een gezamenlijke strategie met Hillegom, Lisse en Noordwijk worden de mogelijkheden in kaart gebracht.	Met de intentieovereenkomst Duurzaam Warmtenet Bollenstreek worden de mogelijkheden onderzocht van een duurzaam warmtenet (in eerste instantie gevoed door aardwarmte), gezamenlijk door de gemeenten Lisse, Hillegom en Noordwijk en Teylingen, de woningcorporaties en de initiatiefnemers van Aardwarmte Rijnland. De resultaten hiervan zullen uitwijzen of een warmtenet in Teylingen haalbaar is.	
E3	Inzichtelijk maken waar inwoners ook na 2050 gebruik kunnen maken van het gasnet en waar we op termijn streven naar warmte zonder gasnet. Vanuit de strategie voor de warmtetransitie brengen we de vraagstukken integraal in kaart om ook voor de inwoners in de buitengebieden een duidelijke oplossing te bieden.	Het aardgasnet is gesocialiseerd. Dit betekent dat kosten voor de landelijke gebieden verevend worden. Wanneer de gebouwde omgeving overgaat op een duurzaam alternatief, is het de vraag of een duurzaam gasnet in het landelijk gebied nog rendabel is. Daarnaast is het mogelijk dat ook in het landelijk gebied een warmtenet een optie zou kunnen zijn wanneer er sprake is van zakelijke afnemers. Vanuit de verkenning Duurzaam warmtenet Bollenstreek verwachten we meer inzichten in de mogelijkheden voor het landelijk gebied.	

E4	Uitvoering geven aan het thema energie besparen vanuit het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2022-2026	De projecten en activiteiten uit het uitvoeringsprogramma worden uitgevoerd. Het Rijk heeft een specifieke uitkering verstrekt om woningeigenaren met lage energielabels en lage WOZ-waarde te ondersteunen bij het isoleren van hun woning. Deze activiteit is aanvullend opgenomen binnen dit thema.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het stimuleren van een circulaire economie.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
F1	Na een eerste verkenning voor Circulair Teylingen in 2022 werken we nu een uitvoeringsprogramma uit waarbij we in ons beleid aansluiten bij landelijke doelstellingen, de concept-omgevingsvisie en het collegewerkprogramma 2022-2026. In de acties sluiten we vervolgens aan bij lopende projecten en beleidsplannen.	Er ligt een concept Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie met focus op circulariteit middels MVOI en toepassing in de gebouwde omgeving. We scherpen circulariteit aan in beleidsplannen en steunen toepassing in lopende projecten en initiatieven.	
F2	Stand van zaken: In het actieplan combineren we beleid en uitvoering. In het eerste kwartaal van 2023 zijn er gezamenlijke sessies geweest met ambtenaren van diverse beleidsvelden, ondernemers en externe partners van de gemeente Teylingen, evenals een aantal een-op-een gesprekken. Deze zijn verwerkt tot een eerste concept, met doelstellingen en acties. De verwachting is dat het actieplan in het najaar van 2023 wordt voorgelegd aan de raad.	Er ligt een concept Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie dat in 2025 wordt afgestemd met andere HLT-gemeenten en de regio voor maximale impact met beperkte middelen. Dit is in december 2024 gepresenteerd in een beeldvormende sessie en wordt mid-2025 gedeeld met de raad.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West-Holland Liander Meerlanden N.V. Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek	Hoogheemraadschap Rijnland Provincie Zuid-Holland Buurgemeenten Inwoners Bedrijven

Veiligheidsregio Hollands Midden Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. Woningcorporatie STEK Gemeente Noordwijk (convenant Collectieve Warmte)	Aardwarmte Rijnland Firan

1.2.8 Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	per 1.000 euro	€ 404	€458	€ 459	€ 462	2023: € 368	CBS
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	15,4	6,5	5,0	nb*	2023: 9,1	Basis-registratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (%)	74 %	74%	74,0%	74,5%	2024: 70,4 %	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 763	€ 814	€ 833	€ 896	2023: € 860	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 782	€ 884	€ 967	€ 1.051	2023: € 942	COELO

Toelichting indicator Gemiddelde WOZ-waarde
De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Toelichting indicator Nieuwgebouwde woningen
Het aantal nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

Toelichting indicator Demografische druk
De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten.
Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner in kilo's	124	107	105	nb*	2023: 150	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	Percentage elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	20,2	nb*	19	nb*	2022: 14,7 %	RWS

Toelichting indicator Omvang huishoudelijk restafval
Niet gescheiden ingezameld restafval dat te groot of te zwaar is om op dezelfde wijze als het huishoudelijk restafval te worden aangeboden.

Toelichting indicator Hernieuwbare elektriciteit
Het % hernieuwbare energie, ook wel duurzame of groene energie genoemd. Dit is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld zoals wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden kunt u deze vinden op:
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	4	7	8	nb*	2024: nb*	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 10.000 inwoners	8	13	7	11,7	2024: 21,7	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	3,6	3	3	2,1	2024: 4,2	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 10.000 inwoners	9	10	10	13,3	2024: 12,8	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 10.000 inwoners	34	32	35	30	2024: 43	CBS

Toelichting indicator Verwijzingen Halt
Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 jongeren. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie (en dus zonder opbouw van een 'strafblad').

Toelichting indicator Winkeldiefstallen
Het aantal winkeldiefstallen per 10.000 inwoners.

Toelichting indicator Geweldsmisdrijven
Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Toelichting indicator Diefstallen uit woning
Het aantal diefstallen uit woningen, per 10.000 inwoners.

Toelichting indicator Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)
Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden kunt u deze vinden op: https://www.waarstaatjegemeente.nl

1.2.10 Kaderstellende stukken

- Sustainable Development Goals VN
- Klimaatakkoord van Parijs (2015)
- Wet veiligheidsregio's
- Regionaal Crisisplan
- Algemene Plaatselijke Verordening Teylingen
- Drank- en Horecaverordening Teylingen
- Integraal veiligheidsbeleid
- VTH-Beleidsplan Gemeente Teylingen 2024-2027
- Nationale Omgevingsvisie (NOVI) 2050, 2020
- Nationale wetgeving voor de fysieke leefomgeving
- Erfgoedwet
- Nationaal Energieakkoord (2013)
- Nationale Klimaatakkoord (2018)
- Convenant Aardgasvrij (2018)
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
- Rijksbrede programma Circulaire Economie
- Deltaplan Biodiversiteit
- Omgevingsbeleid, -programma en -verordening provincie Zuid-Holland, 2020

- Fietsplan Samen Verder Fietsen 2016-2025
- Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst West-Holland
- Afgesproken ambities met Omgevingsdienst West-Holland in het werkplan
- Regionale Nota Bodembeheer 2023-2033
- Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland
- Regionale Omgevingsagenda, 2021 Holland Rijnland
- Regionale Energiestrategie (RES) Holland Rijnland 2021
- Regionale Strategie Mobiliteit (RSM) Holland Rijnland 2021
- Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland
- Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2023
- Energieakkoord Holland Rijnland (2017)
- Gebiedsprogrammma groen Bollenstreek 2016-2020 Holland Rijnland
- Strategische Agenda Ruimte Duin- en Bollenstreek 2040
- Economische visie 2030 Duin- en Bollenstreek
- Intergemeentelijke structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek
- Structuurvisie Teylingen 2030 Duurzaam bloeiend
- Woonprogramma Teylingen 2020-2024
- Prestatieafspraken Wonen Teylingen
- Mobiliteitsvisie en Mobiliteitsplan
- Nota Parkeernormen
- Geactualiseerde wegenstructuur Voorhout 2020
- Beleid Laadinfrastructuur
- Centrumvisie Teylingen
- Nota Grondbeleid Teylingen 2022-2026
- Plan en uitvoeringsprogramma Duurzame Ontwikkeling Teylingen 2020-2024
- Lokale Energie Strategie
- Transitie Visie Warmte
- Verordening Erfgoedcommissie Teylingen
- Beleidsplan De Waarde van Groen
- Integraal Afval Waterketen Plan
- Uitvoeringsprogramma Zwerfafval
- Speelplaatsenbeheerplan 2014-2018
- Wijkgericht werken

1.2.11 Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Thema Gebiedsontwikkeling				
Ruimtelijke ordening	2.867	1.022	1.439	2.754
Thema Openbare orde en veiligheid				
Crisisbeheersing en brandweer	2.376	2.990	2.894	2.721
Openbare orde en veiligheid	1.289	1.398	1.447	1.416
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid				
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.551	3.455	4.316	3.994
Riolering	2.250	2.331	2.389	2.298
Afval	4.051	4.437	4.459	4.304
Milieubeheer	2.285	1.864	3.465	3.406
Begraafplaatsen en crematoria	6	5	5	6
Thema Verkeer en vervoer				
Verkeer en vervoer	4.975	5.835	6.309	5.373
Parkeren	261	285	283	243
Recreatieve havens	28	636	28	39
Thema Wonen				
Wonen en bouwen	2.362	1.710	2.240	2.119
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	7.202	219	1.751	2.950
Totaal lasten	**33.503**	**26.187**	**31.025**	**31.623**

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Thema Gebiedsontwikkeling				
Ruimtelijke ordening	-1.471	-95	-50	-1.380
Thema Openbare orde en veiligheid				
Crisisbeheersing en brandweer	-78	-138	-85	-78
Openbare orde en veiligheid	-25	-57	-57	-30
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid				
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-102	-71	-56	-90
Riolering	-3.398	-3.540	-3.540	-3.424
Afval	-5.204	-6.380	-6.380	-6.522
Milieubeheer	-741	0	-1.086	-975
Begraafplaatsen en crematoria	-3	0	0	0

Thema Verkeer en vervoer				
Verkeer en vervoer	-468	-223	-357	-460
Parkeren	-15	-5	-5	-18
Recreatieve havens	-87	-99	-99	-81
Thema Wonen				
Wonen en bouwen	-1.520	-708	-1.202	-1.069
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-8.006	-229	-1.044	-2.270
Totaal baten	**-21.118**	**-11.545**	**-13.961**	**-16.397**
Saldo voor resultaatbestemming	**12.385**	**14.642**	**17.065**	**15.225**

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Toevoegingen reserves	2.744	52	4.325	4.337
Onttrekkingen reserves	-3.876	-1.077	-6.678	-5.455
Totaal reserves	**-1.132**	**-1.025**	**-2.354**	**-1.118**
Saldo na resultaatbestemming	**11.253**	**13.617**	**14.711**	**14.107**

1.3 Programma 3 bedrijvigheid

Ruimte voor ondernemerschap staat voorop. Wij zien onze rol vooral in het creëren van goede randvoorwaarden om te ondernemen en duurzame ontwikkelingen te faciliteren. Dit houdt niet op bij onze gemeentegrenzen. Wij zetten dan ook vol in op samenwerking in de regio met de Economic Board Duin- en Bollenstreek. Een samenwerking met en door ondernemers, waarbij de gemeenten partner zijn en projecten faciliteren. Goede randvoorwaarden creëren we met een stevige centrumvisie, met het leggen van relaties tussen onderwijs en arbeidsmarkt, met aandacht voor de fysieke en digitale infrastructuur en met het stimuleren van duurzaam handelen.

Speerpunten

Vanuit de belangrijkste speerpunten in het programma Ondernemend en bruisend Teylingen hebben we sinds 2023:

- een bijdrage geleverd aan de uitvoering van de regionale economische agenda via de Economic Board;
- uitvoering gegeven aan de integrale centrumvisie via de uitvoeringsagenda;
- gezorgd voor gezellige winkelcentra met goede parkeervoorzieningen;
- ondernemers gestimuleerd en ondersteund die investeren in innovatie en verduurzaming.

Trends en ontwikkelingen

Economie

In het Interbestuurlijk Programma (IBP) wordt gesproken over regionale economie als versneller. Hiermee is de ambitie uitgesproken te werken aan regionale economische structuurversterking. De economische agenda Duin- en Bollenstreek heeft een vergelijkbare doelstelling: het versterken van de regionale economie zonder dat het ten koste gaat van de woonaantrekkelijkheid. In 2018 is de Economic Board Duin- en Bollenstreek geïnstalleerd om de doelstellingen van de agenda te behalen. Het jaar 2023 en deels 2024 waren transitiejaren voor de Economic Board. Een nieuwe Economic Board is inmiddels geïnstalleerd.

De lokale economie in het algemeen en de detailhandel in het bijzonder zijn gedurende de coronacrisis onder druk komen te staan. Daarnaast hebben structurele ontwikkelingen, zoals de opkomst van online winkelen en verdere internationalisering van productieprocessen, gevolgen voor de lokale economie. Aandacht voor de uitvoering van onder andere de detailhandelsvisie is en blijft van belang.

Bollensector

De komende jaren zet de schaalvergroting in combinatie met de krimp van het aantal bedrijven in de bollensector door. Veel bedrijven specialiseren meer en meer. Daarnaast wordt de focus op duurzaam bodembeheer sterker. Door rotatie van gewassen ontstaat vraag naar meer areaal dat geschikt is voor bloembollen. Deze ontwikkelingen leggen een (nog) grotere druk op het ruimtegebruik in de streek. Met de oprichting van de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) is in 2009 een start gemaakt met het bijdragen aan een optimale inrichting van de beschikbare ruimte in de streek.

Desondanks zien we de afgelopen jaren een ontwikkeling waarin telers meer en meer hectares in andere gebieden opzoeken voor hun teelt. De sector ziet de Bollenstreek nog altijd als haar bakermat vanwege de aanwezigheid van kennispartners (zoals KAVB, BKD en Hobaho) en toeleveranciers, de band met Keukenhof en de aanwezigheid op korte afstand van kennisinstellingen (Leiden, Delft, Amsterdam) en onderwijs (Wellant, Hogeschool Leiden, Hogeschool InHolland). Met het vertrek van Wageningen Plant Research uit Lisse is een disbalans ontstaan tussen de vier O's (ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid) in de Bollenstreek.

Arbeidsmigranten

De aanwezigheid van een arbeidsintensieve agrarische bedrijfstak en andere sectoren zoals logistiek, horeca en distributie, leidt tot een toestroom van arbeidsmigranten. Hierdoor ontstaan verschillende knelpunten. Enerzijds gaat het om deelname van deze doelgroep aan onze lokale samenleving, anderzijds om illegale of slechte huisvestingssituaties. Een integrale afweging moet leiden tot oplossingen voor integratie en huisvesting. Daarbij is het belangrijk het evenwicht te bewaren ten opzichte van de andere doelgroepen. In 2023 is een BOB-traject (Beeldvorming, Oordeelvorming, Besluitvorming) gestart met de raad om te komen tot een plan van aanpak voor arbeidsmigranten.

Recreatie en toerisme

De vraag uit de samenleving naar goede recreatiegebieden neemt steeds verder toe. Mensen hebben de behoefte om dicht bij huis te recreëren. De noodzaak groeit om deze vraag in regionaal verband op te pakken en zo onze doelen voor recreatie en toerisme te bereiken. We werken hieraan in de Duin- en Bollenstreek, in de Leidse Ommelanden en in het Hollands Utrechts Plassenberaad. Maar ook lokaal werken we aan het versterken van het toeristisch en cultureel aanbod. Voor de ontwikkeling van de Ruïne van Teylingen zijn partners gevonden. Het principeverzoek is ingediend en het participatietraject wordt opgezet.

Door natuur te combineren met extensieve recreatie kunnen natuurgebieden versterkt en behouden worden voor de toekomst. De ontwikkelingen in de agrarische en recreatieve sector hebben invloed op de invulling van het buitengebied en bieden kansen voor (uitbreiding van) recreatieve activiteiten. In 2023 is gestart met de evaluatie van het lopende groenprogramma.

1.3.1 Lokale economie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Bevorderen van toerisme in alle maanden van het jaar.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Het opstellen van een nieuw regionaal uitvoeringsprogramma Groen en Recreatie.	De evaluatie van het vorige groenprogramma is opgeleverd en een deel van de projecten loopt nog. Er is gewerkt aan de randvoorwaarden waaraan een nieuw programma zou moeten voldoen.	
A2	Behoud door benutten van ons erfgoed heeft onze aandacht. Het ontwikkelen van de Ruïne van Teylingen met de Westerbeekschuur is hiervan een voorbeeld. We willen hier jaarrond toeristisch en cultureel aanbod realiseren. Dit biedt tegelijkertijd mogelijkheden om onze identiteit als Bollenstreek te bestendigen. We gaan door met de uitvoering van de vastgestelde strategie voor de ontwikkeling van de Ruïne van Teylingen met de Westerbeekschuur.	Het haalbaarheidsonderzoek is afgerond. Samen met de gekozen partner is er gewerkt aan de verdere invulling van het terrein.	

	Zodra het haalbaarheidsonderzoek is afgerond, zal de gekozen partner starten met de werkzaamheden voor de inrichting van het terrein met bijbehorend vastgoed.		
A3	Uitvoering geven aan het regionaal groenprogramma (RIF) van Holland Rijnland.	De evaluatie van het Groenprogramma is afgerond en vastgesteld. Een aantal projecten binnen het programma loopt door.	✔
A4	Voor ambities en projecten op het gebied van recreatie en promotie werken we samen met de werkgroep 'Kansen voor Warmond'.	Er zijn gesprekken gevoerd over mogelijke projecten en prioriteitstelling. In aanvulling daarop is gesproken over projecten en activiteiten rond 'Jan Steen in Holland'.	🟡
A5	We inventariseren kansen om binnen het HUP op te pakken.	Aan het uitvoeringsprogramma is invulling gegeven.	🟢

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Vitale en aantrekkelijke centra.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We geven uitvoering aan het uitvoeringsprogramma van de centrumvisie voor de drie kernen Voorhout, Sassenheim en Warmond.	De activiteiten om van de visie te komen tot uitvoering vorderen gestaag. De conceptplannen hebben veel verschillende meningen opgeleverd. Dit wordt in participatie verder uitgewerkt. Er is een traject gestart met verschillende kopgroep-bijeenkomsten om invulling te geven aan de inrichtingsplannen.	🟡

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voldoende en duurzame bedrijventerreinen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen op basis van de regionale bedrijventerreinenstrategie.	Zowel de Bedrijventerreinenstrategie van de Bollenstreek als de Bedrijventerreinenstrategie van Holland Rijnland is dit jaar vastgesteld. Onderdeel daarvan is het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen.	🟡

C2	In samenwerking met Hillegom, Noordwijk en Lisse wordt verder gewerkt aan een regionale bedrijventerreinenstrategie. Ontwikkeling van nieuwe bedrijfslocaties kan plaatsvinden na vaststelling van de regionale bedrijventerreinenstrategie.	Zowel de Bedrijventerreinenstrategie van de Bollenstreek als de Bedrijventerreinenstrategie van Holland Rijnland is dit jaar vastgesteld. Daarin zijn potentiële locaties opgenomen voor nieuwe bedrijventerreinen.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Economic Board Duin- en Bollenstreek Stichting Greenport Stichting Monumentenbezit Regiogemeenten Toeristische ondernemers Promotie- / marketingorganisaties Inwoners Vastgoedeigenaren Provincie Zuid-Holland

1.3.2 Regionale economie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken economische positie van de Duin- en Bollenstreek.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We ondersteunen het nieuwe uitvoeringsprogramma economie en brede welvaart van de Economic Board Duin en Bollenstreek ingericht op basis van een triple helix organisatie.	De Economic Board heeft een uitvoeringsprogramma opgesteld. De gemeenten zijn continu in gesprek met de Board over de inhoud van dit programma.	
A2	We ondersteunen van de activiteiten van de stichting Greenport Duin- en Bollenstreek binnen de bestaande activiteiten.	De Greenport is ondersteund bij de verkenning van een fusie met de Economic Board.	
A3	Het ontwikkelen van een regiobrand Duin- en Bollenstreek. Hiervoor moet de samenwerking tussen marketing partijen en de regiopartners worden versterkt (waar het gaat om de promotie van de aantrekkelijkheid van de streek voor recreatie en toerisme).	De Economic Board is gestart met het verder invulling geven aan de Regiobrand.	
A4	We voeren de Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek uit en werken samen met de Economic Board.	Het economische deel van de Strategische Agenda is belegd bij de Economic Board.	

A5	We verkennen de mogelijkheden van strategische samenwerking met omliggende gemeenten (ook buiten de Duin- en Bollenstreek).	Nog niet opgepakt.	
A6	Het opstellen van een uitvoeringsprogramma verblijfsrecreatie en plan uitwerken voor campings.	Dit is meegenomen in het werkprogramma van een nieuwe medewerker van het cluster Economie, Recreatie, Toerisme en Erfgoed die op 1 december 2024 is gestart.	
A7	In de Duin- en Bollenstreek verkennen we of en hoe de verschillende kernen elkaar kunnen versterken, en maken daarover - waar mogelijk - uitvoeringsafspraken. We verbinden onze kennisintensieve sectoren.	Het verbinden van kennisintensieve sectoren is belegd bij de Economic Board. Binnen de Regionale Investeringsagenda van Holland Rijnland wordt ook gewerkt aan verbinding tussen kennisintensieve sectoren.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V.	Economic Board Duin- en Bollenstreek Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek Regiogemeenten Provincie Zuid-Holland

1.3.3 Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Functiemenging	Index die verhoudingswaarde aangeeft tussen banen en woningen	51,9%	52%	nb*	nb%	2023: 55,8 %	LISA
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	175,1	186,1	nb*	nb*	2023: 197,1	LISA

Toelichting indicator Functievermenging

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Toelichting indicator Vestigingen (van bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden kunt u deze vinden op: https://www.waarstaatjegemeente.nl

1.3.5 Kaderstellende stukken

- Economische Agenda Duin- en Bollenstreek - visie en uitvoeringsagenda
- Centrumvisie
- Detailhandelsvisie Teylingen
- Economische Agenda Greenport Duin- en Bollenstreek
- Visie op recreatie en toerisme

1.3.6 Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Thema Lokale economie				
Economische promotie	274	318	270	227
Thema Regionale economie				
Economische ontwikkelingen	1.204	917	1.310	1.154
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	126	134	153	138
Economische havens en waterwegen	28	29	29	30
Totaal lasten	**1.632**	**1.398**	**1.762**	**1.549**

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Thema Lokale economie				
Economische promotie	-220	-171	-184	-232
Thema Regionale economie				
Economische ontwikkelingen	-360	-160	-160	-324
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-44	-46	-46	-47
Totaal baten	**-624**	**-377**	**-390**	**-603**
Saldo voor resultaatbestemming	**1.008**	**1.023**	**1.372**	**948**

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024

Toevoegingen reserves	11.597	0	100	100
Onttrekkingen reserves	-11.957	-106	-521	-295
Totaal reserves	**-360**	**-106**	**-421**	**-195**
Saldo na resultaatbestemming	**648**	**917**	**951**	**753**

1.4 Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Dienstverlenende overheid

De waardering van inwoners in de overheid wordt in belangrijke mate bepaald door de wijze waarop we als gemeente onze basis dienstverlening uitvoeren. We hebben in 2024 weten te bereiken dat de dienstverlening op peil is gebleven, terwijl we ook de paspoortenpiek goed hebben weten op te vangen en stapsgewijs onze digitale middelen hebben weten uit te breiden. De telefonische bereikbaarheid moet beter. Daarin zien we een grote spanning tussen de werkdruk binnen de organisatie en het opnemen en terugbellen. In de visie op dienstverlening krijgt dit dan ook bijzondere aandacht.

Samenwerkende overheid

Een gemeente kan niet alleen alle grote maatschappelijke opgaven aan. Daarvoor is samenwerking nodig met ketenpartners. Denk aan Wonen, welzijn en zorg, vraagstuk arbeidsmigranten en de bestuurlijke opdrachten waarvoor we samenwerking in de Duin & Bollenstreek en in Holland Rijnland. Wat we met regionale samenwerking onder andere hebben bereikt voor onze lokale gemeenschap is de regiodeal, ondersteuning op de energietransitie, impuls aan economische samenwerking en ontwikkeling en de noordelijke ontsluiting Duin- en Bollenstreek.

'De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen werken samen op de bedrijfsvoering en de personele inzet voor de wettelijke en maatschappelijke taken. In 2024 is hard gewerkt aan de nieuwe Lange termijn opdrachten HLTsamen. Hierover is ook gesproken met de raden en colleges'.

Rechtmatige overheid

Het investeren op privacy en informatieveiligheid heeft ertoe geleid dat de gemeente beschermt is en voldoende bewust omgaat met de gegevens van inwoners, ondernemers en instellingen. We hebben niet alleen aandacht voor beleid en plannen, maar voeren acties in de praktijk uit. Hiermee hebben we bereikt dat we adequaat kunnen reageren op aanvallen en van te voren goed nadenken of een informatievraag geen inbreuk doet aan de privacy. Natuurlijk valt er ook nog genoeg te leren en moeten we bijblijven op technologische ontwikkelingen.
De rechtmatigheidsverantwoording was nieuw en is op een goede manier doorlopen. Het risicospel dat is ontwikkeld draagt actief bij aan risicobewustzijn binnen de organisatie.

Participatie

Het participatiebeleid is door de raad vastgesteld. Het opstellen van de Omgevingsvisie, een florerende toekomst voor Teylingen” is een voorbeeld van een uitgebreid participatieproces van meerdere jaren, waar veel mensen en instanties een bijdrage aan hebben geleverd. Er is tweemaal een enquête uitgezet om inwoners te bevragen over onderwerpen uit de Omgevingsvisie. Ook zijn we twee keer de straat op gegaan om met een bakje koffie het gesprek aan te gaan. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met maatschappelijke organisaties en mede-overheden en ook met de Teylingse gemeenteraad. 2024 was ook het jaar van de invoering van de Omgevingswet en de participatievereiste die daarin is geborgd. Wat we hebben bereikt is dat de invoering goed is verlopen en initiatiefnemers de participatietaak serieus oppakken en hierover afstemmen met de gemeente.

1.4.1 Dienstverlenende overheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We leveren service op maat:

- Toegankelijk: één-loket, omni-channel, dienstverlening en serviceformules
- Begrijpelijk: Onze informatie en communicatie is voor iedereen te interpreteren
- Snel: Digitaal waar dat kan, persoonlijk waar dat nog nodig is

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We investeren in de onze digitale dienstverlening. We breiden de mogelijkheden van de Chat-bot (GEM) en de functionaliteiten van het Omgevingsloket verder uit.	Op de gemeentewebsite beantwoordt een chatbot vragen van inwoners. Wanneer de chatbot het antwoord niet kan formuleren, neemt een medewerker het over in een 'live-chat'. Er zijn in 2024 13 releases geweest met nieuwe antwoorden en verbeteringen voor de chatbot, waaronder antwoorden over de Omgevingswet. Daarnaast is er een proef gestart met het herkennen van taal, zodat GEM en de Live chat op termijn klanten ook in vreemde taal kunnen bedienen. De functionaliteiten van het Omgevingsloket (DSO) worden ook doorlopend ontwikkeld.	
A2	We voeren een nieuw klanttevredenheidsonderzoek uit over diverse kanalen (telefonie, e-mail, balie, website, sociale media, gemeentepagina, etc.).	De klanttevredenheid van de website wordt doorlopend gemeten. Op basis van de resultaten is de website in 2024 regelmatig verbeterd. In de tweede helft van het jaar is de klanttevredenheid op het gebied van telefonie gemeten. Uit de resultaten blijkt dat inwoners tevreden zijn over dat deel van de gemeentelijke dienstverlening. In 2025 worden alle kanalen onderzocht, de resultaten worden meegenomen in de visie op dienstverlening.	
A3	We verbeteren de begrijpelijkheid van taal/tekst door de kwaliteit ervan te meten en medewerkers te trainen op het gebruik van begrijpelijke taal conform het door drie gemeenten ondertekende Taalpact en toolkit beschikbaar te maken.	De afgelopen jaren zijn meerdere initiatieven genomen om begrijpelijk schrijven actief onder de aandacht te brengen en het belang ervan voorop te stellen. We merken dat dit onderwerp extra inzet nodig heeft onder bestaande en nieuwe collega's en we nieuwe afspraken moeten maken in de HLT-organisatie om deze	

		kwaliteitseis beter te borgen. Het is niet gelukt dit in 2024 op te pakken. In het eerste kwartaal van 2025 maken we een plan van aanpak om op dit onderwerp verdere ontwikkelstappen te maken.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: In lijn met de wetgeving optimaliseren we de digitale bereikbaarheid en toegankelijkheid door informatie actueel en openbaar toegankelijk te maken binnen de kaders van de Wet open overheid (Woo) en werkprocessen te moderniseren en digitaliseren in lijn met de eisen van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We richten een portaal in waarop Woo-documenten actief openbaar gemaakt worden.	Er is in samenwerking met een externe leverancier een portaal ingericht waarop Woo-documenten actief openbaar worden gemaakt. Alle Woo-verzoeken vanaf 1 januari 2024 worden gepubliceerd.	
B2	We richten e-diensten in voor producten en diensten die onder de Wmebv vallen.	In 2024 zijn wij van start gegaan met de voorbereidingen voor de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). Alle officiële berichten waarvoor een digitaal kanaal aangewezen moet worden zijn geïnventariseerd. De gemeente heeft al een groot aantal e-diensten ontwikkeld, wat de implementatie bevordert. De voorbereiding loopt door in 2025; dit heeft te maken met het uitstel van de wet naar 1 januari 2026.	
B3	In het kader van de digitale toegankelijkheid en doorzoekbaarheid werken we aan het verder op orde brengen van de informatiehuishouding. Dataclassificatie is daarbij een belangrijk thema.	Er is een blauwdruk gemaakt die wordt omgezet naar een functioneel ontwerp, dat als basis voor de moderne digitale werkplek dient. Er is een strategie ontwikkeld voor het opruimen van de G-schijf en huidige 'MS Teams' omgeving. Hierbij wordt een opruimtool ingezet om het menselijk handelen en de doorlooptijd van het opruimwerk zo veel mogelijk te verkleinen.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Met continuering van datagedreven werken en sturen zorgen we voor een betere focus op richten en inrichten van beleid, verbetering van efficiency en verhoging van de

kwaliteit van dienstverlening.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Volgens bestaande planning werken we aan beheer, doorontwikkeling van bestaande en inrichten van nieuwe instrumenten en databases.	In 2024 is een datateam samengesteld. Het team maakt onderdeel uit van de afdeling Bedrijfsinformatie & Compliance (BIC). Het datateam heeft het werk vanuit het programma overgenomen en pakt tegelijk nieuwe verzoeken en ontwikkelingen op.	

Effectindicatoren (incl. bron)	***Laatste meting***	***Begroting 2024***	***Streefwaarde 2027***
Tevredenheid inwoners over publieke dienstverlening via alle kanalen (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.86 (2022)	7.0	7.5
Tevredenheid ondernemers over publieke dienstverlening via alle kanalen (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.5 (2022)	6.7	7.2
Tevredenheid inwoners over communicatie en voorlichting (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.64 (2022)	7.0	7.5

Hoe gaan we dat meten?

Prestatie indicatoren (incl. bron)	***Laatste meting***	***Begroting 2024***	***Streefwaarde 2027***
Balie burgerzaken:			
• Wachttijd balie minder dan 5 minuten	2024	90%	90%
• Klanten zonder afspraak geholpen		Max 5%	Max 5%
• Selfservice producten binnen 7 werkdagen geleverd		Min 90%	Min 90%
• Selfservice producten binnen 10 minuten afgehandeld		Min 90%	Min 90%
Telefonie:			
• Oproepen op het centrale nummer wordt opgenomen	2024	Min 90%	Min 90%
• Terugbelnotities worden adequaat afgehandeld	2024	Min 70% < 2 werkd	Min 70% <2 werkd
• Percentage oproepen dat via het centrale nummer direct wordt afgehandeld		Min 50%	Min 50%
Post/mail:		Min	Min 90%
• Vragen via contactformulier beantwoord binnen 6 weken.		90%	
Website:			Min 90%

• Live chats worden direct beantwoord		Min 90%	
Voldoen aan norm digitale toegankelijkheid		Status B	Status B
Gaan voldoen aan de opdracht en kaders van de Wet Open Overheid: alle categorieën informatie van de gemeente actueel, openbaar en toegankelijk kunnen ontsluiten.	wordt nog uitgevoerd		

De resultaten van een aantal bovenstaande kpi's worden jaarlijks gemeten, de resultaten zijn hieronder terug te zien, de resultaten zijn voor de HLT gemeenten gezamenlijk, tenzij specifiek benoemd.

Percentages	KPI	2019	2020	2021	2022	2023	**2024**
Baliebezoek Burgerzaken Teylingen (aantallen)		15.888	11.298	15.767	14.800	12.837	**19.234**
% binnen 5 minuten geholpen aan de balie	90	89	80	92	93	91	**92**

Beantwoorde telefoongesprekken		53.220	54.373	51.467	46.354*	40.155	**40.517**
% opgenomen telefoongesprekken	90	98	95	95	91	95	**96**
% terugbellen binnen 2 werkdagen HLT-organisatie	80	57	63	62	56	56	**49**
Facebookberichten			11.677	9.620	4.091	2.771	**2.341**
Twitterberichten			658	306	115	99	**18**
Chatbot						4.239	**4.509**
Ontvangen Chats			8.600	8.433	1.509*	1.188*	**1.251***

*Beantwoorde tel. gesprekken: door veel technische problemen zijn er in 2022 ruim 2000 meer gesprekken geannuleerd door bellers zelf, dan voorgaande jaren.
*Chats: er heeft een wijziging in monitoren plaatsgevonden (met terugwerkende kracht tot en met 2022). Hierdoor bestaat chats uit conversaties. Dit zijn gesprekken die bestaan uit meerdere reacties. De reacties worden niet meer opgenomen enkel het aantal conversaties (Uniform aan de Chatbot).

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	VNG VDP Kenniskring serviceformules Stichting Lezen en schrijven Taalhuis van de bibliotheek Bollenstreek Holland Rijnland

1.4.2 Samenwerkende overheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken van de grip op verbonden partijen en beheersing van de uitgaven aan verbonden partijen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Aanpassing van de verschillende gemeenschappelijke regelingen aan de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen.	Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. Het doel daarvan is om de democratische legitimatie en de kaderstellende en controlerende rol van de raad met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen te versterken. Verschillende gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente deelneemt hebben de hiervoor benodigde wijziging doorgevoerd of zitten in het proces van vaststelling. De gemeenschappelijke regeling HLTsamen is gewijzigd en vastgesteld.	✔
A2	In samenwerking met raden en partners in gemeenschappelijke regelingen (per regeling) de afweging maken of de instelling van een intergemeentelijke raadscommissie al dan niet wenselijk is.	Dit is onderdeel van de opdracht Verbonden Partijen die in de zomer van 2024 is gestart.	
A3	Vereenvoudiging en actualiseren van de Nota Verbonden Partijen.	Dit is onderdeel van de opdracht Verbonden Partijen die in de zomer van 2024 is gestart.	
A4	In samenspraak tussen college en raad per verbonden partij afwegingskader herdefiniëren en actualiseren.	Dit is onderdeel van de opdracht Verbonden Partijen die in de zomer van 2024 is gestart.	
A5	Verdere professionalisering van het accounthouderschap op verbonden partijen.	Dit is onderdeel van de opdracht Verbonden Partijen die in de zomer van 2024 is gestart.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Onze gezamenlijke ambitie is verwoord in de 'Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek'. Daarbij is gekozen voor de focus op zes topprioriteiten binnen een overleg structuur die bestaat uit 'gekleurde bollen':

1. actualisatie greenport (en gezamenlijke keuzes hernieuwbare energiebronnen);
2. ontwikkelen van een regiobrand;
3. verbinden kennisintensieve sectoren (deze drie topprioriteiten vormen de economische agenda Duin- en Bollenstreek);
4. realisatie van de woningbouwopgave;
5. maatregelenpakket 'ontsluiting Noordelijke Bollenstreek';
6. corridorstudie mobiliteit/ruimte Leiden-Katwijk-Noordwijk. In het kader van de uitvoering van dit programma is er een intergemeentelijk programmateam ingesteld.

De vijf samenwerkende gemeenten in de Duin en Bollenstreek hebben rondom de implementatie van de uitvoeringsagenda de krachten gebundeld en een gezamenlijk kernteam gevormd samengesteld uit een programmamanager, programmasecretaris, projectondersteuner en een communicatieadviseur onder leiding van een extern ingehuurde kwartiermaker.
Het kernteam voorziet incidentele kosten die gemaakt zullen worden rondom het organiseren van collegeconferenties, radenbijeenkomsten, stakeholders-bijeenkomsten, en het ontwikkelen van interne en externe communicatie- en rapportagemiddelen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Mobiliteitsmaatregelen Noordelijke DBS en Haarlemmermeer, waarin negen partijen dit jaar toewerken naar een startnotitie.	In april 2024 besloot het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland het project op te nemen in de Regionale Investeringsagenda (RIA). Het project bestaat uit drie deelprojecten waarvoor de volgende stappen zijn gezet: Juli 2024: Prov. ZH start initiatieffase project Verbinding N208-A44. Sep 2024: Colleges Hillegom en Noordwijk stellen bestuursopdracht vast over verbinding N206-N207, met aftakking station Hillegom. Nov 2024: Besluit Regionale mobiliteitsteam over plan van aanpak fietsmaatregelen MNDBSH. Zie ook programma 2: Leefomgeving - verkeer en vervoer.	
B2	'Corridorstudie Zuidelijke Duin- en Bollenstreek', waarin het realiseren van een Zuidelijke ontsluiting wordt onderzocht.	In 2024 is een bestuurlijke stuurgroep is opgericht. In april 2024 besloot het AB van Holland Rijnland het project op te nemen in de regionale Investeringsagenda (RIA). In december 2024 is het Plan van	

		Aanpak van de Corridorstudie Ruimte en Mobiliteit in de Zuidelijke DBS vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van Holland Rijnland. Zie ook programma 2: Leefomgeving - verkeer en vervoer.	
B3	Via de bestuurlijke tafel sturing en richting aan topprioriteit 'Hernieuwbare energiebronnen'.	Collectieve warmtevoorziening wordt vanuit de RES Holland Rijnland gezamenlijk uitgewerkt. Een bestuursopdracht op DBS-niveau is daarom niet meer aan de orde. Wel informeren de DBS-gemeenten elkaar over de voortgang op de bestuurlijke tafel. Zie ook programma 2 leefomgeving - openbare ruimte en duurzaamheid	
B4	Uitvoering van het gebiedsprogramma 'B(l)oeiende Bollenstreek'.	In mei 2024 is de evaluatie van het gebiedsprogramma opgeleverd aan de raden. We zijn bestuurlijk in overleg over het vervolg.	✔
B5	De greenportregio's Aalsmeer, Boskoop en Duin- en Bollenstreek werken samen aan een Regio Deal. In de Regio Deal wordt met een coalitie van Rijksoverheid, ondernemers, onderwijsinstellingen en inwoners gewerkt aan het realiseren van een weerbare en vitale regio, met een toekomstbestendige arbeidsmarkt en een duurzaam en circulair sierteeltcluster. De governance en uitvoeringskosten die de projecten van uit de regiodeal met zich meebrengen worden voor 50% gedekt vanuit het Rijk en voor 50% vanuit de publiek/private coalitie uit de regio. De definitieve financiële kaders van de regiodeal zijn nog niet bekend gemaakt door het Rijk. De inschatting is dat dit €250.000 per jaar vraagt	Een nieuwe aanvraag Regio Deal is op 31 oktober 2024 ingediend bij het ministerie van VRO. De ministerraad heeft in februari 2025 de aanvraag (ten dele) geselecteerd voor verdere uitwerking. Hiervoor is een bedrag van maximaal 10 miljoen euro vanuit het Rijk gereserveerd. We zijn in bestuurlijk overleg over het vervolg.	✔

	vanuit de DBS-gemeenten vanaf 2024. De regiodeal aanvraag is 15 november ingediend bij het Rijk.		
B6	Herijking ISG binnen het Programma Duurzame Greenport.	De herijking ISG wordt in samenhang met het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport opgepakt. In opdracht van de Duin- en Bollenstreek-gemeenten hebben de bureaus KuiperCompagnons en Necker verschillende participatierondes doorlopen met onze colleges, gemeenteraden, inwoners en stakeholders. De eerste ronde vond plaats in mei en juni 2024. Daarbij zijn meningen en gevoelens over te maken keuzes in het landelijk gebied opgehaald. De bevindingen zijn in een tweede participatieronde (sept/okt) met dezelfde partijen besproken. Samen is verkend welk model bestuurlijk en maatschappelijk gedragen wordt als toekomstperspectief voor de ruimtelijke en programmatische ontwikkelingen in het landelijk gebied. De opbrengst van de participatiebijeenkomsten wordt verwerkt in een synergiemodel dat de basis is voor het Ontwerp Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport Duin- en Bollenstreek.	
B7	Ontwikkelen en inpassen van de doelen van het Programma Duurzame Greenport in het Programma Landelijk Gebied van de provincie (ZH-PLG). Hierin wordt gebiedsgericht gewerkt aan opgaven rondom natuurherstel, waterkwaliteit en klimaat voor landbouw en landgebruik. (Het Programma Duurzame Greenport en het ZH-PLG worden zoveel mogelijk is elkaars verlengde opgesteld.)	In 2024 is geïnvesteerd in het ambtelijk en bestuurlijk contact met de provincie Zuid-Holland in het kader van het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport. Zie ook B6. Op 3 december is tijdens een bezoek van Gedeputeerde Staten aan de DBS afgesproken de processen beter op elkaar af te stemmen en te zwaluwstaarten waar mogelijk. De provincie is ambtelijk en bestuurlijk aangehaakt bij de stuurgroep Programma Duurzame Greenport / Landelijk gebied van de DBS.	

B8	We werken de drie topprioriteiten zoals opgenomen in het Advies Uitvoeringsprogramma en Organisatie Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB) 2023-2026 uit in de Uitvoeringsagenda DBS. (Ontwikkelen van een 'regiobrand', duurzame Greenport en verbinden van kennisintensieve sectoren.)	Op 1 september 2024 is een nieuwe programmadirecteur begonnen bij de EBDB. In afstemming met de gemeenten is een Uitvoeringsprogramma EBDB opgesteld. Hierin staan concrete projecten die de topprioriteiten ondersteunen. De opdracht is in gang gezet om de Greenport DBS en de EBDB te integreren.	
B9	Op de bestuurlijke tafel 'Rood' wordt in relatie tot Holland Rijnland afgestemd over wonen en werken. Onder meer op woonuitdagingen rondom specifieke doelgroepen. Het verbinden van kennisintensieve sectoren met andere sectoren in de regio wordt in samenwerking met de EBDB vormgegeven. De EBDB heeft in de aanbesteding de opdracht heeft gekregen deze topprioriteit tot uitvoering te brengen.	De regionale commissie Wonen van Holland Rijnland is in 2024 bestuurlijk voorbesproken in het BO Rood om afstemming te vinden op Duin- en Bollenstreekniveau. Zie ook B8.	
B10	De vijf samenwerkende gemeenten in de Duin en Bollenstreek hebben rondom de implementatie van de uitvoeringsagenda de krachten gebundeld en een gezamenlijk kernteam gevormd samengesteld uit een programmamanager, programmasecretaris, projectondersteuner en een communicatieadviseur onder leiding van een extern ingehuurde kwartiermaker. Het kernteam voorziet incidentele kosten die gemaakt zullen worden rondom het organiseren van collegeconferenties, radenbijeenkomsten, stakeholdersbijeenkomsten, en het ontwikkelen van interne en externe communicatie- en rapportagemiddelen. Verder worden de kosten van de kwartiermaker toegerekend aan de laten van het kernteam.	In 2024 is een programmadirecteur aangesteld als ambtelijk opdrachtgever van het samenwerkingsprogramma DBS, ondersteund door genoemd kernteam. Naast de sturing op de projecten heeft het kernteam in 2024 onder meer: - de DBS overlegstructuur verder vormgegeven; - de Regio Deal-aanvraag mede opgeleverd; - de samenwerking in de triple helix aangejaagd; - Een bezoek van Gedeputeerde Staten Zuid-Holland aan de Duin- en Bollenstreek georganiseerd; - radenbijeenkomsten georganiseerd en met de griffiers onderzocht hoe de raden beter in positie te brengen.	

Indicatoren
• De verschillende gemeenschappelijke regelingen zijn tijdig geactualiseerd • Voordat zienswijzen op de kadernota's van verbonden partijen begroting 2027 moeten

worden gegeven is het afwegingskader van de verbonden partijen ISD, Provalu, Holland Rijnland en HLTsamen vastgelegd.

HOE GAAN WE DAT METEN?

Prestatie indicatoren (incl. bron)	*Laatste meting*	*Begroting 2024*	*Streefwaarde 2027*
In het huidige meetinstrumentarium bestaat voor dit thema (nog) geen geschikte informatie om passende prestatie indicatoren te definiëren en te meten.			

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
HLTsamen Holland Rijnland Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Werkvoorzieningschap Kust-, Duin en Bollenstreek /Provalu Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) Regeling Omgevingsdienst West Holland (ODWH) Vuilvervoerbedrijf Duin en Bollenstreek (VAB) Samenwerking Belastingen Serviceorgansatie Zorg Holland Rijnland	Gemeente Katwijk Gemeente Noordwijk Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM) Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea) Alliander N.V.

1.4.3 Rechtmatige overheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De informatie(bronnen) voldoet aan de wet- en regelgeving.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We stellen een beleidsplan privacy- en informatieveiligheid vast, tactisch plan voor inrichten processen en systemen.	In 2024 is een Strategisch beleid Privacy en Informatieveiligheid opgeleverd en vastgesteld. In het najaar van 2024 is ook een tactisch beleidsstuk Privacy en Informatieveiligheid vastgesteld.	✔
A2	De kwaliteit van de BRP verbeteren door o.a. door meer focus op adreskwaliteit en het houden van huisbezoeken.	In 2024 is gestart met de signalen die binnenkomen via de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) met de daarbij behorende huisbezoeken. Per 1 oktober 2024 is er 55 uur toegekend aan de formatie Burgerzaken omdat de controle op de adresgegevens in de BRP een continu proces is.	●
A3	Inzageverzoeken rondom privacy worden tijdig en adequaat afgehandeld.	Er zijn in 2024 zes inzageverzoeken ontvangen. Alle verzoeken zijn tijdig en adequaat afgehandeld.*	✔

*Totaal aantal verzoeken heeft betrekking op HLT, Hillegom, Lisse en Teylingen.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het college van burgemeester en wethouders beschikt over voldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie zodat de rechtmatigheidsverantwoording opgesteld en opgenomen kan worden in de jaarstukken.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We stellen een Plan van aanpak Rechtmatigheid op met acties om de beheershandelingen van het college rechtmatig te kunnen laten plaatsvinden en om de rechtmatigheidsverantwoording op te kunnen stellen. We keuren het Plan van aanpak goed en passen het in de organisatie toe.	Aan de hand van het plan van aanpak 2024 is ingezet op het verbeteren van de rechtmatigheidsverantwoording op teamniveau. We voeren hierover gesprekken en verbeteren hiermee de kennis en bewustwording.	✔
B2	We toetsen uitgaven op staatssteun en leggen hierover verantwoording af.	Er is in 2024 bij de uitvraag voor de rechtmatigheidsverantwoording tegelijkertijd geïnventariseerd of er sprake was van staatssteun 2024. Hierop zijn geen reacties geweest, dus er hoefde dit jaar geen opgave te worden gedaan.	✔
B3	Samenhangend met rechtmatigheid: We bevorderen het risicobewust handelen en stellen de kadernota Risicomanagement vast.	Voor wat betreft het risicobewust handelen hebben we een risicospel ontwikkeld en de eerste sessies met de teams hebben plaatsgevonden. De kadernota risicomanagement wordt in 2025 opgesteld.	●
B4	We voeren doelmatig- & doeltreffendheidsonderzoeken (213a Gemeentewet) uit.	In het vierde kwartaal is gestart met de voorbereiding van het onderzoek afhandelen klantvragen. Hierover is in januari 2025 een raadsbrief verzonden.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het versterken van financiële sturing en beheersing.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Het doel van het programma versterken financiële sturing en beheersing wordt gerealiseerd doordat de financiële functie wordt versterkt.	Met het oog op beschikbare capaciteit hebben we in het programma prioriteit gegeven aan de actualisatie van de regeling budgetbeheer en aan de inrichting van de managementcyclus en de managementinformatie personele kosten.	●

C2	Doorontwikkeling van de bestuurlijke P&C cyclus en producten. Dit wordt uitgevoerd in samenwerking tussen leden van de drie auditcommissies, portefeuillehouders financiën, de griffies en het ambtelijk apparaat. In 2024 staat de verbetering van programma 2 en 3 op de planning.	In 2024 is voor het schrijven van de begroting 2025 een nieuwe kapstok voorgesteld voor programma 2 en 3. Voor deze programma's worden de verplichte BBV-indicatoren benut met cijfers inzake fixi-meldingen. De teksten voor programma 1 zijn meer SMART gemaakt. De koppeling met financiën en data loopt achter op schema.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken van de grip op verbonden partijen en beheersing van de uitgaven aan verbonden partijen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	De Europese Verkiezingen worden georganiseerd. Op de verkiezingsdagen worden medewerkers vrijgesteld van werk om zich hiervoor in te zetten.	De Europese verkiezingen zijn goed verlopen. De medewerkers waren op de verkiezingsdagen vrijgesteld voor het verrichten van werkzaamheden.	

Effectindicatoren (incl. bron)	***Laatste meting***	***Begroting 2024***	***Streefwaarde 2027***
Doel 1			
We voldoen aan de ENSIA norm.	Volwassenheids-niveau 2	Volwassenheids-niveau 2,2	Volwassenheids-niveau 3
Doel 2			
We voldoen aan het ambitieniveau voor de AVG	Volwassenheids-niveau 2 – Nog niet beschikbaar, in afwachting van borgingsproduct	Volwassenheids-niveau 2,2	Volwassenheids-niveau 3
Doel 3			
Het college krijgt een goedkeurende controleverklaring bij de rechtmatigheidsverantwoording.	Nog niet beschikbaar	Ja	Ja
Doel 4			
Het aantal gegronde bezwaren die zijn ingediend ten aanzien van de verkiezingsuitslag	0	0	0

Hoe gaan we dat meten?

Prestatie indicatoren (incl. bron)	***Laatste meting***	***Begroting 2024***	***Streefwaarde 2027***
Doel 1			
Nader te bepalen			
Doel 2			
Het college heeft de rechtmatigheids-afwijkingen opgenomen in de verantwoording in de jaarstukken 2024.	Ja	Ja	Ja
Aantal datalekmeldingen.*	33**	8	8
Aantal datalekmeldingen aan AP gemeld.	3	1	1
Doel 3			
Aantal programma's dat is verbeterd in de programmabegrotingen van de gemeenten	1	2	2
Doel 4			
Het percentage rollen dat ingevuld moet worden voor het goed kunnen organiseren van de verkiezingen		100%	100%

* Totaal aantal meldingen heeft betrekking op HLT, Hillegom, Lisse en Teylingen.

** Deze toename wordt veroorzaakt o.a. door het grotere bewustzijn omtrent privacy en informatieveiligheid en de snelle technologische ontwikkelingen.

1.4.4 Participerende overheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Bestuurders en medewerkers zijn omgevingsbewust en staan 'vanuit de bedoeling' in contact met de samenleving (werkend vanuit de ambitie publieke waarde toe te voegen).

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We ondersteunen inwoners, ondernemers en verenigingen in participatietrajecten in en buiten de Omgevingswet. We zetten daarom structureel in op ondersteuning van de inwoner en begeleiding van onze eigen medewerkers op het gebied van participatie en communicatie. Het geformuleerde beleidskader participatie en het op basis daarvan bestaande instrumentarium (leidraad en toolkit) zal jaarlijks op basis van 'plan-do-check-act' worden verbeterd.	Er is een vaste werkwijze vormgegeven om initiatiefnemers vooraf te informeren hoe zij hun participatieproces kunnen inrichten. Er zijn webpagina's ingericht m.b.t. participatie voor inwoners over de omgevingswet en participatie in het algemeen met de leidraad en het beleidskader. Er wordt nader bekeken hoe verdere invulling hieraan wordt gegeven.	
A2	Bij het betrekken van de samenleving bij beleidsontwikkelingen en projecten zetten we methoden in om het stille	We gebruiken verschillende methodieken om het sentiment in de samenleving te peilen. We volgen	

	midden te bereiken. Denk daarbij aan zandloperpeilingen en burgerberaad.	hierbij het beleidskader participatie.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een integrale aanpak van grote maatschappelijke vraagstukken, waarbij we oplossingen zoeken in samenwerking met relevante maatschappelijke partners.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We richten ons bestuurlijk en ambtelijk zodanig in dat we de ambitie zoals geformuleerd in de doelstelling nog beter waar kunnen maken. Daarom: • Organiseren we eenduidig bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever- en opdrachtnemerschap • Voeren we tussen college en raad een dialoog rondom de kaderstellende en controlerende rol van de raad in het proces rondom het oplossen van grote maatschappelijke vraagstukken	Werkorganisatie HLTsamen is in 2024 in structuur en langs aansturingslijnen aangepast, waarbij duidelijke rolverdelingen tussen opdrachtgever- en opdrachtnemer, de organisatie van dialoog en zicht op processen en duidelijk gedefinieerde rollen leidend zijn geweest aan doorgevoerde doorontwikkelingen.	
B2	We beleggen voor de gemeenteraad (op gemeentelijke niveau of in HLT verband) workshops en informatiebijeenkomsten rondom geselecteerde maatschappelijke opgaven zodat kennis wordt opgebouwd op de actuele thema's en kennis wordt opgebouwd die van dienste kan zijn in het besluitvormingsproces.	Aan de hand van de door de raad geformuleerde dilemma's opgenomen in het raadsprogramma is o.a. gesproken over het dilemma jeugdhulp.	

Effectindicatoren (incl. bron)	***Laatste meting***	***Begroting 2024***	***Streefwaarde 2027***
Doel 2			
Betrokken mensen uit de samenleving waarderen het participatieproces met minimaal een 7		7	7

Hoe gaan we dat meten?

Prestatie indicatoren (incl. bron)	***Laatste meting***	***Begroting 2024***	***Streefwaarde 2027***
In het huidige meetinstrumentarium bestaat voor dit thema (nog) geen geschikte informatie om passende prestatie indicatoren te definiëren en te meten. Het aantal participatietrajecten is moeilijk voorspelbaar.			

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleids- en prestatie-indicatoren

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Zie stukken GR HLTsamen	Zie stukken GR HLTsamen	Zie stukken GR HLTsamen	Zie stukken GR HLTsamen	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners					*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen					*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 310	€ 384	€ 342	€ 322	*
Overhead	% van totale lasten	12,7%	12,0%	15,0%	10,0%	*

* Eigen gegevens

Toelichting indicator Formatie

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen, ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaand in de vorm van een vacature. 1 fte is gelijk aan een 36-urige werkweek.

Toelichting indicator Bezetting

Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve bezetting uit het formatieplan. Terugkijkend naar een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is uitgegaan van de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar (door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december).

Toelichting indicator Externe inhuur

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

Toelichting indicator Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Toelichting indicator Overhead

De overheadkosten betreffen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

1.4.7 Kaderstellende stukken

- Raadsprogramma Samen maken we Teylingen 2022-2026
- Kadernota 2025-2028
- Mei circulaire gemeentefonds, 2024
- Gemeentelelijke Regeling werkorganisatie HLTsamen
- Beleidsnota verbonden partijen 2018
- Rapport 'Wisselwerking, naar een betere wisselwerking tussen gemeenteraden en de bovengemeentelijke samenwerking', december 2015, Raad voor het Openbaar Bestuur

1.4.8 Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Thema Dienstverlening				
Burgerzaken	1.287	1.223	1.603	1.679
Beheer overige gebouwen en gronden	1.003	612	757	880
Thema Regionale samenwerking				
Bestuur	2.521	2.602	2.530	3.048
Totaal lasten	**4.811**	**4.437**	**4.890**	**5.607**

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Thema Dienstverlening				
Burgerzaken	-471	-500	-720	-854
Beheer overige gebouwen en gronden	-662	-291	-313	-323
Thema Regionale samenwerking				
Bestuur	-53	-58	-58	-55
Totaal baten	**-1.186**	**-849**	**-1.091**	**-1.232**
Saldo voor resultaatbestemming	**3.625**	**3.588**	**3.799**	**4.376**

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Toevoegingen reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-372	0	0	0
Totaal reserves	**-372**	**0**	**0**	**0**
Saldo na resultaatbestemming	**3.253**	**3.588**	**3.799**	**4.376**

1.5 Algemene dekkingsmiddelen

Verplichte onderdelen Besluit begroting en verantwoording

Alle lasten en baten die samenhangen met de programma's worden direct op het desbetreffende programma geboekt. De baten in Algemene middelen bestaan uit doeluitkeringen, specifieke rijksvergoedingen, huuropbrengsten en dergelijke. Dit onderdeel van de begroting volgt uit artikel 8 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

In Algemene dekkingsmiddelen staan de volgende onderwerpen:

- lokale heffingen
- algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- dividenden
- saldo financieringsfunctie
- overige algemene dekkingsmiddelen

De zogenaamde algemene dekkingsmiddelen zijn diverse inkomsten waarvan de besteding niet gebonden is. Deze baten zijn niet aan een concreet programma toe te rekenen. Artikel 8 van het BBV schrijft voor dat, naast de begroting van lasten en baten per programma, ook een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien wordt opgenomen.

Lokale heffingen

Dit zijn gemeentelijke belastingen die geen directe relatie hebben met een bepaalde gemeentelijke taak, de besteding is niet geoormerkt. De onroerende zaakbelasting en de precariobelasting vallen hieronder. Dit geldt niet voor de rioolrechten, afvalstoffenheffing, leges, en marktgelden. Deze worden op de desbetreffende programma's verantwoord en zijn geoormerkt voor deze lasten. We verwijzen u naar de paragraaf Lokale heffingen voor een uitgebreidere toelichting. In de paragraaf Weerstandsvermogen zijn de dekkingspercentage van de diverse heffingen opgenomen in relatie tot het weerstandsvermogen.

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

In de begroting 2024 is rekening gehouden met de effecten van de Meicirculaire 2023 van het Gemeentefonds. De circulaires hebben de effecten van het beleid en de financiële ontwikkelingen van het Rijk weergegeven.

Algemene uitkering	Begroting 24	Tussenrap-portage (sept+dec23)	Mei-circulaire 24	September-circulaire 24	December-circulaire 24	Rekening 24
Maatstaven	47.659.649	48.494.846	48.731.295	48.480.367	48.639.273	48.472.423
Uitkeringsfactor	1,395	1,399	1,414	1,420	1,420	1,420
	66.485.210	67.844.289	68.906.051	68.842.121	69.067.768	68.830.841
Kortingen OZB	-8.628.348	-8.713.133	-8.592.805	-8.592.805	-8.822.628	-8.822.628
Suppletie-uitkering Lage inkomens						236.927
Suppletie-uitkering nieuw verdeelsteldel 2023	694.128	694.128	694.128	694.128	694.128	694.128
Algemene uitkering subtotaal	58.550.990	59.825.284	61.007.374	60.943.444	60.939.267	60.939.267
Decentralisatie uitkeringen						
Dec.prov.taken vergunningverl toez en handhaving	57.885	57.885	57.885	57.885	57.885	57.885
Voorschoolse vz peuters	54.843	54.843	54.990	54.990	54.990	54.990
Armoedebestrijding kinderen	82.703	82.703	82.703	82.703	82.703	82.703
Maatschappelijke begeleiding statushouders			2.370	2.370	2.370	2.370
Jeughulp kinderen in een AZC			8.022	8.022	8.022	8.022
Impulsgelden Weerbaar Bestuur		7.062	7.062	7.062	7.062	7.062
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Einde lening inburgeringsplichting			1.739	4.418	4.418	4.418
Extra capaciteit BOA's	35.371	35.371	35.371	35.371	35.371	35.371
Invoeringskosten Omgevingswet (DU)			139.227	139.227	139.227	139.227
Wet kwaliteitsborging bouw	18.589	18.589	18.589	18.589	18.589	18.589
Antidiscriminatie voorzieningen (DU)			5.405	5.405	5.405	5.405
Meerkosten Oekraïne sociaal domein (DU)					49.824	49.824
Wet betaalbare huur (DU)				30.946	33.716	33.716
Alleenverdieners					16.780	16.780
Register externe veiligheidsrisico					10.000	10.000
Spreidingswet					42.208	42.208
Vangnetregeling energietoelage					30.765	30.765
Landelijke aanpak Adreskwaliteit (LAA) (DU)				3.817	3.817	3.817
Integratie uitkeringen						
Participatie	2.710.046	2.746.556	3.335.970	3.335.970	3.335.970	3.335.970
Totaal diverse uitkeringen	**2.965.437**	**3.009.009**	**3.755.333**	**3.792.775**	**3.945.122**	**3.945.122**
Totale Algemene uitkering	**61.516.427**	**62.834.293**	**64.762.707**	**64.736.219**	**64.884.389**	**64.884.389**
Verschil met vorig rekenmoment		1.317.866	1.928.414	-26.488	148.170	0

In 2024 zijn er verrekeningen ontvangen over de jaren 2022 (€ voor een bedrag van € 92.917) en 2023 (€ 127.879) totaal € 220.796. De verrekeningen ontstaan voornamelijk door het vaststellen van de WOZ-waarden van de betreffende jaren en vastgestelde maatstaven.

Bij de decentralisatie uitkeringen zijn er ontvangsten die leiden tot taakmutaties voor kosten die gemaakt worden door de gemeente. Daarnaast zijn er baten die door derden worden gemaakt, zoals de kosten voor armoedebestrijding door de ISD en extra capaciteit van boa's bij HLTsamen.

Dividenden

We ontvangen dividend van Alliander en de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG), naar rato van de relatieve grootte van Teylingen, over het bedrijfsresultaat van 2023 (dividenduitkeringen zijn ontvangen in 2024).

Bedragen x € 1.000

Dividend	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Werkelijk 2023
Alliander	473	641	1.001	1.001
Bank Nederlandse Gemeenten	144	85	135	125
Totaal baten	**617**	**726**	**773**	**1.125**

Saldo financiëringsfunctie

In de vernieuwde BBV zijn de regels over rentetoerekening gewijzigd. De notitie Rente van de Commissie BBV geeft in een stellige uitspraak aan dat er niet meer rente mag worden toegerekend dan de werkelijke rentelasten. Er is geadviseerd geen rente meer toe te rekenen aan eigen vermogen (voorheen bespaarde rente). Er wordt in Teylingen geen rente meer berekend over investeringen en toegerekend aan de prestatievelden.
Voor de financiering van de investeringen heeft onze gemeente gelden geleend. De rentelasten van langlopende leningen bedragen € 308.580. Daarnaast zijn er gelden uitgezet, deze gelden genereren een bate van € 1.266.590. We begroten alleen werkelijk verwachte rente.

1.5.1 Overhead

In het gewijzigde BBV is onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten het uitgangspunt. Daarom heeft de wetgever ervoor gekozen om de kosten van overhead op één taakveld te laten registreren en op één centrale plaats in de begroting te vermelden. Door deze systematiek gaan gemeenten op dezelfde wijze om met kostentoerekening, waardoor de vergelijking van kosten van producten/diensten volgens de wetgever ook zuiverder is. Om dit effect te versterken, is voor het eerst ook een uniforme definitie van overhead gegeven. De centrale presentatie heeft als neveneffect dat het zicht op de integrale kostprijs in de programma’s verloren gaat. Het opnemen van het totaalbedrag aan ondersteunende activiteiten zegt daarnaast weinig zonder de relatie met het primaire proces te leggen/kennen. In dat verband houden wij conform de financiële beheersverordening extra comptabel ook nog zicht op de integrale kostprijs zodat daarop sturing kan plaatsvinden.

In 2024 bedraagt de totale overhead afgerond € 13.972.000. Dit is 10,3% van de totaal gerealiseerde lasten van € 135.193.000.

De overhead bestaat uit:

Onderdeel (bedragen x €1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Realisatie 2024
Bijdrage HLTsamen (overhead-deel)	11.895	13.359	13.522	13.335
Huisvesting	565	462	601	553
Overige overhead	534	489	33	84
Totaal	**12.994**	**14.272**	**14.157**	**13.972**
Percentage overhead	10%			10,3%

1.5.2 Vennootschapsbelasting

De aangifte 2024 wordt momenteel opgesteld en gaat binnenkort naar de Belastingdienst. In 2024 is de voorlopige aanslag 2024 opgelegd. De verwachting is dat de verschuldigde belasting over deze jaren nihil of zeer gering zal zijn.

1.5.3 Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Thema Algemene middelen				
Overhead	12.601	14.326	14.249	14.069
Treasury	358	561	311	297
Vennootschapsbelasting	49			55
Belastingen overig	429	304	304	413
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds			4	
Overige baten en lasten	73	-445	-26	83
Totaal lasten	**13.510**	**14.746**	**14.842**	**14.917**

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Thema Algemene middelen				
Overhead	-110	-53	-91	-96
Treasury	-1.694	-1.320	-1.730	-2.226
Belastingen overig	-270	-100	-100	-257
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-60.265	-61.516	-64.736	-65.105
Overige baten en lasten	7	5	0	-4
OZB niet-woningen	-2.764	-3.021	-3.021	-3.332

Parkeerbelasting	-16	-12	-12	-18
OZB woningen	-5.844	-6.773	-6.773	-6.646
Totaal baten	**-70.956**	**-72.790**	**-76.463**	**-77.684**
Saldo voor resultaatbestemming	**-57.448**	**-58.045**	**-61.623**	**-62.766**

Reserves	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Rekening**
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Toevoegingen reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-148	-148	-148	-171
Totaal reserves	**-148**	**-148**	**-148**	**-171**
Saldo na resultaatbestemming	**-57.596**	**-58.193**	**-61.771**	**-62.937**

Paragraaf lokale heffingen

Algemeen

De lokale heffingen zijn te verdelen in belasting en rechten. In de paragraaf Lokale heffingen wordt aangegeven wat daadwerkelijk aan opbrengsten van belastingen en rechten is ontvangen. De Gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. De gemeente Teylingen maakt geen gebruik van de wettelijke mogelijkheid om hondenbelasting, heffing BedrijfsinvesteringsZone (BIZ) en baatbelasting te heffen.

Belastingen

Tegenover een belasting staat geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Onze gemeente heft de volgende belastingen: onroerende zaakbelastingen (OZB), roerende zaakbelastingen (RZB), forensenbelasting en precariobelasting.

Rechten

Rechten zijn betalingen voor een geleverde of een bewezen dienst. Hiervan zijn de tarieven in principe volledig kostendekkend. Het is niet toegestaan een meer dan kostendekkend tarief te hanteren. Teylingen heft afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en marktgeld.

Overzicht lokale heffingen

Bedragen x € 1.000

Lokale heffingen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Belastingen				
Onroerende zaak belasting	8.607	9.795	9.795	9.978
Roerende zaakbelasting	10	10	10	13
Forensenbelasting	171	165	165	212
Precariobelasting	217	90	90	193
Totaal niet bestedingsgebonden	**9.005**	**10.060**	**10.060**	**10.396**
Rechten				
Marktgelden	26	27	27	26
Parkeerbelasting	16	12	12	16
Haven- en kadegelden	18	25	25	18
Leges	476	494	714	850
Bouwleges	1.039	643	1.000	965
Leges OOV	91	142	142	102
Afvalstoffenheffing	5.024	6.408	6.408	6.374
Rioolrechten	3.307	3.540	3.540	3.420
Totaal gebonden aan bestedingen	**9.997**	**11.291**	**11.868**	**11.772**
Totaal	**19.002**	**21.350**	**21.927**	**22.168**

Onroerende zaakbelastingen

De tarieven zijn bij de vaststelling van de tarieven aangepast aan de gemiddelde daling of stijging van de WOZ-waarde. De hertaxatie van alle WOZ-objecten vindt jaarlijks plaats. Voor 2024 geldt de waarde van de objecten naar het prijspeil van 1 januari 2023.
De opbrengsten van de OZB voor zowel woningen als niet-woningen (eigenaren en gebruikers) zijn in 2024 verhoogd met het inflatiepercentage 9%.

Roerende zaakbelasting
Belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimte wordt geheven over roerende zaken. Woonboten worden in de heffing betrokken, de waarde van de objecten is de heffingsgrondslag. De tarieven en voorwaarden zijn gelijk aan die van de Onroerende zaakbelastingen. Er zijn geen bijzonderheden te melden.

Forensenbelasting
Bij de heffing van forensenbelasting worden mensen belast die niet in de gemeente wonen, maar wel gebruik maken van allerlei voorzieningen. Bijvoorbeeld personen die een gemeubileerde (recreatie)woning ter beschikking hebben. De tarieven zijn geïndexeerd met 9%. Er zijn geen bijzonderheden te melden.

Precariobelasting
Precariobelasting wordt geheven voor het innemen of gebruiken van de openbare grond. Er zijn geen bijzonderheden te melden.

Leges en rechten

Kostendekkendheid
Voor het bepalen van de kostendekkendheid van leges en rechten mogen extra comptabel de volgende zaken worden meegerekend:

a. De overhead, de kosten voor Leidinggevend Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting (piofach), zijn gerelateerd aan de totale lasten van de bedrijfsvoering.
b. De lasten in het prestatieveld zijn exclusief BTW. Omdat het BTW–compensatiefonds (bcf) wordt gevoed uit het Gemeentefonds, is toerekening van de BTW geoorloofd.
c. Bij de berekening van de baten wordt een derde van de kosten van het taakveld Straatreiniging toegerekend aan de heffing afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De kosten van straatreiniging worden mede gemaakt om het zwerfvuil te verminderen en om verstoppingen in het rioolstelsel te voorkomen.
d. Het is geoorloofd om het bedrag aan gegeven kwijtscheldingen te compenseren in het tarief van de rechten waar dit mogelijk is.
e. Teylingen berekent op dit moment geen rente toe aan investeringen. Het is geoorloofd om(bedrijfseconomische redenen) rente toe te rekenen aan rechten.

De letters verwijzen naar de tabellen in de paragraaf Lokale heffingen.

Marktgelden
Voor het innemen van een standplaats op de markten worden rechten geheven, in Sassenheim en Voorhout is dat marktgeld, in Warmond wordt precariobelasting geheven. In Warmond geldt de marktverordening niet vanwege de geringe omvang van de markt, waardoor er geen marktgeld kan worden geheven. In plaats hiervan wordt precariobelasting geheven voor het gebruik van gemeentegrond. De tarieven zijn geïndexeerd met 9%, er zijn geen bijzonderheden te melden.

Parkeerbelasting
Teylingen heft alleen parkeerbelasting van de gebruikers van het vrachtwagenparkeerterrein aan de Zuidelijke Randweg. De tarieven zijn geïndexeerd met 9%.

Haven- en kadegelden
Voor het gebruik van de gemeentelijke haven en aanlegsteigers aan de Kagerplassen wordt havengeld in rekening gebracht. Hiermee wordt het onderhoud en beheer van de steigers gedeeltelijk gefinancierd. Het tarief is € 1,- per strekkende meter, er is € 18.401 aan liggelden geïnd.

Leges

Het uitgangspunt is dat de leges 100% kostendekkend is. De tarieven voor rijbewijzen en identiteitsbewijzen zijn aangepast aan de wettelijk toegestane prijzen, de overige leges zijn geïndexeerd met 9%.

Bedragen x € 1.000

Opbrengsten leges	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Leges burgerzaken	476	476	714	850
APV leges	83	83	85	82
Leges Openbare Orde en Veiligheid (OOV)	91	142	142	102
Totale leges	650	701	940	1.033
Bouwleges	1.037	643	1.000	965

De leges burgerzaken zijn hoger dan geraamd door de toename van uitgifte paspoorten. De bouwleges zijn vrijwel gelijk aan de bijgestelde raming. De omgevingsvergunningen voor een vijftal grotere bouwprojecten waren in totaal zo'n € 575.000; mede daardoor waren er opbrengsten van bijna een miljoen euro. Er zijn ruim 650 legesbrieven verzonden.

Afvalstoffenheffing

Het betreft hier de afvalstoffenheffing voor huisgezinnen en overige reinigingsrechten. Met vaststelling van het Afvalbeleidsplan "De betere afvalscheider wordt beloond" wordt toegewerkt naar 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar. Voor 2024 is het basistarief per meerpersoonshuishouden vastgesteld op € 436,56. Wie minder aanbiedt dan normaal, krijgt de beloningskorting.

Berekening kostendekkenheid		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
	Kosten van taakveld	4.051	4.437	4.459	4.304
	Baten van taakveld	460	372	372	465
	Netto kosten	3.591	4.066	4.088	3.839
	Toe te rekenen kosten				
d	Overhead	446	627	631	550
h.	BTW	892	972	986	951
a.	Straatreiniging	199	190	237	224
e.	Kwijtschelding	128	125	155	160
g.	Perceptiekosten	0	0	0	0
f.	Rente	22	28	28	0
	Totale kosten	5.278	6.008	6.124	5.724
	Opbrengsten heffingen	4.745	6.008	6.008	6.057
Kostendekkendheidspercentage		**90%**	**100%**	**98%**	**106%**

Rioolrechten

De rioolheffing wordt geheven ter bestrijding van de kosten van de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater). Het tarief per aansluiting is in 2024 verhoogd naar € 177,48 de kostendekkendheid is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid Riolering					
Taakveld Riolering		**Rekening 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2024 na wijziging**	**Rekening 2024**
	Kosten van taakveld	2.256	2.347	2.389	2.298
	Baten van taakveld	90	0	0	4
	Netto kosten	2.166	2.347	2.389	2.294
	Toe te rekenen kosten				
a.	Overhead	248	332	338	293
b.	BTW	534	533	551	529
c.	Straatreiniging	199	190	237	224
d.	Kwijtschelding	75	70	80	79
e.	Rente	85	69	69	0
	Totale kosten	3.307	3.541	3.664	3.420
	Opbrengsten heffingen	3.307	3.541	3.664	3.420
Kostendekkendheidspercentage		**100%**	**100%**	**99%**	**100%**

Toelichting

De lasten en baten zijn verantwoord in het taakveld Riolering, er zijn geen bijzonderheden.

Kwijtschelding

Aan mensen met een laag inkomen is gehele of gedeeltelijke kwijtschelding verleend voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en in incidentele gevallen ook voor de OZB. Bij toetsing of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding worden de kosten van het levensonderhoud vastgesteld op 100% van de genormeerde bijstandsuitkering. De kwijtscheldingen worden verantwoord in het taakveld Inkomensregelingen.

Bedragen x € 1.000

Kwijtschelding	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Afvalstoffenheffing	128	125	155	160
Onroerende zaakbelasting	0	0	0	0
Rioolrechten	75	70	80	79
Totaal kwijtgescholden	**203**	**195**	**235**	**240**

Woonlasten regiogemeenten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De OZB is gebaseerd op de gemiddelde waarde van een woning per gemeente en een meerpersoonshuishouden. In onderstaand overzicht staan de woonlasten van Teylingen en een aantal regio- en omliggende gemeenten van het afgelopen begrotingsjaar.

Woonlasten 2024 (bron Coelo)

Gemeente	OZB woningen	OZB niet woningen	Reinigings-heffing	Riool-heffing	Woonlasten huurder (afval en riool)	Woonlasten eigenaar OZB riool en afval
Haarlemmermeer	0,0723%	0,05903%	€ 445	€ 156	€ 601	€ 993
Teylingen	0,0851%	0,3969%	€ 437	€ 177	€ 614	€ 1.051
Katwijk	0,1080%	0,7063%	€ 372	€ 164	€ 536	€ 1.081
Hillegom	0,0921%	0,3633%	€ 430	€ 235	€ 665	€ 1.102
Noordwijk	0,0853%	0,3584%	€ 449	€ 201	€ 650	€ 1.148
Lisse	0,1055%	0,5072%	€ 513	€ 178	€ 691	€ 1.193
Leiden	0,1131%	1,1677%	€ 476	€ 254	€ 730	€ 1.324
Heemstede	0,0793%	0,5289%	€ 409	€ 276	€ 685	€ 1.334
Oegstgeest	0,1267%	0,7066%	€ 447	€ 237	€ 684	€ 1.502
Bloemendaal	0,1078%	0,6361%	€ 522	€ 288	€ 810	€ 1.988

Verplichte tabel kengetallen Woonlasten

Woonlasten		Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	423	437	437
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	174	177	177
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	327	437	437
D	Eventuele heffingskorting			
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	924	1051	1051
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	904	944	994
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%		102%	111%	106%

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf schept inzicht in de actuele risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen. De grondslag van deze paragraaf is vastgelegd in artikel 11 van het BBV.

Inleiding en achtergrond

Teylingen omschrijft een risico als een onzekere gebeurtenis die effect heeft op het kunnen behalen van een doelstelling. Een risico onderscheidt zich van een probleem omdat een probleem een zekerheid is. Risico's kunnen zowel intern als extern zijn.

Door te sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is Teylingen beter in staat om zijn doelen te verwezenlijken met de beschikbare middelen. Bij het aangaan van risico's worden onderstaande vier vragen in acht genomen:

- Wat willen wij bereiken?
- Wat is daarbij onzeker (voor wie)?
- Wat ga wij doen (voor wie)?
- Hoeveel risico is aanvaardbaar*?

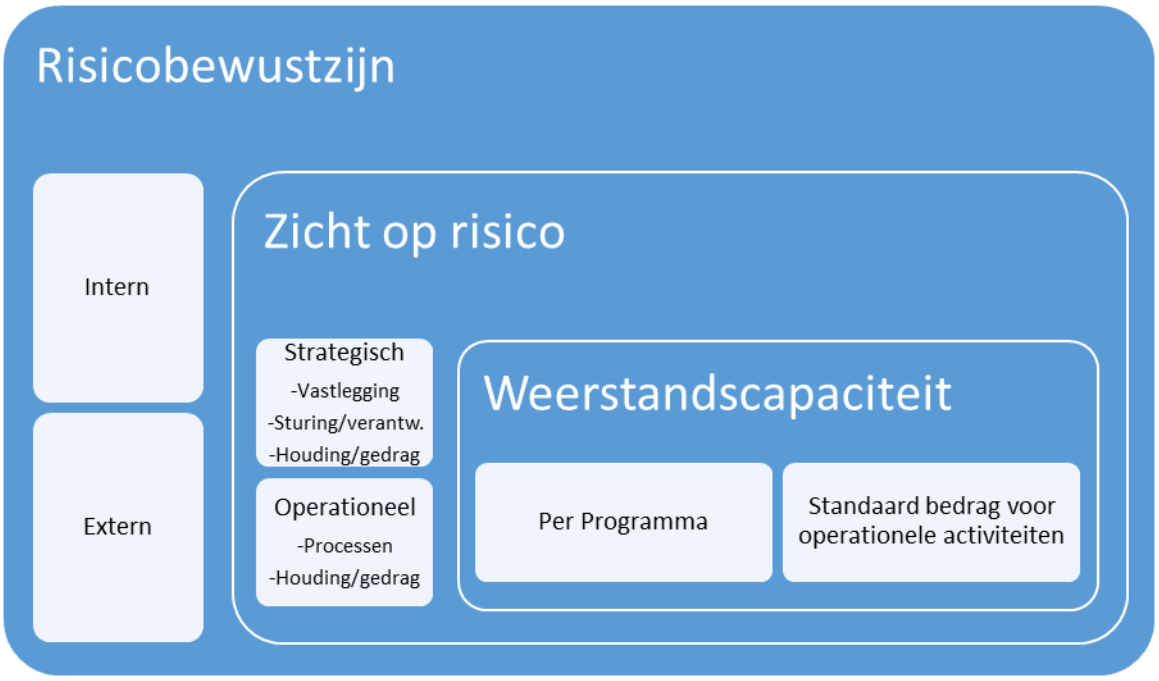
**Ten aanzien van de hoeveelheid aanvaardbaar risico is het voorlopige uitgangspunt gekozen dat de (netto) kans maal (netto) impact van de risico's per programma totaal niet groter mag zijn dan 5% van het programmabudget (gecorrigeerd voor uitgaven aan verbonden partijen) tenzij hier een door het college goedgekeurde onderbouwing aan ten grondslag ligt. Dit uitgangspunt zal formeel worden vastgesteld wanneer er voldoende ervaring is opgedaan met de herziene methodiek van risicoberekening. In het huidige begrotingsjaar is nog geen goedkeuring vereist.*

Het beperken van risico is geen doel op zich. Zonder risico's te nemen kan Teylingen geen invulling geven aan zijn maatschappelijke missie. Volledige controle vereist immers oneindig budget. De kern van bovengenoemde vragen is het maken van een gedegen afweging tussen effectiviteit en efficiency.

Het sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is een ontwikkeling binnen Teylingen die zich de komende jaren verder zal uitbreiden. In het huidige begrotingsjaar ligt de nadruk op het inventariseren en beheren van de strategische risico's per programma. Hierbij wordt gekeken naar de netto risico's. Dit zijn de risico's na het inrichten van de beheersmaatregelen. De operationele risico's binnen het ambtelijk apparaat (HLTsamen) komen terug in de risico's ten aanzien van verbonden partijen. In de komende jaren zal een grotere nadruk worden gelegd op risicobewustzijn op zowel strategisch als operationeel niveau. De huidige opzet van het risicomanagement is weergegeven in onderstaand figuur.

Omvang Risico en Weerstandscapaciteit

De omvang van het risico is berekend door per programma inzichtelijk te maken wat de belangrijkste strategische risico's (zie inleiding en achtergrond) zijn, hoe groot de kans wordt ingeschat dat het risico zich door de jaren heen zal voordoen en hoe groot de impact (in euro) naar inschatting dan zal zijn. De kans maal de impact is het risicobedrag dat wordt toegevoegd aan het benodigde weerstandsvermogen.

Bij het inschatten van kans en impact wordt rekening gehouden met de beheersmaatregelen die zijn of worden getroffen om het risico en/of de impact te verkleinen, bijvoorbeeld een verzekering om de schade na een brand te beperken. Op deze manier wordt het netto risicobedrag berekend.

De risico's zijn geïnventariseerd door de managers die sturen op beheersing van het risico en de daarmee verbonden doelstellingen. Bij het inschatten van kans en impact hebben zij kunnen kiezen tussen het gebruik een standaard tabel voor kans en impact of het maken van eigen beoordeling.

Op basis van bovengenoemde risico-inventarisatie is gebleken dat het netto risico van Teylingen € 6.778.000 bedraagt. Dit bedrag zal als ondergrens worden gehanteerd voor de omvang van de incidentele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit kan worden ingezet om niet geraamde (onvoorziene) lasten van substantiële aard mee te dekken. De structurele weerstandscapaciteit geeft de omvang van de maximale ruimte om de belastingen te verhogen om structurele lasten mee te dragen.

Omvang risico Teylingen (x € 1.000)

31-12-2024	
Strategisch netto risico	6.778
% risico i.r.t. programmabudgetten	6%
Netto risico Financiering	244
Netto risico Overkoepelend risico	1.198
Netto risico Verbonden Partijen	2.112
Netto risico Leefomgeving	917
Netto risico Samenleven	2.307
Netto risico Bedrijvigheid	0
Netto risico Bestuur en ondersteuning	0

In bijlage 4 is een specificatie opgenomen van de strategisch netto risico's .

Omvang weerstandscapaciteit Teylingen

	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Algemene reserve	€ 45.740.000	€ 61.000.000	€ 22.998.000
Stille reserve	€ 0	€ 0	€ 0
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 7.800.000	€ 5.955.000	€ 5.485.000
Resultaat boekjaar	€ 3.206.000	€ 0	€ 2.326.000
Totaal van de weerstandscapaciteit	**€ 56.746.000**	**€ 66.955.000**	**€ 30.808.000**

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is het vrij besteedbaar deel van de reserves en bedraagt per 31 december € 30.808.000.

De ratio voor het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Voor Teylingen komt de ratio uit op (afgerond) 4,5 (€ 30,8 / € 6,8 miljoen) en valt daarmee in niveau A, Uitstekend op basis van de waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR).

Waarderings-cijfer	Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De risico's waarvan de impact incidenteel is kunnen worden opgevangen binnen de incidentele weerstandscapaciteit. Hetzelfde geldt voor de risico's waarvan de impact structureel is.

Financiële kengetallen

Recapitulatie kengetallen		rekening 2023	Begroting 2024	rekening 2024
Netto schuldquote		11,6%	19,9%	13,6%
Netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen		-0,5%	8,0%	1,6%
Solvabiliteitsratio		55,3%	55,7%	54,8%
Kengetal grondexploitatie		2,9%	2,6%	4,3%
Structurele exploitatieruimte		0,3%	0,0%	-1,0%
Woonlasten Teylingen t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor		112,5%	111,3%	105,7%

De risico's waarvan de impact incidenteel is kunnen worden opgevangen binnen de incidentele weerstandscapaciteit. Hetzelfde geldt voor de risico's waarvan de impact structureel is.

Netto schuldquote (bedragen x € 1.000)		rekening 2023	Begroting 2024	rekening 2024
Vaste schulden	+	44.561	42.133	42.165
Netto vlottende schuld	+	6.198	4.000	2.318
Overlopende passiva	+	6.524	9.383	12.235
Fin. activa (uitsluitend art. 36, d, e, f)*	-	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-	34.371	28.000	35.572
Liquide middelen	-	320	500	285
Overlopende activa	-	9.922	8.000	5.864
Totaal		12.670	19.016	14.996
Totale baten, excl. mutaties reserves		109.388	95.462	110.476
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		11,6%	19,9%	13,6%

* Betreft art. 36 BBV
d. uitzettingen in de schatkist van het Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
e. uitzettingen in de vorm van Ned. schuldpapier, rentetypische looptijd van één jaar of langer;
f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. Teylingen zit daar aanzienlijk onder.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen (bedragen x € 1.000)		rekening 2023	Begroting 2024	rekening 2024
Vaste schulden	+	44.561	42.133	42.165
Netto vlottende schuld	+	6.198	4.000	2.318
Overlopende passiva	+	6.524	9.383	12.235
Fin. activa (uitsluitend art. 36, b,c,d,e,f)*	-	13.241	11.335	13.232
Uitzettingen < 1 jaar	-	34.371	28.000	35.572
Liquide middelen	-	320	500	285
Overlopende activa	-	9.922	8.000	5.864
Totaal		-571	7.681	1.765
Totale baten, excl. mutaties reserves		109.388	95.462	110.476
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		-0,5%	8,0%	1,6%

* Betreft art. 36 BBV
b. leningen aan:
1. openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, a, van de Wet fido;
2. woningbouwcorporaties;
3. deelnemingen;
4. overige verbonden partijen;
c. overige langlopende leningen;
d. uitzettingen in de schatkist van het Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
e. uitzettingen in de vorm van Ned. schuldpapier, rentetypische looptijd van één jaar of langer;
f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote, gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden, wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1.000	rekening 2023	Begroting 2024	rekening 2024
Eigen vermogen	86.300	86.000	85.796
Balanstotaal	156.065	154.516	156.656
Solvabiliteit (ev/balanstotaal)	55,3%	55,7%	54,8%

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten.
Met een solvabiliteit van 55% steekt Teylingen gunstig af in vergelijking met de gemiddelde gemeente (32%).

Grondexploitatie

Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	rekening 2023	Begroting 2024	rekening 2024
Totaal activa bouwgronden in exploitatie	3.134	2.500	4.698
Totaal baten exclusief mutaties van reserves	109.388	95.462	110.476
Kengetal grondexploitatie	2,9%	2,6%	4,3%

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld.
De voorraden bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de *voorraadquote* op.

Structurele exploitatieruimte

	Structurele exploitatieruimte		rekening 2023	Begroting 2024	rekening 2024
A	Totale structurele lasten		101.606	96.652	107.924
B	Totale structurele baten		101.518	95.410	109.147
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves		14.612	15	105
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves		15.012	1.384	1.076
E	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)		109.388	95.462	110.476
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%		**0,3%**	**0,1%**	**2,0%**

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten. Deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.
Dit kengetal is relevant voor de beoordeling van de financiële positie omdat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

2.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente beheert een groot deel van de openbare ruimte. Hierin vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Daarbij maken we gebruik van kapitaalgoederen die in de openbare ruimte aanwezig zijn:

- infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken, openbare verlichting)
- voorzieningen (groen, sportfaciliteiten)
- gebouwen.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 12 uit het BBV, de belangrijkste kapitaalgoederen die de gemeente in eigendom en/of beheer heeft. De middelen die beschikbaar worden gesteld worden ingezet om het door de raad vastgestelde beleid in uitvoering te realiseren.
De inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte hebben een directe relatie met elkaar. Daarbij zal in eerste instantie zorg gedragen moeten worden voor de technische staat van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Door goed onderhoud kan een technische staat behouden blijven en blijven de kapitaalgoederen bruikbaar voor de gebruikers van de openbare ruimte. In programma 2 - leefomgeving, openbare ruimte en duurzaamheid' is weergegeven welke doelstellingen en activiteiten er zijn rondom het onderhoud aan kapitaalgoederen. Dit wordt vertaald in diverse beleids- en beheerplannen.

Welke ontwikkelingen spelen er?

- Net als voorgaande jaren wordt er gewerkt aan klimaatadapteive leefomgeving:
    - We bouwen verder op eerder gemaakte afspraken, zoals de in 2022 vastgesteld ambitie tbv klimaatadaptatie.
    - in 2024 is in samenwerking met diverse partners het programma water en klimaatadapatie verder vormgegeven. Hierin neemt de gemeente een actieve rol in.
- Integraliteit wordt gezocht in de aanpak van onderhoud van kapitaalgoederen, hierbij zijn een aantal dingen goed om te weten:
    - In veel gevallen kan (over)last wordt verminderd worden, zo hoeft een straat minder vaak open voor diverse werkzaamheden.

    - Waar mogelijk worden kosten bespaard
    - Door breder te kijken kunnen meerdere problemen tegelijkertijd aangepakt worden
    - Soms is het niet mogelijk om integraal te werken, doordat verschillende kapitaalgoederen verschillende afschrijvingstermijnen hebben.
    - Samenwerking met (en tussen) derden (zoals netbeheerders of telecomaanbieders) is mede afhankelijk van de 'goodwill' van deze derde partijen. Door te investeren in goede relaties kan er vaker en pro-actiever oplossingen gevonden worden voor uitdagingen in de openbare ruimte.
- De arbeidsmarkt voor professionals en specialisten die zorg dragen voor het onderhoud van kapitaalgoederen is flink in beweging. Dit is ook te merken bij de gemeente en de partners van de gemeente. Dit heeft in 2024 als gevolg dat een aantal zaken niet uitgevoerd konden worden of vertraging hebben opgelopen. Dit geldt voor verschillende kapitaalgoederen. Uiteraard is de veiligheid in de openbare ruimte niet in het geding gekomen. Ook voor de komende jaren zijn de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt belangrijk om in het oog te houden en dit vraagt soms om een andere wijze van kijken of omgaan met de ambities en doelen van de gemeente.
- Biodiversiteit neemt een meer prominente rol in bij het onderhoud van allerlei kapitaalgoederen. In de basis is dit biodiversiteit niet meer als los onderwerp te zien. Dit is terug te zien in de wijze waarop onderhoud in watergangen gedaan wordt, maar ook bij civiele kunstwerken moet rekening gehouden worden met 'gebruikers' anders dan mensen. Ook kunnen invasieve diersoorten een negatief effect hebben op de huidige staat van de openbare ruimte, als gemeente moeten we hierop adequaat kunnen reageren.

Wat wilden we bereiken?

Door de kapitaalgoederen goed te onderhouden dragen we zorg voor een prettige leefomgeving, waar ruimte is voor diverse gebruikers. De kwaliteitsniveaus zijn vastgesteld in diverse beleidsplannen. Het onderhoud van kapitaalgoederen neemt in de jaarrekening in financiële zin een forse plek in. Daarbij is het goed om te beseffen dat het gaat om veel verschillende elementen in de openbare ruimte en dat de afschrijvingstermijnen/levensduur van deze kapitaalgoederen lang zijn. Ter illustratie: een weg gaat ongeveer 25 jaar mee, een brug kan een levensduur van 100 jaar hebben. Om grote wisselingen in de exploitatie te voorkomen werken we onder andere met onderhoudsvoorzieningen. Daaraan voegen we jaarlijks een vast bedrag toe. De uitname kan per jaar verschillen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Prioriteiten	Doelstelling	Activiteiten 2024
Beheerplannen worden actueel gehouden.	Structureel een adequaat onderhoudsniveau realiseren.	Beheerplannen worden (regionaal) zoveel mogelijk geüniformeerd om integraal beheer en meer duurzame oplossingen mogelijk te maken.
Opstellen van beleid.	Met nieuw beleid, passend in het huidige tijdsbeeld, kunnen nieuwe uitvoeringsprogramma's worden opgesteld.	Uitvoering van programma's op basis van duurzaamheidsbeleid voor openbare ruimte, afval, groen, wegen en speelplaatsen.
Toezicht op uitrol glasvezelnetwerken	Uitrol van glasvezelnetwerken mogelijk maken, maar kwaliteit van trottoirs en straat behouden.	Uitvoering geven aan de Telecomwet. Afstemming laten plaatsvinden tussen diverse aanbieders. Toezicht houden op verleende vergunningen en heffen van leges voor uitvoering van beleid.
Uitvoering van onderhoud	Duurzaam beschikbare openbare ruimte.	Door diverse projecten is uitvoering gegeven aan het onderhoud aan kapitaalgoederen. Hierbij is participatie gezocht met gebruikers en integraliteit gezocht tussen kapitaalgoederen en derde partijen.

Gemeentelijke vastgoedportefeuille
Eind 2024 zijn de geactualiseerde meerjaren onderhoudsplannen samen met de Vastgoednota vastgesteld. In deze Vastgoednota zijn de beleidskaders en spelregels opgenomen waaraan de gemeente zich houdt om haar vastgoed op een transparante en verantwoorde wijze te managen. Met betrekking tot het beheer en onderhoud is daarin onder andere het gewenste onderhoudsniveau op basis van de NEN2767 norm (condititiescore 3) van onze gemeentelijke gebouwen vastgesteld. Hiermee is het Beleidsplan beheer gemeentelijke gebouwen Teylingen 2021-2024 komen te vervallen.

Gemeentelijke gebouwen	
Naam Beleidsplan	Vastgoednota; "Kaders voor professioneel vastgoedmanagement"
Vastgesteld	2024
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Conditiescore 3
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Meerjaren Onderhouds Plan 2025-2034
Looptijd	2025-2034
Actualisatie	2028
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Diverse voorzieningen gemeentelijke gebouwen Teylingen

Diverse voorzieningen gebouwen		
(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Stand per 1 januari	3.212	3.212
Storting	450	450
Uitname	1.441	453
Stand per 31 december	2.221	3.209

Uitvoering in 2024
Trefpunt vervanging ketel en theaterverlichting
Dorpstraat 40 renovatie kwaaitaalvloer
Gemeentehuis renovatie cv-appendages

Riolering

Naam Beleidsplan	Integraal Waterketenplan
Vastgesteld	2022
Looptijd	2022-2026
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	n.v.t.
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	n.v.t.
Looptijd	n.v.t.
Actualisatie	n.v.t.
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening vervangingsreserve Riolering Voorziening egalisatie riool.

Onderwerp		
(€ 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investeringen 2024*	2.217	77

Investeringen oude jaren*	4.675	5
Bedragen t.l.v. exploitatie	601	414

Voorziening vervangingsreserve riolering		
(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Stand per 1 januari	3.580	5.475
Storting	900	1.029
Uitname	2.218	83
Stand per 31 december	2.262	6.421

* Uitgaven op investeringen worden rechtstreeks onttrokken uit de voorziening vervangingsreserve riolering.

Uitvoering in 2024

Het volgende projecten speelde in 2024:

- De voorbereiding voor de verbetering van de rioleringsafvoer van camping Spijkerboor/ Europarcs, in afstemming met de gemeente Kaag en Braassem, is lopend.

Toelichting

Het beheer en onderhoud van de riolering is uitgevoerd op basis van het Integraal Waterketenplan 2022-2026. Dit in de Duin- Bollenstreek opgestelde plan geeft invulling aan het gezamenlijk beleid voor de gehele waterketen en verbetert de afstemming in de keten van drinkwaterproductie, -distributie en -levering, de riolering en de afvalwaterzuivering. Het waterketenplan vervangt het gemeentelijk rioleringsplan en omvat het gemeentelijk beleid ten aanzien van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Op basis van de financiële consequenties van het plan wordt de hoogte van de rioolheffing bepaald.

Voor het jaarlijkse onderhoud is dit: rioolreiniging en inspecteren; het ledigen van kolken en lijngoten; aanbrengen kolken; lokale herstelwerkzaamheden aan het gemeenteriool (i.v.m. verstopping of calamiteit); reparatie en onderhoud aan rioolgemalen; telemetrie rioolgemalen; opstellen beheer- en onderhoudsplan drainage en infiltratievoorzieningen; signaleringsmodule grondwater.

Groen

Naam Beleidsplan	Omgevingsvisie Teylingen
Vastgesteld	2024
Looptijd	
Actualisatie	
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Groenbeheerplan 2022-2031
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2031
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp		
(€ 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Bedragen t.l.v. exploitatie	1.633	1.313

Uitvoering in 2024	
Teylingen	• Groeninspectie.

	• Bestrijding Japanse duizendknoop (Diverse locaties)
Warmond	Bestrijding Japanse duizendknoop Veerpolder.
Sassenheim	• Vergroenen Planter en Schoffelaar. • Groenvervanging Kagerplein. • Groenvervanging Hofstraweg. • Groenvervanging Tulpenstraat.
Voorhout	• Vergroenen Calla • Groenvervanging Herenstraat. • Aanplant bollen Linneauslaan. • Aanplant (biologische) bollen Wilgenhorstpark. • Groenvervanging Harman de Vriesstraat.

Toelichting:
Op 19 mei 2022 heeft de raad het groenbeheerplan 2022-2031 vastgesteld, voor al het openbaar groen in Teylingen. Doel van dit beheerplan is het stellen van duidelijke kaders voor het groenbeheer voor de periode 2022-2031. In het plan is de beleidsmatige ambitie vertaald naar het beheer en de wijze waarop dit de komende jaren wordt opgepakt. Het plan beschrijft het areaal, de huidige en beoogde kwaliteit en de bijbehorende inzet van de financiële middelen.

Groenvervanging
Vervanging is het uitgelezen moment om het sortiment én de groeiplaats duurzamer te maken. Nieuw ingerichte groenvakken worden zo aangelegd dat het regenwater makkelijk in de vakken kan stromen. Dit ontlast het riool en helpt grondwaterstandverlaging voorkomen. Het sortiment divers maken levert net als bij bomen veel voordelen op. Het beperkt de risico's van uitval door bijvoorbeeld ziekten en plagen en is goed voor insecten zoals bijen en vlinders. Ook wordt de plantkeuze afgestemd op meer biodiversiteit. Zo worden er meer vruchtdragende bomen en heesters aangeplant. Maar ook waar mogelijk prikkelstruiken, zodat bijvoorbeeld egels er kunnen schuilen en overwinteren of vogels er een nest kunnen maken. Een van de manieren om de groene oppervlakte te vergroten is het vervangen van verharding door groen. Net als bij het renoveren van groenvakken is omvorming binnen een project het ideale moment om de buitenruimte klimaatbestendiger te maken.

Participatie/bewoners
In 2024 is de campagne 'Alle tuinen groen' in samenwerking met de IVN en De Groene Uitdaging voortgezet. In 2023 is de bewustwording en het vergroenen van je eigen tuin verder doorgepakt, door onder andere de acties, Fiets zoekt Groen, actie tegels eruit, NK tegelwippen en Groendoenplein in Hillegom.

Bomen

Naam Beleidsplan	Bomenbeleidsplan
Vastgesteld	2014. Gewijzigd bomenbeleid in 2021 vastgesteld.
Looptijd	
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	zie groenbeheerplan 2022 - 2031
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2031
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t

Onderwerp

(€ 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investeringen 2024	977	488
Investeringen oude jaren	9	9
Bedragen t.l.v. exploitatie*	0	0

*exploitatie is opgenomen bij groen onderhoud.

Uitvoering in 2024

- Boomveiligheidscontrole (Sassenheim) geïnspecteerd 5.619 incl. jaarlijkse inspectie.
- Jaarlijkse inspectie gehele gemeente 544.
- Totaal bomen geveld 37.
- Totaal bomen aangeplant 159.

Toelichting:

Onderhoud
Voor het onderhoud werken we met een driejarige cyclus. Alle bomen beoordelen we ten minste eens per drie jaar op veiligheid en onderhoud. Teylingen is opgesplitst in drie vergelijkbare delen. Elk jaar beoordelen we één deel en aansluitend worden waar nodig maatregelen uitgevoerd. Inspanningen en kosten verdelen we zo gelijkmatig over de jaren. In 2024 is de boomveiligheidscontrole in Sassenheim uitgevoerd.

Ziekte en plagen:
Het aantal bomen met eikenprocessierups is in 2024 ook stabiel gebleven. De verwachte toename is uitgebleven. Het creëren van meer leefruimte en voedsel voor natuurlijke vijanden (meer biodiversiteit), door veranderingen in beheer en inrichting en plaatsen van nestkasten, begint zijn vruchten af te werpen.

Vervanging
De komende jaren worden de uitgestelde vervangingen verder ingelopen en wordt het bomenbestand in Teylingen uitgebreid. Bij de soortkeuze gaan we uit van inheemse soorten en letten we op diversiteit, zo min mogelijk overlast in de toekomst (juiste boom op de juiste plek) en klimaatbestendigheid. Dit jaar zijn 37 bomen geveld en zijn er 159 bomen aangeplant.

Wegen

Naam Beleidsplan	Beleidsplan wegen 2022-2026
Vastgesteld	2022
Looptijd	2022-2026
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis en basis+
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	n.v.t.
Looptijd	n.v.t.
Actualisatie	2025
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	n.v.t.

Onderwerp		
(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investeringen oude jaren	197	7
Bedragen klein onderhoud	166	179
Bedragen groot onderhoud	1.159	660

Uitvoering in 2024	
Teylingen	- Klein onderhoud elementen- en asfaltverhardingen
Warmond	- Klein onderhoud elementen- en asfaltverhardingen
Sassenheim	- Klein onderhoud elementen- en asfaltverhardingen
Voorhout	- Klein onderhoud elementen- en asfaltverhardingen

Toelichting:
Het beheer en onderhoud van de wegen is uitgevoerd op basis van het in 2022 vastgestelde Beleidsplan Wegen 2022-2026. Het plan omvat het gemeentelijk wegenbeleid. In het plan worden de te hanteren kwaliteitsniveaus voor de wegen aangegeven. In het plan is vastgesteld om voor alle wegtypes te kiezen voor het kwaliteitsniveau basis. Specifiek voor de fietspaden en de voetpaden/trottoirs rondom zorgcentra geldt het hogere kwaliteitsniveau basis+. Het basiskwaliteitsniveau komt overeen met een basisniveau van verantwoord wegbeheer waarbij de kosten van onderhoud worden geminimaliseerd. Bij het niveau basis+ hanteren we een strengere richtlijn, waardoor de kwaliteit van de verhardingen op een hoger niveau blijft.

Spelen

Naam Beleidsplan	Beleidsplan speelplaatsen 2015-2024
Vastgesteld	2015
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2030
Vastgesteld kwaliteitsniveau	B (basis)
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Vervangingsplan spelen
Looptijd	Geen eind datum
Actualisatie	Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Onderwerp		
(x 1000 euro)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investeringen oudere jaren	103	71
Investeringen 2024	99	0
Exploitatiebudgetten	49	59

Uitvoering in 2024
De jaarlijks hoofdinspectie is uitgevoerd.
Groot onderhoud uitgevoerd.
Het vervangingsplan is geactualiseerd. Ouderdom en slijtage bepalen welke plek wanneer heringericht wordt. Als er integraal gewerkt kan worden dan doen we dat.
Samen met de buurt is een start gemaakt voor het herinrichten van 3 speelplekken, deze worden naar verwachting in 2025 heringericht.
De kaart met speelplekken is geactualiseerd. Deze is te vinden op www.teylingen.nl/spelen

Straatmeubilair, bebording en wegbewijzering

Naam Beleidsplan	Niet aanwezig
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	B (basis)
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Niet aanwezig
Looptijd	-
Actualisatie	2025
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Onderwerp		
(x 1000 euro)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Exploitatiebedrag kosten onderhoud	41	57

Uitvoering in 2024 (omschrijving activiteit)
Verschillende werkzaamheden m.b.t. straatmeubilair.

Openbare verlichting

Naam Beleidsplan	Beleidsplan Openbare Verlichting 2019-2023
Vastgesteld	2019
Looptijd	2019-2023
Actualisatie	2025
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voor veiligheid: Nederlandse praktijkrichtlijnen NPR13201. Voor duurzaamheid: in 2030 100% LED.
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Beheerplan Openbare verlichting 2019-2023
Looptijd	2019-2023
Actualisatie	2025
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Niet in het onderhoud maar wel in het vervangingsprogramma 2023. Dit is in 2024 ingehaald.
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp		
(x 1000 euro)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investeringen oude jaren	1.460	138
Investeringen 2024	314	205
Onderhoudskosten t.l.v. exploitatie	212	150

Uitvoering in 2024	
Teylingen	Op basis van het beleidsplan wordt ieder jaar een deel van de verlichting vervangen door LED-verlichting met als doel om in 2030 t.o.v. 2013 50% energie te besparen. In 2030 is dan alles LED-verlichting. In 2025 wordt het beleidsplan openbare verlichting geactualiseerd.

Civiele kunstwerken

Naam Beleidsplan	Beheerbeleidsplan civiele kunstwerken 2024-2028

Vastgesteld	2024
Looptijd	2024-2028
Actualisatie	2028
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Beheerplan civiele kunstwerken 2024-2028
Looptijd	2024-2028
Actualisatie	2028
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening / reserve	Voorziening onderhoud civiele kunstwerken

Onderwerp		
(x 1000 euro)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investeringen 2024	419	0
Investeringen oude jaren	600	183
Bedragen t.l.v. exploitatie	23	13
Bedragen t.l.v. voorziening	393	28

Voorziening Kunstwerken		
(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Stand per 1 januari	384	572
Storting	233	233
Uitname	394	28
Stand per 31 december	223	815

Uitvoering in 2024	
	In het beleidsplan civiele kunstwerken 2024-2028 is een programma voor onderhoud en vervanging van de civiele kunstwerken opgenomen, met de financiële gevolgen daarvan.
	<u>Vervangingen:</u> **Fietsbruggen VO 01, VO 07, VO 012, VO 21 EN WA 09:** deze bruggen zijn vervangen **Fiets- en voetgangersbruggen SA 2.03, VO 28, WA 26B en aanlegsteiger (incl. damwand) WA ST 22;** Deze objecten zijn aanbesteed en worden in de 2e helft van 2025 vervangen. **vervanging van verkeers-, fiets- en voetgangersbruggen SA 02, SA 03, SA 0.07, SA 2.04, SA 2.05, SA 2.06, VO 02, VO 05, VO 10, VO 17, VO 20, VO 22, VO 27, WA 08, WA 12, WA 16, WA 25 en steiger WA ST 02C (incl. damwand);** Deze objecten worden in 2025 aanbesteed en de vervanging zal in 2026 plaatsvinden. Vanwege de complexiteit in het omgevingsbeheer zullen bruggen SA 02 en SA 03 bij afdeling IOR worden behandeld.
	<u>Voorziening groot onderhoud:</u> **Koudenhoornbrug.** Er moet een herstelplan worden opgesteld om de opgetreden schade aan de ophanging van de vallen van de brug te herstellen. In het plan moet een keuzes worden opgenomen om herhaling te voorkomen.

	Divers groot onderhoud: Er is een onderhoudsbestek in de maak.

Baggeren

Naam Beleidsplan	Programma Water en Klimaatadaptatie 2024-2028
Vastgesteld	Q1 2024
Looptijd	2024-2028
Actualisatie	2028
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voldoen aan de dwarsprofielen die zijn opgenomen in de legger (diepte en talud onder water)
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Programma Water en Klimaatadaptatie 2024-2028
ProgLooptijd	2024-2028
Actualisatie	2028
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	het budget wordt geactualiseerd naar de huidige areaalomvang
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp		
(x 1000 euro)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investeringen 2024	655	61
Investeringen oude jaren	31	11
Bedragen t.l.v. exploitatie	13	25
Bedragen t.l.v. voorziening	181	68

Voorziening Baggeren en beschoeiing		
(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Stand per 1 januari	0	0
Storting	181	181
Uitname	181	68
Stand per 31 december	0	113

Uitvoering in 2024

In Q4 2023 en Q1 2024 is in HLTverband, de uitvoering gestart van de baggerwerkzaamheden en voltooid.

Voor het Programma Water en Klimaatadaptatie 2024-2028 (vastgesteld Q1 2024) zijn de voorbereidingen voor de aanbesteding gestart, de gemeente heeft de wens een meerjarige contract af te sluiten voor het vervangen van beschoeiingen en aanleg natuurvriendelijke oevers in de gemeente. Dit moet naar verwachting een inkoopvoordeel geven. In 2024 zijn er diverse gesprekken geweest voor het invullen van de 2 formatie plaatsen, de gesprekken hebben nog niet tot een aanstelling geleidt.

Paragraaf financiering

Inleiding

De financieringsfunctie dient uitsluitend de publieke taak. Het beleid valt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Transparantie en risicobeheersing staan centraal in deze wet. Om inzicht te geven in de manier waarop de gemeente dit doet en een beeld te geven van de stand van zaken, gaan we in deze paragraaf in op de ontwikkelingen rond de gemeentelijke financiering, het te voeren beleid op dit gebied en de risico's die we daarbij lopen.

Algemeen

Het door de raad in 2012 vastgestelde Treasurystatuut vormt het kader voor beleid en uitvoering van de treasuryfunctie. Het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen is dat de kasgeldlimiet optimaal benut wordt en zoveel mogelijk kort vermogen wordt aangetrokken. Hierbij wordt benadrukt dat de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid wordt gevoerd binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet Fido.

Welke ontwikkelingen speelden er?

Rente-ontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft in maart 2016 de herfinancieringsrente verlaagd naar 0,00%. Tot en met september 2023 is deze rente in 6 stappen verhoogd naar 4,5%. Gedurende 2024 is deze in 4 stappen verlaagd naar 3,15%. Momenteel (februari 2025) bedraagt de geldmarktrente voor aan te trekken driemaands kasgeldleningen 2,52%. De vergoedingen bij het Schatkistbankieren staan op 2,66%. De kapitaalmarktrente voor aan te trekken leningen voor looptijden van 5 en 10 jaar zonder renteherziening bedraagt momenteel resp. 2,34% en 2,45%.

Gemeentelijke ontwikkelingen

In 2026 moet de in 2021 afgesloten lening van € 10.000.000 (-0,401%) worden afgelost.
Aan de Werkorganisatie HLTsamen was een kasgeldlening verstrekt van in totaal € 4.000.000 (looptijd vijf maanden) deze is in 2024 afgelost.

Liquiditeitsprognoses

Wekelijks stellen we globale liquiditeitsprognoses voor de korte termijn op om tijdig in te spelen op schommelingen in de liquiditeit. Jaarlijks stellen we een liquiditeitsprognose op met een horizon van minimaal vier jaar. In 2022 is gestart met treasury-kwartaalrapportages. Deze zijn nog in ontwikkeling.

Garantiestelling leningen en verstrekken van leningen

Ons beleid is leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd. Daarbij winnen we vooraf informatie in over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij. Indien een andere voorziening beschikbaar is, verstrekt de gemeente uitsluitend aanvullend een lening of garantie.

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het Financieringsstatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen, die de basis vormen voor alle transacties op dit gebied. Ons beleid is uitsluitend gebruik te maken van veilige en inzichtelijke financiële instrumenten.

De Wet Fido geeft normen voor het beperken van risico's. De belangrijkste risicocategorie is het renterisico;, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn belangrijke richtlijnen ter beperking van renterisico's.
De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd tot één jaar. Het totaal van deze leningen mag niet meer bedragen dan 8,5% van de totale lasten op de begroting.
De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd vanaf één jaar.

De verplichte aflossingen en renteherzieningen op deze leningen mogen niet meer bedragen dan 20% van de totale lasten op de begroting. Het doel van deze normen is om financiële problemen te beperken wanneer bij herfinanciering van leningen een rentestijging optreedt.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kasgeldlimiet staat toe om in 2024 de financieringsbehoefte tot een bedrag van € 8.273.000 te dekken met kortlopende leningen. Zodra wij deze limiet voor een langere periode (meer dan een half jaar) dreigen te overschrijden, trekken wij een langlopende lening aan of vragen wij (onderbouwd) toestemming aan de provincie om gedurende een bepaalde periode de limiet te mogen overschrijden.
Gelet op de te verwachte relatief lage rente voor kort krediet maken we zoveel mogelijk gebruik van de toegestane norm, tenzij we sterke rentestijgingen verwachten op de kapitaalmarkt.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)		2024
1	Begrotingstotaal lasten	97.330
2	Maximaal toegestane kasgeldlimiet (8,5% van begrotingstotaal lasten)	8.273
3	Gemiddeld saldo vlottende korte schuld en vlottende middelen	-23.106
4	Ruimte onder kasgeldlimiet	8.273

Renterisiconorm

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)		2024
1	Renteherziening op langlopende schuld o/g	0
2	Te betalen aflossingen	2.396
3	Renterisico (1 en 2)	2.396
4	Renterisiconorm	19.466
5a	Ruimte onder risiconorm	17.070
5b	Overschrijding risiconorm	
4a	Begrotingstotaal lasten	97.330
4	Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	19.466

De verwachting is dat we ook voor de komende jaren onder de renterisiconorm blijven.

Financieringsbehoefte

Per 1 januari 2024 bedroeg het financieringsoverschot € 31,9 miljoen. Per 31 december 2024 is dit afgenomen tot € 27,2 miljoen. Het is een globale berekening van het verschil tussen het totaal van de vaste activa en voorraden grond enerzijds en de vaste financieringsmiddelen anderzijds (reserves, voorzieningen, langlopende leningen).

Financieringsbehoefte (x € 1.000 euro)	Begroting 1-1-2024	Rekening 1-1-2024	Rekening 31-12-2024
1 Reserves en voorzieningen	99.000	98.961	99.931
2 Langlopende leningen	42.133	44.561	42.165
3 Totaal vaste financieringsmiddelen	141.133	143.522	142.096
4 Boekw. investeringen, incl. voorraden grond	118.016	111.616	114.842
Financieringstekort/overschot (3 – 4)	23.117	31.906	27.254

Schuldpositie en solvabiliteit

Het BBV schrijft een aantal kengetallen voor ter opname in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicomanagement. Omdat een aantal van deze kengetallen verband houdt met de financiering, zijn deze ook hier opgenomen. De verdere uitwerking en toelichting is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

Recapitulatie kengetallen		rekening 2023	Begroting 2024	rekening 2024
Netto schuldquote		11,6%	19,9%	13,6%
Netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen		-0,5%	8,0%	1,6%
Solvabiliteitsratio		55,3%	55,7%	54,8%

Verstrekte leningen

Ons beleid is leningen en garanties alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd uit hoofde van de 'publieke taak'. Wij gaan hier terughoudend mee om, waarbij garantieverlening de voorkeur heeft.

Verstrekte leningen per einde dienstjaar	rekening 2023	Begroting 2024	rekening 2024
Leningen aan woningbouwcorporaties			
Stek	15.675	13.909	13.909
Stek (vm Vooruitgang)	764.857	695.522	695.522
	780.532	709.431	709.431
Lening aan overige verbonden partijen			
Alliander	3.492.465	3.492.465	3.492.465
	3.492.465	3.492.465	3.492.465
Overige verstrekte langlopende leningen u/g			
Starters- en duurzaamheidsleningen	8.049.762	7.169.140	8.154.750
Leningen aan verenigingen en instellingen	640.591	597.800	597.798
	8.690.353	7.766.940	8.752.548
Totaal verstrekte leningen	12.963.350	11.335.000	12.954.444

Rentemethodiek

In het vernieuwde BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarrekening naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook verplicht inzicht moet geven in:

- de rentelasten uit externe financiering
- het renteresultaat
- de wijze van rentetoerekening.

Door onderstaand overzicht en toelichting in de paragraaf financiering op te nemen wordt invulling gegeven aan deze verplichting.

Renteomslag		1-1-2024
Restant korte financiering		0
Restant lange financiering		44.561.000
Totaal externe financiering		44.561.000
Gewogen gemiddeld rentepercentage externe financiering		0,50%
a1. De externe rentelasten over de korte financiering	+	0
a2. De externe rentelasten over de lange financiering	+	308.580
b. De externe rentebaten	-	1.112.284
Totaal door te rekenen externe rente		-803.704
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	
c2. De rentelasten van projectfinanciering	-	0
c3. De rentebaten van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	+	
Saldo door te rekenen externe rente		-803.704
d1. Rente over eigen vermogen	+	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	+	0
De aan taakvelden toe te rekenen rente		-803.704
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-	0
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		-803.704
Boekwaarde activa, excl. verstrekte leningen (1-1-2024)		108.317.976
Omslagrenteberekening		-0,74%
Afronden naar		0%

Met ingang van het dienstjaar 2017 moet in het kader van de gewijzigde BBV de rente op de volgende manier worden verwerkt.
Alle rente loopt via het taakveld 0.5 Treasury. Alle rentelasten en -baten worden direct op dit taakveld geboekt. Voor de inzet van immateriële, materiële en financiële activa (exclusief verstrekte leningen) wordt de rente voor de financiering van deze activa omgeslagen over de betreffende taakvelden (lasten). De reserves worden aangewend als intern financieringsmiddel. Hierdoor hoeft er minder geld geleend te worden op de kapitaalmarkt. Conform het advies van de commissie BBV wordt geen rente over de reserves berekend. De afschrijvingen worden direct ten laste gebracht van de diverse taakvelden, waarop de af te schrijven activa betrekking hebben.

EMU-saldo en de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF)

De Wet HOF (Houdbare Overheidsfinanciën) bevat een richtlijn over de tekortnorm voor de decentrale overheden. Dit houdt in dat aan de kasstroom van de lagere overheden gezamenlijk (EMU-saldo) een maximum is gesteld. EMU staat voor Economische en Monetaire Unie.
Hiervan afgeleid heeft iedere gemeente een zogenaamde referentiewaarde (fictief aandeel). Voor Teylingen bedraagt deze ± € 3,5 miljoen.

EMU-saldo

Sinds 2006 zijn gemeenten verplicht een raming van de eigen ‘bijdrage’ aan het EMU-saldo op te nemen. Aanleiding hiervoor was de overschrijding van de norm van het EMU-tekort van 3% waar Nederland in het verleden mee werd geconfronteerd. Om de cijfers tussen verschillende landen goed te vergelijken zijn in de Europese Unie afspraken gemaakt over de wijze van berekening van het EMU-saldo.

Het EMU-saldo wordt berekend op kasbasis, dus de feitelijke geldstromen die in een jaar plaatsvinden. Een negatief EMU-saldo wil niet zeggen dat de gemeente onmiddellijk een probleem heeft, omdat de gemeente werkt met het baten- en lastenstelsel. Het EMU-saldo van de gemeente Teylingen ziet er als volgt uit:

	EMU saldo Jaarrekening (x € 1.000)		2024
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	+	-1.509
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	-	1.831
3.	Mutatie voorzieningen	+	1.661
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-	1.569
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-	0
Berekend EMU-saldo			**-1.679**

Paragraaf bedrijfsvoering

Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid

Op 11 juli 2019 heeft uw raad de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Teylingen 2019 vastgesteld. Hierin is bepaald dat het college de doelmatigheid onderzoekt en de doeltreffendheid toetst.

Voor 2024 stond het 213a onderzoek Afhandelen klantvragen gepland. Hierin wordt op verzoek van de raad ook gekeken naar de afhandeling van reacties van bewoners op initiatieven van de gemeente. Inmiddels heeft de raad een raadsbrief ontvangen met de voortgang. Het onderzoek is gestart en wordt voor het zomerreces afgerond.

Rechtmatigheidsverantwoording

Het college legt in de jaarrekening 2024 verantwoording af over de rechtmatige besteding van middelen met een rechtmatigheidsverantwoording (RMV).
Waar voorgaande jaren de accountant een uitspraak deed over de rechtmatige besteding van middelen doet sinds de jaarrekening 2023 het college, zelf deze uitspraak. De accountant controleert de getrouwheid van de RMV. Met andere woorden; is hetgeen in de RMV opgenomen juist en volledig?

Wat is een rechtmatigheidsverantwoording?

De rechtmatigheidsverantwoording gaat over de rechtmatigheid van financiële beheershandelingen. Denk aan inkopen, aanbestedingen, legesinkomsten en subsidies. De verantwoordingsgrens is 1% van de lasten inclusief de dotaties aan de reserves, zijnde € 1.158.382. Dit is bepaald in de financiële verordening. Het betekent dat als het totaalbedrag van de onrechtmatigheden de grens overstijgt dit moet worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Rechtmatigheid gaat om drie specifieke criteria:

1. Voorwaardencriterium: is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.
2. Begrotingscriterium: is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma’s, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
3. M&O-criterium: is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

Toelichting rechtmatigheidsverantwoording 2024

De rechtmatigheidsverantwoording staat in de paragraaf bedrijfsvoering in deze jaarrekening. Het is het tweede jaar dat het college zelf deze rechtmatigheidsverantwoording opstelt. De begrotingsonrechtmatigheid betreft voor € 1.237.666 een overschrijding van de lasten. De overschrijding past binnen het vooraf vastgestelde beleid (financiële verordening artikel 12 Begrotingscriterium) en is daarmee vooraf als acceptabel geduid.
Volgens artikel 12 lid 5 worden begrotingsonrechtmatigheden die als acceptabel worden aangemerkt, opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden). Deze worden toegelicht in de jaarrekening, maar niet nader toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording en paragraaf bedrijfsvoering.
Voor het M&O criterium zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Voor het voorwaardencriterium is een onrechtmatigheid geconstateerd van € 901.263. Deze onrechtmatigheid is opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording en wordt hieronder toegelicht.

*De controle op de overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld is nog bezig, waardoor het bedrag aan begrotingsonrechtmatigheden mogelijk nog kan wijzigen.

Onrechtmatigheden groter dan € 100.000,-

Volgens de financiële verordening van de gemeente artikel 10 lid 3 moeten geconstateerde afwijkingen groter dan € 100.000,- in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.

Van de lasten voldoet € 901.263 niet aan het voorwaardencriterium. Hierbij is de aanbestedingsregelgeving niet juist nageleefd. We lichten hieronder de onrechtmatigheden groter dan € 100.000,- toe. Het betreft:

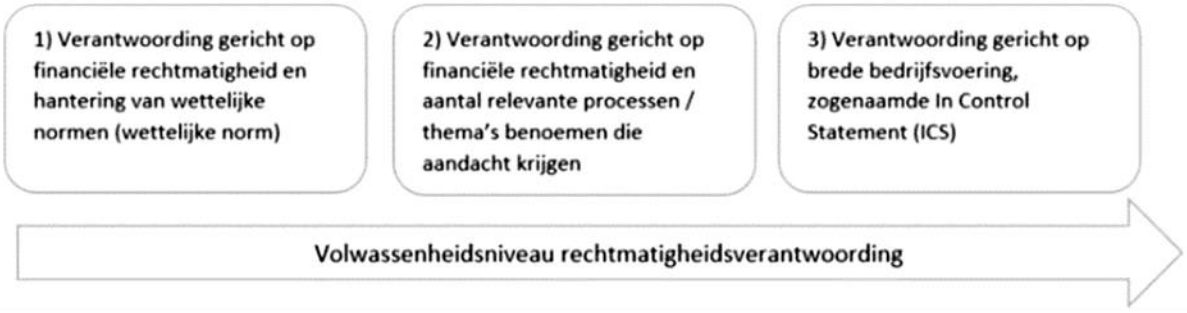
1. overschrijding van het Europees drempelbedrag voor sociale en andere specifieke diensten (SAS diensten) bij de inkopen in 2024. Hierbij gaat het om de beveiliging voor de opvanglocatie. Om de continuïteit te waarborgen is dit in 2024 voortgezet (€ 319.691).
2. overschrijding van het Europees drempelbedrag voor de inkopen in 2024. Hierbij gaat het om advieswerkzaamheden voor onder andere centrumvisie en nieuw boekhorst (€ 159.404).
3. overschrijding van het Europees drempelbedrag voor de inkopen in 2024. Hierbij gaat het om service en onderhoudsdiensten bij een totaalinstallateur (€ 154.108).

Om dit soort onrechtmatigheden te voorkomen moeten we de aanbestedingsregelgeving voor het verlengen van overeenkomsten binnen het proces verduidelijken. Voor 2025 wordt enerzijds vanuit de inkoopfunctie en anderzijds vanuit het VIC-plan met de 2e en 3e line ingezet op verbetering van kennis en het vroegtijdig signaleren van risico's.

Totstandkoming rechtmatigheidsverantwoording (RMV)

De context waarin gemeenten moeten werken als het gaat om de systeemwereld van wet- en regelgeving is complex en ingrijpend. De opgave om daar in de bedrijfsvoering op te zijn ingericht wordt steeds groter. De basis op orde is daarmee een continue opgave geworden aangezien die basis niet stilstaat maar de lat steeds hoger wordt gelegd. Naast de toenemende eisen op het vlak van informatie (privacy, informatiebeveiliging, wet open overheid en de nieuwe archiefwet) nemen de eisen toe op het vlak van financiën en (externe) verslaggeving. Denk aan fiscaliteit, (volwassenheid van de) rechtmatigheidsverantwoording en duurzaamheid.

We hebben in 2024 onze ambitie om door te groeien naar het kunnen afleggen van een In control Statement (zie figuur hieronder) bekrachtigd. Hiervoor is een aantal uren vanuit bedrijfsvoering voor HR-control, JZ-control en I-control geplaatst bij Audit en control. Niet als functie, maar wel als rol bij een bestaande functie.

Mede vanuit het programma Grip op Geld is vanaf 2023 de basis gelegd om de rechtmatigheidsverantwoording op te kunnen stellen. Het onderwerp rechtmatigheid is op de kaart gezet en dit is in 2024 verder voortgezet. Teams hebben verantwoording afgelegd met het formulier TeamVerantwoordingRechtmatigheid (TVR). De TVR is een formulier waarmee de teammanager aan het college verantwoording aflegt over het rechtmatig handelen binnen een proces. 'Rechtmatig handelen' heeft betrekking op de drie rechtmatigheidscriteria. Ook fraude, staatssteun en verbonden partijen zijn in de TVR meegenomen. Met name de aanpak per team voor een TVR heeft gezorgd voor een grotere betrokkenheid in de organisatie. Ook is er een frauderisicoanalyse gemaakt.

Interne beheersing rechtmatigheid; hoe staat het ermee?

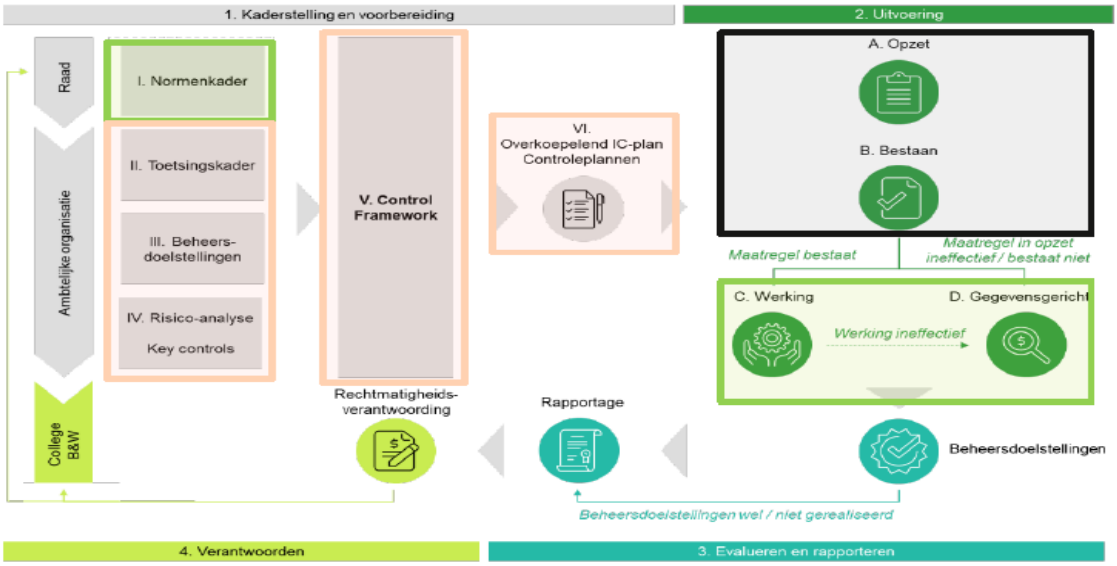
Hieronder is per onderwerp aangegeven hoe het staat met de interne beheersing.

Processen

De externe accountant heeft in zijn managementletter over 2024 geen significante tekortkomingen geconstateerd. De belangrijkste aandachtspunten hebben betrekking op het inkoopproces. We hebben ten opzichte van vorig jaar opnieuw verbeteringen laten zien en bevindingen opgevolgd.
In 2024 is gestart met de implementatie voor de verplichtingenadministratie met als doel om gedurende 2025 de verplichtingenadministratie volledig ingevoerd te hebben.
De nieuwe Regeling Budgetbeheer is in 2024 vastgesteld. Hierin is het vier ogenprincipe opgenomen, evenals het vastleggen van verplichtingen en het vastleggen van de prestatieverantwoording.

In Control Framework

Een Control framework (CFW) is een manier waarmee de organisatie (t.a.v. rechtmatigheid/ getrouwheid/bedrijfsvoering algemeen) de interne beheersing kan duiden. De beheersmaatregelen vormen het Control framework en worden uitgevoerd door three lines. We hebben nog stappen te zetten met het uitwerken en structureel implementeren van het organisatie-brede control framework gezamenlijk met eerste en tweede lijn.

Risicomanagement

In 2024 is gestart met het bevorderen van het risicobewustzijn en is een risicospel ontwikkeld. Dit is in 2024 gespeeld met vijf teams. Met de resterende teams zal in 2025 het risicospel worden gespeeld. Ook zal in 2025 een kadernota risicomanagement worden opgesteld.

Het M&O-beleid (Misbruik en Oneigenlijk gebruik)

M&O-beleid is extern gericht. Het beoogt te voorkomen dat de inwoner, instelling of organisatie, die via de gemeente gebruik maakt van overheidsregelingen, ten onrechte uitkeringen of voorzieningen verkrijgt of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen betaalt;
- door het opzettelijk verstrekken van onjuiste/onvolledige gegevens (misbruik);
- door handelingen in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan (oneigenlijk gebruik).
Interne regelingen vallen hier niet onder. Deze vallen wat betreft eventueel misbruik of oneigenlijk gebruik onder het gemeentelijke fraude- en integriteitsbeleid. Binnen HLTsamen is in 2024 geen Misbruik en Oneigenlijk gebruik onder het gemeentelijke fraude- en integriteitsbeleid geconstateerd.

Misbruik & Oneigenlijk gebruik-beleid (M&O) is met name relevant bij het domein Maatschappelijke Ondersteuning maar ook bij het opleggen van gemeentelijke belastingen, heffingen en leges. De uitvoering van het M&O-beleid is grotendeels belegd bij verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen). Deze taken vallen niet binnen de begroting van HLTsamen.

Fraude

Fraude is een verzamelnaam voor allerlei verwijtbaar en niet toegestaan gedrag door een persoon met als doel het bevoordelen van zichzelf of een ander door opzettelijk wederrechtelijk te handelen. De kans dat fraude plaats vindt hangt onder andere af van drie factoren:

- Gelegenheid (hoe makkelijk is het om te frauderen)?
- Druk (interne of externe druk die er toe leidt dat iemand fraudeert, bijvoorbeeld privé (geld)problemen of druk vanuit het management)
- Rationalisatie (cultuur en voorbeeldgedrag)

In het kader van fraudepreventie hebben we een fraudepreventieprotocol. Ook is er een frauderisicoanalyse gemaakt en is bij het risicospel aandacht gegeven aan fraude. In 2024 zijn geen fraudemeldingen binnengekomen.

Staatssteun

De organisatie heeft samen met de TVR ook uitvraag gedaan naar staatssteun. Er zijn geen signalen ontvangen om te vermoeden dat staatssteun is verleend.

2.6 Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn samenwerkingspartners waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft en medeverantwoordelijkheid draagt (mede-eigenaarschap). Van een financieel belang is sprake indien de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in het geval van faillissement van de verbonden partij en/of als de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.
Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente (in de persoon van een wethouder, raadslid of ambtenaar) zeggenschap kan uitoefenen via een zetel in het bestuur of stemrecht.

Verbonden partijen kunnen zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) als privaatrechtelijke (stichtingen, verenigingen, NV's en BV's) organisaties zijn. Vanwege de risico's die de gemeente in verband met dat mede-eigenaarschap loopt, geldt voor deze partijen een bijzonder sturings- en beheersingsysteem (*governance*). Vanwege de gemeentelijke belangen in de verbonden partijen hebben deze een bijzondere status.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 15 uit het BBV, de algemene visie over het inschakelen van een verbonden partij, de ontwikkelingen die er spelen en de voorgeschreven lijst van verbonden partijen.

Uitgangspunt van de nota Verbonden Partijen, is dat tot oprichting van en deelneming in stichtingen, verenigingen et cetera, wordt besloten indien dat noodzakelijk is voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang en de doelmatigheid daarmee wordt bevorderd.

Welke ontwikkelingen spelen er?

Stand van zaken wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
Met ingang van 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Deze wijziging heeft als doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen in
relatie tot gemeenschappelijke regelingen te versterken. Om de kaderstellende en controlerende rol van de volksvertegenwoordiging beter in te kunnen vullen en de democratische legitimatie te verbeteren wordt met deze wetswijziging een aantal aanpassingen en aanvullingen geïntroduceerd op de al bestaande wettelijke
bevoegdheden en instrumenten.

De wijzigingen van de Wqr zijn onder te verdelen in drie categorieën:
1. De versterking van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.
2. De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden.
3. Het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling.

De meeste wijzigingen vragen om een vertaling binnen elke gemeenschappelijke regeling. De gemeente heeft twee jaar de tijd om hierin te voorzien (uiterlijk 1 juli 2024).). In de loop van 2024 worden voorstellen voorgelegd voor het actualiseren van de diverse gemeenschappelijke regelingen. Via een zienswijzeprocedure wordt de raad hierbij betrokken. Daarnaast zal ook de in 2018 vastgestelde Nota verbonden partijen worden geactualiseerd en aan de raad worden voorgelegd. Op basis van deze nota wordt onder andere een beleidskader vastgesteld over het beleggen van gemeentelijke taken bij verbonden partijen en een instrumentarium aangereikt.

Overzicht met verbonden partijen

De lijst van verbonden partijen bevat de informatie zoals is aangegeven in artikel 15 van het BBV, waarbij deze zijn onderverdeeld in de vier categorieën: gemeenschappelijke regelingen; vennootschappen en coöperaties; stichtingen en verenigingen, en overige verbonden partijen;

Per verbonden partij wordt duidelijk gemaakt wat het belang is dat de gemeente heeft, maar ook welk openbaar belang daarmee wordt gediend en hoe groot dat belang is. Daarbij vermeldt deze lijst de financiële informatie over de verbonden partijen en eventuele risico's voor de gemeente.

De paragraaf is niet gericht op het gemeentelijk mede-opdrachtgeverschap dat zich richt op de prestaties van de verbonden partij, als bijdrage aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Die rol wordt vormgegeven vanuit de reguliere begrotingsprogramma's, net zoals dat gebeurt voor de andere samenwerkingspartners, niet zijnde verbonden partijen.

Het onderstaande overzicht bevat de geprognosticeerde cijfers 2024 voor zover deze bekend zijn op het moment van schrijven. In regionaal verband is afgesproken dat de gemeenschappelijke regelingen bij een gelijkblijvend takenpakket de lasten met maximaal 3,7 % voor de loonkosten mogen indexeren en voor de materiële kosten een indexering van 2,5 % mogen toepassen.

Totaaloverzicht bijdragen aan verbonden partijen

Naam	Begroot 2024	Realisatie 2024
1. Gemeenschappelijke regelingen		
HLTsamen	€ 27.749.552	€ 27.666.713
Holland Rijnland	€ 942.721	€ 994.685
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek	€ 18.788.253	€ 18.619.565
Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu	€ 3.155.000	€ 3.155.022
Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden	€ 2.687.000	€ 2.806.362
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	€ 2.458.386	€ 2.121.866
Service Organisatie Zorg Holland Rijnland	€ 9.798.816	€ 9.807.809
Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	€ 1.067.000	€ 1.118.550
Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)	€ 1.141.831	€ 1.010.224
Samenwerking Belastingen Bollenstreek	€ 643.024	€ 643.024
2. Vennootschappen en coöperaties		
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)		
Alliander N.V.		
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)		
3. Stichtingen en verenigingen		
Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)	€ 156.099	€ 156.099
4. Overige verbonden partijen		
Totaal	€ 68.587.682	€ 68.099.919

1. Gemeenschappelijke regelingen

HLTsamen			
Vestigingsplaats	Hillegom		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Daarmee biedt de werkorganisatie een kwalitatief, hoogwaardige, efficiënte en innovatieve dienstverlening aan de 'klanten' van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen.		
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit zes leden van de drie gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen. Uit iedere gemeente zijn de burgemeester en een wethouder bestuurslid.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage volgens in het bedrijfsplan opgenomen verdeelsleutel.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van deze verdeelsleutel.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	919	2.843
	Vreemd vermogen	8.490	9.795
	Resultaat	1.815	541
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Uitvoering geven aan het bedrijfsplan vastgesteld in de raden van de aangesloten gemeenten. Focus ligt op het gebied van Kwaliteit, Kostenreductie, Kwetsbaarheid en de verbeterde Strategische positie.		
Overige informatie			

Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 33 leden waarvan 3 leden afkomstig uit de gemeente Teylingen. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 8 leden waarvan 1 lid afkomstig uit de gemeente Teylingen.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 2.093	€ 2.093
	Vreemd vermogen	€ 14.038	€ 14.038
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Vanaf 2020 werkt Holland Rijnland met een nieuwe Regionale agenda 2019-2023. Hierin staan gezamenlijk gedragen ambities op de beleidsterreinen Ruimte (o.a. wonen, mobiliteit, biodiversiteit), Regionale Energie Strategie, het Sociaal Domein en de strategische positionering van de regio.		
Overige informatie			

Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek			
Vestigingsplaats	Lisse		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Individuele voorzieningen op het gebied van werk, inkomen en zorg.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit twee wethouders per deelnemende gemeente en het dagelijks bestuur uit één wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	De jaarlijkse bijdrage is grotendeels gebaseerd op werkelijke verstrekkingen. Voor de Participatiewet geldt voor een groot deel het solidariteitsbeginsel, de kosten van Participatiewet en Loonkostensubsidie worden naar rato van de BUIG budgetten toegerekend aan de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen en Noordwijk.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
	Vreemd vermogen	€ 7.746	€ 7.617
	Resultaat		-€ 71.357
Risico's	Een risico voor de gemeenten is enerzijds de bijdrage van de gemeenten in de exploitatielasten van de ISD, en anderzijds de uitvoering van een open einderegeling door de ISD, waar de gemeenten de financiële lasten van dragen.		
Ontwikkelingen	Er vinden aanbestedingen plaats voor hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, woningaanpassingen en trapliften. De belangrijkste onzekerheid in de begroting 2025 zijn de financiële consequenties van deze aanbestedingen. Op basis van het programma Frontin Buig is de verwachting dat het aantal uitkeringsgerechtigden in 2025 afneemt. Wel is de verwachting dat het aantal loonkostensubsidies stijgt, wat een positief signaal is.		
Overige informatie			

Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu			
Vestigingsplaats	Voorhout		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Provalu verzorgt de plaatsing van mensen met een WSW-indicatie. Provalu verzorgt de interne en externe gesubsidieerde arbeid door uitstromers.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit één wethouder en het dagelijks bestuur uit één wethouder.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 4.736	€ 5.261
	Vreemd vermogen	€ 2.595	€ 5.219
	Resultaat		-€ 75
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Binnen het werknemersbestand is een gelijkmatige terugloop van het aantal werknemers dat werkt binnen de Wet Sociale werkvoorziening en gelijktijdig groeit het aantal mensen dat binnen de regeling Beschut werk aan de slag is. De afgelopen jaren is een meerjarenvisie opgesteld en een hieruit voortkomend implementatieplan. Beiden geven richting aan de opdracht om de uitvoering sterker te richten op ontwikkeling, bemiddeling naar en plaatsing op de arbeidsmarkt van de groep mensen waarvoor werk niet zonder deze ondersteuning haalbaar lijkt. Hiermee wordt de balans tussen het bieden van werk onder beschutte omstandigheden en de ontwikkel- en re-integratietaken van Provalu in de gewenste richting bijgesteld. In december 2024 is dit implementatieplan bestuurlijk vastgesteld.		
Overige informatie			

Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (Hecht) Hollands Midden, met als uitvoerende eenheden de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, Zorg- en veiligheidshuis Hollands Midden (ZVH) en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden, heeft ten doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid en de ambulancezorg. Hecht Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisisomstandigheden.		
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de achttien deelnemende gemeenten. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zeven leden waarvan één afkomstig uit de gemeente Teylingen.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	De kosten van HECHT Hollands Midden worden gedragen door de deelnemende gemeenten.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 648	€ 89
	Vreemd vermogen	€ 40.514	€51.483
	Resultaat	€-3.902	€179
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	In 2025 zal de GHOR conform besluit van de beide AB's zijn overgegaan van Hecht naar de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het jaar 2024 is gebruikt voor de ontvlechting uitgaande van een kostenneutrale overgang. Verder is er door de rijksoverheid een extra taak toegewezen aan de jeugdgezondheidszorg die loopt via het gemeentefonds, te weten de maternale kinkhoest vaccinatie. Daarnaast zijn er ontwikkelingen plaatsvinden op de beleidsterreinen van: pandemische paraatheid, GALA en IZA, de ontheemden uit Oekraïne, forensische geneeskunde, de MKV-vaccinatie en de Gezondheidsadviseurs gevaarlijke stoffen (GAGS).		
Overige informatie			

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)			
Vestigingsplaats			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De 18 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van diverse criteria. (De Cebeon-norm speelt hierin een belangrijke rol.)		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 6.065	€ 5.574
	Vreemd vermogen	€ 68.320	€ 79.692
	Resultaat	€ - 341	€ 936
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Nieuw Regionaal Risicoprofiel VRHM volgt, Beleidsplan 2024-2027 en Crisisplan: In maart 2024 is het nieuwe beleidsplan vastgesteld door het bestuur van de veiligheidsregio. Dit strategisch beleidsplan geeft richting aan de inspanningen door de veiligheidsregio en beschrijft de te behalen prestaties. Het beleidsplan dient mede gebaseerd te zijn op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld risicoprofiel. Het risicoprofiel geeft niet alleen inzicht in waarschijnlijkheid en impact van risico’s, maar ook de rol in het bijbehorende netwerk en inzicht in (risico- en crisis) beheersmaatregelen. Het risicoprofiel vormt de basis en de twee plannen dienen ter input voor het op te stellen crisisplan (crisisbeheersingsorganisatie). In het crisisplan worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de hulpverleningsdiensten vastgelegd voor de bestrijding van rampen en crisis.		
Overige informatie			

Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is het behartigen van de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen het sociaal domein.		
Bestuurlijk belang	Alle jeugdhulp wethouders van de deelnemende gemeenten zitten in het bestuur van de gemeenschappelijke regeling.		
Jaarlijkse bijdrage	Kostenverdeling gemeenten na rato gebruik jeugdzorg.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 162,6	nnb
	Vreemd vermogen	€6.871	€ 0
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	In 2024 is de gemeente Voorschoten aangesloten bij de GR. Daarmee komt het aantal deelnemende gemeenten vanaf 2024 op 13. De dienstverlening voor de gemeente Kaag en Braassem is uitgebreid. In 2024 lag de focus van de Serviceorganisatie Zorg op: - Bijdragen aan versterken zorglandschap door i.s.m. beleid, bestuur en verwijzers inhoudelijke keuzes te maken bij de budgetverdeling 2025; - Implementatie nieuwe BuitenBudgettaire Routes, waarbij zorgvragen zo mogelijk toegeleid worden naar gecontracteerde aanbieders; - Versterken samenwerking met toegangorganisaties; - Verbeteren interne financieel-administratieve processen, o.a. door aanbesteding nieuwe applicatie berichtenverkeer. Ook heeft de Serviceorganisatie Zorg een ondersteunende rol gehad in het traject om tot fundamentele keuzes in de jeugdhulp te komen.		
Overige informatie			

Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)			
Vestigingsplaats			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Uitvoering van de VTH-A taken (Vergunningverlening, Toezicht&Handhaving en Advies) volgens de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming en Besluit Bodemkwaliteit.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door het AB en is afhankelijk van de gemeente bijdrage in versus totale begroting. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Teylingen. Het algemeen bestuur bestaat uit 26 leden waarvan 2 bestuursleden afkomstig uit de gemeenten Teylingen.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 2.206	€ 1.702
	Vreemd vermogen	€ 14.140	€ 13.140
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de gemeente bevoegd gezag bodem. Deze bevoegdheid ligt nu bij de provincie. De ODWH voert bodemtaken uit namens de provincie. In 2023 gaan gemeente en provincie toewerken naar de overdracht van de bodemtaken. Ook wordt onderzocht (in overleg met de ODWH) welke taken en rollen er bij de ODWH worden neergelegd.		
Overige informatie			

Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)			
Vestigingsplaats	Voorhout		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De VAB verzorgt voor de bollen5 gemeenten de overslag en afvoer van verbrandbaar en composteerbaar/vergistbaar afval.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: 1 wethouder		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van een verdeelsleutel.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 206	€ 274
	Vreemd vermogen	€ 53	€ 3.390
	Resultaat	€ 67	€ 98
Risico's	Er wordt een nieuwe locatie gebouwd op het huidige VAB terrein. Hiervoor dienen ook langlopende overeenkomsten met omliggende partijen (NS) gemaakt te worden. Deze zitten in de afrondende fase.		
Ontwikkelingen	Het overslagstation van de VAB aan de ’s Gravendamseweg 75 in Voorhout wordt compleet vervangen en vernieuwd. De besluitvorming in de raad met betrekking tot budget is al genomen evenals het besluit om met de Meerlanden een gezamenlijke BV op te richten voor de vervanging en exploitatie.		
Overige informatie			

Samenwerking Belastingen Bollenstreek			
Vestigingsplaats	Noordwijk		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Belastingen Bollenstreek verricht voor een aantal gemeenten de uitvoeringswerkzaamheden van de gemeentelijke belastingen: wet WOZ, aanslagoplegging, invordering, kwijtschelding en bezwaarschriften.		
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouders Belastingen van de colleges van de deelnemers komen tenminste eenmaal per jaar in vergadering bijeen voor overleg en afstemming over deze gemeenschappelijke regeling.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage		
Financieel belang			
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	nvt	nvt
	Vreemd vermogen	nvt	nvt
	Resultaat	nvt	nvt
Risico's	Geen bijzondere risico's		
Ontwikkelingen			
Overige informatie			

2. Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is voor 0,62% aandeelhouder. De raad van bestuur en de directie bestaan beiden uit 3 leden waarvan geen leden afkomstig uit de gemeenten.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in het bezit zijnde aandelen. De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 4.721.000	€ 4.777.000
	Vreemd vermogen	€ 110.819.000	€ 123.614.000
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De bank ondersteunt overheidsbeleid door op basis van haar excellente kredietwaardigheid financiering tegen gunstige voorwaarden te verstrekken ten behoeve van gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen, projectfinanciering en andere instellingen met een maatschappelijk belang. Met een balans van EUR 140 miljard is BNG Bank de vierde bank van Nederland.		
Overige informatie			

Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)			
Vestigingsplaats	Zoetermeer		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	Dunea produceert en levert aan circa 1,2 miljoen klanten lekker en betrouwbaar drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Het bestuur bestaat uit 1 lid welke niet afkomstig uit de gemeente Teylingen.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	De gemeente heeft 112.622 aandelen tegen een nominale waarde van € 5. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de NV. Dunea keert geen dividend uit.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 258.451	nb
	Vreemd vermogen	€ 300.858	nb
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Dunea voert vaak innovatieve projecten uit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en eisen, of om processen verder te optimaliseren zoals schone maaswaterketen, uitbreiding waterzuivering, samenwerking waterketen en verbinding aan greenport.		
Overige informatie			

Alliander N.V.			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De raad van bestuur bestaat uit 3 leden waarvan geen bestuursleden afkomstig uit de gemeente Teylingen.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks keert Alliander 45% van het resultaat uit in dividend aan de aandeelhouders. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de N.V.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € miljoen)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	4.749	6.038
	Vreemd vermogen	5.296	6.092
	Resultaat	267	976
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	De economische groei is een uitdaging en de overgang naar een duurzaam energiesysteem komt steeds meer opstoom. Alliander bevindt zich in een uitdagende periode om dit met alle stakeholders te realiseren. Samen slimme oplossingen bedenken zodat de energievoorziening betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar blijft voor iedereen.		
Overige informatie			

Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)			
Vestigingsplaats	Hillegom		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	GOM is een uitvoeringsorganisatie zonder publiekrechtelijke taken. Bij GOM zijn vijf Duin- en Bollenstreekgemeenten betrokken. De regio Holland Rijnland en meer in het bijzonder het gebied van de Duin- en Bollenstreek heeft een sterke internationale concurrentiepositie in de tuinbouwsector waar het gaat om bloemen, bollen en vaste planten. Partijen willen deze internationale concurrentiepositie behouden, uitbouwen en versterken door een integrale gebiedsontwikkeling waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan een integrale ruimtelijke herstructurering van het gebied van de Duin- en Bollenstreek. De herstructurering van de Greenport vraagt een integrale en bovenlokale aanpak.		
Bestuurlijk belang	Lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders: 1 wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Er is geen sprake van een jaarlijks bijdrage.		
Financieel belang	De gemeente heeft zich (evenals de andere vier deelnemende gemeenten) garant gesteld voor een bedrag van 7 miljoen.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2024**	**31-12-2024**
	Eigen vermogen	€ 325	€ 325
	Vreemd vermogen	€ 17.650	€ 14.166
	Resultaat	€ 0	€ 0
Risico's	Met inachtneming van de kapitaalinbreng van de gemeenten (€ 325.000), de € 10 miljoen bijdrage van Holland Rijnland uit het regionale investeringsfonds (RIF) voor de Greenport en een nader te bepalen deel van de € 20 miljoen uit het RIF voor de regionale groenstructuur, de toegekende FES-gelden, eventuele provinciale- en rijksbijdragen, eventuele andere subsidies en de opbrengst uit de verkoop van gronden en woningbouwtitels is het uitgangspunt van de GOM een budgettair neutraal eindresultaat. De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen hebben zich - ieder afzonderlijk evenals de andere twee deelnemende gemeenten - garant gesteld voor een bedrag van € 7 miljoen.		
Ontwikkelingen	In 2024 is uitvoering gegeven aan het Meerjarenprogramma 2024-2028.		
Overige informatie			

3. Stichtingen en verenigingen

Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)			
Vestigingsplaats	Heemstede		
Rechtsvorm	Stichtingen en verenigingen		
Doelstelling/publiek belang	Stichting RIJK is een samenwerkingsorganisatie tussen gemeenten om financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor haar leden te halen. Daarnaast wordt inkoop als strategisch en tactisch instrument ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.		
Bestuurlijk belang	Gemeentesecretaris in het Algemeen bestuur.		
Jaarlijkse bijdrage	De jaarlijkse bijdrage is gebaseerd op het aantal ingekochte uren advies en ondersteuning en wordt jaarlijks afgestemd.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2023**	**31-12-2023**
	Eigen vermogen	€ 1.084	€ 1084
	Vreemd vermogen	€ 897	€ 897
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waar maatregelen voor getroffen moeten worden. De stichting kent een eigen weerstandvermogen die jaarlijks beoordeeld wordt.		
Ontwikkelingen	De speerpunten zijn transparantie, meer maatwerk, in nauwe verbinding met de aangesloten gemeenten en met focus op collectieve inkoop en MVOI. Voor de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen wordt er over 2023 een spendanalyse uitgevoerd.		
Overige informatie	https://www.stichtingrijk.nl/		

2.7 Paragraaf grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid bevindt zich op het snijvlak tussen omgevingsbeleid en financiën. Grondbeleid is daarbij geen doel op zich maar een essentieel middel om mede-uitvoering te geven aan gemeentelijke beleidsdoelen op het gebied van wonen, werken, duurzaamheid, energietransitie, klimaatadaptatie, welzijn, infrastructuur, recreatie, cultuur, milieu en natuur/landschapsontwikkeling. Het beleid moet passen binnen de financiële mogelijkheden en doelstellingen van de gemeente. Met grondbeleid wordt bepaald of en hoe instrumenten, zoals bijvoorbeeld onteigening of kostenverhaal, worden ingezet om de gestelde doelen te realiseren.

Naast de ontwikkelingen en de visie op grondbeleid zoomt de paragraaf grondbeleid in op de uitgangspunten en kaders waarbinnen het grondbeleid wordt uitgevoerd.

De gemeente Teylingen heeft als standpunt geen zuiver actief grondbeleid uit te oefenen. Echter ook niet per definitie een passief grondbeleid. Er is gekozen voor situationeel grondbeleid. Situationeel grondbeleid is flexibel grondbeleid. Dat houdt in dat het college per opgave of locatie kan afwegen welke vorm van grondbeleid (meer of minder actief) dient te worden ingezet om het maatschappelijke doel te bereiken .

Ontwikkelingen

De gemeente heeft een groot aantal ambities vervat in de Structuurvisie Teylingen 2030 die wordt opgevolgd door de nog vast te stellen Omgevingsvisie. De (beschreven) ambities geven richting aan het omgevingsbeleid dat de komende jaren gevoerd moet worden, en zijn/worden verder uitgewerkt in diverse uitvoeringsprogramma's. In de nabije toekomst zijn er in Teylingen (en de regio) majeure opgaven op het gebied van woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie, economie en mobiliteit. Grondbeleid is in financieel-economische zin dienstbaar aan het realiseren van doelstellingen op deze terreinen. De uitvoering van het grondbeleid, via de inzet van instrumenten van grondbeleid, wordt daar mede door bepaald.

Visie op grondbeleid

Teylingen voert een situationeel grondbeleid. De ruimtelijke opgaven vragen om een grondbeleid met mogelijkheden om sturing te geven en de regie te nemen door bijvoorbeeld zelf actief gronden te verwerven. Bij de te volgen strategie staan per project de maatschappelijke doelen en ruimtelijke ambities centraal. Dat betekent dat de keuze voor een meer actieve rol of een faciliterende benadering, per project of locatie is af te wegen.

Daar waar door de gemeente gewenste ontwikkelingen niet door de markt worden opgepakt, ligt een actievere overheidsopstelling meer voor de hand en komt de regie bij de gemeente te liggen. In een dergelijk geval wordt een grondexploitatie gevoerd.

UITGANGSPUNTEN EN KADERS (de belangrijkste)

- Besluit Begroting Verantwoording / Renteomslag
- Vennootschapsbelasting
- Notitie Grondbeleid
- Nota grondbeleid
- Financiële positie in relatie tot reserves en voorzieningen
- Grondbeleid en risico’s

Besluit Begroting Verantwoording / Renteomslag

Vanwege fiscale regelgeving en het BBV zijn de GREXen Bloementuin, Nieuw Boekhorst en Langeveld ingebracht in de categorie "Bouwgrond in exploitatie" (Bie). Zowel de Bloementuin als Nieuw Boekhorst zijn te kwalificeren als een gemengde activiteit. Naast een Bie-activiteit wordt ook

een faciliterende activiteit met exploitatieplan onderkend. Het faciliterend deel betreft te verhalen kosten op ontwikkelaars, gebaseerd op het exploitatieplan en wordt als een vordering binnen het project vastgelegd. Aan de te verhalen kosten wordt de rente op basis van het door de raad vastgesteld renteomslag-percentage toegerekend.

Vennootschapsbelasting (VPB)

Sinds 1 januari 2016 geldt voor gemeenten de VPB-plicht, indien handelingen beschouwd worden als ondernemersactiviteit. De winst die wordt gemaakt met het uitvoeren van (actief) grondbeleid (bouwgrond in exploitatie) is in beginsel belastbaar voor VPB. Jaarlijks dient herbeoordeling plaats te vinden. De projecten vallend onder 'Bouwgrond in exploitatie' worden sinds 2017 in de VPB-aangifte betrokken. Tot op heden is er geen sprake van verschuldigde vennootschapsbelasting.

Nota grondbeleid

Het beleidsuitgangspunt van de nota is dat het volledige arsenaal van grondbeleidsinstrumenten wordt ingezet. Bij voorkeur wordt gebruik gemaakt van privaatrechtelijke instrumenten, indien nodig kunnen ook de publiekrechtelijke instrumenten word en ingezet (voorkeursrecht, onteigening, kostenverhaal via omgevingsplan). Grondaankopen worden aangegaan onder het voorbehoud van toestemming door college en raad en worden via de reguliere weg op grond van het budgetrecht ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. De raad heeft de beleidsuitgangspunten en kaders bij het behandelen van de nota Grondbeleid vastgesteld. In deze nota wordt onder meer aandacht besteed aan de in de verordening artikel 212 Gemeentewet (GW) opgenomen onderdelen genoemd in artikel 23, lid 2:

- de strategische visie van het toekomstig grondbeleid van de gemeente;
- de wijze van autorisatie van grondexploitatiebudgetten en de jaarlijkse actualisatie daarvan;
- uitgangspunten voor de looptijd en grootte van de grondexploitatie in verhouding tot het bestemmingsplan;
- gedragsregels over de vervaardigingskosten van niet in exploitatie genomen gronden en de hoogte van de in acht ter nemen marktwaarde;
- een uitwerking van de afweging tussen voorzichtigheid en realisatiebeginsel met betrekking tot het tussentijds winstnemen.

In 2022 is de nieuwe nota Grondbeleid door de Raad vastgesteld.

Financiële positie in relatie tot reserves en voorzieningen

De eventuele baten, maar vooral de financiële risico’s van het grondbeleid, zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente. Bij een geprognosticeerd negatief resultaat van het grondexploitatiegebied wordt dit verwerkt in een verliesvoorziening.

Grondbeleid en risico’s

Ruimtelijke projecten zoals grondexploitaties en infrastructurele werken zijn altijd omgeven met risico’s. Risico’s van operationele aard, strategische risico’s maar zeker ook systeemrisico’s, zoals economische ontwikkelingen, die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn. Jaarlijks worden de ramingen van de nog te realiseren inkomsten en uitgaven van deze projecten geactualiseerd om een solide basis voor de projectbegrotingen te verkrijgen. Maar projecten verlopen soms anders dan op voorhand wordt verondersteld.

Risico’s die optreden, kunnen het financiële beeld ten opzichte van die basis aanmerkelijk beïnvloeden. Daarom worden regelmatig risicoanalyses uitgevoerd om risico's te identificeren, te beoordelen en beheersmaatregelen te treffen.

- De risico’s die zich voordoen binnen de grondexploitaties worden, indien mogelijk, binnen het exploitatieresultaat opgevangen. Dit gaat ten koste van het geprognosticeerd resultaat,

waardoor er minder winst overblijft. Dit heeft gevolgen voor de toekomstige mutaties van de algemene reserve, maar heeft geen gevolgen voor het actuele weerstandsvermogen..

- Risico's die niet binnen het exploitatieresultaat van grondexploitaties kunnen worden opgevangen, worden meegenomen in de bepaling van het actuele weerstandsvermogen.

Categorieën projecten Grondbeleid

In het BBV wordt onderscheid gemaakt in verschillende soorten gronden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gronden die in bezit zijn van de gemeente en gronden die in bezit zijn van derden. Ook is van belang of de gronden een vaste of te veranderen bestemming hebben en met welk doel deze gronden zijn verworven. In lijn met het BBV wordt in Teylingen onderscheid gemaakt in de volgende soorten gronden en projecten:

- Bouwgrond in exploitatie (BIE)
- Faciliterende projecten
- Warme gronden
- Materiële Vaste Activa (MVA)

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Definitie: gronden welke in eigendom van de gemeente zijn en waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiecomplex met een grondexploitatiebegroting is vastgesteld.

Het startpunt van bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) op de balans.

Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken, is het uitgangspunt dat de looptijd van een grondexploitatie in beginsel maximaal tien jaar bedraagt.

Afspraken met de raad over de wijze waarop met afwijkingen ten opzichte van de jaarschijf wordt omgegaan, zijn vastgelegd in de financiële verordening. Hierin is vastgelegd of afwijkingen ten opzichte van de jaarschijf direct moeten worden gemeld bij de raad, of alleen indien en voor zover deze afwijkingen niet passen binnen het totale vastgestelde grondexploitatiecomplex. In dit laatste geval wordt de afwijking meegenomen in de jaarlijkse actualisatie van het grondexploitatiecomplex en daaropvolgende begrotingswijziging. De afspraken kunnen ook een bepaalde bandbreedte behelzen, waarbinnen afwijkingen niet direct hoeven te worden gemeld aan de raad.

<u>Relevante onderwerpen</u>

- Onderbouwing tussentijdse winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat winst pas moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Volgens het realisatiebeginsel dient in de situatie dat er voldoende zekerheid is over de winst, de winst te worden genomen. Hierbij dient de percentage of completion-methode (POC) te worden gevolgd. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

- Vastgestelde en gehanteerde parameters

In de grondexploitatie wordt rekening gehouden met een jaarlijkse kostenstijging. Voor de actuele grondexploitaties betreft dat een percentage van 3% voor 2024 (in 2025 is dat 2%). Met een jaarlijkse opbrengstenstijging van de grondverkopen wordt geen rekening gehouden.

De rentetoerekening aan de grondexploitatie is door de commissie BBV gemaximeerd tot het gewogen gemiddelde van het werkelijke rentepercentage van de externe financieringen. In de paragraaf financiering is het gewogen gemiddelde rentepercentage van de externe financiering opgenomen, te weten 0,36 %. Dit rentepercentage wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie.
Tegelijkertijd is de te hanteren discontovoet door de commissie BBV voor alle gemeenten vastgesteld op 2%. Met de discontovoet wordt de eindwaarde (eindresultaat) van de kasstroom teruggerekend naar de actuele netto contante waarde. De vaste discontovoet is vastgesteld met het doel de grondexploitaties van alle gemeenten onderling beter te kunnen vergelijken.

- Risico's

Binnen de projecten welke worden uitgevoerd onder het Grondbeleid, kan sprake zijn van verschillende onzekerheden en risico's die het behalen van het begrote financiële eindresultaat van de grondexploitatie bemoeilijken. Hierbij moet onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds risico's met betrekking tot de kosten en opbrengsten die specifiek binnen een grondexploitatie-complex kunnen worden onderkend en anderzijds risico's die voor de grondexploitatieportefeuille als geheel gelden.

Risico's project specifiek:

Deze zijn van belang bij de tussentijdse winstneming.

Risico's portefeuille:

De risico's voor de portefeuille als geheel gaan in zijn algemeenheid over de verwachtingen ten aanzien van markt- en conjunctuurinvloeden, waardoor prijzen en afzetmogelijkheden over de gehele linie kunnen veranderen ten opzichte van de planning.

<u>De projecten</u>

De projecten die vallen onder bouwgrond in exploitatie in 2024 zijn Bloementuin, Nieuw Boekhorst en Langeveld. Langeveld is op 27 juli 2024 door de raad vastgesteld als gemeentelijke grondexploitatie. Alle drie de projecten worden hieronder toegelicht.

N = nadelig saldo; meer kosten dan opbrengsten
V = voordelig saldo; meer opbrengsten dan kosten

Bloementuin (Narcissenlaan / Parklaan)

Het stedenbouwkundig plan Bloementuin beoogt de bouw van 88 woningen in het gebied gelegen tussen Parklaan, Narcissenlaan, Gladiolenstraat en Mondriaanlaan in Sassenheim. In 2024 zijn de 32 sociale appartementen in deelplan A opgeleverd en is het woonrijp maken van het gebied grotendeels afgerond. De oplevering van de 56 vrije sector koopwoningen plandeel B is voorzien in de eerste helft van 2025. Ook het woonrijp maken (inclusief de aanleg van extra parkeerplekken aan de Crocussenstraat) wordt in 2025 afgerond. Daarmee kan de grondexploitatie Bloementuin bij de eerstvolgende actualisatie - begin 2026 - worden afgesloten.

Resultaat

Het totale resultaat van de GREX bedraagt € 936.000,- positief (inclusief winstnemingen). Er is sprake van een verslechtering van het resultaat (op eindwaarde) met circa € 11.000,-. Deze verslechtering is hoofdzakelijk toe te schrijven aan meerkosten voor het bouw- en woonrijp maken in deelplan A, als gevolg van de sanering van een olietank en het plaatsen van extra ondergrondse containers. Anderzijds zijn de kosten voor ambtelijke uren en externe adviseurs lager uitgevallen dan begroot, waardoor het budget voor plankosten naar beneden is bijgesteld.

Vanwege de meerkosten voor het bouw- en woonrijp maken, is gebleken dat de afgelopen jaren voortijdig ca. € 10.000,- te veel winst is genomen uit het project. De jaarlijkse winstneming wordt berekend aan de hand van regelgeving die is opgesteld door de commissie BBV. De verwachting is dat de grondexploitatie bij de volgende actualisatie in 2026 kan worden afgesloten, waarmee de positieve eindwaarde van het project als resterende winst ten gunste komt van het jaarresultaat.

Risico's

Het resultaat van de grondexploitatie Bloementuin is gebaseerd op de actuele verwachtingen ten aanzien van macro-economische ontwikkelingen en de voortgang van het project Bloementuin. Aangezien de eindafrekening van het woonrijp maken in deel A op korte termijn plaatsvindt en daarna nog slechts beperkte kosten worden gemaakt, is het risicoprofiel van deze grondexploitatie zeer gering en kan het eindresultaat betrouwbaar worden ingeschat. Bovendien biedt de positieve eindwaarde van € 127.000,- nog voldoende ruimte om een onverhoopte tegenvaller op te kunnen vangen.

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar	Bedrag	
1-1-2024	-748.535	V
kosten	23.892	N
winstneming	-10.067	V
opbrengsten	0	V
31-12-2024	**-734.711**	**V**

Verwacht verloop boekwaarde	Bedrag	
1-1-2025	-734.711	V
nog te realiseren kosten	640.182	N
nog te realiseren opbrengsten	-32.832	V
eindwaarde saldo 31-12-2025	**-127.361**	**V**
netto contante waarde 01-01-2025	**-124.864**	**V**

Nieuw Boekhorst

De Visie Nieuw Boekhorst is medio 2022 door de gemeenteraad van Teylingen vastgesteld. Het gebied ligt aan de noordwestkant van Voorhout en beoogt ruimte te maken voor woningen, maatschappelijke voorzieningen en bijbehorende openbare ruimte. De gemeente is een van de eigenaren van de locatie.
Om het project uit te voeren, zijn met verschillende marktpartijen afspraken gemaakt in de Anterieure Overeenkomst Nieuw Boekhorst (AOK). Deze overeenkomst is eind 2023 getekend. Parallel hieraan is ook een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) getekend tussen de gemeente en woningcorporatie Stek. De financiële vertaling van de afspraken voor de gemeente krijgt een plek in de gemeentelijke grondexploitatie.

Risico's

Zekerheden
Bij dit project zijn verschillende partijen betrokken. De gemeente wil zekerheden voor bijdragen aan plankosten, bovenwijkse voorzieningen, planschade en aanleg openbaar gebied. Een van de partijen, Pensioenfonds BPL, geeft nooit een garantie of zekerheid. Dit doet Pensioenfonds BPL bij geen enkele overeenkomst en dus ook niet bij Nieuw Boekhorst. Het risico hiervan bedraagt ongeveer € 0,25 miljoen.

Saneringskosten
Op een van de gemeentelijke kavels is bodemverontreiniging aanwezig. Dit was bekend bij aankoop van de kavels. Er zijn ook onderzoeken uitgevoerd naar de aard van de bodemverontreiniging. Tegelijkertijd bestaan dit soort onderzoeken uit dossieronderzoek en een aantal gerichte steekproeven in de grond. Daarmee blijft altijd een beperkte onzekerheid ontstaan: de precieze aard van de verontreiniging blijkt pas als de werkzaamheden uitgevoerd worden.

Plankosten
Het Projectbureau is de primaire uitvoerende partij en de gemeente heeft een toetsende rol. Er zijn echter allerlei omstandigheden die kunnen zorgen voor een grotere gemeentelijke bemoeienis en dus zijn hogere plankosten niet aan de voorkant uit te sluiten. Specifiek is de verwachting dat er meerkosten zijn voor beroepsschriften op het bestemmingsplan. Deze kosten komen ook deels ten laste van de andere ontwikkelende partijen. Hierover moeten onderlinge afspraken gemaakt worden.

Grondopbrengst vrije kavels
In de opbrengsten is rekening gehouden met een speciaal woningbouwprogramma op vrije kavels tegen een marktconforme prijs voor vrije kavels. Het is denkbaar dat de gemeente voor dit speciale woning-bouwprogramma in zee gaat met partijen die meer nadruk leggen op maatschappelijke waarden en daardoor minder voor de grond willen of kunnen betalen.

Stikstof en andere veranderende wet- en regelgeving
Het stikstofdossier houdt Nederland al jaren bezig en een recente uitspraak van de Raad van State maakte een einde aan het intern salderen zonder vergunning. In Nieuw Boekhorst wordt gebruik gemaakt van intern salderen. Het risico dat ontstaat is dat er extra inzet nodig is om te voldoen aan de stikstofregels. Dit betekent mogelijk extra plankosten en risico op vertraging.

Bouw en woonrijp maken projectbureau
Het projectbureau heeft een budget voor het bouw- en woonrijp maken. Uit de uitwerking van de eerste deelgebieden ontstaat het idee dat dit budget aan de magere kant is. In de eerste deelgebieden is dit tot nu toe binnen budgetten opgelost, maar er bestaat een kans dat de beoogde werkzaamheden niet binnen budget vallen. Als dit leidt tot een overschrijding van 10% op het budget bouw- en woonrijp maken, dan betekent dit voor de gemeente een financieel risico van circa € 500.000,--.

Grondexploitatie (actief)

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar	Bedrag	
1-1-2024	3.882.070	N
kosten	37.908	N
opbrengsten	-86.936	V
31-12-2024	3.833.042	N

Verwacht verloop boekwaarde	Bedrag	
1-1-2025	3.833.042	N
nog te realiseren kosten	6.723.302	N
nog te realiseren opbrengsten	-11.908.307	V
eindwaarde saldo 31-12-2031	-1.351.962	V

Facilitair

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar	Bedrag	
1-1-2024	1.894.982	N
kosten	472.611	N
opbrengsten	0	V
31-12-2024	2.367.593	N

Verwacht verloop boekwaarde	Bedrag	
1-1-2025	2.367.593	N
nog te realiseren kosten	1.928.976	N
nog te realiseren opbrengsten	-4.954.587	V
eindwaarde saldo 31-12-2031	-658.018	V

eindwaarde saldo 31-12-2031 GREX	-1.351.962 V
eindwaarde saldo 31-12-2031 Facilitair	-658.018 V
	-2.009..980 V

Langeveld

De locatie Langeveld in Sassenheim is al in 1995 aangekocht door de gemeente met het oog op toekomstige woningbouwontwikkeling. In de raad van 2 februari 2023 is bij amendement besloten dat de volledige locatie Langeveld wordt benut voor woningbouw, zonder uitbreiding van STV. Daarbij is maatwerk toegepast op het woningbouwprogramma, met een mix van 31% sociaal, 56% betaalbaar en 13% vrij bouwprogramma.

Inmiddels is de ontwikkeling van Langeveld een stap verder gebracht, in nauwe samenwerking met woningcorporatie Stek. Ook is het project aangemerkt als één van de projecten die deel uitmaakt van de pilot 'parallel plannen' van het ministerie van BZK, met als doel om woningbouw te versnellen. Door stedenbouwkundig bureau Van Wilsum van Loon is een (schets)ontwerp gemaakt voor de locatie. Op basis van actuele inzichten wordt nu uitgegaan van een programma van ruim 150 woningen, waarvan een groot deel door Stek wordt ontwikkeld. Parallel aan het stedenbouwkundig schetsontwerp zijn ook de verwachte kosten en opbrengsten voor de gemeente in kaart gebracht.

Risico's

De herontwikkeling van Langeveld bevindt zich in een relatief vroeg stadium. Omdat de stedenbouwkundige uitwerking op dit moment pas het niveau van schetsontwerp heeft, kan de bandbreedte van de geschatte kosten en opbrengsten nog sterk fluctueren. Anderzijds zijn er nog relatief veel mogelijkheden om bij te sturen op het moment dat risico's zich voordoen. De risico's zijn ook niet louter negatief; het is mogelijk dat bij nadere uitwerking van de plannen zich kansen voordoen die het financiële resultaat in positieve zin beïnvloeden.

Voor de civieltechnische risico's (voorbelasting, sanering en verleggen van kabels en leidingen) zijn reserveringen opgenomen in de kostenraming voor bouw- en woonrijp maken. Daarnaast zijn posten opgenomen voor nader te detailleren kosten en onvoorziene kosten. Wanneer bij nadere uitwerking van de plannen ook de verwachtingen omtrent kosten en opbrengsten worden aangescherpt, kunnen de risico's bij volgende actualisaties van de grondexploitatie Langeveld niet alleen kwalitatief, maar ook financieel inzichtelijk worden gemaakt.

Grondexploitatie

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar	Bedrag	
27-6-2024	2.041.849	N
correctie boekwaarde	-92.902	V
kosten	260.618	N
opbrengsten	0	V
31-12-2024	2.209.565	N

Verwacht verloop boekwaarde	Bedrag	
1-1-2025	2.209.565	N
nog te realiseren kosten	6.088.289	N
nog te realiseren opbrengsten	-7.689.143	V
eindwaarde saldo 31-12-2028	608.712	N

Samenvatting bouwgronden in exploitatie (x € 1.000)

Project	Voorraad m2 31-12-2024	Boek-waarde 1-1-2024	Kosten 2024	Opbrengst 2024	Vrijval verlies voorziening	Boekwaarde voor winst-neming	Winst-neming 2024	Boek-waarde 31-12-2024	V/N
Langeveld	9.400	0	2.209.565	0	0	2.209.565	0	2.209.565	N
Nieuw Boekhorst in exploitatie	16.568	3.882.070	37.908	-86.936	0	3.833.042	0	3.833.042	N
Nieuw Boekhorst faciliterend	0	1.894.982	472.611	0	0	2.367.593	0	2.367.593	N
Bloementuin	7.619	-748.535	23.892	0	0	-724.644	-10.067	-734.711	V
totaal	33.587	5.028.517	2.743.976	-86.936	0	7.685.556	-10.067	7.675.489	N

Project	Boekwaarde 1-1-2025	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Eind waarde	V/N	Getroffen voorziening
Langeveld	2.209.565	6.088.289	-7.689.143	608.712	N	-609.000
Nieuw Boekhorst in exploitatie	3.833.042	6.723.302	-11.908.307	-1.351.962	V	0
Nieuw Boekhorst faciliterend	2.367.593	1.928.976	-4.954.587	-658.018	V	0
Bloementuin	-734.711	640.182	-32.832	-127.361	V	0
totaal	7.675.489	15.380.749	-24.584.869	-1.528.629	N	-609.000

N = nadelig saldo; meer kosten dan opbrengsten
V = voordelig saldo; meer opbrengsten dan kosten

Kengetal Grondexploitatie

Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	**rekening 2023**	**rekening 2024**
Totaal activa bouwgronden in exploitatie	3.134	5.052
Totaal baten exclusief mutaties van reserves	109.386	110.098
Kengetal grondexploitatie	2,9%	4,6%

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld.

Faciliterend Grondbeleid

Definitie: Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente zelf geen grond in haar bezit en voert ze niet zelf de grondexploitatie, maar private ontwikkelaar. De kosten die de gemeente maakt worden in dat geval verhaald op de private partijen. Er is dus geen sprake van bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een vordering op een derde partij. Feitelijk schiet de gemeente kosten voor, die op basis van een overeenkomst worden teruggevorderd bij een derde partij, dan wel op basis van het exploitatieplan mogelijk in de toekomst kunnen worden teruggevorderd van een derde partij.

Voor activiteiten welke uiteindelijk leiden tot de totstandkoming van een te ondertekenen overeenkomst wordt geen budget (voorheen krediet) meer bij de raad aangevraagd. Het verhalen van deze door de gemeente gemaakte en voorgeschoten kosten is verzekerd en afdwingbaar door het kostenverhaal. Of door een anterieure overeenkomst, of door een posterieure overeenkomst.

Risico's en verliezen

Op basis van de wetgeving zijn niet alle te maken kosten via de plankostenscan verhaalbaar;

1. er worden kosten gemaakt welke bij het opstellen van de plankostenscan niet voorzien waren;
2. uiteindelijk wordt er geen overeenkomst gesloten en/of gaat het project niet door.

Daar waar de niet verhaalbare kosten en/of verliezen zeker zijn, worden deze direct ten laste van de algemene middelen van de gemeente gebracht.

Naast de facilitaire projecten, waarbij gewerkt wordt aan het opstellen en uiteindelijk ondertekenen van een overeenkomst kan er sprake zijn van faciliterende projecten in de initiatief- of onderzoeksfase. Hierbij worden verkennende gesprekken gevoerd en mogelijkheden onderzocht.

Facilitaire projecten in de uitvoeringsfase

Vooraf wordt bij een facilitair project een plankostenscan opgesteld. Hierbij wordt een inschatting gemaakt van de te maken kosten en interne uren. Voor een aantal projecten is het niet mogelijk om de kosten te verhalen op de opdrachtgevers. Veelal wordt dit veroorzaakt doordat er voor een beroepsprocedure meer uren nodig zijn.
Hiervoor is een verliesvoorziening getroffen ter hoogte van € 255.773. Dit is een verhoging van € 58.904.

Uitvoering

Project	Boekwaarde	2024			Boekwaarde
	1-1-2024	Kosten	Opbrengsten	Vrijval	31-12-2024
De Gouverneur (vml Rabobank)	12.614	0		-12.614	0
Overteylingen, Oost	128.760	11.047			139.807
Dirk-supermarktlocatie	91.718	11.679			103.397
Groot Seminarie (ABC ontwikkelaar)	18.797	17.442			36.239
Rijksstraatweg 63	0	302		-302	0
Torenlaan 4-6 GOM	6.530	0			6.530
Zwanburgerpolder 6	-4.850	204		4.646	0
Stationslocatie Voorhout	98.706	67.217			165.923
Totaal	352.275	107.891	0	-8.270	451.896

Facilitaire projecten; initiatief- of onderzoeksfase

Bij deze projecten wordt toegewerkt naar een anterieure overeenkomst. De projectleiding heeft aangegeven de kosten in dit stadium al inzichtelijk te willen maken. Wanneer het tot een overeenkomst komt worden deze kosten, naar verwachting, volledig verrekend met de ontwikkelaar. Niet verrekenbare kosten worden uiteindelijk afgeboekt ten laste van het rekeningresultaat.

Initiatief

Project	Boekwaarde	2024			Boekwaarde
	1-1-2024	Kosten	Opbrengsten	Vrijval	31-12-2024
Zijldijk 10	1.878	6.732	-24.798	16.188	0
Hortusplein/Westerstraat	85.580	79.013		-78.593	86.000
De Waaier	0	46.340			46.340
Koetsiersweg 7	3.115			-3.115	0
Hoofdstraat 147 De Oude Tol	5.214	7.505			12.719
Hoofdstraat 63	2.813	3.526			6.339
Adelborst van Leeuwenlaan 15A	5.969	153		-6.122	0
Uitbreiding bedrijventer. De Wetering (GOG)	4.645	8.347		-2.992	10..000
Rijnsburgerweg 46a en 48	12.814	3.853			16.667
Herenstraat 66-68 (Oude Pluslocatie)	15.945	14.031		-4.976	25.000
Eikenhorstlaan 2 Voorhout	7.523	10.077			17.600
Prinsenweg 22 Voorhout	993	423	-3.347	1.931	0
Fuchsiastraat 1-3 woningbouw	0	17.624			17.624
Loosterweg 16 Voorhout	0	4.718		-4.718	0
Prins Clausstraat 30	0	7.553			7.553
Teylingerlaan 67-69	0	28.228			28.228
Uitbreiden verdeelstation Carolus Clusiuslaan	0	2.385			2.385
Julianalaan-Beatrixstraat	0	1.069			1.069
Arend Verkleijstraat	0	11.096			11.096
Loosterweg 8	0	9.435			9.435
Stationslocatie Voorhout - AOVK	15.236	0			15.236
Totaal	161.725	262.108	-28.145	-82.397	313.291

Warme gronden

Definitie: door de gemeente met het oog op gebiedsontwikkeling verworven gronden, waarvoor nog geen operationele grondexploitatie door de Raad is vastgesteld.

Op basis van de wijziging van het BBV in 2016 worden deze warme gronden verantwoord onder materiële vaste activa en wel tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is niet toegestaan.

Ingeval van duurzame waardevermindering vindt afwaardering plaats naar de waarde volgens de geldende bestemming. Voor gronden die zijn verworven en waarvoor nog geen bestemmingswijziging is doorgevoerd, kan dit betekenen dat er (tijdelijk) een forse afwaardering moet plaatsvinden. Deze kan grotendeels nog worden teruggedraaid zodra tot bestemming van bouwgrond wordt besloten. Dit leidt met name bij de gebiedsontwikkeling tot ongewenste effecten,

zoals grote fluctuaties in de waardering van deze gronden, en als gevolg daarvan het resultaat en de financiële positie van de gemeente.

Materiële Vaste Activa (MVA)

Definitie: over grond als materiële vaste activa, wordt gesteld dat deze grond een vaste bestemming heeft en niet in een transformatieproces zit. Dit geldt ook voor gronden die anticiperend en strategisch zijn aangekocht, maar waarbij geen sprake is van gebiedsontwikkeling. Bij grond als materiële vaste activa gaat het veelal om ondergrond van gebouwen, wegen, parken, pleinen of van land-/bosbouwgronden.

In deze paragraaf Grondbeleid wordt verder niet ingegaan op grond als materiële vaste activa.

Reserves en voorzieningen

Definitie reserves: deze worden aangehouden als buffer voor risico's, om lasten te egaliseren en om te sparen voor toekomstige uitgaven.

Definitie voorziening: er is een bedrag apart gezet voor een toekomstige uitgave die onvermijdelijk is, maar waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend zijn.

Het meest essentiële verschil tussen een reserve en een voorziening is dat bij een reserve de Raad de bestemming ervan kan wijzigen. Er is sprake van vrije besteedbaarheid. Bij een voorziening kan dat niet, er is sprake van verplichte bestedingsrichting.

<u>Reserve grondexploitatie</u>

De stand van de reserve bedraagt per 31 december 2024 afgerond € 13.000,-. De komende jaren vinden hierop geen geplande mutaties plaats.

Voorzieningen

Voor de grondexploitatie Langeveld is een verliesvoorziening getroffen ad. € 609.000. Voor het faciliterend grondbeleid is een verliesvoorziening opgenomen voor een bedrag ad. € 255.773.

Project	Voorziening	Mutatie 2024		Voorziening
	1-1-2024	bij	af	31-12-2024
Langeveld	0	609.000	0	609.000
Facilitaire projecten	196.869	58.904	0	255.773
totaal	196.869	667.904	0	864.773

Paragraaf duurzaamheid

Beleidstekst

Op mondiaal, landelijk, regionaal en lokaal niveau zijn de noodzaak en de urgentie van een duurzamere samenleving alleen maar duidelijker geworden. De impact van klimaatverandering wordt steeds groter en ondanks alle inspanningen is het wereldwijde niveau van CO2-uitstoot nog niet voldoende omlaag gebracht. Ook de grondstoffencrisis wordt alleen maar significanter. Inmiddels zijn er op verschillende schaalniveaus concrete afspraken gemaakt: het Nationaal Energieakkoord (2013), het klimaatakkoord Parijs (2015), het Energieakkoord Holland Rijnland (2017), het Convenant Aardgasvrij (2018) en het Nationale Klimaatakkoord (2019). Daarnaast zijn het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en het Rijksbrede programma Circulaire Economie in werking getreden en is een Deltaplan Biodiversiteit opgesteld. De uitdaging voor Teylingen is om met oog voor deze nationale en regionale ambities, die nadrukkelijk verbonden zijn met problemen op wereldschaal, met de eigen activiteiten een bijdrage naar vermogen te leveren. Sinds 2020 werken we in onze gemeente aan het plan Duurzame Ontwikkeling Teylingen 2020-2024, voorzien van een uitvoeringsprogramma.

De energietransitie van Teylingen

Teylingen heeft het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 in 2017 ondertekend.
Hierin is de gezamenlijke ambitie opgenomen om in 2050 energieneutraal te zijn. In 2022 is een Uitvoeringsprogramma Energie opgesteld om uitvoering te geven aan de ambities voor de gemeente en de gemeenschap van Teylingen. Waar mogelijk zet de gemeente steeds ook in op samenwerking met andere gemeenten, binnen HLT, binnen de Duin- en Bollenstreek en binnen Holland Rijnland.

Een integraal programma duurzaamheid

Duurzaamheid is dynamisch en de ontwikkelingen van de afgelopen jaren vragen om een versnelling . Om dit waar te kunnen maken is een meer integrale benadering nodig en moeten kansen voor samenwerking worden benut. Bovendien heeft het rijk voor de komende vijf jaar middelen vrijgemaakt om de capaciteit voor het uitvoeren van het klimaat- en energiebeleid te vergroten (tijdelijke regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid - CDOKE) teneinde de doelen voor 2030 te halen. Dit heeft geleid tot het opzetten van een integraal programma fysieke duurzaamheid.

Een kwartiermaker heeft een blauwdruk neergelegd voor inhoudelijke indeling, structuur en governance; hierbij zijn ook kansen tot versnelling geïdentificeerd. Een integrale aanpak leidt immers niet alleen tot beter beleid, maar ook tot een efficiëntere inzet van mensen en middelen. De combinatie van de inhoudelijke prioriteiten met een duidelijk beeld over structuur en personele bezetting biedt de kans om gerichte keuzes te maken omtrent de inzet van rijksgelden. Bij besluitvorming en invulling van het programma zal gekeken worden naar de samenhang met opgaven op het gebied van klimaat, natuur, water en stikstof die voortvloeien uit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Die opgaven zullen ook extra inzet vergen. Waar mogelijk wordt ingezet op synergievoordelen.

In 2023 hebben we conform bovenstaande opzet vormgegeven aan een integrale opzet voor een Programma Duurzaamheid. Ook is de samenhang met bestaande inzet helder in kaart gebracht. Formele besluitvorming over de opzet van het programma vindt plaats in 2024.
Ondertussen is inhoudelijk aan verschillende thema's doorgewerkt op bijvoorbeeld het gebied van energie en warmtetransitie op basis van de al bestaande regionale en lokale kaders en uitvoeringsplannen.

Paragraaf open overheid

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel de overheid transparanter en toegankelijker voor de buitenwereld te maken. De wet bevat verplichtingen, die op drie focusgebieden zijn gericht, namelijk de passieve openbaarmaking in de vorm van het behandelen van Woo-verzoeken, de actieve openbaarmaking waarbij besluiten binnen twee weken gepubliceerd dienen te worden en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Deze laatste is door de wetgever als randvoorwaardelijk bepaald om tijdig aan de door de wet bepaalde termijnen te kunnen voldoen.

Het Rijk heeft de eerste vijf informatiecategorieën per 1 november 2024 verplicht gesteld. Deze vijf hadden weinig impact op onze organisatie. De verwachting is dat de volgende informatiecategorieën per tranche de komende twee jaar verplicht actief openbaar moeten worden. Aangezien we in de pas van de wet willen lopen, is er een implementatieplan Woo in voorbereiding. Dit plan vraagt om elk focusgebied dat de wet kent, als een project te zien en daarvoor een projectleider aan te stellen. Een deel van het op orde brengen van de informatiehuishouding, namelijk het opschonen van de netwerkschijven en het inrichten van SharePoint online, valt onder het project Samen Digitaal Transparant. Waar het overige deel van dit focusgebied wordt ondergebracht, moet nog worden bepaald.

Gemeente Teylingen maakt alle Woo-verzoeken en bijhorende documenten (vanaf 1 januari 2024) openbaar via open.teylingen.nl. Het aantal Woo-verzoeken is in 2024 verder toegenomen. Van 29 verzoeken in 2023 naar 40 verzoeken in 2024. Dit is een toename van 37.9%

Om de Woo-verzoeken ook in de toekomst te kunnen blijven afhandelen, is de capaciteit in HLTsamen uitgebreid. Daarnaast is het proces rondom de afhandeling van Woo-verzoeken aangepast, met name als het gaat om de communicatie naar de behandelaar toe.

Voor de bekostiging van de implementatie van de Wet open overheid ontvangen we voorlopig jaarlijks incidentele en structurele gelden van het Rijk.

Paragraaf opvang ontheemden

In februari 2022 begon de oorlog in Oekraïne, waarmee een grote vluchtelingenstroom richting de rest van Europa en dus ook Nederland op gang kwam. De gemeenten stonden daardoor acuut voor de uitdaging om Oekraïense ontheemden op te vangen. Ook de gemeente Teylingen heeft haar verantwoordelijkheid genomen bij deze humanitaire ramp. Omdat het hier om crisisopvang gaat, ligt de bevoegdheid bij de burgemeester, in samenwerking met het Veiligheidsberaad (landelijk) en de Veiligheidsregio (regionaal). Teylingen heeft gemiddeld 2024 op acht verschillende gemeentelijke locaties verspreid over de gemeente in totaal 119 ontheemden gehuisvest.. Daarnaast was er particuliere opvang.
Medio 2024 is een nieuwe locatie voor 76 personen in het voormalig gemeentehuis (Sikkens museum) aan de Wilhelminalaan 1-3 te Sassenheim gerealiseerd ter vervanging van de opvanglocatie aan de Parklaan 176 in Sassenheim
Voor alle ontheemden die de gemeente Teylingen in 2024 heeft opgevangen, is – naast bovengenoemde huisvesting – gezorgd voor zorg, onderwijs, welzijn, toegang tot werk en leefgeld en een veilige leefomgeving. De opgave heeft veel gevraagd van HLTsamen en doet dat nog steeds. Zo is er voor de uitvoering gebruikt gemaakt van inhuur bij externe partijen.
Per kwartaal wordt binnen HLTsamen een financiële monitor opgesteld. Deze financiële monitor geeft weer welke kosten we tot nu toe hebben gemaakt, welke inkomsten er zijn en wat de verwachtingen zijn voor in de toekomst. Met behulp van deze monitor worden de knelpunten en risico's in kaart gebracht. De informatie in deze paragraaf is gebaseerd op financiële monitor over 2024.
Voor het bepalen van de inkomsten en uitgaven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Alle direct aan een gemeente toe te rekenen kosten, worden direct verantwoord in de administratie van de desbetreffende gemeente.
2. Het aantal opvangdagen dat er beschikbaar was in de gemeente. Dat is ook de basis van de declaratie naar het Rijk.
3. De kosten van HLTsamen (met name interne uren, inhuur, welzijn e.d.) worden naar rato van het aantal opvangdagen toegerekend aan de gemeente.
4. Het financiële kader is het Rijksbudget, hier zijn we binnen gebleven. Gezien de onzekerheid wat er nog op ons afkomt, stellen wij voor om dezelfde beleidslijn te volgen als vorige jaar op basis waarvan het nog resterende saldo van 2024 wordt overgeheveld naar 2025.

Inkomsten
A. Gemeentelijke Opvang Oekraïne
De regeling gemeentelijke opvang Oekraïne (GOO) is per 4 juni 2022 in werking getreden en betreft de compensatie voor gemeenten voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. Gemeenten ontvangen volgens deze regeling een normbedrag van €61per dag per gerealiseerde gemeentelijke opvangplek. Onder dit normbedrag vallen alle kosten die direct gerelateerd zijn aan de opvang. Dit zijn bijvoorbeeld kosten die gemaakt worden voor huur, energie, schoonmaak etc.
Over 2024 hebben we € 2.779.406 aan compensatie te ontvangen vanuit het Rijk.
B. Particuliere Opvang Oekraïne
Waar de meeste ontheemden in gemeentelijke opvanglocaties worden opgevangen, kan een gasthuishouden ook tijdelijk onderdak aanbieden. Echter, ontvangt het gasthuishouden geen financiële vergoeding. Hiervoor geldt de regeling particuliere opvang Oekraïne (POO) die ook per 4 juni 2022 in werking is getreden. Na registratie in een gemeente, krijgen de ontheemden leefgeld uitgekeerd. Het uitgekeerde leefgeld

wordt volledig vergoed door het Rijk. Gemeenten krijgen daarnaast voor de ondersteuning van de particuliere opvang € 91 per maand per ontheemde.
Met behulp van het aantal beschikbare plekken per locatie, het totaal aantal dagen waarop deze plekken beschikbaar waren en het normbedrag, zijn de inkomsten berekend. De inkomsten zijn gesplitst in perioden waarin verschillende regelingen van pas waren. Voor particuliere opvang hebben we in 2024 € 44.772 aan compensatie ontvangen.
Uitgaven
Voor de kosten die de gemeente maakt, wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën: kosten van leefgeld, kosten van de locatie(s) (huur, beveiliging, klein onderhoud), inzet van personeel van HLTsamen (zowel eigen personeel als inhuur) en overige kosten. Bij de overige kosten kan gedacht worden aan de kosten voor de internationale schakelklas, welzijn, catering, tandarts en fysiotherapie. Bij de kosten is geen onderscheid gemaakt tussen gemeentelijke of particuliere opvang, maar zijn deze als het totaal van de opvang in de gemeente gepresenteerd.
Samenvattend kan financieel de volgende stand van zaken gepresenteerd worden:

Overzicht Financien Crisis Noodopvang Oekraine	
Inkomsten	
Gemeentelijke opvang	€ 2.779.406
Particuliere opvang	€ 44.772
Subtotaal inkomsten	€ 2.824.178
Uitgaven	
Leefgeld	€ 142.629
Kosten locatie	€ 1.172.565
Inzet personeel en externe inhuur	€ 686.520
Overige kosten	€ 40.247
Subtotaal uitgaven	€ 2.041.961
Verschil inkomsten en uitgaven	**€ 782.217**

Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat van 2024 stellen we voor om een bedrag van € 782.217 naar 2025 over te hevelen. Dit gezien alle onzekerheden rondom de opvang van ontheemden.

Financiële jaarrekening

Wettelijk kader
De Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten scheppen het wettelijk kader voor de financiën van gemeenten.
In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn eisen gesteld aan de specifieke informatie die moet zijn opgenomen in de financiële jaarrekening. De bedoeling hiervan is om de transparantie van de gemeentelijke jaarrekening te verhogen. Deze verplichte onderwerpen zijn de uitgangspunten voor de structuur van de jaarrekening.

- De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.
- Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Provinciaal toezicht
De provincie heeft de taak toezicht te houden op de gemeenten. Om in aanmerking te komen voor de meest lichte vorm van toezicht (repressief toezicht) hebben Gedeputeerde Staten de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De begroting 2026 moet in evenwicht zijn of, als dat niet het geval is, moet de gehele meerjarenraming (2029) in evenwicht zijn.
- De jaarrekening 2024 moet in evenwicht zijn; als de jaarrekening niet in evenwicht is, kan dat, afhankelijk van de aard en/of omvang van het tekort, van invloed zijn bij de bepaling van het toezichtregime.
- De vastgestelde jaarrekening 2024 en de begroting 2026 moeten tijdig, respectievelijk vóór 15 juli 2024 en 15 november 2025, aan de provincie zijn toegezonden.

Met het hiervoor genoemde evenwicht wordt 'materieel evenwicht' bedoeld. Dit houdt in dat structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten.

Door vaststelling van de jaarrekening in de vergadering van 3 juli 2025 ,tijdige inzending en het materiële evenwicht van de jaarrekening wordt aan de eisen voldaan.

3.1 Balans

Balans

Bedragen € x 1.000

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa		
• Kosten onderzoek en ontwikkeling	6	54
• Bijdragen aan activa in eigendom van derden	323	361
	329	414
Materiële vaste activa		
• Investeringen met een economisch nut		
Bedrijfsgebouwen	32.094	31.448
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	16.941	14.053
Gronden en terreinen	10.186	12.129
Machines, apparaten en installaties	2.115	2.033
Overig	2.122	2.067
Vervoermiddelen	-	19
• Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	9.493	9.841
Gronden en terreinen	391	391
Machines, apparaten en installaties	1.805	1.607
• Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	21.530	21.075
	96.677	94.663
Financiële vaste activa		
• Kapitaalverstrekkingen aan:		
Deelnemingen	277	277
• Leningen aan:		
Overige verbonden partijen	3.492	3.492
Woningbouwcorporaties	709	781
• Overige langlopende leningen	8.753	8.690
	13.232	13.241
TOTAAL VASTE ACTIVA	**110.237**	**108.318**
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden		
• Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	4.699	3.134
	4.699	3.134
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
• Vorderingen op openbare lichamen	10.690	10.472
• Rekening-courantverhouding met het Rijk	24.706	23.676
• Overige vorderingen	177	223
	35.572	34.371
Liquide middelen		
• Liquide middelen (kas- en banksaldi)	285	320
	285	320
Overlopende activa		
• Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van:		
Het Rijk	221	215
Overige Nederlandse overheidslichamen	1.839	6.095
• Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	3.804	3.612
	5.864	9.922
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**46.420**	**47.747**
TOTAAL ACTIVA	**156.657**	**156.065**

Balans

Bedragen € x 1.000

PASSIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
• Algemene reserves	22.998	45.740
• Bestemmingsreserves	60.472	37.359
• Nog te bestemmen resultaat	2.326	3.201
	85.796	86.300
Voorzieningen		
• Egalisatievoorzieningen	4.099	3.745
• Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.325	3.023
• Van derden verkregen midd. die spec. besteed moeten worden	6.463	5.517
• Overige voorzieningen	256	197
	14.144	12.482
Vaste schulden		
• Onderhandse leningen van:		
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	42.133	44.529
• Waarborgsommen	32	32
	42.165	44.561
TOTAAL VASTE PASSIVA	**142.105**	**143.343**
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden		
• Overige vlottende schulden	2.318	6.198
	2.318	6.198
Overlopende passiva		
• Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	3.835	2.856
• Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren van:		
Het Rijk	4.325	2.599
Overige Nederlandse overheidslichamen	4.057	1.024
• Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen.	19	44
	12.235	6.524
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**14.553**	**12.722**
TOTAAL PASSIVA	**156.657**	**156.065**

Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen	*57.460*	*60.410*

Totaaloverzicht resultaat per programma

In onderstaand overzicht treft u voor de programmarekening 2024, in één totaaloverzicht, de baten en lasten en de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma, inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, aan.

Bedragen x € 1.000

		Rekening	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
		2023	2024	2024	2024
Programma 1. Samenleven	Lasten	55.090	50.491	60.545	57.283
	Baten	-15.503	-9.902	-13.651	-14.564
Saldo		39.588	40.592	46.893	42.721
Programma 2. Leefomgeving	Lasten	33.503	26.187	31.025	31.623
	Baten	-21.118	-11.545	-13.961	-16.397
Saldo		12.385	14.642	17.065	15.225
Programma 3. Bedrijvigheid	Lasten	1.632	1.398	1.762	1.549
	Baten	-624	-377	-390	-603
Saldo		1.008	1.023	1.372	948
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	4.811	4.437	4.890	5.607
	Baten	-1.186	-849	-1.091	-1.232
Saldo		3.625	3.588	3.799	4.376
Saldo programma's		**56.606**	**59.845**	**69.129**	**63.270**
Algemene dekkingsmiddelen:					
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Saldo	-60.265	-61.516	-64.732	-65.105
Belastingen overig	Saldo	159	204	204	157
Overhead	Saldo	12.490	14.273	14.157	13.973
Overige baten en lasten	Saldo	80	-440	-26	79
OZB niet-woningen	Saldo	-2.764	-3.021	-3.021	-3.332
OZB woningen	Saldo	-5.844	-6.773	-6.773	-6.646
Parkeerbelasting	Saldo	-16	-12	-12	-18
Treasury	Saldo	-1.337	-760	-1.420	-1.929
Vennootschapsbelasting	Saldo	49	0	0	55
Saldo algemene dekkingsmiddelen		**-57.448**	**-58.045**	**-61.623**	**-62.766**
Saldo voor resultaatbestemming		**-842**	**1.800**	**7.506**	**504**
Stortingen in reserves					
1. Samenleven	Lasten	1.218	15	20.044	20.430
2. Leefomgeving	Lasten	2.744	52	4.325	4.337

3. Bedrijvigheid	Lasten	11.597	0	100	100
4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	0	0	0	0
Totaal stortingen in reserves		**15.559**	**67**	**24.469**	**24.867**

Onttrekkingen reserves

1. Samenleven	Baten	-1.569	-537	-25.700	-21.775
2. Leefomgeving	Baten	-3.876	-1.077	-6.678	-5.455
3. Bedrijvigheid	Baten	-11.957	-106	-521	-295
4. Bestuur en ondersteuning	Baten	-372	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	Baten	-148	-148	-148	-171
Totaal onttrekkingen uit reserves		**-17.922**	**-1.868**	**-33.047**	**-27.696**

Resultaat na bestemming	**-3.206**	**-1**	**-1.073**	**-2.325**

3.3 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Personele kosten worden niet geactiveerd, tenzij deze objectief direct aan een investering kunnen worden toegerekend. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op een andere wijze een verplichting opgenomen.

Vaste activa

Waardering en afschrijving vaste activa

1. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden lineair in maximaal 5 jaar afgeschreven.
2. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
3. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000,- worden in beginsel niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.

4. Bij de waardering van de vaste activa worden bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
6. Investeringen worden lineair afgeschreven.
7. Afschrijven van een investering beginnen in het jaar volgend op het jaar waarin het actief wordt opgeleverd.
8. Aan een investering wordt rente toegerekend over de boekwaarde op de eerste dag van het jaar. De rente wordt berekend met het omslagpercentage. Voor 2022 is dit 0%.
9. Bij het bepalen van de afschrijvingen wordt de componentenbenadering gehanteerd. De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden afgeschreven op basis van het individuele waardeverloop van die delen. Per samenstellend deel kunnen de economische gebruiksduren namelijk verschillen.
10. Afschrijvingsbeleid materiële vaste activa met economisch nut:
    - max. 80 jaar: Rioleringen en duikers
    - 40 jaar: (ver)nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen en parkeergarage
    - 10 jaar: Tijdelijke gebouwen/ noodlokalen/ loodsen/ opslagplaatsen
    - 25 jaar: Renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen en parkeergarage
    - 15 jaar: Technische installaties in schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen
    - 10 jaar: Inventaris schoolmeubilair en veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen
    - 20 jaar: Motorvaartuigen
    - 40 jaar: Begraafplaats
    - 25 jaar: Uitbreidingen begraafplaats
    - 5 jaar: Hardware
    - 3 – 5 jaar: Software en randapparatuur
    - 7 jaar: Tractie

Het college kan in bijzondere gevallen beargumenteerd afwijken van de bovenstaande afschrijvingstermijnen. Overige niet genoemde investeringen worden zo veel mogelijk volgens bovenstaande richtlijnen geactiveerd.

<u>Warme gronden</u>
Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) worden deze verantwoord onder materiele vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.
In de bepaling of er bij deze 'warme gronden' sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie / het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;
- het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;

- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.
Deelnemingen worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs.
Leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Vlottende activa

Voorraden onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief
grondexploitatie-begroting. Vanaf dat moment wordt de
grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden
geactiveerd.
De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord of wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.
Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op de netto contante waarde..

Vorderingen en overlopende activa

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald. Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de gemaakte voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als nog te verrekenen posten opgenomen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. De kosten moeten passen binnen de kostensoortlijst Wro/BRo; én
2. De kosten mogelijk maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan; na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; én

3. Er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst.

Liquide middelen en overlopende posten
De liquide middelen en overlopende posten worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen
In het Besluit Begroting en Verantwoording worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Onderscheid tussen reserves en voorzieningen
In het Besluit Begroting en Verantwoording is een onderscheid gemaakt tussen reserves en voorzieningen. De reserves worden weer onderscheiden in algemene reserve en bestemmingsreserves.

Algemene reserve: alle reserves, niet zijnde een bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve: een reserve waaraan het bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Voorziening: een voorziening is een deel van het vermogen dat afgezonderd is wegens

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs ingeschat kunnen worden;
- op de balansdatum bestaande risico's m.b.t. bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs ingeschat kan worden;
- kosten die in een volgend jaar zullen worden gemaakt mits het maken van de kosten zijn oorsprong mede vindt in het (lopende) jaar of in een voorafgaand jaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal jaren.

Van een voorziening is dus sprake als het gaat om te kwantificeren financiële verplichtingen of risico's. Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie ultimo balansdatum verslagjaar geen negatieve stand hebben.
Elke voorziening moet de omvang hebben van de betreffende verplichting of het betreffende risico. Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden, zoals bijvoorbeeld wachtgeld- en belastingverplichtingen, pensioenverplichtingen, garantieverplichtingen en dergelijke. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals bijvoorbeeld groot onderhoud. Indien de financiële verplichtingen of risico's niet te kwantificeren zijn dan dienen deze zaken vermeld te worden in de risicoparagraaf. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Pensioenen en andere lange termijn-personeelsbeloningen
Het pensioenfonds waarbij de gemeente Teylingen is aangesloten (ABP) geeft aan dat zij geen

waardering conform Richtlijn voor de Jaarrekening 271 kan maken, aangezien zij geen betrouwbare en consistente splitsing kan maken van de fondsbeleggingen en pensioenverplichtingen tegenover deelnemers, ex-deelnemers en slapers van de diverse bij het fonds aangesloten werkgevers. De gemeente heeft bij eventuele tekorten in het pensioenfonds geen verplichting tot aanvullende bijdragen anders dan toekomstige premieverhogingen.

Gebruik van schattingen
Bij het opstellen van de jaarrekening dient het bestuur, in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die mede bepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen afwijken van deze schattingen.

Rentetoerekening aan reserves en voorzieningen
Aan reserves en voorzieningen wordt geen rente toegerekend.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met betaalde aflossingen. Vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.4 Toelichting op de balans

ACTIVA

Immateriële en Materiële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn vaste activa die niet tastbaar zijn.
De materiële vaste activa zijn als volgt onderverdeeld:

- Gronden en terreinen: alle terreinen en gronden in gebruik gegeven of verhuurd aan anderen;
- Woonruimten: alle huizen in gebruik gegeven en in gebruik genomen als dienstwoning;
- Bedrijfsgebouwen: gemeentehuis, brandweerkazerne, scholen e.d.;
- Grondbouwkundige werken: drainage, keerwanden, overstorten e.d.;
- Waterbouwkundige werken: sloten, bruggen, beschoeiingen, rioleringen, duikers, gemalen e.d.;
- Wegbouwkundige werken: straten, pleinen, verlichting, straatmeubilair, groenvoorzieningen e.d.;
- Vervoermiddelen: auto's;
- Machines, apparaten en installaties: machines, computers e.d.;

Deze indeling is gebaseerd op het BBV. De kolommen worden alleen getoond als er daadwerkelijk ook bedragen in voorkomen.

Vaste activa

De vaste activa worden onderscheiden in:
A Immateriële vaste activa
De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Des-investeringen	Bijdragen van derden	afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Immateriële vaste activa							
Kosten onderzoek en ontwikkeling	5	54		45		2	6
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	10-25	361				38	323
TOTAAL		414	-	45	-	41	329

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- Kosten onderzoek en ontwikkeling
  De Planstudiefase HOV Teylingen is vanaf dit jaar verantwoord onder Grond-, weg- en waterbouwkundige werken maatschappelijk nut waardoor de boekwaarde van € 45.000 gedesinvesteerd is. De kosten onderzoek en ontwikkeling betreffen nu enkel de onderzoekskosten verbouwing Raadzaal Voorhout.
- Bijdrage aan activa in eigendom van derden
  In 2024 is er € 38.000 afgeschreven. Verder hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

B. Materiële vaste activa met een economisch nut: gronden en terreinen, gebouwen, weg- en waterbouwkundige werken, vervoermiddelen en machines etc. en overige investeringen.
De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Des-investeringen	Bijdragen van derden	afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Materiële vaste activa economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	5-40	31.448	1.983		2	1.336	32.094
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10-50	14.053	3.764			876	16.941
Gronden en terreinen	-	12.129	7	1.949			10.186
Machines, apparaten en installaties	5-25	2.033	251			170	2.115
Overig	10-40	2.067	168			113	2.122
Vervoermiddelen	6-20	19				19	-
TOTAAL		61.749	6.173	1.949	2	2.513	63.459

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- Bedrijfsgebouwen
  In 2024 zijn er investeringen gedaan voor €1.496.176 voor de nieuwbouw van Kindcentrum het Sterrenwerk te Sassenheim. Verder is er een investering gedaan van €348.686 voor de uitbreiding van de Emmaüsschool te Voorhout.
- Grond, weg- en waterbouwkundige werken
  In 2024 zijn er investeringen gedaan voor € 1.176.000 voor de herinrichting van Sport-en recreatiepark Elsgeest te Voorhout. Verder is er voor in totaal € 1.800.000 geïnvesteerd in de inrichting en vervanging van de onderlaag en toplaag van R.K.V.V. Teylingen te Sassenheim.
  In 2024 is er voor € 206.000 geïnvesteerd in vervanging kunstgrasveld KV TOP en voor € 250.000 geïnvesteerd in de vervanging van de toplaag van de tennisbanen van Sportpark Overbos.
- Gronden en terreinen
  Er is een bedrag van € 1.948.946 ingebracht in de grondexploitatie voor Langeveld.
- Machines, apparaten en installaties
  In 2024 is voor een beheersplan van de openbare verlichting een bedrag van € 205.744 geïnvesteerd. Tevens is er voor een bedrag van € 45.000 geïnvesteerd in een beleidsplan afval.
- Overige
  In 2024 is er met name geïnvesteerd voor een bedrag van € 93.000 voor de herinrichting van het sportpark Elsgeest. Daarnaast is er meubilair voor de Andreaschool voor een bedrag van € 51.000 aangeschaft.
- Vervoermiddelen
  In 2024 zijn er geen investeringen geweest in vervoermiddelen.

C. Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut: Grond weg- en waterbouwkundige werken.

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Des-investeringen	Bijdragen van derden	afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Materiële vaste activa maatschappelijk nut							
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	10-40	21.075	2.788		1.202	1.131	21.530
TOTAAL		21.075	2.788	-	1.202	1.131	21.530

In 2024 is er:

- € 145.135 geïnvesteerd in uitvoering Noordelijke Randweg, en € 29.609 voor project Noordelijke Randweg,
- € 421.780 overgeboekt vanuit immateriële vaste activa voor de Planstudiefase HOV Teylingen.
- € 178.200 geïnvesteerd in HOV Sassenheim,
- € 106.000 geïnvesteerd in uitbreiding fietsenstalling station Sassenheim, er is
- € 14.823 aan subsidie ontvangen(Prov. ZH)
- € 183.430 geïnvesteerd in vervanging bruggen,
- € 60.820 geïnvesteerd in walbeschoeiing,
- € 469.225 geïnvesteerd in vervanging groen en bomen,
- € 49.429 geïnvesteerd in Centrumvisie
- € 47.137 geïnvesteerd in VRI Paddoxlaan Warmond
- € 42.893 geïnvesteerd in Mobiliteit
- € 91.850 geïnvesteerd in overige projecten,

D. Materiële vaste activa met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven.

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Des-investeringen	Bijdragen van derden	afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Materiële vaste activa economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6-60	9.841	24			373	9.493
Gronden en terreinen	-	391	-			-	391
Machines, apparaten en installaties	10-50	1.607	310			112	1.805
TOTAAL		11.839	334	-	-	484	11.688

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- Grond-weg-en waterbouwkundige werken
  In 2024 zijn er investeringen gedaan voor €23.972 voor de aanleg van VRI kruispunt Rijksstraatweg te Sassenheim.
- Machines, apparaten en installaties
  In 2024 is er een bedrag van €310.058 geïnvesteerd in ondergrondse containers.

E. Financiële vaste activa:

Dit betreft aandelen, deelnemingen en verstrekte langlopende leningen.
Bij aandelen en deelnemingen gaat het niet om maximale winst doch om instandhouding van instanties of bedrijven die nut opleveren voor de gemeente zoals nutsbedrijven en de Bank Nederlandse Gemeenten.
Het totaalbedrag op de eindbalans bedraagt € 13.232.000. Dit bedrag is als volgt te specificeren:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Verstrekte leningen	Aflossing	Overige	Boekwaarde 31-12-2024
Financiële vaste activa					
Kapitaalverstrekkingen aan:					
Deelnemingen	277	-	-	-	277
Leningen aan:					
Overige verbonden partijen	3.492	-	-	-	3.492
Woningbouwcorporaties	781	-	72	-	709
Overige langlopende leningen	8.690	1.897	830	1.004	8.753
TOTAAL	13.241	1.897	902	1.004	13.232

Kapitaalverstrekkingen: Deelnemingen
In 2024 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.
De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Aantal aandelen	Boekwaarde 1-1-2024	Aantal aandelen	Boekwaarde 31-12-2024
Deelnemingen				
Kapitaalinbreng GOM		65		65
Aandelen Alliander		67		67
Aandelen Bouwfonds		3		3
Deelname kapitaal B.N.G.		142		142
TOTAAL		277		277

Leningen aan overige verbonden partijen:
De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2023	Verstrekte leningen	Aflossing	Overig	Boekwaarde 31-12-2024
Overige verbonden partijen					
Aandeelhouderslening Aliander	3.492	-	-	-	3.492
TOTAAL	3.492	-	-	-	3.492

Leningen aan woningbouwcorporaties
De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Verstrekte leningen	Aflossing	Overige	Boekwaarde 31-12-2024
Woningbouwcorporaties					
Lening U/G Woonstichting STEK	16	-	2	-	14
Lening U/G Woonstichting Vooruitgang	765	-	70	-	695
TOTAAL	781	-	72	-	709

Overige langlopende geldleningen u/g
De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Verstrekte leningen	Aflossing	Overige	Boekwaarde 31-12-2024
Overige langlopende leningen					
Diverse:					
Lening St. Begraafplaats Voorhout	312	-	18	-	294
Stichting H& H voorhout lening 2	4	-	4	-	-
Stichting H& H voorhout lening 4	28	-	3	-	25
Lening Scouting Boerhaavegroep	149	-	10	-	139
Stichting Molen van Sassenheim	23	-	-	-	23
Stichting Elsgeest	124	-	7	-	117
SVN:					
Rekening-courant	3.046			1.004	2.042
SVN Startersleningen	3.049	1.314	518		3.845
Duurzaamheidsleningen	1.955	583	270		2.268
TOTAAL	8.690	1.897	830	1.004	8.753

Overige langlopende geldleningen u/g
In 2024 is in totaal voor € 1.314.000 aan nieuwe startersleningen en voor € 583.000 aan duurzaamheidsleningen verstrekt via de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Eveneens is een bedrag van € 518.000, respectievelijk € 270.000 afgelost.
De overige aflossingen ad € 42.000 betreffen leningen aan diverse maatschappelijke instellingen en verenigingen.

Vlottende activa

Voorraden
De voorraden hebben betrekking op de bouwgronden in exploitatie.
Onderstaand staat de financiële ontwikkeling van de voorraad bouwgronden. Voor gedetailleerdere informatie wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Voorraad m2 uitgeefbaar	Boekwaarde 1-1-2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Winstneming	Boekwaarde 31-12-2024
In exploitatie genomen gronden						
Bloementuin	7.619	-748	24	-	10	-734
Nieuw Boekhorst	16.568	3.882	38	87	-	3.833
Langeveld	9.400		2.209	-	-	2.209
TOTAAL		3.134	2.271	87	10	5.308
Voorziening Grondexploitatie						609
						4.699

Omschrijving	Boekwaarde Per m2	Boekwaarde 31-12-2024	Nog te realiseren kosten	Nog te reasliseren opbrengsten	Verwacht resultaat
In exploitatie genomen gronden					
Bloementuin	-96,33	-734	640	33	-127
Nieuw Boekhorst	231,35	3.833	6.723	11.908	-1.352
Langeveld	235,00	2.209	6.089	7.689	609
TOTAAL		5.308	13.452	19.630	-870

De projecten die vallen onder bouwgrond in exploitatie in 2024 zijn Bloementuin, Nieuw Boekhorst en Langeveld.
Zowel de Bloementuin als Nieuw Boekhorst zijn te kwalificeren als een gemengde activiteit. Naast een bouwgrond in exploitatie-activiteit wordt ook een faciliterende activiteit met exploitatieplan onderkend. Het faciliterend deel betreft te verhalen kosten op ontwikkelaars, gebaseerd op het exploitatieplan en wordt als een vordering binnen het project vastgelegd.

Langeveld is op 27 juli 2024 door de raad vastgesteld als gemeentelijke grondexploitatie. Voor de grondexploitatie Langeveld wordt een eindwaarde verwacht van € 609.000 negatief. Hiervoor is in 2024 een verliesvoorziening getroffen.

Uitzettingen met rente typische looptijd korter dan één jaar

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar		31-12-2024	31-12-2023
a.	Vorderingen op openbare lichamen	10.690	10.472
e.	Rekening-courantverhouding met het Rijk	24.706	23.676
h.	Overige vorderingen	177	223
		35.572	34.371

Toelichting:

a. De vorderingen op openbare lichamen hebben betrekking op de nog te ontvangen algemene uitkering, Belasting debiteuren en te ontvangen BTW uit het BTW compensatiefonds.

e. De rekening- courantverhouding met het Rijk betreft de gelden die in de Schatkist zijn gestort. In 2013 is het wetsvoorstel verplicht schatkistbankieren in werking getreden. Gemeenten, provincies en waterschappen moeten vanaf 16 december 2013 het overgrote deel van hun overtollige liquide middelen en beleggingen onderbrengen bij het Ministerie van Financiën. Deze maatregel levert een significante bijdrage aan de EMU schuldverlaging en vermindert daarnaast het financieel risico voor decentrale overheden

h. De openstaande vorderingen worden regelmatig nagelopen en periodiek worden de nodige maatregelen getroffen om invordering te bereiken. In 2024 is er een voorziening dubieuze debiteuren gevormd.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000) TEYLINGEN					
		Verslagjaar	2024		
(1)	**Drempelbedrag**	**1.947**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**381**	**441**	**381**	**318**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.565	1.505	1.565	1.629
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	97.330			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	97.330			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000 **Vanaf 1 juli 2021** (1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1.947			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	34.714	40.166	35.086	29.253
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	381	441	381	318

Overlopende activa

De naar 2025 overlopende activa ad € 4.999.000 betreffen voornamelijk nog te ontvangen of vooruitbetaalde bedragen, waarvoor ten tijde van de opstelling van de jaarrekening nog geen beschikking of factuur was ontvangen of verzonden.

Bedragen € x 1.000

Overlopende activa		31-12-2024	31-12-2023
a.	Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van:		
	Het Rijk	221	215
	Overige Nederlandse overheidslichamen	1.839	6.095
b.	Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	3.804	3.612
		5.864	9.922

Overlopende activa artikel 40a 1a BBV

Bedragen € x 1.000

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.	Beginsaldo 1-1-2024	Toevoegingen 2024	Ontvangen 2024	Eindsaldo 31-12-2024
SPUK Tijdelijke onderwijsuitkering ontheemden	18		18	-
SISA A16 bek.reg.opv.onth.Oekraine: Normkosten GOO/POO/Parklaan	177		177	-
SISA H4 Spuk Stim.Sport realisatie 2023 naar 2024	19		19	-
SISA B2 SPUK restant 2024 naar 2025		46		46
SISA G10 terugvordering subsidie 2024		55		55
SISA D23 naar 2025		120		120
Subtotaal het Rijk	**215**	**221**	**215**	**221**
SISA H21 SPUK cliëntondersteuning: inkomensoverdr. Hillegom en Lisse	34		34	-
Provincie Zuid Holland 2022-2023 restant subs. 20% MKB deal	40			40
Provincie Zuid Holland: Bijdrage project Overbosch	21			21
Holland Rijnland: proj. Ovk Randweg Teylingen	6.000		6.000	-
SISA D8 OAB kstn jaarlijkse dienstverlening		7		7
Provincie ZH subsidie O.V. fietspad Sassenheim		60		60
Provincie ZH subsidie O.V. fietspad Sassenheim		30		30
Afrekening ISD nav conceptjaarcijfers 2024		958		958
Eindafrekening NTO HLTsamen 2024		259		259
SOZ afrekening 2024		97		97
SISA G4 TOZO boeking 2024		110		110
NTO afrek. Noodopv. Vluchtel. 2024		128		128
NTO HLTsamen Afr HLT 2024 nw taken		57		57
NTO HLTsamen afrek.HLT - Plustaken		72		72
Subtotaal overige Nederlandse overheidslichamen	**6.095**	**1.778**	**6.034**	**1.839**
TOTAAL	6.310	1.999	6.249	2.060

Toelichting bij overzicht artikel 40a 1a BBV:

In het overzicht wordt per uitkering met een specifiek bestedingsdoel het verloop gedurende het jaar van de nog te ontvangen voorschotbedragen vermeld. Het bedrag bij de toevoegingen betreft het gedeelte van de ontvangst waarvoor geen betaling is ontvangen gedurende het jaar. De ontvangsten betreft het gedeelte van het beginsaldo waarvoor een betaling is ontvangen gedurende het jaar. Voor een detailoverzicht van alle ontvangsten en uitgaven wordt verwezen naar de SISA bijlage.

Bedragen € x 1.000

Overige nto en vooruitbet.	31-12-2024	31-12-2023
nog te ontvangen/vooruitbetaalde bedragen	835	1.281
facilitaire projecten	2.967	2.331
Pin ontvangsten	2	1
	3.804	3.612

Liquide middelen

Per 31 december 2024 bedroegen de banksaldi als volgt:

Liquide middelen (kas- en banksaldi)	31-12-2024	31-12-2023
BNG NL04BNGH028.51.20.530 (hoofdrekening)	216	227
BNG NL73BNGH028.51.20.549 (gem. belastingen)	63	56
BNG NL51BNGH028.51.20.557 (Publieksservice)	-	30
Kassen domein Publieksservice	6	6
Kas Financiën leefgeld Oekrainers	-	1
	285	320

PASSIVA

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Stortingen	Onttrekkingen	Vermindering door afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Algemene reserve	45.740	3.528	26.270	-	22.998
Subtotaal Algemene reserves	**45.740**	**3.528**	**26.270**	**-**	**22.998**
Reserve bodemsanering	627	-	-	-	627
Reserve sociale woningbouw	742	-	-	-	742
Reserve startersleningen (nog te storten)	33	-	94	-	-61
Reserve startersleningen (SVn)	5.559	94	-	-	5.653
Reserve duurzaamheidsleningen (nog te storten)	7	-	10	-	-3
Reserve duurzaamheidsleningen (SVn)	2.491	10	-	-	2.501
Reserve grondexploitatie	13	-	-	-	13
Reserve investeringsstrategie Holland Rijnland	384	126	484	-	26
Reserve kunst in de buitenruimte	135	-	-	-	135
Reserve IZA-gelden	48	-	-	-	48
Reserve openbare verlichting	200	-	-	-	200
Dekkingsreserve nieuwbouw gemeentehuis Sassenheim	1.186	-	-	148	1.038
Dekkingsreserve park Rusthoff	533	-	-	59	474
Dekkingsreserve sportcomplex Rode Molenpolder	2.105	-	-	175	1.930
Dekkingsreserve Sportcomplex Vijfmeiweg	308	-	-	20	288
Dekkingsreserve sportcomplex Wasbeek, korfbal	662	-	-	44	618
Dekkingsres. sport- en recreatiecomplex Wasbeek	214	-	-	26	188
Dekkingsreserve sporthal Voorhout	176	-	-	9	167
Dekkingsreserve sporthal De Korf	1.153	-	-	33	1.120
Dekkingsreserve jongerencentrum Voorhout	762	-	-	35	727
Dekkingsreserve jongerencentrum Sassenheim	418	-	-	26	392
Dekkingsreserve sociaal cultureel centrum 't Onderdak	1.608	-	-	100	1.508
Dekkingsreserve Scojesa	98	-	-	6	92
Dekkingsreserve Tjarda	98	-	-	6	92
Dekkingsreserve brandweergarage Warmond	478	-	-	24	454
Dekkingsreserve kinderboerderij Klaprooshof	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve saldo Ondernemersfonds	-	-	-	-	-
Dekkingsreserve uitvoeringsplannen Centrumvisie	11.597	-	-	-	11.597
Dekkingsreserve Verlichting Spoorpad	88	-	-	3	85
Dekkingsreserve Noordelijke Randweg	4.750	-	-183	433	4.500
Reserve maatschappelijke zorg	886	140	-	-	1.026
Dekkingsreserve Nieuw Boekhorst	-	18.000	-	-	18.000
Dekkingsreserve ontwikkeling sportpark Roodemolen	-	2.260	-	-	2.260
Reserve woonfonds	-	4.036	-	-	4.036
Subtotaal Bestemmingsreserves	**37.359**	**24.666**	**405**	**1.147**	**60.473**
Resultaat boekjaar	**3.201**	**2.326**	**3.201**	**-**	**2.326**
TOTAAL	86.300	30.520	29.876	1.147	85.797

Algemene reserve:

De Algemene Reserve is bestemd voor de egalisatie van positieve en negatieve exploitatiesaldi. De algemene Reserve is "vrij besteedbaar" om risico's af te dekken.

Bestemmingsreserves:

Reserve Bodemsanering

Deze reserve is bestemd voor de dekking van het gemeentelijke aandeel in de kosten van bodemsanering.

Reserve sociale woningbouw

In de 1e voortgangsrapportage 2016 is besloten om een reserve Sociale Woningbouw te vormen. De reserve wordt gevoed met inkomsten sociale woningbouw uit de anterieure overeenkomsten die tussen gemeenten en projectontwikkelaars en andere grondeigenaren worden gesloten. Deze gelden worden ingezet om elders in de gemeente sociale woningbouw te realiseren. Over de reserve wordt beschikt na toestemming van de Raad.

Reserve Startersleningen (nog te storten)
Deze reserve betreft het saldo dat nog niet is gestort in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting voor startersleningen. De Raad heeft besloten om dit kapitaal vrij te maken voor dit doel.

Reserve Startersleningen (SVn)
De Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten beheert het Gemeentelijk revolving fund voor startersleningen. Vanuit deze stichting worden startersleningen verstrekt met een maximum van € 50.000 aan de inwoners van Teylingen. Elke starterslening wordt afgelost, zodat de gemeente uit de terug te ontvangen aflossing en rente weer nieuwe startersleningen kan verstrekken.

Reserve Duurzaamheidsleningen (nog te storten)
In de reserve duurzaamheidsleningen (nog te storten) worden de bedragen gestort waartoe de Raad heeft besloten om vrij te maken voor duurzaamheidsleningen bij de SVn.

Reserve Duurzaamheidsleningen (SVn)
Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten beheert het gemeentelijk revolving fund voor duurzaamheidsleningen.

Reserve grondexploitatie
Deze reserve wordt gevoed uit de winsten op grondexploitaties en is bedoeld om verliezen uit andere complexen op te vangen.

Reserve Investeringsstrategie Holland Rijnland
Deze reserve is gevormd om aan de financiële verplichting van de investeringsstrategie Holland Rijnland te voldoen. De reserve moet worden gevoed door opbrengsten uit incidentele verkopen van gemeentelijke eigendommen en grondexploitaties. In de paragraaf grondbeleid is meer informatie opgenomen over de toereikendheid van de reserve.

Reserve kunst in de buitenruimte
Op 30 juni 2016 heeft de Gemeenteraad het raadsvoorstel ‘kunst in de buitenruimte’ aangenomen. Op het moment dat een kunstwerk wordt aangeschaft (richtbedrag € 80.000,-) wordt dit ten laste van deze reserve gebracht.

Reserve IZA gelden
Als gevolg van de liquidatie van de voormalige gemeenschappelijke regeling IZA (ziektekostenverzekering) heeft de gemeente Teylingen € 300.000 ontvangen. Met dit bedrag is de reserve IZA gevormd. In overleg met vertegenwoordigers van het personeel is besloten het bedrag gedurende zes jaar te besteden aan gezondheidsbeleid om daarmee duurzame inzetbaarheid van medewerkers te bewerkstelligen. In 2024 zijn hier in HLT verband geen uitgaven aan gedaan.

Reserve Openbare verlichting
Deze reserve is gevormd voor het vervangen van de openbare verlichting door ledverlichting.

Dekkingsreserve Nieuw Boekhorst
Op 21 mei 2024 heeft de Gemeenteraad het raadvoorstel 'Onderwijs- en sportvoorzieningen Nieuw Boekhorst' aangenomen waarin een dekkingsreserve wordt gevormd voor de afschrijvingskosten van de school en sportvoorziening in Nieuw Boekhorst.

Dekkingsreserve ontwikkeling sportpark Roodemolen
Op 19 maart 2024 heeft de Gemeenteraad het raadvoorstel 'herinrichting sportpark de Roodemolen aangenomen, waarbij een krediet beschikbaar is gesteld voor het realiseren van de herinrichting

van sportpark de Roodemolen. De afschrijvingslasten van dit krediet zullen ten lasten van de dekkingsreserve ontwikkeling sportpark Roodemolen komen.
Reserve Woonfonds Teylingen
Op 26 september 2024 heeft de Gemeenteraad het raadsvoorstel 'woonfonds Teylingen' aangenomen. Door dit fonds in te stellen voor de realisatie van het middensegment wordt gestreefd naar het vergroten van de toegankelijkheid en betaalbaarheid van woningen in het middensegment.

Dekkingsreserves
De standen van de diverse dekkingsreserves zijn gekoppeld aan de boekwaarde van de investeringen die in het verleden zijn gedaan. De verminderingen zijn gekoppeld aan de afschrijvingen van het materieel vast actief.

Voorzieningen

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Stortingen	aanwending	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2024
Voorziening groot onderhoud gem. gebouwen (totaal)	3.173	450	453	-	3.170
Voorziening groot onderhoud wegen	-	-	-	-	-
Voorziening groot onderhoud waterwegen	-	151	57	-	94
Voorziening Onderhoud tunnels/viaducten/bruggen	572	272	28	-	816
Voorziening Beschoeiingen	-	30	11	-	19
Subtotaal Egalisatievoozieningen	**3.745**	**903**	**550**	**-**	**4.099**
Voorziening vervangingsinvesteringen riolering	5.299	900	83	-	6.116
Voorziening egalisatie rioolheffing	176	129	-	-	305
Voorziening parkeerfonds	42			-	42
Subtotaal Van derden verkregen midd. die specifiek besteed moeten worden	**5.517**	**1.029**	**83**	**-**	**6.463**
Voorziening pensioenfonds (ex-)wethouders	2.659	682	147	-	3.194
Voorziening verliezen facilitaire projecten	197	59	-	-	256
Voorziening Hooghkamer Groen Nazorg	364	-	233	-	131
Subtotaal Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, risico`s	**3.220**	**741**	**147**	**-**	**3.581**
TOTAAL	12.482	2.673	780	-	14.143

Egalisatievoorzieningen

Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen
Op basis van een meerjarenonderhoudsplanning wordt jaarlijks een gemiddeld bedrag in deze voorziening gestopt en wordt er onderhoud gepleegd. Er wordt uitgegaan van de norm 'efficiënt doelmatige instandhouding'. Voor gebouwen die op de nominatie staan te worden afgestoten, wordt uitgegaan van de norm 'functionele instandhouding'.

Voorziening onderhoud waterwegen
De voorziening onderhoud waterwegen is ingesteld vanuit het programma Water en Klimaatadaptatie. Deze is door de raad ingesteld vanaf 2024. Om het jaar worden er bagger werkzaamheden uitgevoerd in de gemeente. Het doel van deze voorziening is het kunnen bekostigen van deze onderhoudswerkzaamheden, daarbij wordt vanuit de exploitatie een jaarlijkse storting gedaan in deze voorziening.

Voorziening onderhoud tunnels/viaducten/bruggen
Op 6 juni 2019 heeft de Raad besloten om een voorziening civiele kunstwerken (tunnels/viaducten/bruggen) in te stellen op basis van het beheerbeleidsplan civiele kunstwerken 2019-2023. In het vernieuwde beheerbeleidsplan 2024 - 2028 is het gebruik van de voorziening nog steeds van toepassing. De werkzaamheden zijn bedoeld om de bestaande kunstwerken te herstellen en te zorgen voor een 'levensdurende verlenging'. De hoogte van het onderhoud kan per jaar verschillen. Vanuit de exploitatie wordt een jaarlijkse storting gedaan in deze voorziening.

Voorziening Beschoeiingen
De voorziening beschoeiing is ingesteld vanuit het programma Water en Klimaatadaptatie. Deze is door de raad ingesteld vanaf 2024. De werkzaamheden zijn bedoeld om de bestaande beschoeiing te herstellen en te zorgen voor een 'levensdurende verlenging'. De hoogte van het onderhoud kan per jaar verschillen. Vanuit de exploitatie wordt een jaarlijkse storting gedaan in deze voorziening.

Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

Voorziening vervangingsinvesteringen Riolering
Toevoeging vindt ten laste van de exploitatie plaats op basis van een meerjarenonderhoudsplanning (GRP). In de Raad van 13 juni 2022 is een nieuw plan vastgesteld voor de periode 2022-2026.

Voorziening Parkeerfonds
In het Parkeerfonds worden de bijdragen gestort van ondernemers, die verplicht zijn bij uitbreiding van hun onderneming een financiële bijdrage in te leveren aan parkeerfaciliteiten. De gemeente is verplicht voor de nieuw aan te leggen parkeerplaatsen zorg te dragen.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Pensioenfonds ex-wethouders
Deze voorziening is ingesteld om de lasten van gepensioneerde wethouders te kunnen betalen. Toevoeging vindt plaats aan de hand van het salaris zolang de wethouders nog in dienst zijn. De toevoeging aan de voorziening wordt berekend op basis van het op de pensioendatum noodzakelijke doelvermogen. Onttrekking vindt plaats als de ex-wethouders recht op de uitkering krijgen of als deze hun premie naar een pensioenfonds willen overhevelen.

Voorziening Hooghkamer Groen Nazorg
Er is in 2023 een voorziening Hooghkamer Groen Nazorg gevormd. Deze voorziening is voor de aanplant van groen, straatwerk en de speeltuin. Deze werkzaamheden zijn grotendeels in 2024 uitgevoerd.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

Deze schulden bestaan uit langlopende leningen van banken.

Bedragen € x 1.000

Vaste schulden	Beginsaldo 1-1-2024	aflossing 2024	rente 2024	Eindsaldo 31-12-2024
b. Onderhandse leningen van:				
1. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	44.529	2.396	352	42.133
d. Waarborgsommen	32	-	-	32
	44.561	2.396	352	42.165

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Bedragen € x 1.000

Netto vlottende schulden		31-12-2024	31-12-2023
d.	Overige vlottende schulden	2.318	6.198
		2.318	6.198

Specificatie en toelichting van d:

Bedragen € x 1.000

d. Overige vlottende schulden	31-12-2024	31-12-2023
Crediteuren	2.177	4.486
Te betalen BTW-fiscus (ondernemersprestaties)	59	1.089
Netto salarissen en spaarloon	1	1
Loonheffing inhoudingen en afdrachten	68	52
ABP inhoudingen en afdrachten	11	8
Personeelsvereniging inhoudingen en afdrachten	0	0
Kortlopende waarborgsommen	3	3
Negatieve debiteuren	-	559
	2.319	6.199

De vlottende schulden betreft voornamelijk €2.177.000 aan openstaande facturen per 31-12-2024. Medio maart 2025 zijn de meeste facturen betaald.

Overlopende passiva

Bedragen € x 1.000

Overlopende passiva		31-12-2024	31-12-2023
a.	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	3.835	2.856
b.	Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren van:		
	Het Rijk	4.325	2.599
	Overige Nederlandse overheidslichamen	4.057	1.024
c.	Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen.	19	44
		12.235	6.524

a. De verplichtingen hebben betrekking op goederen en diensten die in 2024 zijn ontvangen of afgenomen waar nog geen factuur voor ontvangen is in 2024.

b. Specificatie:

Overlopende passiva artikel 49b BBV

Bedragen € x 1.000

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	Beginsaldo 1-1-2024	Ontvangen 2024	Vrijgevallen 2024	Eindsaldo 31-12-2024
SISA SPUK Stimulering Verkeersmaatregelen 2020-2021	101			101
SISA SPUK Project Teydelijk 2020-2022	273			273
SISA SPUK D22 educatie ontheemde peuters	45			45
SISA M16 Min. J&V		191		191
SISA B2 SPUK KOT restant geld 2021	9		9	-
SISA J55 energiearmoede J55 restant 2022 en 2023	392	5		397
SISA J94 Lokale Aanpak Isolatie LAI-03537991	603		603	-
SISA D14 SPUK NPO restant 2023	10		10	-
SISA D14 NPO gelden restant 2024 naar 2025		9		9
SISA D23 naar 2025		120		120
SISA K28 CDOKE	425		192	233
SISA G4 SPUK TOZO 2023	34		17	17
SISA G4 TOZO restant bedrijfskap 2023	115	-17	106	-8
SISA G4 2024 afrek ISD nav conceptjaarcijfers		4		4
SISA G10 SPUK Inburgering restant 2023	411		396	15
SISA G10 van 2024 naar 2025		789		789
SISA G10 2023 terugbetalen aan het Rijk		151		151
SISA G12 SPUK kwijtschelding schulden	4			4
SISA G13 Onderwijsroute 2023	52			52
SISA G13 2023 terugbetalen aan het Rijk		25		25
SISA H21 Meedenkersnetwerk restant naar 2025		24		24
SISA H21 SPUK Cliëntenondersteuning 2022	25		25	-
SISA H30 GALA Brede SPUKregeling 2023	100		100	-
SPUK Sport		113		113
SISA J94 RVO subsidie isolatie woningen		1.540		1.540
SISA G4 SPUK TOZO 2024		109		109
Restant SISA H30 sport		64		64
Restant H30 welzijn		18		18
Restant SISA H30 volksg		39		39
Subtotaal het Rijk	**2.599**	**3.185**	**1.459**	**4.325**
Programma Dak en thuislozen	13		13	-
Gem.Leiden Ethostelling naar 2024	28		28	-
Inkomsten HLTKN Leiden te verrekenen in 2024	25		25	-
Beschermd wonen, aanvulling overhead Proj.regisseur/on	22		22	-
Afrek. BW en MZ HLTKN overdr.gemeentes	635		635	-
Subsidie A. Verkleijstr. deel 1 PZH-2022-811836001	100			100
Subsidie A.Verkleijstr. Deel 2 PZH-2022-811836001	100			100
Subsidie Hortusplein Deel 1 PZH-2023-830296456	100			100
Subsidie Hortusplein Deel 2 PZH-2023-830296457	-	100		100
Subsidie RIW Deel1 PZH-2024/00653_010	-	3		3
Subsidie Nieuw Boekhorst PZH-2024/00496_006	-	200		200
Bel.deb. Aan gem.Noordwijk en Lisse	-	79		79
Gem.Leiden Ethostelling naar 2025		28		28
Afrek. Maatschappelijke zorg 2024		48		48
Prov.ZH inz. Subsidie HOV Sassenheim		3.164	101	3.063
Gem.Leiden inz.aanleg 10000 bomen		236		236
Subtotaal overige Nederlandse overheidslichamen	**1.024**	**3.858**	**825**	**4.057**
TOTAAL	3.623	7.043	2.284	8.382

Toelichting bij overzicht artikel 49b BBV:

In het overzicht wordt per uitkering met een specifiek bestedingsdoel het verloop gedurende het jaar van de ontvangen voorschotbedragen vermeld. Het ontvangen voorschotbedrag dat in het overzicht is opgenomen, is het gedeelte dat niet in dit boekjaar is besteed, maar wordt ingezet ter dekking van de lasten van volgende begrotingsjaren. De vrijgevallen bedragen of terugbetalingen, is het gedeelte dat is vrijgevallen of terugbetaald is gedurende het jaar. Voor een detailoverzicht van alle ontvangsten en uitgaven wordt verwezen naar de SISA bijlage.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Bedragen € x 1.000

Naam leverancier	Aard dienstverlening	Jaarlijkse contractwaarde	Restant verplichting	Looptijd contract t/m
Holland Rijnland	Regionale investeringsagenda	152	304	2027
Baker Tilly	Accountantscontrole	75	225	2029

Regionale Investeringsagenda

Wegens een overeenkomst met de Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland is de gemeente tot en met 2027 een jaarlijkse bijdrage verschuldigd van € 152.000.

Accountantscontrole

Baker Tilly is toe gewezen als accountant van de gemeente Teylingen vanaf 2025 voor een periode van 4 jaar met een optie om tweemaal te verlengen met een jaar. De jaarlijkse kosten bedragen € 75.000.

Waarborgen en garanties

	Restantbedrag geldlening per 01-01-2024		Bedrag nieuw gewaarborgde geldleningen 2024	Bedrag aflossingen 2024	Restantbedrag geldlening per 31-12-2024	
	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	Totaal	Totaal	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd
Direct gegarandeerde leningen	1.814	1.812		-115	1.699	1.668
Gemeente garantie	893	192		-674	219	82
Deelname Waarborgfonds Soc. Woningbouw	163.729	58.406		18.664	182.394	55.710
Totaal gewaarborgde geldleningen	166.436	60.410	0	17.875	184.312	57.460

Bij het opmaken van de balans is nog geen opgave ontvangen van de lening van de Rabobank van St.Exploitatie Sportpark de Roodemolenpolder.

De Greenport Ontwikkelings-Maatschappij beschikt over kredietfaciliteiten voor in totaal € 35.000.000. Deze worden gegarandeerd door de deelnemende gemeenten. Het aandeel van Teylingen bedraagt € 7.000.000 (20%).

Onzekerheid die voortvloeit uit de (mogelijk onjuiste) toepassing van het woonplaatsbeginsel bestedingen Jeugdhulp.
In deze jaarrekening zijn de werkelijke lasten met betrekking tot de jeugdhulp (uit hoofde van de Jeugdwet) opgenomen. Dit betreft grotendeels zorgkosten die door zorgaanbieders bij de gemeente in rekening zijn gebracht (via Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland). Volgens de Jeugdwet dient voor iedere jeugdige die zorg nodig heeft er één individuele gemeente verantwoordelijk te zijn voor het leveren van deze zorg. Om te bepalen welke gemeente dit is, is het zogeheten woonplaatsbeginsel van toepassing.
In verband hiermee bestaat er in de jaarrekening 2024 een onzekerheid ten aanzien van de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van verantwoorde gedeclareerde zorgkosten van zorgaanbieders. De jeugdzorginstellingen hebben tot vijf jaar na afronding van de behandeling het recht om declaraties in te dienen. De financiële omvang hiervan is naar verwachting beperkt.

Bovenstaande impliceert twee onzekerheden voor de jaarrekening 2024.
Enerzijds kan het zo zijn dat in de werkelijke lasten nu lasten zijn inbegrepen voor jeugdigen die in onze gemeente verblijven, maar waarvoor de gezagsdrager eigenlijk woonachtig is in een andere gemeente. In dat geval had eigenlijk nog een vordering op een andere gemeente in de jaarrekening 2024 moeten zijn verantwoord.
Anderzijds kan het zo zijn dat zorgaanbieders aan andere gemeenten kosten in rekening hebben gebracht voor jeugdigen die in die gemeente verblijven, maar waarvan de gezagsdrager woonachtig is in onze gemeente. In dat geval is het mogelijk dat deze gemeente(n) nog een factuur aan onze gemeente zullen versturen.

3.5 Toelichting op de programma's

In de financiële toelichting per programma worden afwijkingen tussen de begroting 2023 en de rekening 2023 toegelicht. Conform het BBV, artikel 21, treft u een overzicht met de belangrijkste verschillen aan.

1. Samenleven

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
1. Vitaliteit			
Sportaccommodaties	2.785	2.707	-78
Sportbeleid en activering	568	571	3
Volksgezondheid	3.155	3.166	11
1. Vitaliteit	**6.508**	**6.444**	**-64**
2. Talentontwikkeling			
Openbaar basisonderwijs	271	327	56
Onderwijshuisvesting	2.095	2.096	1
Media	945	957	12
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	559	406	-153
Musea	56	93	37
Cultureel erfgoed	261	172	-89
Samenkracht en burgerparticipatie	269	287	18
2. Talentontwikkeling	**4.456**	**4.338**	**-118**
3. Zorg voor elkaar			
Samenkracht en burgerparticipatie	1.525	1.514	-11
3. Zorg voor elkaar	**1.525**	**1.514**	**-11**
4. Werk en inkomen			
Inkomensregelingen	10.522	9.625	-897
Arbeidsparticipatie	676	620	-56
WSW en beschut werk	3.172	3.184	12
4. Werk en inkomen	**14.370**	**13.429**	**-941**
5. Opvoeden en opgroeien			
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.704	1.723	19
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.339	2.333	-6
Samenkracht en burgerparticipatie	708	697	-11
Maatwerkdienstverlening 18-	-694	0	694
Onderwijshuisvesting	7	7	0
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	3.287	3.174	-113
Jeugdhulp begeleiding	2.698	2.506	-192
Jeugdhulp behandeling	177	177	0
Jeugdhulp dagbesteding	1.916	1.895	-21
Jeugdhulp zonder verblijf overig	146	146	0

Pleegzorg	281	281	0
Gezinsgericht	220	220	0
Jeugdhulp met verblijf overig	1.497	1.497	0
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	37	37	0
Gesloten plaatsing	226	226	0
Jeugdbescherming	658	658	0
Jeugdreclassering	69	69	0
5. Opvoeden en opgroeien	**15.276**	**15.646**	**370**
6. Thuiswonen			
Maatschappelijke- en vrouwenopvang WMO	172	182	10
Beschermd wonen WMO	1.104	991	-113
6. Thuiswonen	**1.276**	**1.173**	**-103**
7. Hulp bij meedoen			
Samenkracht en burgerparticipatie	7.310	4.929	-2.381
Toegang en eerstelijnsvoorszieningen	1.447	1.671	224
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	693	664	-29
Hulp bij het huishouden WMO	2.860	2.811	-49
Begeleiding WMO	3.063	2.986	-77
Dagbesteding WMO	1.095	1.075	-20
Overige maatwerkarrangementen WMO	666	603	-63
7. Hulp bij meedoen	**17.134**	**14.739**	**-2.395**
Totaal lasten	**60.545**	**57.283**	**-3.262**

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
1. Vitaliteit			
Sportaccommodaties	-279	-286	-7
Volksgezondheid	-371	-454	-83
Sportbeleid en activering	-172	-134	38
1. Vitaliteit	**-822**	**-874**	**-52**
2. Talentontwikkeling			
Openbaar basisonderwijs	-2	0	2
Onderwijshuisvesting	-18	-41	-23
Media	-63	-71	-8
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-182	-219	-37
Musea	-188	-90	98
Samenkracht en burgerparticipatie	-55	-50	5

Cultureel erfgoed	-73	-47	26
2. Talentontwikkeling	**-581**	**-518**	**63**
3. Zorg voor elkaar			
Samenkracht en burgerparticipatie	-23	-4	19
3. Zorg voor elkaar	**-23**	**-4**	**19**
4. Werk en inkomen			
Arbeidsparticipatie	-13	-13	0
Inkomensregelingen	-7.541	-7.099	442
4. Werk en inkomen	**-7.554**	**-7.112**	**442**
5. Opvoeden en opgroeien			
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-392	-414	-22
Samenkracht en burgerparticipatie	-91	-59	32
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-3	0	3
Maatwerkdienstverlening 18-	-18	0	18
Jeugdhulp begeleiding	0	-33	-33
5. Opvoeden en opgroeien	**-504**	**-506**	**-2**
6. Thuiswonen			
Samenkracht en burgerparticipatie	0	4	4
Maatschappelijke- en vrouwenopvang WMO	-144	-225	-81
Beschermd wonen WMO	-828	-936	-108
6. Thuiswonen	**-972**	**-1.157**	**-185**
7. Hulp bij meedoen			
Samenkracht en burgerparticipatie	-3.195	-4.377	-1.182
Toegang en eerstelijnsvoorszieningen	0	-16	-16
7. Hulp bij meedoen	**-3.195**	**-4.393**	**-1.198**
Totaal baten	**-13.651**	**-14.564**	**-913**
Saldo voor resultaatbestemming	**46.893**	**42.721**	**-4.172**

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Toevoegingen reserves	20.044	20.430	386
Onttrekkingen reserves	-25.700	-21.775	3.925
Totaal reserves	**-5.656**	**-1.345**	**4.311**
Saldo na resultaatbestemming	**41.237**	**41.376**	**139**

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil		Toelichting	bedrag
	Voordeel	Nadeel		
1. Vitaliteit				
Sportaccommodaties	78		De toegangsdeur tot de Tulp is in 2023 uitgesteld en per abuis dubbel in de begroting 2024 terecht gekomen. Hierdoor is een voordeel ontstaan.	30
			De kosten voor het beheer van de sportvelden zijn lager uitgevallen dan verwacht.	29
			Kosten gasverbruik van de Slingerlandstraat 38 zijn lager uitgevallen dan beraamd.	15
			Overige verschillen.	4
			Subtotaal	78
Sportbeleid en activering		-3	Overige verschillen.	-3
Volksgezondheid		-11	Overige verschillen.	-11
1. Vitaliteit	**64**			**64**
2. Talentontwikkeling				
Openbaar basisonderwijs		-56	Er zijn meer vergoedingen aan bewegingsonderwijs betaald dan verwacht.	-56
Onderwijshuisvesting		-1	Overige verschillen.	-1
Media		-12	Overige verschillen.	-12
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	153		De kosten van elektriciteit zijn lager uitgevallen dan verwacht.	31
			Het budget voor het accommodatiebeleid is nog niet benut voor de actualisatie van de voorzieningennota. Het budget wordt overgeheveld naar 2025 en de nota wordt in 2025 geactualiseerd.	100
			Overige verschillen.	22
			Subtotaal	153
Musea		-37	De kosten van klein onderhoud waren hoger dan beraamd.	-30
			Overige verschillen.	-7
			Subtotaal	-37
Cultureel erfgoed	89		Wegens personeelstekort is het budget voor Erfgoed en monumenten dit jaar niet gebruikt. We verwachten het budget in 2025 te besteden. Daarnaast zijn er minder subsidies verstrekt dan verwacht.	97
			Overige verschillen.	-8
			Subtotaal	89
Samenkracht en burgerparticipatie		-18	Overige verschillen.	-18

2. Talentontwikkeling	**118**			**118**
3. Zorg voor elkaar				
Samenkracht en burgerparticipatie	11		Overige verschillen.	11
			Subtotaal	11
3. Zorg voor elkaar	**11**			**11**
4. Werk en inkomen				
Inkomensregelingen	897		De taakmutatie nieuw beleid inkomensvoorziening. Dit wordt uitgevoerd door de ISD en dat is voor dit deel opgenomen in de begroting bij de post energiearmoede. In de begroting van Teylingen is nog een extra bedrag opgenomen voor eventuele hogere kosten. Dit is niet het geval geweest.	241
			Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld inkomensregelingen lager uitgevallen dan begroot.	150
			Het Rijk heeft een de specifieke uitkering verleend voor de aanpak energiearmoede ten behoeve van energiebesparende maatregelen. In 2024 zijn hier beperkt uitgaven voor geweest, de regeling loopt tot 2025. De regeling is budgetneutraal.	397
			Voor de SEOT regeling is er eenmalig, in het begrotingsjaar 2024, een budget van € 150.000,00 ter beschikking gesteld uit de algemene reserve voor het ISD om de energietoeslag aan inwoners met een besteedbaar inkomen tussen de 130% en 150% van het bestaansminimum uit te keren. Echter had de ISD dit zelf ook in haar begrotingswijziging meegenomen en is dit dubbel in onze begroting gekomen.	150
			Verlening incidentele subsidies.	-25
			Voor de SPUK kinderopvang toeslagen affaire is er meer uitgegeven dan begroot. Hiervoor zijn ook meer baten ontvangen. De regeling is budgetneutraal.	-18
			Overige verschillen.	2
			Subtotaal	897
			Voor het project "Lekker Fit" zijn subsidies verleend voor 2024, 2025 en 2026. Het restant voor volgende jaren wordt overgeheveld naar 2025.	79
Arbeidsparticipatie	56		Overige verschillen.	-23
			Subtotaal	56
WSW en beschut werk		-12	Overige verschillen.	-12
4. Werk en inkomen	**941**			**941**
5. Opvoeden en opgroeien				

Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-19	Overige verschillen.	-19
Samenkracht en burgerparticipatie	11		Overige verschillen.	11
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	6		Overige verschillen.	6
Maatwerkdienstverlening 18-		-694	De verwachte bezuinigingen bij SOZ naar aanleiding van de hervormingsagenda zal later dan gepland gehaald worden. De bezuinigingen blijken door sterk stijgende kosten en toename van aantal jeugdigen in de jeugdzorg nog niet haalbaar.	-694
Onderwijshuisvesting			Geen verschillen.	
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	113		Na het verwerken van de afrekening van de SOZ is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf lager uitgevallen dan begroot.	113
Jeugdhulp begeleiding	192		In de eerste en tweede prognose is geconstateerd dat er een overschrijding op jeugdhulp verwacht wordt. Dit is verwerkt in een begrotingswijziging.	0
			Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Jeugdhulp begeleiding lager uitgevallen dan begroot.	192
			Subtotaal	192
Jeugdhulp behandeling	0		In de eerste en tweede prognose is geconstateerd dat er een overschrijding op jeugdhulp verwacht wordt. Dit is verwerkt in een begrotingswijziging.	0
Jeugdhulp dagbesteding	21		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Jeugdhulp dagbesteding lager uitgevallen dan begroot	69
			De kosten voor taxi-vervoer jeugd zijn hoger uitgevallen dan begroot. De kosten zijn afhankelijk van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van de dienst en de lengte hiervan.	-48
			Subtotaal	21
Jeugdhulp zonder verblijf overig	0		In de eerste en tweede prognose is geconstateerd dat er een overschrijding op jeugdhulp verwacht wordt. Dit is verwerkt in een begrotingswijziging.	0
Pleegzorg	0		In de eerste en tweede prognose is geconstateerd dat er een overschrijding op jeugdhulp verwacht wordt. Dit is verwerkt in een begrotingswijziging.	0
Gezinsgericht	0		In de eerste en tweede prognose is geconstateerd dat er een overschrijding op jeugdhulp verwacht wordt. Dit is verwerkt in een begrotingswijziging.	0
Jeugdhulp met verblijf overig	0		In de eerste en tweede prognose is geconstateerd dat er een overschrijding op jeugdhulp verwacht wordt. Dit is verwerkt in een begrotingswijziging.	0
Jeugdhulp behandeling	0		In de eerste en tweede prognose is geconstateerd dat er	0

GGZ zonder verblijf			een overschrijding op jeugdhulp verwacht wordt. Dit is verwerkt in een begrotingswijziging.	
Gesloten plaatsing	0		In de eerste en tweede prognose is geconstateerd dat er een overschrijding op jeugdhulp verwacht wordt. Dit is verwerkt in een begrotingswijziging.	0
Jeugdbescherming	0		In de eerste en tweede prognose is geconstateerd dat er een overschrijding op jeugdhulp verwacht wordt. Dit is verwerkt in een begrotingswijziging.	0
Jeugdreclassering	0		In de eerste en tweede prognose is geconstateerd dat er een overschrijding op jeugdhulp verwacht wordt. Dit is verwerkt in een begrotingswijziging.	0
5. Opvoeden en opgroeien		**-370**		**-370**
6. Thuiswonen				
Samenkracht en burgerparticipatie	0		Geen verschillen.	0
Maatschappelijke- en vrouwenopvang WMO		-10	Overige verschillen.	-10
			Subtotaal	-10
Beschermd wonen WMO	113		Voor de activiteiten Beschermd wonen HLTKN (Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk) zijn alle ontvangen middelen onder aftrek van alle kosten aan het eind van het jaar verdeeld naar rato van het verdeelmodel van bureau AEF over de deelnemende gemeentes. In 2024 is minder uitgegeven dan begroot. Conform de afspraak wordt het restantbedrag toegevoegd aan de reserve maatschappelijke zorg.	127
			Overige verschillen.	-14
			Subtotaal	113
6. Thuiswonen	**103**			**103**
7. Hulp bij meedoen				
Samenkracht en burgerparticipatie	2.381		De kosten van de crisis noodopvang Oekraïne zijn begroot op basis van de te verwachten normvergoeding die hoger zijn dan de geprognosticeerde lasten, dit verklaart de lagere lasten van de opvang het restant van de budgetten van de crisis noodopvang Oekraïne wordt overgeheveld naar 2025.	3.635
			Transitiekosten Crisis Noodopvang Oekraïne. Voor deze uitgaven is geen begroting op genomen. Hier staat ook een baat tegenover in de vorm van de rijksbijdrage. Dit is budgetneutraal. Het betreft de verbouwing van voormalig gemeentehuis aan de Wilhelminalaan 1-3 te Sassenheim voor de opvang van ontheemden.	-1.329
			Kosten Spreidingswet. Voor het uitvoeren van de spreidingswet zijn eind 2024 kosten gemaakt waar nog geen begroting voor was opgenomen. De dekking voor deze kosten is in de december circulaire binnen	-47

			gekomen in de algemene middelen. Naast dekking uit de algemene middelen (€ 42K) heeft ook dekking voor het nog resterende tekort (€ 15K) heeft plaatsgevonden vanuit batig saldo opvang ontheemden Oekraïne (€ 15K) waarmee de totale kosten van € 57K zijn gedekt	
			Voor toegang Algemeen maatschappelijk werk is meer uitgegeven aan subsidies dan begroot.	-31
			In 2024 zijn er kosten gemaakt voor de Subsidieregeling Energielasten Ondersteuning Teylingen (SEOT). Hiervoor zijn minder kosten gemaakt dan begroot. De reden hiervoor is dat er minder aanvragen zijn gedaan dan verwacht.	12
			Statushouders SPUK Inburgering, het aantal inburgeraars blijft achter, omdat er te weinig woningen beschikbaar zijn om statushouders te vestigen. Inburgering start pas na vestiging. Per saldo is de regeling budgetneutraal.	176
			Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld samenkracht en burgerparticipatie hoger uitgevallen dan begroot.	-29
			Overige verschillen.	-6
			Subtotaal	2.381
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	29		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Maatwerkvoorzieningen (WMO) hoger uitgevallen dan begroot. Dit komt mede doordat een administratieve taakveld wijziging heeft plaatsgevonden vanwege registratieregels van overige maatwerkarrangementen naar Maatwerkvoorzieningen. Per saldo zijn de kosten lager (voordelig 29)	29
Toegang en eerstelijnvoorszieningen		-224	Voor de periode 2023-2024 is de fiscale situatie gewijzigd ten aanzien van de inleen van zorgpersoneel door VoorIeder1. De vrijstelling van btw is vanaf 1-1-2023 niet meer van kracht en dit betekent dat de inleen plaats vindt met 21% btw heffing. Deze btw is niet compensabel voor de stichting en ook niet voor de gemeente. Voor deze jaren volgt een naheffing van de belastingdienst. In de loop van 2025 gaat de situatie zodanig wijzigen dat er verder geen nadelige fiscale gevolgen meer zullen zijn m.b.t. de inleen van personeel.	-224
			Subtotaal	-224
Hulp bij het huishouden WMO	49		In de begroting 2024 is een bezuiniging stelpost opgenomen voor de ISD.	-201
			Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Hulp bij het huishouden WMO lager uitgevallen dan begroot.	239

			Overige verschillen.	11
			Subtotaal	49
Begeleiding WMO	77		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Begeleiding WMO lager uitgevallen dan begroot.	77
Dagbesteding WMO	20		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Dagbesteding WMO lager uitgevallen dan begroot.	20
Overige maatwerk-arrangementen WMO	63		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld overige maatwerkarrangementen (WMO) lager uitgevallen dan begroot. Dit komt mede doordat een administratieve taakveld wijziging heeft plaatsgevonden vanwege registratieregels naar Maatwerkvoorzieningen (WMO). Per saldo zijn de kosten lager (voordelig 43k)	43
			Overige verschillen.	20
			Subtotaal	63
7. Hulp bij meedoen	**2.395**			**2.395**
Totaal lasten	**3.262**			**3.262**

Baten	**Verschil**		**Toelichting**	**Bedrag**
	Voordeel	Nadeel		
1. Vitaliteit				
Sportaccommodaties	7		Overige verschillen.	7
Volksgezondheid	83		Doorschuif BTW -Hecht heeft een groter bedrag doorgeschoven btw opgegeven dan begroot.	36
			In 2023 heeft de gemeente de Brede SPUK-regeling 2023-2026 aangevraagd en gehonoreerd gekregen. Voor de GALA-verantwoording 2023 is gekozen voor de volgende lijn: eenmalig 20% overheveling meegenomen naar 2024. Hiervoor is gekozen omdat de toekenning pas in oktober bekend was en deze optie binnen de regeling mogelijk was. Deze baten worden hier als voordeel verantwoord. Hier staan lasten tegenover.	35
			Bij de gemeente Leiden is niet geraamde personeelsinzet gedeclareerd ten behoeve van SPUK Integraal Zorgakkoord (IZA) die Leiden als regiogemeente ontvangt. De personeelslasten zijn binnen het product Volksgezondheid verantwoord.	12
			Overige verschillen.	0
			Subtotaal	83
Sportbeleid en activering		-38	In 2023 heeft de gemeente de Brede SPUK-regeling 2023-2026 aangevraagd en gehonoreerd gekregen.	-38

			Voor de GALA-verantwoording 2023 is gekozen voor de volgende lijn: eenmalig 20% overheveling meegenomen naar 2024. Hiervoor is gekozen omdat de toekenning pas in oktober bekend was en deze optie binnen de regeling mogelijk was. In 2024 was er dus extra budget beschikbaar. Voor de Brede Regeling Combinatiefunctie is er sprake van cofinanciering tussen de gemeente en het rijk (60/40). Hierdoor zijn niet alle middelen besteed en moet een gedeelte worden terugbetaald aan het rijk.	
1. Vitaliteit	**52**			**52**
2. Talentontwikkeling				
Openbaar basisonderwijs		-2	Overige verschillen.	-2
Onderwijshuisvesting	23		De huur van de Knorrenburgerlaan 2 is op een andere plek geboekt. Het gaat om een budgetneutraal verschil.	23
Media	8		Overige verschillen.	8
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	37		Er was in 2024 bij het Trefpunt meer zaalverhuur dan verwacht. Hierdoor zijn de opbrengsten hoger dan verwacht.	30
			Overige verschillen.	7
			Subtotaal	37
Musea		-98	Vanwege leegstand is er minder huur ontvangen.	-111
			Overige verschillen.	13
			Subtotaal	-98
Samenkracht en burgerparticipatie		-5	Overige verschillen.	-5
Cultureel erfgoed		-26	Er zijn minder bijdragen ontvangen dan beraamd.	-20
			Overige verschillen.	-6
			Subtotaal	-26
2. Talentontwikkeling		**-63**		**-63**
3. Zorg voor elkaar				
Samenkracht en burgerparticipatie		-19	Overige verschillen.	-19
3. Zorg voor elkaar		**-19**		**-19**
4. Werk en inkomen				
Inkomensregelingen		-442	De Rijksbijdrage BUIG is tussentijds naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling is niet in de begroting verwerkt.	-47
			Voor de Rijksbijdrage kinderopvang toeslagen affaire zijn meer kosten gemaakt dan begroot, hier staat een hogere rijksbijdrage tegenover. De regeling is budgetneutraal.	20

			Het Rijk heeft een de specifieke uitkering verleend voor de aanpak energiearmoede ten behoeve van energiebesparende maatregelen. In 2024 zijn hier beperkt uitgaven voor geweest, de regeling loopt tot 2025. De regeling is budgetneutraal.	-397
			Overige verschillen.	-18
			Subtotaal	-442
Arbeidsparticipatie	0		Overige verschillen.	0
4. Werk en inkomen		**-442**		**-442**
5. Opvoeden en opgroeien				
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	22		Overige verschillen.	22
Samenkracht en burgerparticipatie		-32	Diverse huren minder ontvangen	-32
Maatwerkdienstverlening 18-		-18	Overige verschillen.	-18
Jeugdhulp begeleiding	33		Doorschuif BTW -SOZ heeft een groter bedrag doorgeschoven btw opgegeven dan begroot.	33
Toegang en eerstelijnsvoorziening		-3	Overige verschillen	-3
5. Opvoeden en opgroeien	**2**			**2**
6. Thuiswonen				
Maatschappelijke- en vrouwenopvang WMO	81		Voor de activiteiten Beschermd wonen HLTKN (Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk) zijn alle ontvangen middelen onder aftrek van alle kosten aan het eind van het jaar verdeeld naar rato van het verdeelmodel van bureau AEF over de deelnemende gemeentes. In 2024 is minder uitgegeven dan begroot. Conform de afspraak wordt het restantbedrag toegevoegd aan de reserve maatschappelijke zorg..	81
Beschermd wonen WMO	108		Voor de activiteiten Beschermd wonen HLTKN (Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk) zijn alle ontvangen middelen onder aftrek van alle kosten aan het eind van het jaar verdeeld naar rato van het verdeelmodel van bureau AEF over de deelnemende gemeentes. In 2024 is minder uitgegeven dan begroot. Conform de afspraak wordt het restantbedrag toegevoegd aan de reserve maatschappelijke zorg.	108
Samenkracht en burgerparticipatie	4		Overige verschillen	4
6. Thuiswonen	**185**			**185**
7. Hulp bij meedoen				
Samenkracht en	1.182		De rijksbijdrage voor Crisis Noodopvang Oekraïne is	26

burgerparticipatie			hoger uitgevallen dan de begroting. De hoofdoorzaak hiervan is dat er meer opvangplekken zijn gerealiseerd dan bij de begroting verwacht.	
			De niet gebruikte budgetten uit 2024 van Rijksbijdrage Wet Inburgering zijn meegenomen naar 2025.	-131
			Rijksbijdrage transitie Crisis Noodopvang Oekraïne. Voor deze ontvangsten is geen begroting op genomen. Hier staan ook een lasten tegenover in de vorm van de Transitiekosten Crisis Noodopvang Oekraïne. Dit is budgetneutraal	1.329
			Rijksbijdrage onderwijsroute. Het restant is meegenomen naar 2025.	-42
			Subtotaal	1.182
Toegang en eerstelijnvoorzieningen	16		Overige verschillen.	16
7. Hulp bij meedoen	**1.198**			**1.198**
Totaal baten	**913**			**913**

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Toevoegingen reserves		-386	Toevoeging van reserve MZ niet in de begroting. Er is minder uitgegeven dat oorspronkelijk begroot. Het restant hiervan wordt toegevoegd aan de daarvoor bedoelde reserve maatschappelijke zorg.	-140
			Overheveling aankoop kunst nog niet uitgegeven. In de Kunst nota is vastgesteld dat het resterende bedrag jaarlijks overgeheveld wordt tot dat alle kunstwerken zijn afgerond.	15
			Overheveling aankoop kunst nog niet uitgegeven. In de Kunst nota is vastgesteld dat het resterende bedrag jaarlijks overgeheveld wordt tot dat alle kunstwerken zijn afgerond.	58
			De overheveling 23 slotwijziging is in de begroting opgenomen als toevoeging aan de reserve. Deze toevoeging is niet gerealiseerd.	-317
			Subtotaal	-386
Onttrekkingen reserves		-3.925	Dekkingsreserve sporthal de Korf is in de begroting op genomen als onttrekking. Deze onttrekking is niet volledig gerealiseerd.	-56
			SEOT regeling en ondersteunen minima is in de begroting op genomen als onttrekking. Deze onttrekking is niet gerealiseerd.	-582
			In de begroting van de maatschappelijke zorg is rekening gehouden met extra lasten die gedekt zouden	-115

			worden uit de reserve maatschappelijke zorg. Uiteindelijk is er minder uitgevoerd dan begroot en is deze reserve boeking niet nodig geweest.	
			Beschildering spoorwegviaduct Warmond is in de begroting op genomen als onttrekking. Deze onttrekking is niet gerealiseerd.	-50
			Beschikbaar stellen cultuur historische waardekaart Wegens personeelstekort is dit budget dit jaar niet gebruikt. Om deze reden is de onttrekking lager.	-40
			Flankerend beleid energie armoede is in de begroting op genomen als onttrekking. Deze onttrekking is niet gerealiseerd.	-30
			Recreatie overige goederen en diensten is in de begroting op genomen als onttrekking. Deze onttrekking is niet gerealiseerd.	-30
			Overheveling opvang Oekraïne uit voorgaande jaren is in de begroting op genomen als onttrekking. Deze onttrekking is niet gerealiseerd.	-3.023
			Overige verschillen	1
			Subtotaal	-3.925
Totaal reserves		**4.311**		**-4.311**

2. Leefomgeving

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Gebiedsontwikkeling			
Ruimtelijke ordening	1.439	2.754	1.315
Gebiedsontwikkeling	**1.439**	**2.754**	**1.315**
Openbare orde en veiligheid			
Crisisbeheersing en brandweer	2.894	2.721	-173
Openbare orde en veiligheid	1.447	1.416	-31
Openbare orde en veiligheid	**4.341**	**4.137**	**-204**
Openbare ruimte en duurzaamheid			
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.316	3.994	-322
Afval	4.459	4.304	-155
Riolering	2.389	2.298	-91
Milieubeheer	3.465	3.406	-59
Begraafplaatsen en crematoria	5	6	1
Openbare ruimte en duurzaamheid	**14.634**	**14.008**	**-626**
Verkeer en vervoer			
Verkeer en vervoer	6.309	5.373	-936
Parkeren	283	243	-40
Recreatieve havens	28	39	11
Verkeer en vervoer	**6.620**	**5.655**	**-965**
Wonen			
Wonen en bouwen	2.240	2.119	-121
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.751	2.950	1.199
Wonen	**3.991**	**5.069**	**1.078**
Totaal lasten	**31.025**	**31.623**	**598**

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Gebiedsontwikkeling			
Ruimtelijke ordening	-50	-1.380	-1.330
Gebiedsontwikkeling	**-50**	**-1.380**	**-1.330**
Openbare orde en veiligheid			
Openbare orde en veiligheid	-57	-30	27
Crisisbeheersing en brandweer	-85	-78	7
Openbare orde en veiligheid	**-142**	**-108**	**34**

Openbare ruimte en duurzaamheid			
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-56	-90	-34
Milieubeheer	-1.086	-975	111
Afval	-6.380	-6.522	-142
Riolering	-3.540	-3.424	116
Openbare ruimte en duurzaamheid	**-11.062**	**-11.011**	**51**
Verkeer en vervoer			
Recreatieve havens	-99	-81	18
Verkeer en vervoer	-357	-460	-103
Parkeren	-5	-18	-13
Verkeer en vervoer	**-461**	**-559**	**-98**
Wonen			
Wonen en bouwen	-1.202	-1.069	133
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-1.044	-2.270	-1.226
Wonen	**-2.246**	**-3.339**	**-1.093**
Totaal baten	**-13.961**	**-16.397**	**-2.436**
Saldo voor resultaatbestemming	**17.065**	**15.225**	**-1.840**

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Toevoegingen reserves	4.325	4.337	12
Onttrekkingen reserves	-6.678	-5.455	1.223
Totaal reserves	**-2.354**	**-1.118**	**1.236**
Saldo na resultaatbestemming	**14.711**	**14.107**	**-604**

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Gebiedsontwikkeling				
Ruimtelijke ordening		-1.315	Voor een aantal facilitaire projecten is een verliesvoorziening getroffen. Zie voor een verdere toelichting de paragraaf grondbeleid.	-59
			De kosten voor anterieure overeenkomsten, bijvoorbeeld ook de toerekening van uren, verlopen op basis van het BBV via de exploitatie. Tegenover de kosten van anterieure overeenkomsten staan ook de inkomsten. Het saldo van baten en lasten brengen we over naar de Balans.Indien een project is afgerond komt het saldo van ten gunste of ten laste van het resultaat in dit taakveld. Dit taakveld moet gezien worden in combinatie met de baten.	-1.140

			De raad heeft in 2022 een voorbereidingsbudget ad. € 272.000 voor de ontwikkeling van de stationslocatie Voorhout beschikbaar gesteld. Van het begrote budget in 2024 ad. € 96.000 is € 67.000 uitgegeven. € 29.000 wordt overgeheveld naar 2025.	29
			Saldo van inkomsten en uitgaven van afgesloten facilitaire projecten betreft € 97.877 negatief.	-97
			De bijdrage aan Holland Rijnland is niet correct begroot op de taakvelden. Alhoewel in totaal budgetneutraal levert dit een afwijking van de begroting op de post Planvorming op van 48.000.	-48
			Subtotaal	-1.315
Gebiedsontwikkeling		**-1.315**		**-1.315**
Openbare orde en veiligheid				
Crisisbeheersing en brandweer	173		Er is in de bijdrage GR veiligheidsregio Hollands Midden rekening gehouden met een hogere bijdrage vanwege de nieuwe CAO. Later is gecommuniceerd dat de CAO opgevangen kan worden door de Veiligheidsregio vanuit eigen budgetten.	127
			Brandkranen; lager kosten onderhoud. In de begroting is geld gereserveerd voor Dunea om kwetsbare leidingen te saneren. Dit jaar zijn er geen werkzaamheden hieraan uitgevoerd.	26
			Overige verschillen.	20
			Subtotaal	173
Openbare orde en veiligheid	31		Voor het budget overige uitgaven OOV zijn in 2024 minder kosten gemaakt dan begroot, budget is bedoeld voor ad hoc en niet voorspelbare uitgaven in kader van openbare orde en veiligheid.	23
			Overige verschillen	8
			Subtotaal	31
Openbare orde en veiligheid	**204**			**204**
Openbare ruimte en duurzaamheid				
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	322		Spelen; hogere kosten onderhoud. Op diverse plekken is er kunstgras vervangen of is daar onderhoud aan geweest. Dit zijn relatief hoge uitgaven. Dit zijn kosten naast het reguliere onderhoud aan de speeltoestellen	-10
			HLTsamen; lagere bijdrage buitendienst. De uiteindelijke kosten voor het team buitendienst zijn lager uitgevallen.	75
			Bermen; lagere kosten onderhoud. Het budget is de afgelopen 2 jaar verhoogd door de grote hoeveelheid areaal uitbreiding en de hoge indexeringen. In 2024 is de hoeveel areaal uitbreiding en de hoogte van de indexering lager uitgevallen dan vooraf ingeschat.	20

			Er zijn minder kosten dan verwacht bij recreatie.	40
			Groen; lagere kosten onderhoud. Hierin is een voordeel vanuit de aanbesteding voor maaien gazons, het knippen van hagen en randsnoei. Daarnaast zijn de kosten voor het cyclisch onderhoud van het bosplantsoen lager uitgevallen.	211
			Overige verschillen.	-14
			Subtotaal	322
Riolering	91		Lagere uitgaven elektra. Nog niet alle nota's over 2024 zijn ontvangen.	34
			Er is minder uitgegeven aan inspecties, adviezen van externe partijen.	25
			Lagere storting voorziening. Volgens het beheerplan storten we € 900.000 voor vervangingsinvesteringen. Gedurende het jaar zijn wij uitgegaan van een positief resultaat. Het resultaat is positief, alleen iets lager dan verwacht.	20
			Overige verschillen.	12
			Subtotaal	91
Afval	155		Lagere kosten inzameling en verwerking huisvuil; De indexering is lagere geweest dan vooraf ingeschat. Daarnaast zijn de kosten voor het shredderen van het huisvuil lager.	200
			Extra bijdragen HLTsamen vanwege inzet personeel op de milieustraat.	-11
			Hogere kosten onderhoud; zo zijn er meer kosten gemaakt voor het reinigen, inspectie en onderhoud van de ondergrondse containers.	-72
			Bijdrage VAB; op basis van de bijgestelde begroting van het VAB is de jaarlijkse bijdrage lager	38
			Subtotaal	155
Milieubeheer	59		Op biodiversiteit is minder uitgegeven dan beraamd.	69
			Overige verschillen	-10
			Subtotaal	59
Begraafplaatsen en crematoria		-1	Overige verschillen	-1
Openbare ruimte en duurzaamheid	**626**			**626**
Verkeer en vervoer				
Verkeer en vervoer	936		Wegen; hogere kosten inhuur. Door de aanleg van kabels en leidingen dient er toezicht gehouden te worden. Hierdoor wordt er meer ingehuurd. Hier staan ook hogere inkomsten tegenover op de degeneratiekosten	-13
			Wegen; lagere kosten klein en groot onderhoud. In 2024 is er beperkte capaciteit geweest. Hierdoor is er veel minder uitgegeven aan het klein en groot onderhoud van de wegen.	437
			Wegen; lagere afschrijvingslasten. De investeringen HOV wordt betaald door de provincie. Hier is op	199

			afgeschreven. Deze afschrijving is nu teruggedraaid	
			Civiele kunstwerken; lagere kosten inspectie, reiniging en klein onderhoud. In 2024 is een nieuw beheerplan vastgesteld voor de civiele kunstwerken. Daarmee is het budget structureel aanzienlijk verhoogd. Door beperkte capaciteit is het niet gelukt om alle punten van het beheerplan uit te voeren.	118
			Openbare verlichting; lagere uitgaven elektra.	48
			Gladheidsbestrijding; door weersinvloeden met winterse omstandigheden zijn er meer strooirondes geweest dan beoogd. Hiermee voldoen we aan onze inspanningsverplichting. Doordat er meer gestrooid is, is er meer zout ingekocht en lag het onderhoud ook hoger dan ingeschat door hoger verbruik. Tevens bestaat de overschrijding voor een deel aan bijdrage HLTsamen. Dit betreft toegerekende kosten voor inzet personeel van de eigen dienst.	-54
			Openbare verlichting; lagere onderhoudskosten. De gemeente bezit over een hoog percentage LED armaturen. Daarmee zijn de masten en armaturen relatief nieuw. Hierdoor zijn de uiteindelijke onderhoudskosten ook lager.	63
			Straatreiniging; lagere onderhoudskosten. Het budget is in 2024 extra verhoogd door nieuwe arealen. De uiteindelijke kosten zijn in werkelijkheid lager uitgevallen.	37
			Verkeersbeleid; Mobiliteit kwaliteitsimpuls regio en planbeoordeling. Voor 2025 is een uitvoeringsprogramma opgesteld waarbij rekening gehouden is met inzet van deze middelen	72
			HLTsamen, lagere bijdrage buitendienst. De uiteindelijke kosten voor het team buitendienst zijn lager uitgevallen	34
			Overige verschillen.	-5
			Subtotaal	936
Parkeren	40		Lagere kosten huur parkeerplaatsen.	13
			Er is minder onderhoud aan Stationsplein 1 verricht dan verwacht.	27
			Subtotaal	40
Recreatieve havens		-11	Overige verschillen	-11
Verkeer en vervoer	**965**			**965**
Wonen				
Wonen en bouwen	121		Het advies project Teydelijk heeft dit jaar minder kosten gemaakt dan verwacht. Het project loopt door in 2025 en het budget wordt overgeheveld. Het is een budgetneutraal verschil.	121
Grondexploitatie		-1.199	De kosten voor de ontwikkelingsgebieden verlopen in overeenstemming met het BBV via de exploitatie. De paragraaf Grondbeleid gaat in op de ontwikkeling en de financiële aspecten daarvan. De saldi van baten en lasten gaan naar	-1.199

			de balans. De baten en lasten zijn (nagenoeg) gelijk. De baten en lasten passen binnen de door de raad vastgestelde grondexploitatiebegrotingen en zijn om die reden rechtmatig.	
Wonen		**-1.078**		**-1.078**
Totaal lasten		**-598**		**-598**

Baten	**Verschil**		**Toelichting**	**Bedrag**
	Voordeel	Nadeel		
Gebiedsontwikkeling				
Ruimtelijke ordening	1.330		Faciliterend grondbeleid - verrekeningen; budgettair neutraal. Zie toelichting onder de lasten.	1.140
			Inbreng grond De Driehoek in het faciliterend deel van het project Nieuw Boekhorst eerder niet correct verwerkt. Waarde grond ad. € 164.000 toegevoegd aan de balanswaarde van het project.	164
			Overige verschillen	26
			Subtotaal	1.330
Gebiedsontwikkeling	**1.166**			
Openbare orde en veiligheid				
Openbare orde en veiligheid		-27	Lagere legesopbrengsten APV en Drank en Horecawet	-36
			Overige verschillen.	9
			Subtotaal	-27
Crisis beheersing en brandweer		-7	Overige verschillen	-7
Openbare orde en veiligheid		**-34**		**-34**
Openbare ruimte en duurzaamheid				
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	34		Er zijn inkomsten ontvangen van de Zijlpont. Hier staan kosten tegenover waardoor het kostenneutraal is.	32
			Overige verschillen	2
			Subtotaal	34
Afval	142		Lagere opbrengsten afvalstoffenheffing; Het aantal opgeleverde woningen zijn lager.	-47
			Lagere korting verstrekt; De korting is in 2024 hoger uitgevallen dan die in 2023. Het blijft lager dan wat begroot is	83
			ogere inkomsten verpakkingsafval, zwerfafval; Er is een positieve afrekening geweest over het verpakkingsafval over 2022 € 35.000 Daarnaast is er een vergoeding ontvangen voor zwerfafval (€34.000) en de prullenbakken (€18.000)	87
			Overige verschillen	19
			Subtotaal	142

Milieubeheer		-111	Er waren minder uitgaven dan baten bij de klimaatgelden. Om deze reden is een gedeelte naar de balans geboekt. Deze gelden zijn volgend jaar weer beschikbaar.	-111
Riolering		-116	Lagere opbrengsten rioolheffing; De belastingsamenwerking heeft minder aanslagen opgelegd ten opzichte van 2023. Hierdoor is er ook bij de berekening voor 2024 uitgegaan van de aantallen	-116
Openbare ruimte en duurzaamheid		**-51**		**-51**
Verkeer en vervoer				
Recreatieve havens		-18	Lagere inkomsten verhuur accommodatie bij water	-13
			Overige verschillen	-5
			Subtotaal	-18
Verkeer en vervoer	103		Hogere opbrengsten kabels en leidingen; In 2024 zijn er meer inkomsten ontvangen voor het mogen openbreken van de openbare ruimte zodat er kabels en leidingen gelegd kunnen worden.	48
			Verhaalde schade wegen; Door veroorzaakte schades door derden zijn er vergoedingen ontvangen. Hier staan ook kosten tegenover.	51
			Hogere inkomsten reclame;	11
			Overige verschillen	-7
			Subtotaal	103
Parkeren	13		Overige verschillen	13
Verkeer en vervoer	**98**			**98**
Wonen				
Wonen en bouwen		-133	De Rijksbijdrage van de implementatie van de omgevingswet worden middels de septembercirculaire gestort.	-137
			Overige verschillen	4
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.226		De kosten voor de ontwikkelingsgebieden verlopen in overeenstemming met het BBV via de exploitatie. De paragraaf Grondbeleid gaat in op de ontwikkeling en de financiële aspecten daarvan. De saldi van baten en lasten gaan naar de balans. De baten en lasten zijn (nagenoeg) gelijk. De baten en lasten passen binnen de door de raad vastgestelde grondexploitatiebegrotingen en zijn om die reden rechtmatig.	1.226
Wonen	**1.093**			**1.093**
Totaal baten	**2.436**			**2.436**

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		

Toevoegingen reserves		-12	Hogere toevoeging aan het woonfonds door de ontvangst vanuit de verkoop van Endepoellaan 63 Warmond. Afgesproken is dat afdrachten vanuit het anti-speculatiebeding worden gestort in het woonfonds.	-35
			Geen winstneming op Bloementuin, dus geen toevoeging aan de reserve. Begroot was € 128.000 als winstneming.	128
			Rente en beheerkosten duurzaamheids- en startersleningen. Zie ook onttrekking reserves. Budget neutraal.	-105
			Subtotaal	-12
Onttrekking reserves		-1.223	Lagere onttrekking aan algemene reserve door lagere uitgaven aan overhevelingen in 2024.	-983
			Langeveld verliesvoorziening is lager. De onttrekking aan de algemene reserve is hierdoor lager.	-184
			Lagere onttrekking aan het RIF doordat er rente baten zijn ontvangen vanuit Holland Rijnland over de uitstaande gelden.	-126
			Minder kapitaallasten aan de dekkingsreserve onttrokken dan begroot.	-44
			Rente en beheerkosten duurzaamheids- en startersleningen. Zie ook storting reserves. Budget neutraal.	105
			Overige	9
			Subtotaal	-1.223
Totaal reserves		**-1.236**		**-1.236**

3. Bedrijvigheid

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Lokale economie			
Economische promotie	270	227	-43
Lokale economie	**270**	**227**	**-43**
Regionale economie			
Economische ontwikkelingen	1.310	1.154	-156
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	153	138	-15
Economische havens en waterwegen	29	30	1
Regionale economie	**1.492**	**1.322**	**-170**
Totaal lasten	**1.762**	**1.549**	**-213**

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Lokale economie			
Economische promotie	-184	-232	-48
Lokale economie	**-184**	**-232**	**-48**
Regionale economie			
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-46	-47	-1
Economische ontwikkelingen	-160	-324	-164
Regionale economie	**-206**	**-371**	**-165**
Totaal baten	**-390**	**-603**	**-213**
Saldo voor resultaatbestemming	**1.372**	**948**	**-424**

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Toevoegingen reserves	100	100	0
Onttrekkingen reserves	-521	-295	226
Totaal reserves	**-421**	**-195**	**226**
Saldo na resultaatbestemming	**951**	**753**	**-198**

Lasten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Lokale economie				
Economische promotie	43		Door arbeidstekort bij toerisme zijn er veel projecten niet uitgevoerd. De budgetten zijn overgeheveld naar het volgende jaar.	43

Lokale economie	**42**			
Regionale economie				
Economische ontwikkelingen	156		Detailhandelsvisie; wegens arbeidstekort zijn veel projecten niet uitgevoerd. Het budget wordt overgeheveld naar 2024.	51
			Op 13 maart 2021 heeft de raad incidenteel voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld voor het uitvoeringsprogramma centrumvisie. Onder de overhevelingen wordt voorgesteld om het resterende voorbereidingsbudget van € 115.000 naar 2025 over te hevelen.	115
			Overige verschillen.	-10
			Subtotaal	156
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	15		Overige verschillen.	15
Economische havens en waterwegen	1		Overige verschillen.	1
Regionale economie	**170**			**170**
Totaal lasten	**213**			**213**

Baten	**Verschil**			
	Voordeel	Nadeel		
Lokale economie				
Economische promotie	48		Er is meer Forensenbelasting ontvangen door de verhoging van het tarief en nagekomen aanslagen uit 2022.	48
Lokale economie	**48**			**48**
Regionale economie				
Economische ontwikkelingen	164		Er zijn onverwacht rente inkomsten vanuit Holland Rijnland.	125
			Er zijn inkomsten ontvangen uit de verkoop van de percelen Tooropstraat 15, Anemoonstraat 37 en grond nabij de Menneweg 22.	33
			Overige afwijkingen	7
			Subtotaal	164
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1		Overige afwijkingen	1
Regionale economie	**165**			**165**
Totaal baten	**213**			**213**

Reserves	**Verschil**			
	Voordeel	Nadeel		
Toevoegingen reserves		0	Subtotaal	0
Onttrekkingen reserves		-226	Lagere uitgaven op de overgehevelde budgetten vanuit de jaarrekening 2023. Hierdoor wordt er minder aan de algemene reserve onttrokken.	-226
Totaal reserves		**-226**		**-226**

4. Bestuur en ondersteuning

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Dienstverlening			
Burgerzaken	1.603	1.679	76
Beheer overige gebouwen en gronden	757	880	123
Dienstverlening	**2.360**	**2.559**	**199**
Regionale samenwerking			
Bestuur	2.530	3.048	518
Regionale samenwerking	**2.530**	**3.048**	**518**
Totaal lasten	**4.890**	**5.607**	**717**

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Dienstverlening			
Burgerzaken	-720	-854	-134
Beheer overige gebouwen en gronden	-313	-323	-10
Dienstverlening	**-1.033**	**-1.177**	**-144**
Regionale samenwerking			
Bestuur	-58	-55	3
Regionale samenwerking	**-58**	**-55**	**3**
Totaal baten	**-1.091**	**-1.232**	**-141**
Saldo voor resultaatbestemming	**3.799**	**4.376**	**577**

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Toevoegingen reserves	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0
Totaal reserves	**0**	**0**	**0**
Saldo na resultaatbestemming	**3.799**	**4.376**	**577**

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Dienstverlening				
Burgerzaken		-76	In 2024 zijn minder rijbewijzen aangevraagd dan waar in de begroting	21

			rekening mee is gehouden. Dit heeft geleid tot lagere lasten	
			Voor 2024 zijn er fors hogere uitgaven inzake uitgaven reisdocumenten, dit heeft te maken met de piek in de aanvraag van de reisdocumenten waardoor de uitgaven ook hoger zijn voor de gemeenten in 2024. Daartegenover staan ook hogere inkomsten.	-100
			Diverse uitgaven in het kader van de verkiezingen, waaronder presentiegelden, postbezorging en extra personeel leiden tot hogere lasten in 2024 dan begroot.	-42
			Onderzoeken dienstverlening, benchmark is in 2024 niet uitgevoerd.	22
			Kosten aangaande burgerlijke stand zijn lager uitgevallen dan begroot	15
			Overige verschillen.	8
			Subtotaal	-76
Beheer overige gebouwen en gronden		-123	Wegens personeelstekorten bij is grondzaken & vastgoed er extra personeel ingehuurd in 2024.	-97
			Het budget bijdragen aan adviezen is overschreden door hogere procedurekosten dan verwacht	-56
			Dit betreft een doorgevoerde correctie in de afschrijvingslasten, dat leidt tot een nadeel.	-33
			Kosten voor elektriciteit en gas Gemeentewerf zijn lager uitgevallen dan verwacht, mede veroorzaakt door een voordelige eindafrekening.	56
			Kosten voor elektriciteit zijn voor diverse gebouwen lager uitgevallen dan verwacht, mede veroorzaakt door gebruik van duurzame energie.	35
			Overige verschillen.	-28
			Subtotaal	-123
Dienstverlening		**-199**		**-199**
Regionale Samenwerking				
Bestuur		-518	De kosten voor het college van B&W zijn overschreden door meer adviezen door derden aan het college.	-37
			De kosten voor bijdragen Holland Rijnland en Duin en Bollenstreek inzake regionale samenwerking zijn niet volledig uitgegeven.	80
			De salarislasten van college B&W zijn	-60

			overschreden. Indexering van de lasten heeft niet plaatsgevonden in 2024.	
			Voor de voorziening wethouderspensioenen was in de begroting rekening gehouden met een lagere storting in de voorziening. Op basis van de actuele berekening (aanpassing rekenrente en indexering) blijkt dat er een aanvullende storting in de voorziening moet plaats vinden.	-485
			Overige verschillen.	-16
			Subtotaal	-518
Regionale samenwerking		**-518**		**-518**
Totaal lasten		**-717**		**-717**

Baten	**Verschil**		**Toelichting**	**Bedrag**
	Voordeel	Nadeel		
Dienstverlening				
Burgerzaken	134		De opbrengsten van de leges reisdocumenten zijn voorzichtig begroot. Het aantal reisdocumenten is moeilijk te voorspellen. Steeds meer inwoners vragen naast een paspoort ook een Nederlandse identiteitskaart aan. In 2024 zijn meer aanvragen ontvangen dan verwacht en daardoor zijn ook de legesopbrengsten hoger.	140
			Door de lagere aanvragen van rijbewijzen zijn naast de lasten ook de baten lager dan begroot.	-30
			Hogere opbrengsten leges naturalisaties dan begroot	25
			Overige verschillen	-1
			Subtotaal	134
Beheer overige gebouwen en gronden	10		Overige verschillen.	10
			Subtotaal	10
Dienstverlening	**144**			**144**
Regionale samenwerking				
Bestuur		-3	Overige verschillen	-3
Regionale samenwerking		**-3**		**-3**
Totaal baten	**-141**			**-141**

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Stortingen reserves	0		N.v.t.	0
Onttrekkingen reserves	0		N.v.t.	0
Totaal reserves	**0**			**0**

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Algemene middelen			
Overhead	14.249	14.069	-180
Treasury	311	297	-14
Vennootschapsbelasting	0	55	55
Belastingen overig	304	413	109
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	4	0	-4
Overige baten en lasten	-26	83	109
Algemene middelen	**14.842**	**14.917**	**75**
Totaal lasten	**14.842**	**14.917**	**75**

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Algemene middelen			
Overhead	-91	-96	-5
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-64.736	-65.105	-369
OZB niet-woningen	-3.021	-3.332	-311
Parkeerbelasting	-12	-18	-6
Treasury	-1.730	-2.226	-496
Overige baten en lasten	0	-4	-4
OZB woningen	-6.773	-6.646	127
Belastingen overig	-100	-257	-157
Mutaties reserves	-148	-171	-23
Algemene middelen	**-76.611**	**-77.855**	**-1.244**
Totaal baten	**-76.611**	**-77.855**	**-1.244**
Saldo voor resultaatbestemming	**-61.623**	**-62.766**	**-1.143**

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Toevoegingen reserves	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-148	-171	-23
Totaal reserves	**-148**	**-171**	**-23**
Saldo na resultaatbestemming	**-61.771**	**-62.937**	**-1.166**

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Algemene middelen				
Overhead	180		Dit positieve verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door het positieve resultaat van Hlt Samen	180
Treasury	14			14
Belastingen overig		-109	Hogere bijdrage aan belastingsamenwerking Bolenstreek	-109
Vennootschapsbelasting		-55	Dit betreft advies kosten vennootschapsbelasting. De begroting voor deze kosten staat op het taakveld 'Overhead'.	-55
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	4		Overige verschillen.	4
Overige baten en lasten		-109	Dit wordt voor grootste gedeelte veroorzaakt door een stelpost onvoorzien wat niet benut is. Met de kadernota 2026 is deze stelpost weggehaald	-109
Algemene middelen		**-75**		**-75**
Totaal lasten		**-75**		**-75**

Baten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Algemene middelen				
Overhead	5		Overige verschillen	5
Parkeerbelasting	6		Overige verschillen	6
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	369		Meer ontvangsten door aanpassingen in de maatstaten en ontvangen decentrale uitkeringen waaronder de bijdrage voor de spreidingswet vangnetregeling energietoelage.	369
Treasury	496		Er is meer rente ontvangen op kortlopende leningen dan begroot.	496
OZB woningen		-127	Er zijn minder inkomsten OZB dan begroot.	-127
Belastingen overig	157		Dit betreft voornamelijk meer precariobelasting dan begroot.	157
OZB niet-woningen	311		Dit betreft voornamelijk afwikkeling voorgaande belastingjaren (niet structureel).	311
Overige baten en	4		Overige verschillen.	4

lasten				
Algemene middelen	**1.244**			**1.244**
Totaal baten	**1.244**			**1.244**

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Algemene middelen				
Toevoegingen reserves	0		N.v.t.	0
Onttrekkingen reserves	23			23
Totaal reserves	**23**			**23**

Overzicht van incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten		Begroting		Wijzigingen		Begroting na wijzigingen		Rekening	
(- = nadeel)		2024		2024		2024		2024	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	**Programma Vitaliteit**								
1.1	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 1 via slotwijziging 2023			-318		-318			
1.2	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 1 via programmarekening 2023			-4.155		-4.155		-1.021	
1.5	Transitiekst Crisis Noodopvang Oekraine							-1.329	
1.5	Transitiekst Crisis Noodopvang Oekraine					-			1.329
	Totaal mutaties lasten en baten	**-**	**-**	**-4.473**	**-**	**-4.473**	**-**	**-2.350**	**1.329**
1.1	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 1 via slotwijziging 2023				318		318		
1.2	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 1 via programmarekening 2023				4.155		4.155		1.021
1.3	Overheveling naar 2025: Kunstwerk park Molentocht			-58		-58			
1.4	Overheveling naar 2025: Brede evalutatie statushouders			-30		-30		-30	
1.6	SEOT regeling				582		582		
1.7	Doorstorten Dekkingsreserve Nieuw Boekhorst			-18.000		-18.000	-	-18.000	
1.7	Onttrekking Nieuw Boekhorst				18.000		18.000		18.000
1.8	Storting ontwikkeling Sportpark Roodemolen			-2.260		-2.260		-2.260	
1.8	Onttrekking Sportpark Roodemolen				2.260		2.260		2.260
1.9	Beschildering spoorviaduct Warmond				50		50		
1.10	Reserve maatschappelijke zorg				116		116	-140	
	Totaal mutaties reserves	**-**	**-**	**-20.348**	**25.481**	**-20.348**	**25.481**	**-20.430**	**21.281**

	Subtotaal programma 1	**-**	**-**	***-24.821***	***25.481***	***-24.821***	***25.481***	***-22.780***	***22.610***
2	**Programma Leefomgeving**								
2.1	Correctie winstneming Grondexploitatie Bloementuin		52				52	-10	
2.2	Regionaal investeringsfonds	-484				-484		-358	
2.3	Implementatiedeel Centrum Visie	-106				-106			
2.4	Vb-krediet Uitvoeringsprogramma Centrumvisie		106				106		
2.5	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 2 via programmarekening 2023			-1.058		-1.058		-67	
2.7	Bestrijding mediteraans draaigatje			-150		-150		-81	
	Totaal mutaties lasten en baten	**-590**	**158**	**-1.208**	**-**	**-1.798**	**158**	**-516**	**-**
2.1	Dekking correctie winstneming Grondexploitatie Bloementuin	-52							10
2.2	Dekking Regionaal investeringsfonds vanuit reserve RIF		484			-	484		358
2.5	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 2 via programmarekening 2023				1.058	-	1.058		67
2.6	Overheveling naar 2025: Aardwarmte			-197		-197		-197	
2.8	Storting reserve Instellen woonfonds			-4.000		-4.000	-	-4.035	
2.8	Onttrekking woonfonds				4.000	-	4.000		4.000
2.10	Verlies Grex Langeveld				792	-	792		609
2.11	Actualisatie Grex Bloementuin			-128		-128			
	Totaal mutaties reserves	**-52**	**484**	**-4.325**	**5.850**	**-4.325**	**6.334**	**-4.232**	**5.044**
	Subtotaal programma 2	***-642***	***642***	***-5.533***	***5.850***	***-6.123***	***6.492***	***-4.748***	***5.044***
3	**Programma Bedrijvigheid**								
3.1	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 3 via programmarekening 2023			-309		-309		-189	
	Totaal mutaties lasten en baten	**-**	**-**	**-309**	**-**	**-309**	**-**	**-189**	**-**

3.1	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 3 via programmarekening 2023				309		309		189
3.2	Overheveling naar 2025: Kansen voor Warmond			-100		-100		-100	
3.3	Inzetten budget programmamanager 2024 centrumvisie				106		106		106
	Totaal mutaties reserves	**-**	**-**	**-100**	**415**	**-100**	**415**	**-100**	**295**
							-		
	Subtotaal programma 3	**-**	**-**	***-409***	***415***	***-409***	***415***	***-289***	***295***
4	**Programma Bestuur en ondersteuning**								
	Geen mutaties								
	Totaal mutaties lasten en baten								
	Geen reserve mutaties.								
	Totaal mutaties reserves	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
	Subtotaal programma 4	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
5	**Algemene dekkingsmiddelen**								
	Geen mutaties								
	Totaal mutaties lasten en baten	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
	Geen reserve mutaties.								
	Totaal mutaties reserves	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal mutaties lasten en baten		-590	158	-5.990	-	-6.580	158	-3.055	1.329
Totaal mutaties reserves		-52	484	-24.773	31.746	-24.773	32.230	-24.762	26.620
Totaal incidentele baten en lasten		**-642**	**642**	**-30.763**	**31.746**	**-31.353**	**32.388**	**-27.817**	**27.949**

Nr.	Omschrijving
1	**Programma 1: Vitaliteit**
1.1	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2023 zijn overgeheveld naar 2024 bij de slotwijziging 2023. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
1.2	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2023 zijn overgeheveld naar 2024 bij de programmarekening 2023. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
1.3	Aan 3 kunstenaars is opdracht gegeven om een schetsontwerp te maken voor een kunstwerk in het park Molentocht. Realisatie van het kunstwerk wordt in 2025 verwacht. Dit is een eenmalig project en derhalve incidenteel.
1.4	De brede evaluatie van statushouders is een eenmalige evaluatie die plaats zal vinden in 2025 en is derhalve als incidentele last aangemerkt.
1.5	
1.6	Met deze middelen wordt eenmalig de meest kwetsbare inwoners te ondersteunen door middel van een bijdrage voor de energietoeslag. Derhalve is dit incidenteel aan te merken.
1.7	Betreft storting in de dekkingsreserve uit de algemene ter dekking van de kosten van de bouw van Nieuw Boekhorst. Reserve mutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
1.8	Betreft storting in de dekkingsreserve uit de algemene ter dekking van de kosten van het sportpark Roodemolen. Reserve mutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
1.9	De beschildering van het spoorviaduct Warmond.
1.10	In de begroting van de gemeenschappelijke regeling zonder meer HLTKN zijn meer uitgave dan inkomsten geraamd. Het nadeel wordt uit de reserve maatschappelijke zorg onttrokken, conform afspraak met de betrokken gemeenten. Reserve mutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
2	**Programma 2: Leefomgeving**
2.1	Er heeft een correctie op de winst (- € 10.000) plaatsgevonden in de grondexploitatie Bloementuin. Zie paragraaf Grondbeleid.
2.2	Betreft uitgaven aan een regionaal investeringsfonds (RIF). Dit traject loopt in 2024 af.
2.3	
2.4	
2.5	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2023 zijn overgeheveld naar 2024 bij de programmarekening 2023. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
2.6	In 2025 worden diverse project uitgevoerd o.a. Onderzoek Aardwarmte (€ 100.000), De Groene Uitdaging (€ 25.000), Buurkracht (€ 10.000), Alle tuinen groen (€ 10.000), Cirkelstad (€ 10.000) etc. In de begroting 2025 zijn de mogelijkheden bekeken om te bezuinigen. Daarbij is gekozen om het resterende budget 2024 voor Energietransitie in 2025 in te zetten voor dit onderzoek en niet budget in 2025 beschikbaar te stellen ten laste van de begroting 2025.

2.7	De bestrijding van het mediteraans draaigatje is in 2024 voor het eerst geweest. Het college heeft € 150.000 toegezegd, dat is bij de tussenrapportage 2024 ook opgenomen. Van de € 150.000 is er € 81.000 uitgegeven. De overige € 69.000 is opgenomen in de overheveling voor de bestrijding in 2025. Dit kan alleen met incidentele budgetten. Reserve mutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
2.8	Betreft storting in de dekkingsreserve uit de algemene ter dekking van de kosten van de het woonfonds. Reserve mutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
2.10	Betreft verliesname op Grex Langenveld. Winsten of verliezen uit dergelijke projecten worden als incidenteel gezien omdat de voorraad projecten eindig is.
2.11	In 2024 heeft een correctie winstneming plaatsgevonden op Grex Bloementuin. Zie punt 2.1
3	**Programma 3: Bedrijvigheid**
3.1	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2023 zijn overgeheveld naar 2024 bij de programmarekening 2023. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
3.2	Kansen voor Warmond bevindt zich in de opstartfase. Er worden in 2024 afspraken gemaakt over de prioritering van de projecten met initiatiefnemers. De start van de projecten wordt in 2025 verwacht. Om deze reden wordt het budget naar 2025 overgeheveld. Dit kan alleen met incidentele budgetten. Reserve mutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
3.3	De inzet van een programma manager bij centrumvisie is bij het raadsvoorstel centrum Teylingen besloten om 4 jaar in te zetten. De werkzaamheden van deze manager zijn eindig en derhalve incidenteel.
4	**Programma 4: Bestuur en Ondersteuning**
	geen mutaties
5	**Algemene dekkingsmiddelen**
	geen mutaties

3.7 Structureel evenwicht

Kengetal structureel evenwicht verplichting BBV
Eén van de verplichte kengetallen van het BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording) is het aantonen van het structurele evenwicht. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Indien dit niet het geval zou zijn, zou de kans aanwezig zijn dat er op termijn een (begrotings)tekort ontstaat. Op basis van onderstaande overzicht wordt aangetoond dat de jaarrekening 2024, conform de uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht is.

Berekening structureel evenwicht
Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welk deel structureel.
De aard van de taak is daarbij bepalend voor het onderscheid tussen structureel en incidenteel. In het onderstaande overzicht wordt de berekening van het structureel evenwicht gepresenteerd.
Voor de specificatie van de incidentele baten en lasten verwijzen wij naar de hoofdstuk 3.6.

Uitkomst structureel evenwicht is positief
De uitkomst van het structureel evenwicht is € 340.000 positief. Dit is positief en betekent dat de gemeente Teylingen haar structurele lasten door de structurele baten heeft kunnen dekken.

Materieel in evenwicht

bedragen x € 1.000

Programma	Realisatie 2024	Realisatie 2024	Realisatie 2024
	Lasten	Baten	Saldo
1. Samenleven	-57,283	14,564	-42,719
2. Leefomgeving	-31,623	16,397	-15,226
3. Bedrijvigheid	-1,549	603	-946
4. Bestuur en ondersteuning	-5,607	1,232	-4,375
Algemene dekkingsmiddelen	-14,264	77,030	62,766
	-110,326	**109,826**	**-500**
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	-24,867	27,696	2,829
	-135,193	**137,522**	**2,330**
Incidentele baten en lasten	-27,817	27,949	132
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves	-24,762	26,620	1,858
Structureel resultaat	**-82,614**	**82,953**	**340**

3.8 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 12 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.358.468. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.237.378 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.358.468. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 1.336.115 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Begrotingscriterium	X € 1 miljoen
1A. Overschrijding lasten programma's	1,34
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten).	0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties.	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld.	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	1,34
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid (1e wijziging van de Financiële verordening artikel 12 Begrotingscriterium. Geldend van 09-04-2025 met terugwerkende kracht vanaf 01-01-2024) en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	1,34
Voorwaardencriterium	
5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	0,90
M&O criterium	
6. Geen bevindingen.	0
Totaal Onrechtmatigheden	2,24

Waarvan acceptabel	1,34
Waarvan niet-acceptabel	0,90

De geconstateerde afwijkingen betreffen[1]:

Niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheid € 0

De begrotingsonrechtmatigheid betreft voor € 1.336.115 een overschrijding van de lasten. De overschrijding past binnen het vooraf vastgestelde beleid (financiële verordening artikel 12 Begrotingscriterium) en is daarmee vooraf als acceptabel geduid. De overschrijding is in de jaarrekening toegelicht en wordt derhalve hier en in de paragraaf bedrijfsvoering niet nader toegelicht.

Voorwaardencriterium € 901.263

Hierbij is de aanbestedingsregelgeving niet juist nageleefd. We lichten hieronder de onrechtmatigheden groter dan € 100.000,- toe. Het betreft:

4. overschrijding van het Europees drempelbedrag voor sociale en andere specifieke diensten (SAS diensten) bij de inkopen in 2024. Hierbij gaat het om de beveiliging voor de opvanglocatie. Om de continuïteit te waarborgen is dit in 2024 voortgezet (€ 319.691).
5. overschrijding van het Europees drempelbedrag voor de inkopen in 2024. Hierbij gaat het om advieswerkzaamheden voor onder andere centrumvisie en nieuw boekhorst (€ 159.404).
6. overschrijding van het Europees drempelbedrag voor de inkopen in 2024. Hierbij gaat het om service en onderhoudsdiensten bij een totaalinstallateur (€ 154.108).

Om dit soort onrechtmatigheden te voorkomen moeten we de aanbestedingsregelgeving voor het verlengen van overeenkomsten binnen het proces verduidelijken. Voor 2025 wordt enerzijds vanuit de inkoopfunctie en anderzijds vanuit het VIC-plan met de 2e en 3e line ingezet op verbetering van kennis en het vroegtijdig signaleren van risico's.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

[1] *De afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) worden alleen in de rechtmatigheidsverantwoording vermeld indien de door de raad gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden. Op basis van afspraken tussen de raad en het college kunnen afwijkingen die lager zijn dan de verantwoordingsgrens in de paragraaf Bedrijfsvoering worden vermeld.*

Bijlage 1: SISA-verantwoording

Single information, single audit (SiSa) betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. SiSa is de manier waarop medeoverheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk ieder jaar verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen hebben besteed.

Het CBS vervult hierbij namens het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de intermediaire rol tussen medeoverheden en vakdepartementen. Gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen dienen hun verantwoordingsinformatie met een rapport van bevindingen opgesteld door de accountant hierover, vóór 15 juli 2025 digitaal aan het CBS te verstrekken.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Ver-strek-ker	**Uit-kerings code**	**Specifieke uitkering**	**Juridische grondslag**	**Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek**			Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoor-ding (Ja/Nee)	
							Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2		
		Gemeenten			*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
					Indicator: B2/01	*Indicator: B2/02*	*Indicator: B2/03*	*Indicator: B2/04*	*Indicator: B2/05*	
					0	4	Ja	Ja	Nee	
					Reeks 1	**Reeks 1**				
					Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)				
					Keuze werkelijke kosten	**Keuze werkelijke kosten**				
					Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*				
					Indicator: B2/06	*Indicator: B2/07*				
					Reeks 1	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**

			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€38.075	€ 53.894			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€0	€15.580	€0	€13.872	€0	€5.834

			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€12.348	€24.348	€0	€ 0	€50.423	
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 37.855	€ 0	1	162	92	

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
		Gemeenten	*Aard controle R Indicator: D8/01*	*Aard controle R Indicator: D8/02*	*Aard controle R Indicator: D8/03*	*Aard controle R Indicator: D8/04*	*Aard controle R Indicator: D8/05*	*Aard controle R Indicator: D8/06*
			€ 284.459	€ 88.475	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		

				Bedrag		**Bedrag**	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	
			Indicator: D8/07	*Indicator: D8/08*	*Indicator: D8/09*	*Indicator: D8/10*	
		1					
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*		
			Indicator: D14/01	*Indicator: D14/02*	*Indicator: D14/03*		
			€ 1.097	€ 0	€ 0		
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle*	

						n.v.t.		
			Indicator: D14/04	*Indicator: D14/05*	*Indicator: D14/06*	*Indicator: D14/07*		
			€ 0	€ 10.416	€ 9.319	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*		
			Indicator: D14/08	*Indicator: D14/09*	*Indicator: D14/10*	*Indicator: D14/11*		
		1						
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t*
			Indicator: D23/01	*Indicator: D23/02*	*Indicator:*	*Indicator:*	*Indicator:*	*Indicator:*

					D23/03	*D23/04*	*D23/05*	*D23/06*
		1	SB240131	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheek-voorzieng	€ 7.115	€ 120.405	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheek-voorzieng	€ 7.115
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D23/07*					
		1	Nee					
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: E20/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	*Aard controle R* *Indicator: E20/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		

						(stuks, meters)		
				Aard controle n.v.t. *Indicator: E20/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*	
			1	106 Aanleg van een drempel op fietskruispunt gebiedsontsluitingsweg / erftoegangsweg | aantal in st	Ja	0	Geen besteding op subsidie	
			2	121 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur zone | aantal in st	Ja	0	Geen besteding op subsidie	
			3	111 Aanleg van een voetgangersoversteekplaats | aantal in st	Ja	0	Geen besteding op subsidie	
			4	120 Aanleg van een snelheidsremmende plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt | aantal in st	Ja	0	Geen besteding op subsidie	

			5	117 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Ja	0	Geen besteding op subsidie		
			6	214 Links afslaan verbieden door aanleg van middengeleiders | aantal in st	Ja	0	Geen besteding op subsidie		
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**		Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. *Indicator: E44B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	*Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	*Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1	060546 Gemeente Leiden	IENW/BSK-2023/379653	€ 3.251	€ 3.251	€ 16.030	€ 16.030
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

			Aard controle n.v.t. *Indicator: E44B/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1 060546 Gemeente Leiden	IENW/BSK-2023/379653	Nee			
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E44B/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
			1 060546 Gemeente Leiden	IENW/BSK-2023/379653	Water vasthouden en benutten: Vergroenen, waterberging in plantvakken: Vergroening van Teylingen	Nee		
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024**	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) **IOAW**	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) **IOAZ**	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**)	Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)
			Aard controle R Indicator: G2/01	*Aard controle R Indicator: G2/02*	*Aard controle R Indicator: G2/03*	*Aard controle R Indicator: G2/04*	*Aard controle R Indicator: G2/05*	*Aard controle R Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**)	Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**)	Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**)	Gemeente Participatiewet (**PW**)

			(**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	(**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	*Aard controle R* *Indicator: G2/09*	*Aard controle R* *Indicator: G2/10*	*Aard controle R* *Indicator: G2/11*	*Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Nee				
SZW	**G2A**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) **IOAW**	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) **IOAZ**

			verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen					
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)
				Aard controle n.v.t. *Indicator: G2A/01*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
			1	061525 Gemeente Teylingen	€ 4.931.498	€ 117.987	€ 288.254	€ 1.409	€ 0
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet
				In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam

					I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**)	I.7 Participatiewet (**PW**)
					Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07	*Aard controle R Indicator: G2A/08*	*Aard controle R Indicator: G2A/09*	*Aard controle R Indicator: G2A/10*	*Aard controle R Indicator: G2A/11*	*Aard controle R Indicator: G2A/12*
			1	061525 Gemeente Teylingen	€ 0	€ 0	€ 794	€ 0	€ 575.204
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
				In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		

			gemeente invullen	I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R Indicator: G2A/14*	Participatiewet (**PW**) *Aard controle R Indicator: G2A/15*	Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2 Indicator: G2A/16*		
			1 061525 Gemeente Teylingen	€ 10.529	€ 0	€ 0		
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	*Aard controle R Indicator: G3/02*	*Aard controle R Indicator: G3/03*	*Aard controle R Indicator: G3/04*	*Aard controle R Indicator: G3/05*	*Aard controle R Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrek	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

					kingen (BOB)			
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)

			gemeente invullen					
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	*Aard controle R Indicator: G3A/02*	*Aard controle R Indicator: G3A/03*	*Aard controle R Indicator: G3A/04*	*Aard controle R Indicator: G3A/05*	*Aard controle R Indicator: G3A/06*
		1	061525 Gemeente Teylingen	€ 0	€ 0	-€ 2.015	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking

			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G3A/07	*Indicator: G3A/08*	*Indicator: G3A/09*	*Indicator: G3A/10*	*Indicator: G3A/11*	*Indicator: G3A/12*
		1	061525 Gemeente Teylingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle	*Aard controle n.v.t.*	Gemeente *Aard controle R*	Gemeente *Aard controle R*	Gemeente *Aard controle R*	Gemeente *Aard controle R*	Gemeente *Aard controle R*

		taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		*Indicator: G4/01*	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april	0	0	Nee		

				2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee	
			6	Totaal	0	0	N.v.t.	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober				

				2021)			
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/16*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0

			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 54	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	€ 54	€ 0	€ 0	
SZW	**G4A**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.		Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/05*	
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 3.325	€ 69.472	
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.891	€ 19.723	

			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 2.952	€ 22.611	
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 656	
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.895	
				Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*		
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0		
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0		
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	0	0		
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0		

				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4A/10*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/11*	*Aard controle D2* *Indicator: G4A/12*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/13*		
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		

			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 91.617	€ 0	Nee			
SZW	**G10A**	**Wet inburgering 2021_ Totaal 2023**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar			

					lichaam	
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G10B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G10)	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10A/01*	*Aard controle R* *Indicator: G10A/02*	*Aard controle R* *Indicator: G10A/03*	
		1	061525 Gemeente Teylingen	€ 111.916	€ 0	
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024**	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G12/01*	*Aard controle R* *Indicator: G12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*	
			€ 0	€ 0	Nee	

SZW	**G12A**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2023**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam			
			Aard controle n.v.t. Indicator: G12A/01	*Aard controle R Indicator: G12A/02*	*Aard controle R Indicator: G12A/03*			
		1	061525 Gemeente Teylingen	€ 0	€ 0			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024**	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar						

		lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			Aard controle R *Indicator: G13/01*	*Aard controle R* *Indicator: G13/02*	*Aard controle R* *Indicator: G13/03*	*Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	**G13A**	**Onderwijsroute_ totalen 2023**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Bestedingen onderwijsroute (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten onderwijsroute (jaar T-1) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten overige voorzieningen (jaar T-1) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G13B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G13)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam					
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G13A/01*	*Aard controle R* *Indicator: G13A/02*	*Aard controle R* *Indicator: G13A/03*	*Aard controle R* *Indicator: G13A/04*	*Aard controle R* *Indicator: G13A/05*	
		1	061525 Gemeente	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

			Teylingen					
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 317.517	€ 204.518				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Onroerende zaken**	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Roerende zaken**	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Dienstverlening door derden**	Toelichting
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H4/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	*Aard controle R* *Indicator: H4/05*	*Aard controle R* *Indicator: H4/06*	*Aard controle R* *Indicator: H4/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Exploitatie Stiwa	€ 192.789	€ 0	€ 0	€ 192.789	
		2	Rolstoelvriendelijk maken sporthal De Tulp	€ 5.462	€ 5.462	€ 0	€ 0	
		3	A. Timmerman advies sportbedrijf	€ 2.416	€ 0	€ 2.416	€ 0	
		4	Ing.bureau AV Consulting – Warmondse IJsclub	€ 2.141	€ 0	€ 2.141	€ 0	
		5	Nieuw Boekhorst advieswerken	€ 1.710	€ 0	€ 1.710	€ 0	

VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01*	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht *Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R Indicator: H21/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R Indicator: H21/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05*	
			Ja		€ 930	€ 25.625	Nee	
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel *Aard controle R Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06*
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 27.085	€ 27.085	€ 44.535	Ja	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 185.595	€ 121.690	€ 241.828	Ja	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 41.670	€ 41.670	€ 66.930	Ja	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 33.000	€ 33.000	€ 53.135	Ja	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 11.088	€ 11.088	€ 19.352	Ja	Ja
			6 Aanpak overgewicht	€ 36.461	€ 29.813	€ 51.736	Ja	Ja

			en obesitas					
			7 Valpreventie	€ 100.307	€ 94.578	€ 153.756	Ja	Ja
			8 Leefomgeving	€ 20.835	€ 18.252	€ 34.151	Ja	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 5.209	€ 5.209	€ 8.160	Ja	Ja
			10 Versterken sociale basis	€ 75.173	€ 68.787	€ 115.876	Ja	Ja
			11 Mantelzorg	€ 20.835	€ 2.752	€ 14.557	Ja	Ja
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 20.694	€ 20.695	€ 51.698	Ja	Ja
			13 Welzijn op recept	€ 18.591	€ 2.639	€ 9.132	Ja	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 5.209	€ 4.195	€ 7.551	Ja	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 15.746	€ 14.926	€ 26.866	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07					
			Nee					
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				

			Aard controle n.v.t. *Indicator: H35B/01*	*Aard controle R* *Indicator: H35B/02*				
			1 060546 Gemeente Leiden	€ 53.558				
VRO	**J31**	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J31/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controlen n.v.t.* *Indicator: J31/02*	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J31/03*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J31/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J31/05*	
			€ 0	€ 0	€ 0		Nee	
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten

			Aard controle n.v.t. *Indicator: J55/01*	*Aard controle R* *Indicator: J55/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	*Aard controle R* *Indicator: J55/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
			178	-€ 4.717	€ 87.764	23	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woninge n waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J55/07*	*Aard controle R* *Indicator: J55/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
			0	€ 0	€ 0			

			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/ energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J55/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			57	74	10	11	0	25
VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a

				Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/01*	*Aard controle R* *Indicator: J94/02*	*Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	*Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	*Aard controle R* *Indicator: J94/05*	*Aard controle R* *Indicator: J94/06*
			1	*LAI23-03537991*	€ 206.380	129	0	3.000	€ 0
			2	*LAI24-03727715*	€ 19.150	0	0	0	€ 0
				Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
				Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
			1	€ 26.639	€ 179.741	Nee			
			2	€ 19.150	€ 0	Nee			
VRO	**J210B**	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw**		Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)

		Sisa tussen medeoverheden	provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/01*	*Aard controle R* *Indicator: J210B/02*	*Aard controle R* *Indicator: J210B/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/06*
		1	030008 Provincie Zuid-Holland	€ 0	€ 0	0	0	Nee
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 357.909	€ 225.349	€ 31.054	€ 844.928	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					

AenM	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	*Aard controle R Indicator: M16/01*	*Aard controle R Indicator: M16/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03*	*Aard controle R Indicator: M16/04*	*Aard controle R Indicator: M16/05*	*Aard controle R Indicator: M16/06*
			€ 2.633.177			€ 0	€ 1.355.645	€ 142.629
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle*	*Aard controle*	

			Indicator: M16/07	*Indicator: M16/08*	*Indicator: M16/09*	*n.v.t. Indicator: M16/10*	*n.v.t. Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 57.694	€ 13.125	€ 4.176.020	€ 11.626.751	

Bijlage 2: Overzicht investeringskredieten

Kredietnaam	Inkomsten of uitgaven	Totaal krediet	Uitg tm 2023	Uitg 2024	Restant per 31-12-2024	Toelichting stand van zaken per 31-12-2024	Restant krediet overboeken naar 2024 of afsluiten per 31-12-2024?
Roodemolenweg 6 (S): Tennispark clubhuis 2018	Uitgaven	1.196.764		936.000	260.764		Restant krediet overboeken
Roodemolenweg 6 (S): Tennispark parkeerplaatsen 2018	Uitgaven	56.472	29.759		26.713		Restant krediet overboeken
Kunstgrasveld 3 Warmunda zorgplicht, 2022	Uitgaven	15.000			15.000	Dit budget moet overgeheveld worden naar 2025. Want de gemeente heeft een zorgplicht rondom kunstgrasvelden. Dit naar aanleiding van gerechtelijke uitspraken. Daarom was dit bedrag opgenomen in de kadernota 2022. De verdere uitwerking van deze zorgplicht is mede afhankelijk van het nog te actualiseren MJOP en het beheer- en exploitatieonderzoek in 2025.	Restant krediet overboeken
Kunstgrasveld 1 Foreholte zorgplicht, 2022	Uitgaven	30.000			30.000	Dit budget moet overgeheveld worden naar 2025. Want de gemeente heeft een zorgplicht rondom kunstgrasvelden. Dit naar aanleiding van gerechtelijke uitspraken rondom de verspreiding van rubbergranulaat in het milieu. Dit moet	Restant krediet overboeken

						voorkomen worden. Dit kost per veld gemiddeld EUR 30.000 aan kantplanken en uitloopmatten en is daarom opgenomen in de kadernota 2022. De verdere uitwerking van deze zorgplicht is mede afhankelijk van het nog te actualiseren MJOP en het beheer- en exploitatieonderzoek in 2025.	
Kunstgrasveld 2 Foreholte zorgplicht, 2022	Uitgaven	30.000			30.000	Dit budget moet overgeheveld worden naar 2025. Want de gemeente heeft een zorgplicht rondom kunstgrasvelden. Dit naar aanleiding van gerechtelijke uitspraken rondom de verspreiding van rubbergranulaat in het milieu. Dit moet voorkomen worden. Dit kost per veld gemiddeld EUR 30.000 aan kantplanken en uitloopmatten en is daarom opgenomen in de kadernota 2022. De verdere uitwerking van deze zorgplicht is mede afhankelijk van het nog te actualiseren MJOP en het beheer- en exploitatieonderzoek in 2025.	Restant krediet overboeken
Kunstgrasveld 3 Foreholte zorgplicht, 2022	Uitgaven	30.000			30.000	Dit budget moet overgeheveld worden naar 2025. Want de gemeente heeft een zorgplicht rondom kunstgrasvelden. Dit naar aanleiding van gerechtelijke uitspraken rondom de verspreiding van rubbergranulaat in het milieu. Dit moet voorkomen worden. Dit kost per veld gemiddeld EUR 30.000 aan kantplanken en uitloopmatten en is daarom opgenomen in de kadernota 2022. De verdere uitwerking van deze zorgplicht is mede afhankelijk van het nog te actualiseren MJOP en het beheer- en exploitatieonderzoek in 2025.	Restant krediet overboeken
Kunstgrasveld 4 Foreholte zorgplicht, 2022	Uitgaven	30.000			30.000	Dit budget moet overgeheveld worden naar 2025. Want de gemeente heeft een zorgplicht rondom kunstgrasvelden. Dit naar aanleiding van gerechtelijke uitspraken rondom de verspreiding van rubbergranulaat in het milieu. Dit moet	Restant krediet overboeken

						voorkomen worden. Dit kost per veld gemiddeld EUR 30.000 aan kantplanken en uitloopmatten en is daarom opgenomen in de kadernota 2022. De verdere uitwerking van deze zorgplicht is mede afhankelijk van het nog te actualiseren MJOP en het beheer- en exploitatieonderzoek in 2025.	
Kunstgrasveld 1 The Bassets zorgplicht, 2022	Uitgaven	30.000		30.000	0	Groot onderhoud kunstgrasveld. Bijvullen met kurk ca. 8,8 ton. Uitgevoerd in 2024.	Restant krediet overboeken
Verv.toplaag kunstgr.vld hfdvld 9 Roodemolen 2023	Uitgaven	450.000	296.039	147.691	6.270	overhevelen. wordt in 2025 afgerond	Restant krediet overboeken
Herinr.sportpark Elsgeest:Voorbereiding grondwerk	Uitgaven	277.962	25.593	47.421	204.948	Project nog in uitvoering, wordt in 2025 afgerond	Restant krediet overboeken
Herinr.sportpark Elsgeest:Sportvelden	Uitgaven	4.273.240	2.835.198	185.653	1.252.389	Project nog in uitvoering, wordt in 2025 afgerond	Restant krediet overboeken
	Inkomsten	-352.960			-352.960		Restant krediet overboeken
	Totaal	3.920.280	2.835.198	185.653	899.429		Restant krediet overboeken
Herinr.sportpark Elsgeest:Sportaccomodaties	Uitgaven	1.120.800	343.454	795.391	-18.045	Project nog in uitvoering, wordt in 2025 afgerond	Restant krediet overboeken
Herinr.sportpark Elsgeest:Trainings/sporthal	Uitgaven	765.000			765.000	Project nog in uitvoering, wordt in 2025 afgerond	Restant krediet overboeken
Herinr.sportpark Elsgeest: VAT-kosten	Uitgaven	335.024	624.936	92.982	-382.894	Project nog in uitvoering, wordt in 2025 afgerond	Restant krediet overboeken
	Inkomsten	592.427			592.427		Restant krediet

							overboeken
	Totaal	927.451	624.936	92.982	209.533		Restant krediet overboeken
Herinr.sportpark Elsgeest:Indexering	Uitgaven	556.632			556.632	Project nog in uitvoering, wordt in 2025 afgerond	Restant krediet overboeken
Verv.toplaag kunstgrasveld KV TOP veld 1 2024	Uitgaven	250.000		205.991	44.009	werkzaamheden zijn afgerond. definitieve afrekening volgt na vaststelling BOSA->in 2025	Restant krediet overboeken
Verv.toplaag kunstgrasveld KV Top veld 3 2023	Uitgaven	250.000	203.124		46.876	werkzaamheden zijn afgerond. definitieve afrekening volgt na vaststelling BOSA->in 2025	Restant krediet overboeken
Verv.toplaag kunstgras tennisvelden 1 tm 3 sportpark Overbos 2024	Uitgaven	125.160		125.160	125.160	Is afgerond. Dit kan afgesloten worden.	Afsluiten per 31-12-2024
Verv.toplaag kunstgras tennisvelden 4 tm 6 sportpark Overbos 2024	Uitgaven	125.160		125.160	125.160	Is afgerond. Dit kan afgesloten worden.	Afsluiten per 31-12-2024
Binnensport-accomodaties advies + onderzoek 2020	Uitgaven	61.104	11.021		50.083	Wordt in 2025 uitgevoerd	Restant krediet overboeken
Verv.toplaag kunstgrasveld veld 2 sportpark Elsgeest	Uitgaven	526.250			526.250	Elsgeest. wordt dit voorjaar uitgevoerd	Restant krediet overboeken
Vervanging toplaag veld 1 HV	Uitgaven	56.000			56.000	Wordt aangevangen in 2025	Restant krediet overboeken

Warmunda 2024							
Vervanging straatwerk, kolken etc. Overbos 2024	Uitgaven	110.000			110.000	Wordt aangevangen in 2025	Restant krediet overboeken
Vervangen lichtmasten velden SV Warmunda 2024	Uitgaven	90.000			90.000	project wordt aangevangen in 2025	Restant krediet overboeken
Ontsluiting sportpark Elsgeest	Uitgaven	94.091			94.091	zie hierboven Elsgeest	Restant krediet overboeken
Herinr. Sportpark Elsgeest; VAT-kosten	Uitgaven	121.710	20.531	6.273	94.906	zie hierboven Elsgeest	Restant krediet overboeken
Herinr. Sportpark Elsgeest; Indexering	Uitgaven	113.596			113.596	zie hierboven Elsgeest	Restant krediet overboeken
Renovatie veld 9 sportpark Roodemolenpolder (toplaag)	Uitgaven	860.321		486.000	374.321	Dit is het budget dat gebruikt wordt voor de herinrichting.	Restant krediet overboeken
Verv. Toplaag tennisbn 1 tm 3 Sportpark Overbos 2022	Uitgaven	83.000		36.726	46.274	Afgerond. Wacht met def vaststelling BOSA->2025	Restant krediet overboeken
Verv. Toplaag tennisbn 7 Sportpark Overbos 2022	Uitgaven	83.000			83.000	nog niet gestart	Restant krediet overboeken
Verv. Toplaag tennisbn 4 tm 6 Sportpark Overbos	Uitgaven	31.000			31.000	Wachten op def. BOSA vaststelling	Restant krediet overboeken

2022							
Verv. Toplaag grasveld rugbyver. The Bassets 2022	Uitgaven	55.000			55.000	nog niet gestart	Restant krediet overboeken
Ver.toplaag krukingestrooid kunstgrasveld hoofdveld The Bassets	Uitgaven	505.000			505.000	Levensduur is verlengd, waardoor vervanging later kan dan in eerste instantie gedacht	Restant krediet overboeken
Vervanging veldverlichting veld 1 vv Foreholte 2023	Uitgaven	66.000			66.000	Wordt in 2025 uitgevoerd, gelijktijdig met het vervangen van de toplaag van veld 1	Restant krediet overboeken
Sportaccommodatie Nieuw Boekhorst 2023	Uitgaven	100.000	5.880	7.881	86.239	In uitvoering	Restant krediet overboeken
Invest.subsidie renovatie tennisbanen SV Voorhout 2023	Uitgaven	129.250	129.250		0	Subsidie in 2023 verleend	Afsluiten per 31-12-2024
KV TOP renovatie toplaag kunstgrasveld	Uitgaven	22.722			22.722	Het college van burgemeester en wethouders accordeerde op 4 juni 2024 de subsidieaanvraag voor de renovatie van een sportveld. De werkzaamheden worden in 2025 uitgevoerd en zou dit budget overgeheveld moeten worden.	Restant krediet overboeken
Verv.toplaag kunstgrasveld hoofdveld 1 Roodemolen	Uitgaven	620.000			620.000	College is akkoord gegaan met de subsidie aanvraag van de SESRM voor de renovatie van veld 1. Dit veld wordt vervangen in mei 2025. Daarom moet dit budget overgeheveld worden.	Restant krediet overboeken
Verv.toplaag kunstgrasveld	Uitgaven	987.131		378.000	609.131	De gemeente heeft voor de herinrichting van de velden van het sportpark Roodemolen een	Restant krediet overboeken

hoofdveld 9 Roodemolen						eenmalige subsidie verleend van maximaal € 2.886.470,34. Het herinrichten van het sportpark is in lijn met één van de pijlers van het nationale sportakkoord zoals weergegeven in het vitaliteitsakkoord, namelijk een duurzame sportinfrastructuur. Dit project loopt naar waarschijnlijkheid t/m 2026. De subsidie is onderverdeeld in verschillende budgetten en moeten allemaal overgeheveld worden naar 2025. Zonder dit budget kunnen de werkzaamheden niet doorgaan.	
Aanleg voetbalveld 8 Roodemolenpolder	Uitgaven	377.750	370.000		7.750	definitieve beschikking volgt	Restant krediet overboeken
Aanleg voetbalveld 2 Roodemolenpolder	Uitgaven	377.750	370.000		7.750	definitieve beschikking volgt	Restant krediet overboeken
Renovatie veld 1 VV Foreholte (vervangen toplaag) 2020	Uitgaven	54.412			54.412	definitieve beschikking volgt	Restant krediet overboeken
Verv.toplaag kunstgrasveld 1 vv Foreholte	Uitgaven	575.000			575.000	definitieve beschikking volgt	Restant krediet overboeken
Vervaging drainage velden VV Foreholten	Uitgaven	14.000			14.000	definitieve beschikking volgt	Restant krediet overboeken
Vervanging toplaag veld 3 KV TOP	Uitgaven	137.000		17.978	119.022	wordt dit jaar afgerond. Wacht op def. BOSA. Eind dit jaar sluiten	Restant krediet overboeken
Onderwijsvoorziening Nieuw Boekhorst 2023	Uitgaven	100.000	8.820	58.336	32.844	In 2023 is een voorbereidingskrediet toegekend voor de planvorming van een school en sportvoorziening in de nieuwbouwwijk Nieuw Boekhorst. In 2024 heeft de raad ingestemd met	Restant krediet overboeken

						een investeringskrediet. Op dit moment is de aanbesteding voor een architect afgerond. De planning van oplevering is 2027. Verzoek overheveling budget naar 2025.	
Aandreasschool meubilair tbv uitbreiding 2024	Uitgaven	57.000		50.982	6.018	Project afgerond	Restant krediet overboeken
Cofinanc.: Spec.uitkering Ventilatie in scholen	Uitgaven	318.569	272.841	10.000	35.728	Project afgerond	Afsluiten per 31-12-2024
Uitbreiding Emmausschool 2022	Uitgaven	437.429	50.000	348.686	38.743	In 2023 heeft de raad ingestemd met een krediet voor de uitbreiding van basisschool De Emmaus en voor het aanbrengen van een luchtbehandelingskast. Vanwege capaciteitstekort zijn de noodlokalen die eigendom zijn van de Historische Kring Voorhout door hen teruggegeven aan gemeente. Deze zijn weer aangepast tot schoollokalen. In het onderwijsgebouw zelf zijn diverse aanpassingen gedaan. Eind 2024 is de uitbreiding gereed gekomen. Project is nog niet afgerekend. Verzoek budget overhevelen naar 2025.	Restant krediet overboeken
Emmausschool 1e inr. Leerpakket en meubilair 2024	Uitgaven	27.000		24.012	2.988	Project afgerond	Afsluiten per 31-12-2024
Knorrenburgerln 2 (S): IKC Sticht. Kosten PO 2020	Uitgaven	8.722.791	7.088.536	1.496.176	138.079	De nieuwbouw voor Het Sterrenwerk is in 2024 opgeleverd. De stichtingskosten zijn afgerekend met het schoolbestuur die bouwheer is geweest, maar er volgen nog een aantal kosten voor de gemeente, zoals de juridische eigendomsoverdracht van het het pand en de grond, het terugplaatsen van nestkastjes en de	Restant krediet overboeken

						uren van de gemeente projectleider. Daarmee kan het budget nog niet worden gesloten en zal overgeheveld moeten worden naar 2025.	
Knorrenburglaan 2(S):IKC Gem.kosten PO 2021	Uitgaven	0	70.232		-70.232	De nieuwbouw voor Het Sterrenwerk is in 2024 opgeleverd. De stichtingskosten zijn afgerekend met het schoolbestuur die bouwheer is geweest, maar er volgen nog een aantal kosten voor de gemeente, zoals de juridische eigendomsoverdracht van het het pand en de grond, het terugplaatsen van nestkastjes en de uren van de gemeente projectleider. Daarmee kan het budget nog niet worden gesloten en zal overgeheveld moeten worden naar 2025.	Restant krediet overboeken
Rembrandtln 14 (V):SCH/PO Uitbreiding 2020	Uitgaven	1.656.919	1.500.078		156.841	In 2020 heeft de raad ingestemd met de uitbreiding van 4 lokalen voor De Andreasschool en daarvoor een krediet toegekend. De uitbreiding is gerealiseerd en opgeleverd eind 2023. De buitenruimte is in 2024 afgerond. Het schoolbestuur moet nog met een afrekening komen. Verzoek budget overhevelen naar 2025.	Restant krediet overboeken
Aan- en verkoop gronden Nieuw Boekhorst	Uitgaven	126.270		6.492	119.778	Transacties vinden voornamelijk plaats in 2025; krediet doorschuiven	Restant krediet overboeken
Stationslocatie Voorhout - GRONDEN	Uitgaven	0		31	-31	Beperkte activiteiten in 2024; investeringsnummer open houden voor 2025 e.v.	Restant krediet overboeken
Project Noordelijke Randweg Voorhout	Uitgaven	9.007.397	414.578	29.610	8.563.210	Weg is al enige tijd in gebruik. In 2025 wordt er een brug geplaatst	Restant krediet overboeken
	Inkomsten	-5.000.000			-5.000.000		Restant krediet overboeken

	Totaal	4.007.397	414.578	29.610	3.563.210		Restant krediet overboeken
Project Noordelijke Randweg Uitvoering	Uitgaven	-5.708.127		145.135	-5.853.262	Weg is al enige tijd in gebruik. In 2025 wordt er een brug geplaatst	Restant krediet overboeken
	Inkomsten	6.000.000			6.000.000		Restant krediet overboeken
	Inkomsten	-5.604.953		-40.527	-5.564.426		Restant krediet overboeken
	Totaal	-5.313.080		104.608	-5.417.688		Restant krediet overboeken
Planstudiefase HOV Teylingen (onderzoekkosten)	Totaal	26.746	30.546	376.588	-380.388	Staat nog open; project loopt nog door	Restant krediet overboeken
HOV Sassenheim 1	Uitgaven	4.204.000	21.057	279.625	3.903.318	Staat nog open; project loopt nog door	Restant krediet overboeken
	Inkomsten	-4.204.000		-300.682	-3.903.318		Restant krediet overboeken
	Totaal	0	21.057	-21.057	0		Restant krediet overboeken
Project Teydelijk	Uitgaven	553.000	27.525	21.880	503.595	Alleen wat planuren gemaakt in 2024; bouwrijp en woonrijp maken in 2025	Restant krediet overboeken
	Inkomsten	-303.000			-303.000		Restant krediet overboeken
	Totaal	250.000	27.525	21.880	200.595		Restant krediet overboeken
Fierspad woonwijk Overteylingen	Uitgaven	120.000		204	119.796	Bijna geen kosten gemaakt; alleen offerte getekend in 2024	Restant krediet overboeken
GVVP B38	Uitgaven	0			0	Leeg krediet, afsluiten.	Afsluiten per 31-12-

Bushalten NS Station Voorhout							2024
GVVP B38 Bushalte NS Station Voorhout	Uitgaven	25.000			25.000	Loopt door, uitvoering in 2025.	Restant krediet overboeken
GVVP B40 bushalte Schoutenlaan	Uitgaven	0			0	Leeg krediet, afsluiten.	Afsluiten per 31-12-2024
GVVP V17 Herinrichting Oosthoutlaan	Uitgaven	200.000			200.000	Moet open blijven staat ivm afrekening HOV Voorhout.	Restant krediet overboeken
GVVP V18 Herinrichten Hoofdstraat Noord SH 2022	Uitgaven	792.680			792.680	In afwachting tot oplevering nieuwe Dirk.	Restant krediet overboeken
Herinrichting Herenweg Warmond	Uitgaven	0		-12.240	12.240	Het werk is in juni 2023 afgerond en overgedragen aan beheer	Afsluiten per 31-12-2024
Reconstructie Willem Warnaarlaan	Uitgaven	15.000	3.083	8.843	3.074	Er is nog geen voorbereidingskrediet aanwezig, het beetje geld wat er staat graag doorschuiven naar 2025 en krediet open laten staan.	Restant krediet overboeken
GVVP V12 Toets essentiële herkenbaarheidskenmerken 2023	Uitgaven	1		2.639	-2.638	Restant lijkt negatief. Hier wordt verder niets op geboekt. Kan afgesloten worden.	Afsluiten per 31-12-2024
Mobiliteit 2022	Uitgaven	2.110.408		42.893	2.067.515	In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het mobiliteitsplan	Restant krediet overboeken
GVVP B32 Maatregelen langzaam verkeer 2023	Uitgaven	196.428	47.890	344	148.194	Project loopt door in 2025	Restant krediet overboeken
Centrumvisie 2022	Uitgaven	10.300.000			10.300.000	Project loopt nog	Restant krediet overboeken;

							5.150.000 in 2025 en 5.150.000 in 2026
Centrumvisie 2023	Uitgaven	412.000	2.584	49.429	359.987	Project loopt nog; restant zal in overleg met de projectmanager nog aangewend worden	Restant krediet overboeken
VRI Paddoxlaan Warmond 2014	Uitgaven	225.000		47.138	177.862	er komt nog een rekening van 35000 voor het definief plaatsen van de VRI automaat inclusief armaturen.graag de rest (140.000). overzetten naar Sassenheim voor vervangen voetgangers/fietser armaturen.	Restant krediet overboeken
VO 2022 - Aanleg 2 bruggen park Overbosch	Uitgaven	94.058	98.056		-3.998	project uitgevoerd, afsluiten	Afsluiten per 31-12-2024
	Inkomsten	-41.196	-35.571	-1.396	-4.229		Afsluiten per 31-12-2024
	Totaal	52.862	62.485	-1.396	-8.227		Afsluiten per 31-12-2024
Investeringsgrootonderhoud wegen	Uitgaven	268.000	70.377	7.583	190.040	weinig uitgegeven. Door vele wisselingne van wegbeheerders en onderbezetting geen langdurige plannen kunnen maken. Naar verwachten gaan we het budget in 2025 gebruiken.	Restant krediet overboeken
Centrumvisie-Investeringen buitenruimte	Uitgaven	610.000	19.720	9.383	580.897	Project loopt nog; restant zal in overleg met de projectmanager nog aangewend worden	Restant krediet overboeken
Centrumvisie-Warmond Herinrichting str Ter Leede	Uitgaven	315.000			315.000	Project loopt nog; restant zal in overleg met de projectmanager nog aangewend worden	Restant krediet overboeken
Cengtrumvisie-Sassenh.Aanp.Parkeerpl.Wilhelminalaan	Uitgaven	20.000	19.378		622	Project afgerond	Afsluiten per 31-12-2024

Centrumvisie-interne uren Teylingen	Uitgaven	352.000	93.879	138.248	119.873	Project loopt nog; restant zal in overleg met de projectmanager nog aangewend worden	Restant krediet overboeken
Vervangen SA 2.03, VO28, WA 30, WA ST22 2024	Uitgaven	308.847			308.847	is aanbesteed. vervanging wordt in 2025 afgerond	Restant krediet overboeken
Verv.bruggen VO01, VO07, VO12, VO21, VO31,WA09	Uitgaven	665.000	64.621	183.429	416.950	is afgerond. bruggen zijn vervangen. volgt nog een laatste factuur.	Restant krediet overboeken
Zoutstrooier Igloo S 2400 1100 liter 3	Uitgaven	46.700			46.700	De aanbesteding loopt gestart in 2024	Restant krediet overboeken
Vervangen WA 26B 2024	Uitgaven	110.250			110.250	is aanbesteed. vervanging wordt in 2025 afgerond	Restant krediet overboeken
Zoutstrooier Igloo S 2400 1100 liter 2	Uitgaven	46.700			46.700	De aanbesteding loopt gestart in 2024	Restant krediet overboeken
Zoutstrooier Igloo S 2400 1100 liter 1	Uitgaven	46.700			46.700	De aanbesteding loopt gestart in 2024	Restant krediet overboeken
Sneeuwploeg Villeton LMT 2x 1800 en 1x 2000	Uitgaven	23.700			23.700	De aanbesteding loopt gestart in 2024	Restant krediet overboeken
Zoutstrooier igloo 800 ltr 1	Uitgaven	52.200			52.200	De aanbesteding loopt gestart in 2024	Restant krediet overboeken
Zoutstrooier igloo 800 ltr 2	Uitgaven	52.200			52.200	De aanbesteding loopt gestart in 2024	Restant krediet overboeken
Zoutstrooier igloo 800 ltr 3	Uitgaven	52.200			52.200	De aanbesteding loopt gestart in 2024	Restant krediet overboeken
Lichtmasten Spoorpad VH 2022	Uitgaven	120.000	110.893		9.107	werkzaamheden gereed	Afsluiten per 31-12-2024
	Inkomsten	-60.000		-60.000	0	dit zijn subsidiegelden die we nog moeten	Restant krediet

						terugkrijgen van PZH. Proces loopt	overboeken
Armaturen Spoorpad VH 2022	Uitgaven	60.000	46.207		13.793	werkzaamheden gereed	Afsluiten per 31-12-2024
	Inkomsten	-30.000		-30.000	0	dit zijn subsidiegelden die we nog moeten terugkrijgen van PZH. Proces loopt	Restant krediet overboeken
Vervangen openbare verlichting obv beheerplan jr 2022	Uitgaven	1.085.000	6.431	137.293	941.276	snelheid aannemer beperkende factor in ombouw van verledding	Restant krediet overboeken
Vervangen openbare verlichting obv beheerplan jr 2024	Uitgaven	314.251		205.774	108.477	snelheid aannemer beperkende factor in ombouw van verledding	Restant krediet overboeken
Verv. Openb.verlichting obv beheerplan jr 2023	Uitgaven	627.000	267.792	1.041	357.167	snelheid aannemer beperkende factor in ombouw van verledding	Restant krediet overboeken
Aanleg VRI kruispunt Rijksstraatweg-bedr.terr.Jobo	Uitgaven	325.000	20.338	23.973	280.689	Het werk is aanbesteed en wordt in april/mei 2025 uitgevoerd.	Restant krediet overboeken
Uitbreiding fietsenstalling Station Sassenheim	Uitgaven	209.405	106.563	105.999	-3.157		Restant krediet overboeken
Uitbreiding fietsenstalling Station Veiligheid SH	Uitgaven	237.519	240.738	-3.220	1		Restant krediet overboeken
	Inkomsten	-74.118		-14.823	-59.295		Restant krediet overboeken
	Totaal	163.401	240.738	-18.043	-59.294		Restant krediet overboeken

Speelplaats Ter Wegenpark	Uitgaven	30.750			30.750	Onderdeel van project Langenveld	Restant krediet overboeken
Speelplaats Laan van Overteylingen (2023)	Uitgaven	38.768	8.080	34.214	-3.526	Speeltuinen zijn opgeleverd.	Afsluiten per 31-12-2024
Speelplaats Prins Bernhardstraat 13 (2023)	Uitgaven	38.768	20.316		18.452		Afsluiten per 31-12-2024
Speelplaats Kagerplein (2023)	Uitgaven	38.768	28.450	9.955	363		Afsluiten per 31-12-2024
Speelplaats Beukenrode 175 (2024)	Uitgaven	38.768	47.644	1.330	-10.206		Afsluiten per 31-12-2024
Speelplaats Bloemenschans 53 (2023)	Uitgaven	38.768	16.250	25.628	-3.110		Afsluiten per 31-12-2024
Speelvoorziening Ter Wegenpark, Sassenheim 2024	Uitgaven	33.114			33.114	Onderdeel van project Langenveld	Restant krediet overboeken
Speelvoorziening Sportlaan, Voorhout 2024	Uitgaven	33.114			33.114	Bezig met ontwerp	Restant krediet overboeken
Speelvoorziening Dragonweg, Voorhout 2024	Uitgaven	33.114			33.114		Restant krediet overboeken
Vervangen groen en bomen 2023	Uitgaven	400.000	391.208	9.736	-944	Afgerond	Afsluiten per 31-12-2024
Vervangen groen en bomen 2024	Uitgaven	540.000		469.225	70.775	Nog in uitvoering	Restant krediet overboeken

Aanleg 1000 Bomen 2024	Uitgaven	457.632		19.281	438.351		Restant krediet overboeken
	Inkomsten	0		-19.281	19.281	Nog in uitvoering	Restant krediet overboeken
	Totaal	457.632		0	457.632		Restant krediet overboeken
Rijke Groen-Blauwe Leefomgeving 2021	Uitgaven	400.000		2.750	397.250	Uitvoering van HUP is gestart. Inventarisatie nieuw Groenprogramma is gestart.	Restant krediet overboeken
Rijke Groen-Blauwe Leefomgeving 2022	Uitgaven	200.000	50.208	4.970	144.822	Uitvoering van HUP is gestart. Inventarisatie nieuw Groenprogramma is gestart.	Restant krediet overboeken
Rijke Groen-Blauwe Leefomgeving 2023	Uitgaven	200.000			200.000	Uitvoering van HUP is gestart. Inventarisatie nieuw Groenprogramma is gestart.	Restant krediet overboeken
Klaprooshof 22 (V): KB Nieuw gebouw 2019	Uitgaven	131.000	155.275		-24.275	Ontvangen facturen waren gericht aan de aannemer waardoor wij geen BTW mochten verrekenen, dit heeft geresulteerd in een budget overschrijding.	Afsluiten per 31-12-2024
Vervangen duikers 2021	Uitgaven	20.000	8.651		11.349	ter beschikking stellen beheerplan duiker	Restant krediet overboeken
Vervangen duikers 2023	Uitgaven	20.000	121	10.981	8.898	ter beschikking stellen beheerplan duiker	Restant krediet overboeken
Walbeschoeiing 2023	Uitgaven	130.000	133.391	7.752	-11.143	Werkzaamheden uitgevoerd vanuit beheerplan	Afsluiten per 31-12-2024
Walbeschoeiing 2024	Uitgaven	655.166		60.719	594.447	budget benodigd voor 2025-2028	Restant krediet overboeken
Investeringen obv Beleidsplan Afval	Uitgaven	314.220	81.761	45.709	186.750	gestart met uitvoering en loopt door in 2025. MEt de komst van technisch beheerder gaat dit plan betere invulling krijgen	Restant krediet overboeken
Ondergrondse containers 2023	Uitgaven	1.520.000	59.769	310.059	1.150.172	gestart met vervangingen in 2024, loopt door met uitbreiding in 2025 van locaties	Restant krediet overboeken

Uitvoering biodiversiteit	Uitgaven	40.000	19.987	19.988	26		Restant krediet overboeken
Uitvoeringsprogramma biodiversiteit 2024	Uitgaven	0			0		Afsluiten per 31-12-2024
Vervangen drukriolering loosterweg	Uitgaven	75.782			75.782	werkzaamheden moeten nog uitgevoerd worden.	Restant krediet overboeken
Aansluiten panden op drukriolering VH 2022	Uitgaven	40.000			40.000		Restant krediet overboeken
Aansluiten panden op drukriolering VH 2023	Uitgaven	40.000			40.000		Restant krediet overboeken
Aansluiten panden op drukriolering WD 2022	Uitgaven	48.000			48.000		Restant krediet overboeken
Aansluiten panden op drukriolering WD 2023	Uitgaven	48.000			48.000		Restant krediet overboeken
Aansluiten panden op drukriolering SH 2022	Uitgaven	10.000			10.000		Restant krediet overboeken
Aanpassing en uitbreiding electronische installaties markten	Uitgaven	13.547			13.547	Project loopt nog	Restant krediet overboeken
Noodstroomaggregaat vz Sassenheim	Uitgaven	50.000			50.000	Aanschaf staat voor 2025 op de planning	Restant krediet overboeken
Onderzoekskosten	Uitgaven	15.778	7.709		8.069	Voorbereidingen zijn in 2024 gestart, project zal in	Restant krediet

verbouwing raadszaal						2025 grotendeels worden uitgevoerd	overboeken
Aanp.best.centrum incl.raadzaal meubilair 2023	Uitgaven	265.200	857		264.343	Project zal in 2025 grotendeels worden uitgevoerd	Restant krediet overboeken
Aanp.best.centrum incl.raadzaal install. 2023	Uitgaven	187.720			187.720	Project zal in 2025 grotendeels worden uitgevoerd	Restant krediet overboeken
Aanp.best.centrum incl.raadzaal verbouwing 2023	Uitgaven	535.600	3.671	60.465	471.464	Project zal in 2025 grotendeels worden uitgevoerd	Restant krediet overboeken
Totaal		**51.623.121**	**16.613.934**	**6.885.554**	**28.372.955**		

Bijlage 3: Wet Normering Topinkomens

In deze bijlage staan de topfunctionarissen van de gemeente Teylingen opgenomen. Op grond van de Wet Normering Topinkomens (WNT) moeten inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak openbaar gemaakt worden. Het voor de gemeente Teylingen toepasselijke bezoldigingsmaximum is het algemeen bezoldigingsmaximum en is in 2024 gesteld op € 233.000.

Voor gemeenten geeft de wet specifiek aan wie als topfunctionaris wordt aangemerkt. Dit zijn:

- de gemeentesecretaris
- de griffier

Het is goed denkbaar dat de gemeentesecretaris en de griffier niet boven de WNT-norm verdienen. Toch worden ze aangemerkt als topfunctionaris en geldt voor hen de verplichting tot openbaarmaking en melding van de WNT-gegevens.

De leden van het college van B&W en de gemeenteraad zijn op grond van de WNT géén topfunctionarissen.
Dit verantwoordingsdocument bestaat uit het volgende model:

1. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens 2024	**M. van Egeraat**	**J.F.A. Tomassen**
Functiegegevens	**Griffier**	**Gemeente-secretaris**
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01–31/12	01/01–31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 99.161	€ 136.477
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.360	€ 27.919
Subtotaal	*€ 113.521*	*€ 164.396*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2024	**€ 113.521**	**€ 164.396**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023	**R. van Dijk**	**J.F.A. Tomassen**
Functiegegevens	**Griffier**	**Gemeente-secretaris**
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01–31/07	01/01–31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 62.872	€ 129.350

Beloningen betaalbaar op termijn	€ 26.105	€ 30.520
Subtotaal	*€ 88.977*	*€ 159.870*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 129.532	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2023	**€ 88.977**	**€ 159.870**

De topfunctionaris J.F.A. Tomassen is ook topfunctionaris in HLTsamen. In HLTsamen vindt er geen bezoldiging plaats.

2. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Gegevens 2023	**C. Bus**
Functiegegevens	**Griffier**
Periode functievervulling in het kalenderjaar	14/08–31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	5
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 212
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 147.500
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 112.000
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)	
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 68.938
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 68.938
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ 0
Bezoldiging	**€ 68.938**
Reden waarom de overschrijving al dan niet is toegestaan	n.v.t.

Inhuur
In 2024 is er niemand ingehuurd boven de WNT-norm.

Bijlage 4: Risico-inventarisatie

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Beheersmaatregel	Bedrag
Samenleven	Open einde regelingen	De beoogde verlaging van de kosten door invoering van het woonplaatsbeginsel in 2022 wordt niet gerealiseerd in 2024.	In de begroting 2024 e.v. van de gemeente Teylingen is daarom een stelpost opgenomen voor het verwachte effect (een verlaging van € 694.000). het risico is dat dit effect uitblijft		€ 694.000
Samenleven	Open einde regelingen	Er komen onverwachte kosten door complexe casussen	Dit resulteert in een toename van niet begrote kosten		€ 755.000
Samenleven	Open einde regelingen	Stijging van de vraag naar zorg en ondersteuning binnen open-einde-reglingen.	Dit resulteert in een toename van niet begrote kosten	Snelle toeleiding naar de passende zorg versterken door de inzet van integrale toegang, POH Jeugd en Jeugdhulp in onderwijs als algemene voorziening.	€ 450.000
Samenleven	Bedrijfsrisico	De verwachte kostenreductie in de begroting van de gemeenschappelijke regelingen in het sociaal domein kan niet worden gerealiseerd.	Dit resulteert in een toename van niet-begrote kosten.	Snelle toeleiding naar de passende zorg versterken door de inzet van integrale toegang, POH Jeugd en Jeugdhulp in onderwijs als algemene voorziening.	€ 158.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Bouwleges kunnen onvoldoende worden onderbouwd.	Dit kan resulteren in claims door burgers en bedrijven. Als de onderbouwing niet blijkt te kloppen mogen in 2024 geen leges worden gevorderd. Totale schade is dan de geraamde opbrengst voor omgevingsleges	Er wordt gewerkt met een prognose model om de verwachte inkomsten uit bouwleges beter te kunnen inschatten en risico's te verlagen (nog in de ontwikkelfase)	€ 68.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Het begrote volume aan bouwleges kan niet geint worden doordat projecten doorschuiven naar	Dit kan resulteren in een dekkingstekort in de begroting.		€ 68.000

		volgende boekjaren.			
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Bij facilitaire projecten in initiatieffase wordt toegewerkt naar een anterieure overeenkomst. Wanneer het tot een overeenkomst komt worden deze kosten, naar verwachting, volledig verrekend met de ontwikkelaar.	Het risico bestaat dat deze projecten worden gestaakt en de kosten niet kunnen worden verrekend met de ontwikkelaar. Niet verrekenbare kosten worden uiteindelijk afgeboekt ten laste van het rekeningresultaat		€ 200.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Risico energietransitie, het klimaatakkoord en het regionale en lokale duurzaamheidsbeleid & consequenties voor ons gemeentelijk vastgoed.	De energietransitie, het klimaatakkoord en het regionale en lokale duurzaamheidsbeleid heeft ook consequenties voor ons gemeentelijk vastgoed. Naast het realiseren van onze eigen duurzaamheidsambities ontstaan er ook steeds meer wettelijke verplichtingen omtrent dit thema waaraan wij moeten voldoen. Denk hierbij aan o.a. de informatie- en energiebesparingsplicht, het verplichte energielabel, energieneutraal en aardgasvrij. De uitvoering van deze verplichtingen vragen om aanzienlijke investeringen in ons vastgoed.		€ 300.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Ziekten en plagen in de buitenruimte nemen toe door o.a. klimaatverandering.	We zien steeds meer ziekten en plagen in de buitenruimte ontstaan waartegen we maatregelen moeten nemen. Essentaksterfte,		€ 56.000

			Kastanjebloedingsziekte, Eikenprocessierups. Hierdoor moeten vaker onvoorziene kosten worden gemaakt om de negatieve gevolgen hiervan te bestrijden.		
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Versneld vervangen of groot onderhoud uitvoeren door wijzigingen in o.a. het klimaat	Het klimaat is aan het veranderen daarbij ontstaat de kans dat de huidige inrichting niet meer voldoet of sneller slijt dan voorzien.	Met regelmaat inspecties uitvoeren en daarnaast bijvoorbeeld zaken als de klimaatstresstest.	€ 225.000
Overkoepelend Risico	Algemene uitkeringen	Ontwikkeling gemeentefonds	Risico dat de bestaande verdeelmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd	Volgen van circulaires	€ 79.000
Overkoepelend Risico	Juridisch risico	Procedurefouten bij aanbestedingen	Bij een gerechtelijke procedure kan de gemeente veroordeeld worden tot het betalen van de financiele schade. Tevens kan achteraf blijken dat de aanbesteding niet op rechtmatige wijze heeft plaats gevonden	interne controle proces monitoren en verder opleiden van medewerkers	€ 56.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Prijsontwikkeling	De economische omstandigheden hebben ook hun weerslag op onze gemeentelijke financiën en op onze begroting. Ook wij hebben te maken met prijsstijgingen. In deze begroting is een bedrag gereserveerd om prijsontwikkelingen op te vangen. De daadwerkelijke prijsontwikkeling is onzeker.	interne controle proces monitoren en verder opleiden van medewerkers	€ 158.000
Financiering &	Bedrijfsrisi	Risico dat directe	Dit heeft een negatief		€ 244.000

Garantie	co	tegenpartijen stoppen met betalen waardoor leningen niet of deels terugbetaald worden.	effect op de exploitatieruimte van de gemeente.		
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Bij inspecties/groot onderhoud constateren dat er gebreken zijn aan civiele kunstwerken.	Bij onderhoud en inspecties is eerder geconstateerd dat de staat van een civiel kunstwerk niet direct zichtbare problemen had. Directe actie is hierbij vereist om verdere problemen te voorkomen.		€ 250.000
Financiering & Garantie	Bedrijfsrisico	Risico dat Alliander niet aan haar verplichtingen kan voldoen, waardoor de gemeente geen renteopbrengsten ontvangt.	Dit heeft een negatief effect op de exploitatieruimte van de gemeente.		€ 69.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	De digitale dreiging van cyberaanvallen is aanwezig. Het risico van geslaagde cyberaanval is hier gekwantificeerd.	De afgelopen jaren zien wij een groei in de digitale dreiging voor gemeenten. Gemeenten worden doelbewust aangevallen door zowel statelijke, criminele en activistische actoren. De impact van een succesvolle aanval kan enorm zijn. De continuïteit van onze dienstverlening kan stil komen te liggen en privacy gevoelige gegevens van onze inwoners kunnen op straat belanden. Een succesvolle hack brengt vervolgens ook zware financiële gevolgen met zich mee.	Digitale beveiling optimaliseren.	€ 905.000
Verbonden partijen	Bedrijfsrisico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit		€ 1.681.000

			te voeren en/of schade (euro) wordt doorbrekend aan de gemeente.		
Verbonden partijen	Bedrijfsrisico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit te voeren en/of schade (euro) wordt doorbrekend aan de gemeente. Bij de ISD is dit risico hopger , omdat de ISD geen eigen reserve mag opbouwen.		€ 362.000
Totaal					**€ 6.778.000**

Bijlage 5: Overhevelingen

Hieronder is het voorstel voor het overhevelen van de budgetten naar het volgende begrotingsjaar 2025 opgenomen.

De overhevelingen worden op basis van de onderstaande criteria toegelicht:
- De activiteit is niet verricht of niet geheel verricht in 2024;
- Het betreft incidenteel budget;
- Voor hetzelfde doel is in het volgende jaar geen structureel budget aanwezig;
- Er is een concrete uitvoeringsplanning in het volgende jaar.

Niet in alle gevallen wordt voldaan aan de criteria. Indien dit afwijkt wordt dit toegelicht bij de overheveling van dit budget.

Programma	Thema	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	Via reserve	Toelichting
1. Samenleven	Talentontwikkeling	Cultureel erfgoed	Cultuurhistorische waardenkaart	€ 40.000	Ja	Een omgevingsplan bevat gegevens van het erfgoed in de gemeente. Een cultuurhistorische waardenkaart bevat deze gegevens. Voor het omgevingsplan van Teylingen hebben we een cultuurhistorische waardenkaart nodig. De werkzaamheden daarvoor zijn doorgeschoven naar 2025.
1. Samenleven	Vitaliteit	Sportaccomodaties	Sportaccomodaties	€ 25.000	Nee	In 2021 is voor de buitensportaccommodaties in Teylingen een MJOP opgesteld. Het MJOP zou in 2024 geactualiseerd worden. Dit voornemen is doorgeschoven naar 2025. Daarom is het wenselijk dit budget over te hevelen. Zonder dit budget kan het

						MJOP niet geactualiseerd én correct uitgevoerd worden. Dit tast de staat van de buitensportaccommodaties aan.
1. Samenleven	Talentontwikkeling	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Actualisatie voorzieningen nota	€ 100.000	Nee	Dit is voor de actualisatie Voorzieningen Nota dat wordt uitgevoerd in 2025
1. Samenleven	Hulp bij Meedoen	Samenkracht en burgerparticipatie	Crisis noodopvang Oekraine	€ 1.000.000	Deels	Overheveling budget Oekraine 2024 naar 2025
1. Samenleven	Werk en inkomen	Inkomensregelingen	Energiearmoede	€ 125.500	Ja	Op Energiearmoede blijft een aanzienlijk bedrag over ivm de minder aangevraagde vergoedingen. Deze willen de wethouders gaan inzetten om in 2025 een algemene voorziening (WMO) op te zetten.
2. Leefomgeving	Wonen	Wonen en bouwen	Project Teydelijk	€ 117.581	Ja	Het project Teydelijk is een woningbouwproject van 40 kleine sociale huurappartementen aan de Teylingerdreef, naast het vrachtwagenparkeerterrein in Voorhout. Het is een project met een exploitatietermijn van 20 jaar en bestemd voor woningzoekenden die dringend een

						woning nodig hebben en hier tijdelijk kunnen wonen. Woonstichting Stek heeft hiervoor begin 2025 een omgevingsvergunning verkregen. De woningen worden in 2025 gerealiseerd. Eerder heeft de raad hiervoor een incidenteel budget beschikbaar gesteld ten laste van de algemene reserve.
2. Leefomgeving	Gebiedontwikkeling	Ruimtelijke ordening	Stationslocatie Voorhout	€ 28.783	Ja	De raad heeft op 15 december 2022 besloten een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen voor stationslocatie Voorhout.

2. Leefomgeving	Verkeer en vervoer	Verkeer en vervoer	Mobiliteit kwaliteitsimpuls regio(24k) en planbeoordeling(48k)	€ 72.000	Ja	In het kader van het project Mobiliteit Noordelijke Duin- en Bollenstreek & Haarlemmer zijn bestuurlijk toezeggingen gedaan voor een financiële bijdrage aan de projecten: - verbinding N206/N207 (trekkers Noordwijk-Hillegom) - zuidelijke corridorstudie N206. Deze projecten zijn opgestart in 2024 en worden in 2025 afgerond. Eerder heeft de raad hiervoor een incidenteel budget voor regionale mobiliteitsprojecten beschikbaar gesteld.
2. Leefomgeving	Openbare ruimte en duurzaamheid	Milieubeheer	Duurzaamheid	€ 124.958	Ja	2024 was een overgangsjaar. Het beleid Duurzame Ontwikkeling was aflopend en het Programma Duurzaamheid kwam op. De standaardtaken uit het beleidsplan en een aantal aanvullende projecten hebben wel doorgang gevonden in 2024 en zijn betaald uit dit budget. Doordat er nog geen concrete uitvoeringsplannen lagen voor het Programma Duurzaamheid, de menselijke capaciteit laag was en daarmee ook actieve sturing miste, is er minder uitgegeven dan van tevoren te verwachten was. In 2025 wordt meer uitvoering verwacht voor zowel de pijler toekomstbestendige leefomgeving

						als de pijler circulariteit & grondstoffen. Beide pijlers hebben geen eigen budget en er zal dus geput moeten worden uit de post duurzaamheid. Hiervoor is het wenselijk om het restant van 2024 over te hevelen naar 2025 om invulling te kunnen geven aan activiteiten onder beide pijlers.
2. Leefomgeving	Openbare ruimte en duurzaamheid	Milieubeheer	Bestrijding exotische insecten	€ 69.286	Nee	De jaarrapportage toont aan dat de bestrijding in 2024 effectief was, met significante vermindering van overlast en succesvolle methodieken zoals heetwaterbestrijding en nematoden. Echter, enkele locaties vereisen voortgezette behandeling. Aanbevelingen: 1. Continuering van maandelijkse monitoring en bestrijding in 2025. 2. Advies aan bewoners voor inpandige preventie en aanpak. 3. Mogelijke toepassing van kortwerkende chemische middelen als sluitstuk. Budget is vereist voor: • Monitoring en bestrijding: april-september.

2. Leefomgeving	Openbare ruimte en duurzaamheid	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Kansen voor Warmond	€ 100.000	Ja	Kansen voor Warmond bevindt zich in de opstartfase. Er worden in 2024 afspraken gemaakt over de prioritering van de projecten met initiatiefnemers. De start van de projecten wordt in 2025 verwacht. Om deze reden willen wij het budget naar 2025 overhevelen.
				€ 1.803.108		**Totaal**

Bijlage 6: Overzicht baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Afval				
Lasten	4.051	4.437	4.459	4.304
Baten	-5.204	-6.380	-6.380	-6.522
Saldo	-1.153	-1.942	-1.920	-2.218
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				
Lasten	0	0	4	0
Baten	-60.265	-61.516	-64.736	-65.105
Saldo	-60.265	-61.516	-64.732	-65.105
Arbeidsparticipatie				
Lasten	521	729	676	620
Baten	0	0	-13	-13
Saldo	521	729	663	606
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Lasten	126	134	153	138
Baten	-44	-46	-46	-47
Saldo	82	88	108	92
Begeleiding WMO				
Lasten	2.949	2.942	3.063	2.986
Baten	0	0	0	0
Saldo	2.949	2.942	3.063	2.986
Begraafplaatsen en crematoria				
Lasten	6	5	5	6
Baten	-3	0	0	0
Saldo	2	5	5	6
Beheer overige gebouwen en gronden				
Lasten	1.003	612	757	880
Baten	-662	-291	-313	-323
Saldo	341	321	444	557
Belastingen overig				
Lasten	429	304	304	413
Baten	-270	-100	-100	-257

Saldo	159	204	204	157
Beschermd wonen WMO				
Lasten	904	1.404	1.104	991
Baten	-1.678	-1.230	-828	-936
Saldo	-774	175	276	55
Bestuur				
Lasten	2.521	2.602	2.530	3.048
Baten	-53	-58	-58	-55
Saldo	2.468	2.545	2.472	2.994
Burgerzaken				
Lasten	1.287	1.223	1.603	1.679
Baten	-471	-500	-720	-854
Saldo	816	722	883	825
Crisisbeheersing en brandweer				
Lasten	2.376	2.990	2.894	2.721
Baten	-78	-138	-85	-78
Saldo	2.298	2.852	2.810	2.643
Cultureel erfgoed				
Lasten	205	220	261	172
Baten	-66	-45	-73	-47
Saldo	139	175	188	125
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie				
Lasten	412	430	559	406
Baten	-208	-182	-182	-219
Saldo	204	248	377	188
Dagbesteding WMO				
Lasten	1.059	1.090	1.095	1.075
Baten	0	0	0	0
Saldo	1.059	1.090	1.095	1.075
Economische havens en waterwegen				
Lasten	28	29	29	30
Baten	0	0	0	0
Saldo	28	29	29	30
Economische ontwikkelingen				
Lasten	1.204	917	1.310	1.154
Baten	-360	-160	-160	-324

Saldo	844	758	1.150	830
Economische promotie				
Lasten	274	318	270	227
Baten	-220	-171	-184	-232
Saldo	54	148	85	-4
Gesloten plaatsing				
Lasten	294	199	226	226
Baten	0	0	0	0
Saldo	294	199	226	226
Gezinsgericht				
Lasten	374	187	220	220
Baten	0	0	0	0
Saldo	374	187	220	220
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)				
Lasten	7.202	219	1.751	2.950
Baten	-8.006	-229	-1.044	-2.270
Saldo	-804	-11	707	680
Hulp bij het huishouden WMO				
Lasten	2.835	2.929	2.860	2.811
Baten	0	0	0	0
Saldo	2.835	2.929	2.860	2.811
Inkomensregelingen				
Lasten	9.744	8.799	10.522	9.625
Baten	-6.058	-6.575	-7.541	-7.099
Saldo	3.686	2.224	2.981	2.525
Jeugdbescherming				
Lasten	-892	594	658	658
Baten	0	0	0	0
Saldo	-892	594	658	658
Jeugdhulp begeleiding				
Lasten	3.856	2.326	2.698	2.506
Baten	0	0	0	-33
Saldo	3.856	2.326	2.698	2.473
Jeugdhulp behandeling				
Lasten	198	147	177	177
Baten	0	0	0	0
Saldo	198	147	177	177

Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf				
Lasten	201	31	37	37
Baten	0	0	0	0
Saldo	201	31	37	37
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf				
Lasten	4.272	2.789	3.287	3.174
Baten	0	0	0	0
Saldo	4.272	2.789	3.287	3.174
Jeugdhulp dagbesteding				
Lasten	1.464	1.500	1.916	1.895
Baten	0	0	0	0
Saldo	1.464	1.500	1.916	1.895
Jeugdhulp met verblijf overig				
Lasten	1.283	1.308	1.497	1.497
Baten	0	0	0	0
Saldo	1.283	1.308	1.497	1.497
Jeugdhulp zonder verblijf overig				
Lasten	140	207	146	146
Baten	0	0	0	0
Saldo	140	207	146	146
Jeugdreclassering				
Lasten	65	70	69	69
Baten	0	0	0	0
Saldo	65	70	69	69
Maatschappelijke- en vrouwenopvang WMO				
Lasten	215	182	172	182
Baten	-169	-149	-144	-225
Saldo	46	34	27	-43
Maatwerkdienstverlening 18-				
Lasten	0	-634	-694	0
Baten	0	-18	-18	0
Saldo	0	-653	-712	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
Lasten	473	544	693	664
Baten	0	0	0	0
Saldo	473	544	693	664

Media				
Lasten	953	853	945	957
Baten	-63	-28	-63	-71
Saldo	890	826	881	886
Milieubeheer				
Lasten	2.285	1.864	3.465	3.406
Baten	-741	0	-1.086	-975
Saldo	1.544	1.864	2.378	2.431
Musea				
Lasten	72	55	56	93
Baten	-165	-188	-188	-90
Saldo	-93	-133	-131	3
Mutaties reserves				
Lasten	15.559	67	24.469	24.867
Baten	-17.922	-1.868	-33.047	-27.696
Saldo	-2.363	-1.801	-8.578	-2.829
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken				
Lasten	1.943	1.396	1.704	1.723
Baten	-728	-171	-392	-414
Saldo	1.214	1.225	1.312	1.310
Onderwijshuisvesting				
Lasten	1.912	2.087	2.102	2.103
Baten	-20	-14	-18	-41
Saldo	1.892	2.073	2.084	2.063
Openbaar basisonderwijs				
Lasten	254	251	271	327
Baten	0	-2	-2	0
Saldo	254	249	269	327
Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
Lasten	3.551	3.455	4.316	3.994
Baten	-102	-71	-56	-90
Saldo	3.449	3.384	4.260	3.904
Openbare orde en veiligheid				
Lasten	1.289	1.398	1.447	1.416
Baten	-25	-57	-57	-30
Saldo	1.263	1.342	1.390	1.387
Overhead				

Lasten	12.601	14.326	14.249	14.069
Baten	-110	-53	-91	-96
Saldo	12.490	14.273	14.157	13.973
Overige baten en lasten				
Lasten	73	-445	-26	83
Baten	7	5	0	-4
Saldo	80	-440	-26	79
Overige maatwerkarrangementen WMO				
Lasten	597	638	666	603
Baten	0	0	0	0
Saldo	597	638	666	603
OZB niet-woningen				
Lasten	0	0	0	0
Baten	-2.764	-3.021	-3.021	-3.332
Saldo	-2.764	-3.021	-3.021	-3.332
OZB woningen				
Lasten	0	0	0	0
Baten	-5.844	-6.773	-6.773	-6.646
Saldo	-5.844	-6.773	-6.773	-6.646
Parkeerbelasting				
Lasten	0	0	0	0
Baten	-16	-12	-12	-18
Saldo	-16	-12	-12	-18
Parkeren				
Lasten	261	285	283	243
Baten	-15	-5	-5	-18
Saldo	246	280	278	225
Pleegzorg				
Lasten	258	248	281	281
Baten	0	0	0	0
Saldo	258	248	281	281
Recreatieve havens				
Lasten	28	636	28	39
Baten	-87	-99	-99	-81
Saldo	-59	537	-71	-43
Riolering				
Lasten	2.250	2.331	2.389	2.298

Baten	-3.398	-3.540	-3.540	-3.424
Saldo	-1.147	-1.210	-1.151	-1.126
Ruimtelijke ordening				
Lasten	2.867	1.022	1.439	2.754
Baten	-1.471	-95	-50	-1.380
Saldo	1.396	927	1.389	1.375
Samenkracht en burgerparticipatie				
Lasten	6.666	4.219	9.811	7.427
Baten	-4.987	-558	-3.365	-4.486
Saldo	1.679	3.661	6.447	2.941
Sportaccommodaties				
Lasten	3.129	2.980	2.785	2.707
Baten	-805	-238	-279	-286
Saldo	2.324	2.742	2.506	2.421
Sportbeleid en activering				
Lasten	386	563	568	571
Baten	-166	-172	-172	-134
Saldo	220	391	396	437
Toegang en eerstelijnsvoorszieningen				
Lasten	739	1.105	1.447	1.671
Baten	-22	0	0	-16
Saldo	717	1.105	1.447	1.656
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen				
Lasten	2.252	2.280	2.339	2.333
Baten	0	-3	-3	0
Saldo	2.252	2.277	2.336	2.333
Treasury				
Lasten	358	561	311	297
Baten	-1.694	-1.320	-1.730	-2.226
Saldo	-1.337	-760	-1.420	-1.929
Vennootschapsbelasting				
Lasten	49	0	0	55
Baten	0	0	0	0
Saldo	49	0	0	55
Verkeer en vervoer				
Lasten	4.975	5.835	6.309	5.373
Baten	-468	-223	-357	-460

Saldo	4.507	5.612	5.952	4.912
Volksgezondheid				
Lasten	2.623	3.017	3.155	3.166
Baten	-367	-329	-371	-454
Saldo	2.256	2.688	2.784	2.712
Wonen en bouwen				
Lasten	2.362	1.710	2.240	2.119
Baten	-1.520	-708	-1.202	-1.069
Saldo	843	1.002	1.038	1.049
WSW en beschut werk				
Lasten	2.734	2.806	3.172	3.184
Baten	0	0	0	0
Saldo	2.734	2.806	3.172	3.184
Totaal saldo	-3.206	-2	-1.073	-2.325

Bijlage 7: Overzicht mutaties van de reserves

Onttrekkingen uit reserves

	Begroting	Gewijzigde begroting	Werkelijk	Saldo	Omschrijving	S / I
	2024	2024	2024			
Programma 1. Samenleven						
Dekkingsreserve jongerencentrum Sassenheim	26.056	26.056	26.056		Afschrijving jongerencentrum Sassenheim	s
Dekkingsreserve jongerencentrum Voorhout	34.923	34.923	34.923		Afschrijving jongerencentrum Voorhout	s
Dekkingsreserve Scojesa	5.786	5.786	5.786		Afschrijving Scojesa	s
Dekkingsreserve sociaal cultureel centrum 't Onderdak	100.389	100.389	100.389		Afschrijving Sociaal Cultureel Centrum 't Onderdak	s
Dekkingsres. sport- en recreatiecomplex Wasbeek	26.622	26.622	26.176	446	Afschrijving Sport- en recreatiecomplex Wasbeek	s
Dekkingsreserve sportcomplex Roode Molenpolder	175.008	175.008	175.008		Afschrijving Sportcomplex Roodemolenpolder	s
Dekkingsreserve Sportcomplex Vijfmeiweg	20.464	20.464	20.464		Afschrijving Sportcomplex Vijfmeiweg	s
Dekkingsreserve sportcomplex Wasbeek, korfbal	44.039	44.039	44.039		Afschrijving Sportcomplex Wasbeek, korfbal	s
Dekkingsreserve sporthal De Korf	88.923	88.923	32.985	55.938	Afschrijving sporthal De Korf	s
Dekkingsreserve sporthal Voorhout	8.780	8.780	8.780		Afschrijving sporthal Voorhout	s
Dekkingsreserve Tjarda	6.133	6.133	6.133		Afschrijving Tjarda	s
Algemene reserve		582.000		582.000	SEOT-regeling en ondersteunen minima	i
Algemene reserve		18.000.000	18.000.000		Onttrekking aan algemene reserve	i
Reserve Maatschappelijk Zorg		115.975		115.975	Reserve boeking Maatschappelijke zorg	i
Algemene reserve		2.259.764	2.259.764		onttrekking aan algemene reserve t.b.v. ontwikkeling Sportpark Roodemolen	i
Algemene reserve		50.000		50.000	Beschildering spoorviaduct Warmond	i
Algemene reserve		34.516	33.931	585	Overheveling van 2023 - Maatschappelijke voorzieningen	i

Algemene reserve		821.323	821.323		Overheveling van 2023 - Engergietoeslag	i
Algemene reserve		40.000		40.000	Overheveling van 2023 - Cultuurhistorische waardernkaart	i
Algemene reserve		25.532	15.031	10.501	Overheveling van 2023 - Sturing op realisatie kostenbeheersing	i
Algemene reserve		1.237.400		1.237.400	Overheveling van 2023 - Opvang Ontheemden oekraiene 2023	i
Algemene reserve		1.785.979		1.785.979	Overheveling van 2023 - Opvang Ontheemden Oekraiene 2022	i
Algemene reserve		150.703	150.703		Overheveling van 2023 - POK gelden 2022	i
Algemene reserve		30.000		30.000	Overheveling van 2023 - Flankerend beleid energiearmoede	i
Algemene reserve		30.000		30.000	Overheveling van 2023 - Recreatie overige goederen en diensten	i
Algemene reserve		-199		-199	Verschil	i
Totaal - Programma 1. Samenleven	**537.123**	**25.700.116**	**21.761.491**	**3.938.625**		
Programma 2. Leefomgeving						
Dekkingsreserve brandweergarage Warmond	23.508	23.508		23.508	Dekkingsreserve Brandweergarage Warmond	s
Dekkingsreserve Noordelijke Randweg	250.000	250.000	250.000		Noordelijke Randweg Voorhout	s
Dekkingsreserve park Rusthoff	59.081	59.081	59.081		Dekkingsreserve Park Rusthoff	s
Dekkingsreserve uitvoeringsplannen Centrumvisie	257.500	257.500		257.500	Centrumvisie Teylingen	s
Dekkingsreserve Verlichting Spoorpad	3.000	3.000	2.772	228	R4007 Plaatsen Openbare verlichting langs fietspad spoor en A44	i
Reserve investeringsstrategie Holland Rijnland	483.842	483.842	483.842		Holland Rijnland	i
Algemene reserve		267,00		267	Correctie naar balans	i
Algemene reserve		4.000.000	4.000.000		instellen woonfonds	i
Algemene reserve		793.298	609.000	184.298	Dekking verlies Grex Langeveld	i

Algemene reserve		48.044		48.044	Overheveling van 2023 Wet kwaliteitsborging Bouw	i
Algemene reserve		96.000	67.217	28.783	Overheveling van 2023 Voorbereidingsbudget Stationslokatie	i
Algemene reserve		195.000		195.000	Overheveling van 2023 Voorbereidingsbudget Langeveld	i
Algemene reserve		30.000		30.000	Overheveling van 2023 Visie op verblijfsrecreatie	i
Algemene reserve		688.928		688.928	Overhevelingen van 2023 overige	i
Algemene reserve		-250.000		-250.000	Noordelijke Randweg Voorhout	i
Reserve investeringsstrategie Holland Rijnland			-125.506	125.506	Rente Regionaal investeringsfonds (RIF)	i
Reserve startersleningen			94.467	-94.467	Mutatie reserve starterslening	i
Reserve duurzaamheidsleningen			10.075	-10.075	Mutatie reserve duurzaamheidslening	i
Algemene reserve			7.525	-7.525	Teydelijk	i
Algemene reserve			10.067	-10.067	Corr winstneming Grex Bloementuin	i
						i
Totaal - Programma 2. Leefomgeving	**1.076.931**	**6.678.468**	**5.468.540**	**1.209.928**		
Programma 3. Bedrijvigheid						
Algemene reserve		106.000		106.000	vb-krediet uitvoeringsprogramma Centrumvisie	s
Algemene reserve	106.000	106.000	106.000		Inzetten budget programmamanager 2024 centrumvisie	i
Algemene reserve		120.000		120.000	Overhevelingen 2023 jaarrekening - Project kansen voor Warmond	i
Algemene reserve		189.000	189.000		Oerhevelingen 2023 jaarrekening - Voorbereidingsbudget Centrumvisie	i
Totaal - Programma 3. Bedrijvigheid	**106.000**	**521.000**	**295.000**	**226.000**		
Programma 4. Bestuur en ondersteuning						
Totaal - Programma 4. Bestuur en ondersteuning	**0**	**0**	**0**	**0**		
Programma Algemene						

Dekkingsmiddelen						
Dekkingsreserve nieuwbouw gemeentehuis Sassenheim	147.733	147.733	147.733		Afschrijving nieuwbouw gemeentehuis	s
Dekkingsreserve brandweergarage Warmond			23.508	-23.508	Dekkingsreserve Brandweergarage Warmond	s
Totaal - Algemene Dekkingsmiddelen	**147.733**	**147.733**	**171.241**	**-23.508**		
Totaal onttrekkingen uit reserves	**1.867.787**	**33.047.317**	**27.696.272**	**5.351.045**		

stortingen in reserves

	Begroting	Gewijzigde begroting	Werkelijk	Saldo	Omschrijving	S / I
	2024	2024	2024			
Programma 1. Samenleven						
Dekkingsreserve ontwikkeling sportpark Roodemolen		2.259.764	2.259.764		storting ontwikkeling Sportpark Roodemolen	i
Reserve kunst in de buitenruimte	15.000	15.000		15.000	Jaarlijkse storting reserve kunst in de buitenruimte	s
Algemene reserve		57.500		57.500	Overheveling naar 2025: Aankoop kunst	i
Algemene reserve		30.000	30.000		Overheveling naar 2025: ten behoeve van de brede evaluatie	i
Algemene reserve		-317.770		-317.770	Overheveling 2023 slotwijziging	i
Dekkingsreserve Nieuw Boekhorst		18.000.000	18.000.000		Doorstorten naar Dekkingsreserve Nieuw Boekhorst	i
Reserve Maatschappelijk Zorg			140.334	-140.334	Afrekening maatschappelijke zorg 2024	i
Totaal - Programma 1. Samenleven	**15.000**	**20.044.494**	**20.430.098**	**-385.604**		
Programma 2. Leefomgeving						
Reserve kunst in de buitenruimte		0			Jaarlijkse storting reserve kunst in de buitenruimte	s
Reserve grondexploitatie		127.750		127.750	R4020 GREX Bloementuin actualisatie	i
Woonfonds		4.000.000	4.035.715	-35.715	instellen woonfonds	i

Algemene reserve		197.000	197.000		Overheveling naar 2025: inzetten budget 2024 energietransitie voor diverse projecten in 2025	i
Reserve startersleningen (SVn)			94.467	-94.467	Mutatie reserve starterslening	i
Reserve duurzaamheidsleningen (SVn)			10.075	-10.075	Mutatie reserve duurzaamheidslening	i
Algemene reserve	52.000				Winstneming Bloementuin grondexploitatie	i
Totaal - Programma 2. Leefomgeving	**52.000**	**4.324.750**	**4.337.257**	**-12.507**		
Programma 3. Bedrijvigheid						
Algemene reserve		100.000	100.000		Overheveling naar 2025 - kansen voor Warmond	i
Totaal - Programma 3. Bedrijvigheid	**0**	**100.000**	**100.000**	**0**		
Programma 4. Bestuur en ondersteuning						
Totaal - Programma 4. Bestuur en ondersteuning	**0**	**0**	**0**	**0**		
Totaal stortingen reserves	**67.000**	**24.469.244**	**24.867.355**	**-398.111**		
Storting resultaat in algemene reserve				**2.325.317**		
Totaal stortingen incl. resultaat vorig boekjaar	**67.000**	**24.469.244**	**24.867.355**	**1.927.206**		
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**-1.800.787**	**-8.578.073**	**-2.828.917**	**-3423.839**		

1 Monitor Rekenkameronderzoek

gemeente TEYLINGEN

Overzicht voortgang in de afhandeling van de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie Teylingen uit de periode 2017 – 2024.

In opdracht van Control, d.d. juni 2025

Bijlage 8: Monitor Rekenkameronderzoek

Naam onderzoek:
Onderzoek Woonbeleid, 4-12-2024

Aanbevelingen
Voor het volgende woonbeleid doet de rekenkamer de volgende aanbevelingen:
1. Evalueer per project achteraf wat het resultaat van het project was waarbij ook de ingezette instrumenten worden meegenomen. Dit resulteert in een lijst van geleerde lessen. Vraag het college de evaluatie en geleerde lessen ter bespreking te delen met de gemeenteraad.
2. Vraag als raad vaker door het jaar heen, tussen de mijlpalen in, informatie over de lopende projecten aan het college.
3. Vraag het college om inwoners en andere betrokkenen vaker en proactief te informeren, ook wanneer er geen grote mijlpalen zijn. Dit kan bijvoorbeeld door periodieke updates, zoals een nieuwsbrief, om het vertrouwen en de transparantie te vergroten.
4. In de huidige woonvisie ontbreken de regionale afspraken. Neem deze op in de nieuwe woonvisie, zodat het lokale beleid in de juiste context wordt geplaatst.
5. De opgaven op het gebied van wonen, zoals beschreven in het raadsprogramma, moeten nog verder worden geconcretiseerd en verdiept om ze daadwerkelijk uit te voeren. Vraag het college om dit op te nemen in de aankomende woonvisie.
6. Voeg een definitie- en begrippenlijst als bijlage toe aan de woonvisie. Deze lijst bevat heldere omschrijvingen van kernbegrippen (zoals bijvoorbeeld betaalbare koop en middenhuur), waardoor alle betrokken partijen dezelfde taal hanteren bij het begrijpen en uitvoeren van de woonvisie.
7. Overweeg een overkoepelende beleidsvisie op Wonen en zorg om de lange termijndoelen voor wonen met zorg effectief aan te pakken.

Reactie college
Aanbeveling 1: Evalueer per project achteraf wat het resultaat van het project was waarbij ook de ingezette instrumenten worden meegenomen. Dit resulteert in een lijst van geleerde lessen. Vraag het college de evaluatie en geleerde lessen ter bespreking te delen met de gemeenteraad.
Reactie van het college:
De strekking van de aanbeveling nemen we over. Het is verstandig om de resultaten van de projecten te evalueren. Om hiermee inzichtelijk te krijgen welke beleidsinstrumenten zijn toegepast en wat de resultaten hiervan zijn. Met vergaarde inzichten kunnen we nieuwe of lopende projecten optimaliseren. De terugkoppeling van de leerpunten wordt onderdeel van het projectenoverzicht dat we momenteel 2 keer per jaar met de raad delen.

Aanbeveling 2: Vraag als raad vaker door het jaar heen, tussen de mijlpalen in, informatie over de lopende projecten aan het college.
Reactie van het college:
Wij lezen in de bestuurlijke samenvatting de conclusie dat de gemeenteraad uitgebreid geïnformeerd wordt over de voortgang van projecten en gemakkelijk kan inzien wat de kwantitatieve resultaten zijn. Mochten er tussentijds toch aanvullende vragen zijn, dan zien wij uw vragen graag tegemoet.

Aanbeveling 3: Vraag het college om inwoners en andere betrokkenen vaker en proactief te informeren, ook wanneer er geen grote mijlpalen zijn. Dit kan bijvoorbeeld door periodieke updates, zoals een nieuwsbrief, om het vertrouwen en de transparantie te vergroten.
Reactie van het college:
Deze aanbeveling nemen we graag over. Bij de wat grotere projecten of gebiedsontwikkelingen zoals project Langeveld in Sassenheim en Nieuw Boekhorst in Voorhout informeren wij inwoners en betrokkenen o.a. per nieuwsbrief. Inwoners en andere betrokkenen kunnen zich aanmelden om nieuwsbrieven digitaal te ontvangen zodat ze automatisch goed op de hoogte blijven van (de voortgang van) een project. De nieuwsbrieven zijn ook te raadplegen via de website van de gemeente op de projectenpagina.
Wij werken aan een manier om wonen in bredere zin nog beter in beeld te krijgen. Niet alleen willen wij in beeld brengen wat we op projectniveau gaan realiseren of juist al gerealiseerd hebben maar ook wat wij beleidsmatig ontwikkelen en hoe wij daar uitvoering aan geven. Om daarmee een breed publiek waaronder inwoners en de gemeenteraad completer te informeren. In 2025 zal wonen voor het eerst op deze manier breder in beeld worden gebracht. Wij willen het vertrouwen daarmee vergroten en transparantie (nog duidelijker) laten blijken.

Aanbeveling 4: In de huidige woonvisie ontbreken de regionale afspraken. Neem deze op in de nieuwe woonvisie, zodat het lokale beleid in de juiste context wordt geplaatst.
Reactie van het college:
Deze aanbeveling nemen we graag over. De regionale afspraken (Regionale Woonagenda en Regionale Realisatieagenda Holland Rijnland) die gemaakt zijn in 2023 nemen we op in het nieuwe lokale woonbeleid. Sinds oktober 2024 werken we aan een zogeheten volkshuisvestingsprogramma in lijn met de voorliggende Wet versterking regie volkshuisvesting. Deze wet zorgt ervoor dat overheden beter en sneller kunnen sturen op hoeveel, waar en voor wie we gaan bouwen.
Het Rijk, provincies en gemeenten kunnen zo de regie hernemen op de volkshuisvesting en de woningbouwopgave in het bijzonder. Kerninstrument van deze wet is het volkshuisvestingsprogramma. Dit

programma vervangt de woonvisie en krijgt een plek in de beleidscyclus van de Omgevingswet. In het volkshuisvestingsprogramma integreren wij de gemaakte afspraken met de regio, maar ook de afspraken met de provincie en het Rijk. Wij verwachten in de tweede helft van 2025 dat het volkshuisvestingsprogramma gereed is. De gemeenteraad betrekken we in het proces om te komen tot een actueel volkshuisvestingsprogramma voor de gemeente Teylingen.

Aanbeveling 5: De opgaven op het gebied van wonen, zoals beschreven in het raadsprogramma, moeten nog verder worden geconcretiseerd en verdiept om ze daadwerkelijk uit te voeren. Vraag het college om dit op te nemen in de aankomende woonvisie.
Reactie van het college:
De uitwerking van de woonopgaven worden verder verdiept in het volkshuisvestingsprogramma. Waar nodig concretiseren wij de opgaven. De dillema's uit het raadsprogramma liggen bij de raad. De verdieping op de woonopgaven zoals beschreven in het raadsprogramma vindt momenteel plaats in samenwerking met adviesbureau Companen. Daarnaast worden op basis van o.a. behoefteonderzoeken de lokale woonopgaven (opnieuw) in kaart gebracht en opgenomen in het programma.

Aanbeveling 6: Voeg een definitie- en begrippenlijst als bijlage toe aan de woonvisie. Deze lijst bevat heldere omschrijvingen van kernbegrippen (zoals bijvoorbeeld betaalbare koop en middenhuur), waardoor alle betrokken partijen dezelfde taal hanteren bij het begrijpen en uitvoeren van de woonvisie.
Reactie van het college:
Deze aanbeveling nemen we graag over. Wij onderschrijven het belang van het hanteren van dezelfde taal. Bij de prestatieafspraken van 2025 hebben we reeds een begrippenlijst toegevoegd. We sluiten graag aan bij de definities die de Rijksoverheid hanteert op het gebied van wonen. Als voorbeeld: de betaalbaarheidsgrens die het Rijk definieert én hanteert, hanteren wij ook. Een definitie- en begrippenlijst opnemen als een bijlage bij het volkshuisvestingsprogramma helpt bij het hanteren van dezelfde taal en zullen wij meenemen.

Aanbeveling 7: Overweeg een overkoepelende beleidsvisie op Wonen en zorg om de lange termijndoelen voor wonen met zorg effectief aan te pakken.
Het volkshuisvestingsprogramma gaat uit van een domeinoverstijgende aanpak. Het gaat zeker niet alleen over bouwen. In de volkshuisvesting wordt juist de verbinding met zorg en ondersteuning voor meerdere doelgroepen nadrukkelijk gevraagd. Dit geldt ook voor de leefbaarheid, met de focus op fysieke inrichting van de wijk. Een woonzorgvisie komt terug in het volkshuisvestingsprogramma Teylingen, waarmee ook tegemoetgekomen wordt aan de wens. We stemmen deze woonzorgvisie af met Stek, zorgpartijen, buurgemeenten en op regionaal niveau.

Stand van zaken aanbevelingen Teylingen
31-12-2024:
Het college is bezig om een bestuurlijke reactie te formuleren op Rekenkamerrapport.

Kan het van het overzicht?
Nee

Naam onderzoek:
Landelijk DoeMee-onderzoek klachtbehandeling, 13-2-2024

Aanbevelingen
1- Zet de inwoner centraal
Evalueer bij de klachtindieners hoe zij de procedure hebben ervaren. Dit kan bijvoorbeeld via een telefonisch gesprek. Door een telefonisch gesprek krijgt de gemeente persoonlijk contact met de klachtindiener. Hierdoor voelt de inwoner zich gehoord en uit de evaluaties en ervaringen van klachtindieners kunnen lessen getrokken worden voor de organisatie die de procedures kan verbeteren.
Wanneer de evaluatie heeft plaatsgevonden is het van belang om de raad hierover periodiek te informeren. Informeer over de ervaring van indieners van klachten en de eventuele lessen die getrokken worden uit de wijze waarop de klachten worden behandeld. Zo heeft de raad goed zicht op hoe de klachtindiener het proces ervaart.

2- Maak afspraken met verbonden partijen
Twee van de drie onderzochte partijen geven inzicht in de wijze waarop klachten worden behandeld. Echter zijn hier geen eenduidige afspraken over gemaakt waardoor er geen garantie is dat verbonden partijen voldoende blijven rapporteren. Omdat verbonden partijen al op afstand staan, ontstaat het risico dat de raad zijn controlerende taak niet goed kan uitvoeren. Maak daarom eenduidige afspraken met verbonden partijen die een publieke taak uitvoeren en leg die vast in beleid. Op deze manier krijgt de gemeente voor elke verbonden partij zicht op het aantal klachten dat binnenkomt en hoe deze worden behandeld. Informeer hier periodiek de raad over.

Reactie college
1. Zet de inwoner centraal
Reactie
Bij klachtbehandeling staat voor het college de inwoner centraal. Het streven is om klachten zo veel mogelijk

informeel op te lossen. In 2023 is gestart met een verdere professionalisering van de klachtbehandeling. Dit resulteerde – begin 2024 – in de aanstelling van een klachtencoördinator, die zich uitsluitend bezighoudt met de behandeling van klachten voor de drie gemeenten. De jaren hiervoor werd de behandeling van de klachten uitgevoerd door diverse medewerkers naast hun andere werkzaamheden.
Het college ziet de klachtbehandeling ook als middel om op basis van de ontvangen klachten verbeterpunten in de organisatie te kunnen duiden en te kunnen realiseren. De klachtbehandeling blijkt daarnaast een hulpmiddel te zijn voor bewoners die moeite hebben met het vinden van de juiste weg binnen de organisatie.
De aanbeveling om bij klachtindieners na te gaan hoe zij de procedure ervaren nemen wij over. Wij gaan onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om een klantwaarderingsonderzoek te implementeren en de uitkomst hiervan te monitoren en te rapporteren. Wij stellen voor om de raad hierover periodiek te informeren via het jaarverslag van de commissie bezwaren en klachten.

2. Maak afspraken met verbonden partijen
Reactie
Wij vinden het net zoals de rekenkamercommissie belangrijk om meer inzicht te krijgen in de klachtbehandeling door de verbonden partijen. Wij zullen de verbonden partijen vragen om ons jaarlijks te rapporteren over hun klachtbehandeling. Het college zal de uitkomsten vervolgens delen met de gemeenteraad.

Stand van zaken aanbevelingen Teylingen
31-12-2024:
1. Vanaf 1-1-2025 wordt na de afhandeling van de klacht bij de bevestiging aan klager over de beëdiging van de klachtenprocedure een tevredenheidsonderzoek over de klachtbehandeling meegezonden.

2. De klachtbehandeling van de verbonden partijen is bij de verbonden partijen nagevraagd.

Uitvraag Gemeenschappelijke regelingen: Maakt de verbonden partij waarvan je accounthouder bent een jaarverslag over klachtenafhandeling en zo ja: waar wordt dit gepubliceerd?

- ISD: Ja, het Jaarverslag juridische zaken ISD Bollenstreek. Dit betreft een gecombineerd verslag, met daarin alle getallen en bevindingen van de juridisch medewerkers en de ambtelijke en externe bezwaarschriftencommissies. Dit wordt aangeboden aan het DB en de gemeenteraad. Het wordt niet gepubliceerd.
- Provalu/KDB: Ja, jaarverslag.
- ODWH: Nee
- HLTsamen: Ja, dit wordt gepubliceerd via het jaarverslag van bezwaren en klachten.
- VAB: Nee
- Hecht (was RDOGH): Ja, Dde klachtenfunctionaris brengt jaarlijks geanonimiseerd verslag uit van alle ontvangen klachten binnen Hecht en zijn werkzaamheden. Het verslag wordt gepubliceerd op de website van Hecht.
- Holland Rijnland (ex jeugd): De afhandeling van de klachtenbehandeling van Holland Rijnland wordt, met ingang van komend jaar, opgenomen in het jaarverslag van Holland Rijnland
- Concensus (Hillegom): Ja, in het jaarverslag.
- Belastingsamenwerking Bollenstreek (Teylingen en Lisse): Nee
- Zonder Meer (Maatschappelijke zorg): Nee
- Service Organisatie Zorg (Holland Rijnland): De SO Zorg heeft tot nu toe geen jaarverslag gemaakt over klachtafhandeling. Dit gaan zij wel doen over 2024. Dit wordt onderdeel van de jaarstukken.
- Veiligheidsregio/VRHM: Nee

Kan het van het overzicht?
Nee

Naam onderzoek:
Verkeersveiligheid, 22-12-2023

Aanbevelingen
Aanbevelingen aan de raad:
1.Vraag het college het mobiliteitsplan uit te werken in een jaarlijks uitvoeringsprogramma en dit 1-op-1 op te nemen in de begroting. Vraag het college elk jaar te rapporteren over de realisatie van deze plannen en de gevolgen hiervan op te nemen in het uitvoeringsprogramma van het volgende jaar. En dit met de raad te bespreken.
2.Vraag het college jaarlijks de ervaren en gemeten verkeersveiligheid in deze rapportage op te nemen en te verwerken in de uitvoeringsprogramma's. Vraag het college hierin duidelijk aan te geven hoe de cijfers geduid moeten worden.
3.Vraag het college elk jaar de meldingen en klachten over verkeersveiligheid te analyseren en hieruit de leerpunten over te nemen in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma.
4.Vraag het college eens per twee jaar de lijst met verkeersonveilige locaties te actualiseren en te analyseren

en deze te koppelen aan de uitvoeringsplannen.
5.Vraag het college om over de stand van zaken van de uitvoering van deze aanbevelingen eind 2024 te rapporteren.

Reactie college
Het college is van mening dat verkeersveiligheid een belangrijk onderwerp is dat onze aandacht blijvend nodig heeft. Daarbij kiezen wij ervoor de beschikbare capaciteit zoveel mogelijk in te zetten voor het daadwerkelijk nemen van maatregelen. Daarbij vinden we het uiteraard belangrijk de raad zorgvuldig te informeren.
In het mobiliteitsplan is opgenomen dat wij iedere twee jaar een ongevallenanalyse uitvoeren. De eerste analyse wordt op dit moment uitgevoerd. Uw suggestie om ook een analyse uit te voeren naar de meldingen en klachten nemen wij in de eerstvolgende analyse mee. De aanbeveling van de rekenkamer om te werken met jaarlijkse uitvoeringsprogramma's en hierover jaarlijks te rapporteren kunnen wij vanwege de beschikbare capaciteit voor het mobiliteitsplan niet overnemen. Voor het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2027 zal wel gewerkt worden met jaarlijkse uitvoeringsprogramma's.

Stand van zaken aanbevelingen Teylingen
31-12-2024:
De ongevallenanalyse wordt in het eerste kwartaal 2025 uitgevoerd.

Kan het van het overzicht?
Nee

Naam onderzoek:
Rapport Rapportage over financiering beheer en onderhoud kapitaalgoederen, 1-6-2023

Aanbevelingen
1. Breng de informatievoorziening op bestuurlijk niveau
2. Versterk de kaderstellende rol op het gebied van maatschappelijke doelen
3. Zorg voor een sluitende beleidscyclus door evaluatie en actualisatie

Reactie college
1. Deze aanbeveling wordt overgenomen. Het is goed om vanuit een integrale beheerambitie het gesprek met elkaar aan te gaan en op die manier strategische en kaderstellend afspraken te maken. Zodat daarop ook gerapporteerd kan worden. De gemeenteraad kan dan vanuit haar rol de uitvoering daarvan beter volgen en bijsturen waar nodig.
2. De aanbeveling om bij plannen nadrukkelijk het gesprek over de bijdrage aan maatschappelijk doelen te voeren wordt overgenomen. Waar het de vraag om alternatieven betreft moeten we voorzichtig zijn. Niet voor alle plannen is een gesprek over alternatieven zinvol en niet altijd kunnen maatschappelijke gevolgen in beeld worden gebracht.
3. Aanbeveling wordt overgenomen.

Stand van zaken aanbevelingen Teylingen
31-12-2024:
De aanbevelingen uit het rekenkamer onderzoek zijn nader tot uiting gebracht, maar nog niet volledig uitgevoerd. Zo is er een slag gemaakt in het op orde brengen van het organisatieonderdeel, zoals ook in 2024 gemeld.

Er is in 2024 invulling gegeven aan de informatievoorziening op bestuurlijk niveau door het organiseren van een beeldvormende sessie voor raadsleden, waarin het beheer van kapitaalgoederen in de openbare ruimte centraal stond (19 december 2024, beeldvormende sessie, 'stand van zaken buitenruimte'). Dit heeft zich niet beperkt tot wegen en civiele kunstwerken, alle kapitaalgoederen in de openbare ruimte zijn hierbij aan de orde geweest.

Aandacht voor maatschappelijke doelen krijgt met name uiting in de aanpak rondom mobiliteitsvraagstukken voor wegen en civiele kunstwerken. Ook samenwerking en relevantie met andere beleidsterreinen wordt actief gezocht en gevonden. Denk aan een relatie met duurzaamheid, recreatie, economie e.d. Beheer van kapitaalgoederen is, zoals het rapport ook stelt, met name technisch ingestoken. De raad is hierover ook geïnformeerd.

Er is opdracht gegeven om arealen in beeld te krijgen (en houden), aandacht voor proces van in beheer name van kapitaalgoederen geleverd, en opdracht gegeven voor een (volledige) wegeninspectie (resultaten medio 2025). Ook zal nadere aandacht gegeven worden aan het (her)ijken van beheerplannen en beleidsdocumenten. Het komen tot een (integraal) meerjarig onderhoudsprogramma is een opdracht dat, gezien historisch ontbreken, meerdere jaren zal duren om op te stellen. Dit is onderdeel van het verbetertraject dat doorlopen wordt door team beheer.

Kan het van het overzicht?
Nee

Naam onderzoek:
Subsidiebeleid, 1-1-2023

Aanbevelingen
Aanbevelingen op strategisch niveau
1. Herijk het beleid aan de hand van dit rekenkameronderzoek dat als evaluatie gezien kan worden
Zoals bij de eerste conclusie is vastgesteld, is het huidige subsidiebeleid 'Back to Basics' enigszins gedateerd (2011). Hoewel veel uitgangspunten nog steeds geldig kunnen zijn, is een beleid dat voor de decentralisatie van het sociaal domein is vastgesteld, na elf jaar wel toe aan herijking. Aanbeveling 5 van het vorige rekenkameronderzoek naar het subsidiebeleid was dan ook, evalueer en herijk regelmatig het beleid. Dit is - tot nu toe - niet gebeurd, maar dit rekenkameronderzoek kan gezien worden als een evaluatie. Het verdient dan ook aanbeveling om dit rapport te gebruiken om het beleid zo snel mogelijk te herijken.
2. Geef het subsidiebeleid een duidelijke positie binnen de uitwerking van de MAG
De MAG dient straks te zorgen voor een integrale kaderstelling ten aanzien van het sociaal domein. Dit betekent ook dat het instrument subsidies in die kaderstelling geplaatst moet worden. Immers het instrument subsidies dient faciliterend te zijn aan de doelstellingen in de MAG. Dit betekent dat in de uitwerking van de MAG gekeken moet
worden naar positionering van het instrument subsidies (mede ten opzichte van andere instrumenten als inkoop) en dat betekent een nieuwe invulling van het subsidiebeleid (heroriëntatie). Zorg daarom dat het herijkte subsidiebeleid en de MAG straks goed op elkaar aansluiten en elkaar versterken. Houd bij de uitwerking van de MAG in uitvoeringsplannen dus ook rekening met aanbevelingen in dit onderzoek.
- Betrek de gesubsidieerde organisaties bij de uitwerking.
- Werk de MAG uit door deze reeks goed uit te werken: Effect - doelstelling - subdoelstelling - indicator - activiteiten - middelen. Maak daarbij de doelstellingen en subdoelstellingen specifiek en toetsbaar.
- Geef richting aan de manier van verantwoorden aan de gesubsidieerde organisaties, waarbij een duidelijk relatie wordt gelegd conform bovengenoemde reeks (relatie met aanbeveling 5)

3. Denk na over de rolbepaling van gesubsidieerde organisaties binnen de MAG (strategische partner) en heroverweeg hierbij de duur van subsidies.
Bij de conclusies hebben we gesteld dat wanneer de gemeente echt wil sturen op outcome (doeltreffendheid en doelmatigheid), de relatie met gesubsidieerde instellingen meer verandert naar een strategische partnerschap waarbij de gesubsidieerde instelling steeds meer als adviseur fungeert, naast de rol als uitvoerder. Hierbij is het van belang om te bepalen met welke gesubsidieerde organisaties de gemeente een langdurige relatie wil aangaan. Bij deze partners past het jaarlijks verstrekken van een jaarlijkse subsidie niet meer, omdat van deze instellingen ook gevraagd wordt te investeren, die vaak een meerjarig karakter hebben. Het verstrekken van een meerjarige subsidie toont een positieve intentie vanuit de gemeente om te investeren in strategisch partnerschap.Evaluatie van de inzet en de doelrealisatie is gedurende de begrotingsjaren en zeker iedere 4 jaar (bestuurlijke periode) van belang om vast te stellen of de toegevoegde waarde van de gesubsidieerde organisaties nog steeds past bij de doelstellingen van de gemeente. Binnen de overeenkomst moeten daarom afspraken gemaakt worden indien de toegevoegde waarde niet aanwezig is. Met andere woorden, maak bij het begin van de relatie afspraken over de scheiding.

Aanbevelingen op operationeel niveau
6. Vertaal de uitwerking van de MAG in het subsidieverlenings- en vaststellingproces
Het huidige subsidieproces is gestructureerd vormgegeven en geborgd in de organisatie.
Ook de subsidie-ontvangende partijen zijn redelijk tevreden over het proces. Dat neemt niet weg dat er nog verbeter- en aandachtspunten zijn. Op het gebied van administratieve lasten, maar ook op het gebied van communicatie en afstemming tijdens het proces (instellingen tasten bij de vaststelling en aanvraag soms lang in het duister). Zorg dat na de herijking van het subsidiebeleid en uitwerken van de MAG in een uitvoeringskader, hier nog meer aandacht voor is. Maak bijvoorbeeld afspraken over termijnen en de vorm van verantwoording, zodat ook de manier van verantwoorden door gesubsidieerde organisaties uniform is. Dit brengt duidelijkheid en maakt ook de toets op doeltreffendheid in het vaststellingsproces eenvoudiger.
7. Betrek de raad actief bij het inrichten van de informatievoorziening
Zorg dat raadsleden mee kunnen bepalen hoe en wanneer ze worden ingelicht over zowel de uitvoering als de voortgang op de gemeentelijke doelstellingen en indicatoren. Zorg dat de P&C-cyclus en de overige informatiestromen op inhoud aan elkaar gerelateerd zijn zodat er samenhang en overzicht in de informatievoorziening ontstaat. Houd er daarbij wel rekening mee dat niet alles meetbaar is, maar wel toetsbaar of merkbaar zou moeten zijn. Met andere woorden, niet overal is een (harde) indicator voor te bedenken. Kijk ook of het mogelijk is om een training of expertsessie voor raadsleden te organiseren over het onderwerp subsidies, zodat er op kennis- en expertiseniveau een gelijker speelveld ontstaat, van waaruit de kaderstellende en controlerende rol wordt versterkt voor de gehele raad.

Reactie college
Aanbevelingen op strategisch niveau
1. Deze aanbeveling nemen we graag over. In 2023 zullen wij het subsidiebeleid herijken. Het onderzoek van het subsidiebeleid 'Back to Basics' door de Rekenkamer beschouwen wij als belangrijke input bij deze herijking.
2. Bij de aanbevelingen schrijft u: "De MAG vormt straks een belangrijk inhoudelijk kader voor de subsidies van de gemeente Teylingen. De MAG wordt uitgewerkt aan de hand van uitvoeringsplannen. Dit is een goed

moment om de positionering van het subsidiebeleid in mee te nemen en daarbij ook de MAG aan te laten sluiten. Op deze wijze kan de mate van doeltreffendheid en doelmatigheid van de subsidies van de gemeente Teylingen beter naar voren komen en echt gestuurd worden op het bereiken van effecten door de inzet van het instrument subsidies. Dit vormt de belangrijkste aanbeveling van dit rapport".
Wij onderschrijven het belang en de strekking van deze aanbeveling ten zeerste. De MAG biedt een kapstok voor integraal beleid en daarmee ook voor het subsidiebeleid. De eerste stappen zijn reeds gezet.
De maatschappelijke organisaties zijn gestimuleerd om in hun subsidieaanvraag voor het jaar 2023 aan te geven aan welke pijlers van de MAG zij een bijdrage leveren en dit te beschrijven. Organisaties hebben hier in hun aanvraag veelal gehoor aan gegeven.
Bij gesprekken over de aanvraag is de beoogde bijdrage aan de maatschappelijke doelen een belangrijk onderwerp. Daarmee krijgt de wijze van subsidiëring van maatschappelijke partijen een belangrijke positie in het verder geven van richting en het stellen van doelen vanuit de MAG. We verwachten dat deze ervaringen ons inzichten geven, die van waarde zijn bij het herijken van het subsidiebeleid.
3. Wij vinden participatie van de maatschappelijke organisaties bij het realiseren van de ambities uit de MAG van groot belang, net als hun rol bij het herijken van het subsidiebeleid.
De afgelopen jaren hebben wij geïnvesteerd in de vormgeving en borging van het subsidieproces. Dit is een belangrijk, maar arbeidsintensief proces voor de maatschappelijke organisaties en voor de gemeente. Bij het herijken van het subsidiebeleid zullen wij de kansen, die een meerjarige subsidie biedt ten aanzien van langdurig partnerschap, benutten.
4. Versterken van het strategisch partnerschap is belangrijk voor de realisatie van de maatschappelijke doelen. Wij nemen de aanbeveling over. Dit zal onderdeel zijn van het inwerken van nieuwe medewerkers en verder verankerd worden in het trainingsaanbod van de huidige medewerkers.
5. Om de gemeenteraad in de gelegenheid te stellen haar kaderstellende en controlerende rol in te vullen is in de begroting 2023-2026 in het programma Samenleven dezelfde indeling gebruikt als in de MAG. Daarmee wordt ook de link gelegd met de ambities uit de MAG en de indicatoren waarmee we meten in hoeverre we er, samen met onze partners, in slagen om deze ambities te realiseren. Wij gaan onderzoeken op welke manier in de P&C rapportages informatie verwerkt kan worden over de verleende subsidies.
Aanbevelingen op operationeel niveau
6.Hierin is in het subsidieproces voor de verlening in 2023 een eerste wijziging doorgevoerd. Zie ook de reactie op aanbeveling 2. De inzichten die wij bij deze eerste stap opdoen geven waardevolle input voor de herijking van het subsidiebeleid.
7. Wij zijn in gesprek met de raad over het inrichten van de P&C cyclus. Dit heeft geresulteerd in de nieuwe indeling van het programma Samenleven.
De suggestie van de Rekenkamercommissie om een training of expertsessie voor raadsleden over het onderwerp subsidies te verzorgen nemen we graag over.

Stand van zaken aanbevelingen Teylingen

31-12-2024
Aanbevelingen op strategisch niveau
1. In 2025 wordt de Algemene Subsidie Verordening (ASV) geüpdatet en aan de raad ter vaststelling voorgelegd. Daarnaast wordt 'nadere regels reservevorming' door het college vastgesteld. Voor het opstellen van de nadere regels reservevorming zijn gesubsidieerde instellingen geraadpleegd. In 2025 zetten we verder in op het meer sturen vanuit de opgave. Daarom wordt in 2025 nog niet over gegaan tot het herijken van het subsidiebeleid. De ASV, de nadere regels en de herijkte MAG geeft een voldoende kader om samen met partners te komen tot doelmatig subsidiëren.
2. In 2024 is samen met o.a. gesubsidieerde instellingen de MAG herijkt. Daarna is de herijkte MAG door de gemeenteraad vastgesteld en verwerkt in de meerjarenbegroting 2025-2028. Voor de subsidieaanvragen 2025 is de koppeling met de herijkte MAG gemaakt. In 2025 willen we de doelmatigheid van subsidies verhogen. Dit doen we door vanuit accounthouderschap het strategisch partnerschap te verbeteren en meer samen te werken en te sturen vanuit de opgaven.
Op 10 januari 2023 heeft de gemeenteraad van Teylingen de motie Maatschappelijk Rendement aangenomen. In deze motie wordt opgeroepen om een verkenning te doen naar de mogelijkheid en de wijze waarop maatschappelijk rendement is op te nemen in raadsvoorstellen en in de baten en lasten van de toekomstige begrotingen.
Maatschappelijk rendement zal één van de aspecten worden waarop bij nieuwe subsidietoekenning zal worden gestuurd. Dat is onder meer in lijn met de adviezen van de Rekenkamercommissie die in 2022 onderzoek heeft gedaan naar het Subsidiebeleid. Ook nu al wordt bij subsidies in het sociaal domein gekeken naar het maatschappelijk rendement, maar we willen dat verder versterken.
3. De ASV geeft de mogelijkheid om meerjarig te subsidiëren. Wanneer bij het versterken van het strategisch partnerschap blijkt dat meerjarig subsidiëren daar aan bijdraagt kan dit worden ingezet.
4. In 2025 organiseren we teamsessies met de accounthouders om het accounthouderschap te verstevigen en om meer eenduidigheid en integraliteit te realiseren. Ook worden deze sessie gebruikt om (juridische) kennis over subsidiëren te vergroten of op peil te houden.
5. In 2024 is de herijkte MAG verwerkt in de programmabegroting 2025. Dezelfde structuur komt ook terug in de Tussenrapportage en Programmarekening 2025. Het ontwikkelen van een MAG monitor met indicatoren loopt in 2025 door.

Aanbevelingen op operationeel niveau
6. Hierin is in het subsidieproces voor de verlening in 2023 een eerste wijziging doorgevoerd. Zie ook de reactie op aanbeveling 2. De inzichten die wij bij deze eerste stap opdoen geven waardevolle input voor de

herijking van het subsidiebeleid.
7. Wij zijn in gesprek met de raad over het inrichten van de P&C cyclus. Dit heeft geresulteerd in de nieuwe indeling van het programma Samenleven. Voor de programmabegroting 2025 wordt op basis van de adviezen van de raad een nieuwe verbeterslag gemaakt binnen het programma Samenleven.

Kan het van het overzicht?
Nee

Naam onderzoek:
Onderzoek Grip op GOM, 17-1-2020

Aanbevelingen
1. Ontwikkel meer zicht op maatschappelijke effecten van het ISG-beleid, om daartoe de raad in staat te stellen lokale belangen af te wegen tegen regionale belangen. Wellicht vraagt dit om meer te investeren in 'beleidsintelligentie en –monitoring', dat ook mogelijk bruikbaar is op.
2. Ontwikkel met de andere colleges van de samenwerkende gemeenten een regionale agenda of programma voor structurele en regelmatige bijeenkomsten op regionaal niveau tussen gemeenteraden met ruimte voor koepel- en belangenorganisaties en de GOM.
3. Bezie met andere colleges hoe waarborgen in te bouwen naar de GOM met betrekking tot openbaarheid van verantwoording en informatie van de GOM. Dit bovenop de bestaande samenwerkingsafspraken en statuten van de GOM. Stel daarmee de gemeenteraad meer in staat zijn controlerende rol in te vullen. Dit biedt mede een ontwikkelperspectief om het gesprek tussen de gemeenteraad en het college meer op strategisch niveau te tillen.

Reactie college
1. De GOM is de uitvoeringsorganisatie van de ISG. De maatschappelijke effecten daarvan zijn zeker betekenisvol maar zijn niet expliciet in de doelstellingen vastgelegd nog in de ISG geborgd.
Dit vraagt om een gezamenlijke aanpak
met de samenwerkende gemeenten. Het college is bereid het initiatief te nemen om gezamenlijk met onze regiopartners hierover in gesprek te gaan.
2. Deze aanbeveling is overgenomen onder toezending van het rapport naar de andere colleges van de samenwerkende gemeenten en het college neemt initiatief om hierover met hen in gesprek te gaan. Het college wil hierin samen optrekken met de raad en overlegt met de raad hoe deze aanbeveling zich verhoudt tot aanbeveling 2 aan de raad.
3. Deze aanbeveling wordt overgenomen onder toezending van het rapport naar de ander colleges van de samenwerkende gemeenten en het college neemt initiatief om hierover met hen in gesprek te gaan. Ook wordt dit onderwerp ter sprake gebracht in de aandeelhoudersvergadering van de GOM.

Stand van zaken aanbevelingen Teylingen
31-12-2024:
De evaluatie van de ISG is medio 2023 afgerond. De gemeenteraad Teylingen heeft op 29 juni 2023 ingestemd met de conclusies en aanbevelingen van de Eindrapportage Duurzamere en vitalere greenport en vitaler landschap. Inmiddels is op basis van de bestuursopdracht Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport DBS begonnen met een brede herijking van de ISG. Deze wordt begeleid door bureau KuiperCompagnons.

Na vaststelling Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport DBS. De planning is om het programma vast te stellen in Q1 2025.

Kan het van het overzicht?
Nee
